

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ประกาศ ระเบียบ ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา
พ.ศ. ๒๕๔๑

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

ดำเนินการบริหารงานเลือกตั้ง
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961162412

(นายจงเจริญ สุวรรณรัตน์)
เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ๔
สำนักประสานงานการเมือง

49357

วันที่ 28 / พ.ธ. / 2549

เลขทะเบียน ๖18583

เลขหมู่ 134

๓๑๗๗/๒๕๔๙

ประกาศ ระเบียบ ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา
พ.ศ.๒๕๔๑

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

ด้านกิจการบริหารงานเลือกตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

จัดทำโดย **ด้านกิจการบริหารงานเลือกตั้ง** **สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง**

วันที่พิมพ์ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

Copyright Clearance Center

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์อาสาฬหาคินแดน กรมการปกครอง
ถนนพหลโยธิน กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ โทร. ๒๙๕๕๐๓๔-๖

คำนำ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะมีขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา นับได้ว่าเป็นการเลือกตั้งระบบใหม่ที่ต้องการจะปฏิรูปการเมือง รวมทั้งมีวัตถุประสงค์ให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และเพิ่มมาตรการในการดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมไว้ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ออกประกาศระเบียบ ข้อกำหนดเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อรองรับหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการดังกล่าว โดยกำหนดรายละเอียดในการปฏิบัติงานให้ผู้ปฏิบัติได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้

ดังนั้น เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานทุกระดับ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้รวบรวม ประกาศ ระเบียบ ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา รวมทั้งที่แก้ไขเพิ่มเติมและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยไว้สำหรับเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

สารบัญ

หน้า

ภาค ๑

ประกาศ ระเบียบ ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

หมวด ๑

- ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติในการแบ่งเขตเลือกตั้ง ๑
- ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง ๕
- ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑๕
- ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยและผู้อำนวยความสะดวกประจำหน่วยเลือกตั้ง ๓๖

หมวด ๒

- ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๔๗
- ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๕๕

หมวด ๓

- ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๗๓

หมวด ๔

- ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักฐานแสดงตนและการใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑๐๗

หมวด ๕

- ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑๑๓
- ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การเปิดและปิดหีบบัตรเลือกตั้งก่อนลงคะแนนสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑๒๖

- ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การนำบัตรเลือกตั้งไปลงในหีบบัตรเลือกตั้ง สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑๓๕
- ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การจัดทำเครื่องหมายเพื่อป้องกันการเปิดหีบบัตร หรือการเปลี่ยนหีบบัตรเลือกตั้ง สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑๓๕
- ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การทำเครื่องหมายในบัตรเลือกตั้งที่เหลืออกอยู่ให้เป็น บัตรเลือกตั้งที่ใชลงคะแนนไม่ได้สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑๔๓
- ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ลักษณะบัตรเสียในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑๔๗
- ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการพิจารณาการแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๓ ๑๕๑

หมวด ๖

- ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง ๑๖๓
- ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการนับคะแนนเลือกตั้ง ๑๖๕
- ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการประกาศผลการนับคะแนน การรายงานผล ของการนับคะแนน การเก็บบัตรเลือกตั้งและการเก็บรักษาเอกสารหลักฐานในการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๑ ๑๘๑
- ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง วิธีการจับสลากกรณีผู้สมัครได้คะแนนเลือกตั้งมากที่สุด เท่ากันหลายคน ๑๕๑

หมวด ๗

- ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับคำสั่ง ให้ไปปฏิบัติหน้าที่หรือจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้ง ๑๕๕
- ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การใช้สิทธิเลือกตั้งของทหารประจำการ ทหารกองประจำการ ดำรง สมาชิกกองอาสารักษาดินแดนหรือข้าราชการ ซึ่งได้รับคำสั่ง จากทางราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือเกี่ยวกับ ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศนอกที่คงปกติที่ตนมีภูมิลำเนา ๒๐๓
- ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร สำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีถิ่นที่อยู่ซึ่งอยู่ในจังหวัดอื่นนอกจังหวัดที่ตนมีชื่อ อยู่ในทะเบียนบ้านหรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้งในจังหวัดอื่น นอกจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายเกินกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ๒๐๗

ภาค ๒

กฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ (รวมทั้งแก้ไขเพิ่มเติม)

หมวด ๑	การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	๒๒๖
ส่วนที่ ๑	บททั่วไป	๒๒๖
ส่วนที่ ๒	เขตเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้ง และที่เลือกตั้ง	๒๒๗
ส่วนที่ ๓	เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง	๒๒๘
ส่วนที่ ๔	ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	๒๓๐
ส่วนที่ ๕	ผู้สมัครและการสมัครรับเลือกตั้ง	๒๓๓
ส่วนที่ ๖	ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งและวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง	๒๓๖
ส่วนที่ ๗	การลงคะแนนเลือกตั้ง	๒๓๘
ส่วนที่ ๘	การนับคะแนนและการประกาศผลการเลือกตั้ง	๒๔๑
ส่วนที่ ๙	การลงคะแนนเลือกตั้งสำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้ง	๒๔๔
ส่วนที่ ๑๐	การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม	๒๔๖
หมวด ๒	การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา	๒๕๐
หมวด ๓	การคัดค้านการเลือกตั้ง	๒๕๒
หมวด ๔	บทกำหนดโทษ	๒๕๓

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

หมวด ๑	บททั่วไป	๒๖๐
หมวด ๒	พระมหากษัตริย์	๒๖๑
หมวด ๓	สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย	๒๖๔
หมวด ๔	หน้าที่ของชนชาวไทย	๒๗๒
หมวด ๕	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	๒๗๓

	หน้า
หมวด ๖ รัฐสภา	๒๗๖
ส่วนที่ ๑ บททั่วไป	๒๗๖
ส่วนที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎร	๒๗๗
ส่วนที่ ๓ วุฒิสภา	๒๘๖
ส่วนที่ ๔ คณะกรรมการการเลือกตั้ง	๒๘๕
ส่วนที่ ๕ บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง	๒๙๔
ส่วนที่ ๖ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา	๓๐๗
ส่วนที่ ๗ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา	๓๐๘
ส่วนที่ ๘ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๓๐๕
หมวด ๗ คณะรัฐมนตรี	๓๑๐
หมวด ๘ ศาล	๓๑๗
ส่วนที่ ๑ บททั่วไป	๓๑๗
ส่วนที่ ๒ ศาลรัฐธรรมนูญ	๓๒๑
ส่วนที่ ๓ ศาลยุติธรรม	๓๒๘
ส่วนที่ ๔ ศาลปกครอง	๓๒๙
ส่วนที่ ๕ ศาลทหาร	๓๓๐
หมวด ๙ การปกครองส่วนท้องถิ่น	๓๓๑
หมวด ๑๐ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ	๓๓๔
ส่วนที่ ๑ การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน	๓๓๔
ส่วนที่ ๒ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	๓๓๖
ส่วนที่ ๓ การถอดถอนจากตำแหน่ง	๓๓๘
ส่วนที่ ๔ การดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	๓๔๐
หมวด ๑๑ การตรวจเงินแผ่นดิน	๓๔๑
หมวด ๑๒ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ	๓๔๒
บทเฉพาะกาล	๓๔๓

**ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติในการแบ่งเขตเลือกตั้ง**

- วิธีการแบ่งเขตเลือกตั้ง
- การเปิดโอกาสให้ประชาชน เสนอความเห็นเกี่ยวกับการแบ่งเขตเลือกตั้ง
- การประชุมของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เพื่อพิจารณาเสนอแนะการแบ่งเขตเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติในการแบ่งเขตเลือกตั้ง

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๐ (๔) ประกอบมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติในการแบ่งเขตเลือกตั้งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อกำหนดนี้เรียกว่า “ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติในการแบ่งเขตเลือกตั้ง”

ข้อ ๒ ในข้อกำหนดนี้

“เขตเลือกตั้ง” หมายความว่า ห้องที่ที่กำหนดเป็นเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ข้อ ๓ เมื่อมีประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งเรื่องจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัดสำหรับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ดำเนินการเกี่ยวกับการแบ่งเขตเลือกตั้งเป็นรายจังหวัดตามจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่แต่ละจังหวัดจะมี ดังนี้

(๑) จังหวัดใดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้หนึ่งคนให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง

(๒) จังหวัดใดที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเกินกว่าหนึ่งคน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้นประชุมพิจารณาเสนอแนะการแบ่งเขตเลือกตั้งของจังหวัดให้แล้วเสร็จภายในสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นรายจังหวัดโดยถือเกณฑ์ดังนี้

(๒.๑) ให้แบ่งเขตเลือกตั้งเท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีแต่ละเขตเลือกตั้ง และแต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน ในการแบ่งพื้นที่ของเขตเลือกตั้ง ต้องกำหนดพื้นที่ในแต่ละเขตเลือกตั้งให้ติดต่อกันและมีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ไม่ควรมากกว่าหรือน้อยกว่าสามพันคนจากจำนวนเฉลี่ยราษฎรต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคนในจังหวัดนั้น

(๒.๒) กรณีที่อำเภอหรือตำบลใดมีจำนวนราษฎรเพียงพอที่จะกำหนดเป็นเขตเลือกตั้งได้ ให้กำหนดอำเภอหรือตำบลนั้นเป็นเขตเลือกตั้ง

(๒.๓) กรณีที่ไม่อาจกำหนดอำเภอหรือตำบลเป็นเขตเลือกตั้งได้ตาม (๒.๒) ให้รวมอำเภอต่าง ๆ เป็นเขตเลือกตั้ง โดยคำนึงถึง

- ก) การเคยอยู่ ในเขตเลือกตั้งเดียวกัน
- ข) ให้ถืออำเภอที่มีจำนวนราษฎรมากที่สุดเป็นหลัก
- ค) พื้นที่ที่ติดต่อกัน และ
- ง) ความสะดวกในการคมนาคมระหว่างกัน

(๒.๔) การรวมอำเภอตามหลักเกณฑ์ใน (๒.๓) จะทำให้มีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งไม่ใกล้เคียงกันตาม (๒.๑) ให้แยกหรือรวมพื้นที่ตำบลจากอำเภอหนึ่งไปยังอีกอำเภอหนึ่งเพื่อให้ได้จำนวนราษฎรตามเกณฑ์ใน (๒.๑) แต่จะแยกหรือรวมเฉพาะเพียงบางส่วนของตำบลไม่ได้

(๒.๕) กรณีการแยกหรือรวมพื้นที่ตำบลจากอำเภอหนึ่ง ไปยังอำเภอหนึ่งตาม (๒.๔) แล้วทำให้ราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งไม่ใกล้เคียงกันตาม (๒.๑) หรือไม่มีสภาพเป็นชุมชนเดียวกัน ให้แยกหรือรวมพื้นที่บางส่วนของตำบลไว้ และให้ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งตามสภาพของชุมชนที่ราษฎรมีการติดต่อกันเป็นประจำหรือเป็นชุมชนใกล้เคียงกันและสามารถเดินทางติดต่อกันได้โดยสะดวก

ในการแบ่งเขตเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเสนอรูปแบบการแบ่งเขตอย่างน้อยสามรูปแบบและให้มีแผนที่แสดงรายละเอียดรวมทั้งจำนวนราษฎรของตำบลหรืออำเภอที่ประกอบเป็นเขตเลือกตั้งแต่ละเขต

ข้อ ๔ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ได้ดำเนินการตามข้อ ๓ เสร็จแล้ว ในวันถัดไปให้นำผลการพิจารณาเสนอความเห็นการแบ่งเขตเลือกตั้งของจังหวัดทุกรูปแบบพร้อมแผนที่แสดงรายละเอียดตามข้อ ๓ แจ้งให้ประชาชนในจังหวัดทราบโดยเปิดเผย ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนต่างๆ ในจังหวัดเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในจังหวัดเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแบ่งเขตเลือกตั้งมายังคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ภายในเวลาสิบวันนับจากวันประกาศ

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอาจจัดให้มีการประชุมประชาชนในจังหวัดเพื่อรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะภายในเวลาดังกล่าวด้วยก็ได้

ข้อ ๕ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประชุม โดยนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนตามข้อ ๔ มาประกอบการพิจารณาเสนอแนะการแบ่งเขตเลือกตั้งของจังหวัดอีกครั้งหนึ่งให้เสร็จสิ้นภายในเจ็ดวันนับแต่วันสิ้นสุดการรับฟังความคิดเห็นตามข้อ ๔ แล้วให้เสนอผลการพิจารณาเสนอแนะการแบ่งเขตเลือกตั้งของจังหวัดอย่างน้อยสามรูปแบบต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งในวันถัดไปซึ่งแต่ละรูปแบบประกอบด้วย

(๑) รายละเอียดเกี่ยวกับอำเภอหรือตำบล หรือเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตเลือกตั้งแต่ละเขต

(๒) จำนวนราษฎรของแต่ละเขตเลือกตั้งแต่ละเขต และผลต่างของจำนวนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งจากจำนวนเฉลี่ยราษฎรต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคนในจังหวัดนั้น

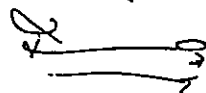
(๓) เหตุผลประกอบการเสนอแนะการแบ่งเขตเลือกตั้ง

(๔) แผนที่แสดงรายละเอียดของชุมชน ตำบล หรืออำเภอที่ประกอบเป็นเขตเลือกตั้งแต่ละเขต

ข้อ ๖ ในวาระเริ่มแรกไม่ให้นับระยะเวลาตามข้อ ๓ (๒) มาใช้บังคับ โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประชุมพิจารณาเสนอแนะการแบ่งเขตเลือกตั้งของจังหวัดตามข้อ ๓ (๒) ภายในสิบวันนับแต่วันแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ข้อ ๗ ข้อกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๑

(นายธีรศักดิ์ กรรณสูต)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

๔

ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง

ส่วนที่ ๑ หน่วยเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๒ ที่เลือกตั้ง

**ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง**

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และมาตรา ๕ มาตรา ๑๐ มาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

ข้อ ๑ ข้อกำหนดนี้เรียกว่า “ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง”

ข้อ ๒ ในข้อกำหนดนี้

“หน่วยเลือกตั้ง” หมายความว่า ท้องถิ่นที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนเลือกตั้ง

“ที่เลือกตั้ง” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนเลือกตั้งและให้หมายความรวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่เลือกตั้ง

“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึง กรุงเทพมหานคร

“อำเภอ” หมายความว่า รวมถึง เขตและกิ่งอำเภอ

“ตำบล” หมายความว่า รวมถึง แขวง

“ศาลากลางจังหวัด” หมายความว่า ศาลว่าการกรุงเทพมหานคร

“ที่ว่าการอำเภอ” หมายความว่า สำนักงานเขตและที่ว่าการกิ่งอำเภอ

“เทศบาล” หมายความว่า เมืองพัทยา

“สำนักงานเทศบาล” หมายความว่า การเมืองพัทยา

**ส่วนที่ ๑
หน่วยเลือกตั้ง**

ข้อ ๓^(๑) เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งใดแล้ว ให้นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นจัดทำร่างประกาศกำหนดหน่วยเลือกตั้งพร้อมแผนที่ตั้งเขตแสดงเขตของหน่วยเลือกตั้งให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเพื่อพิจารณาประกาศกำหนดหน่วยเลือกตั้งที่จะพึงมีในเขตเลือกตั้งนั้นไม่น้อยกว่าสี่สิบวันก่อนวันเลือกตั้ง ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยใช้แบบ ส.ส. ๒ จำนวน ๑ ชุด

การปิดประกาศตามวรรคหนึ่งให้ดำเนินการดังนี้

ชุดที่ ๑ ปิดประกาศไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด

ชุดที่ ๒ ปิดประกาศไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอเฉพาะหน่วยเลือกตั้งที่อยู่ในอำเภอนั้น

ชุดที่ ๓ ปิดประกาศไว้ ณ สำนักงานเทศบาล และที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลเฉพาะหน่วยเลือกตั้งที่อยู่ในเขตการปกครองของท้องถิ่นนั้น

ชุดที่ ๔ ปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านเฉพาะหน่วยเลือกตั้งที่อยู่ในเขตหมู่บ้าน หรือปิดประกาศไว้ ณ เขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควรเฉพาะหน่วยเลือกตั้งที่อยู่ในเขตชุมชนนั้น

ชุดที่ ๕ ปิดประกาศไว้ ณ ที่เลือกตั้งหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้งเฉพาะของแต่ละหน่วยเลือกตั้ง

สำหรับชุดที่ ๖ ให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และชุดที่ ๗ ให้เก็บรักษาไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๔ ในการกำหนดหน่วยเลือกตั้งที่จะพึงมีในแต่ละเขตเลือกตั้ง ตามข้อ ๓ ให้คำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิเลือกตั้งของราษฎร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนน้อยจะรวมหมู่บ้านที่ติดกันตั้งแต่สองหมู่บ้านขึ้นไปเป็นหน่วยเลือกตั้งเดียวกันก็ได้ สำหรับในเขตเทศบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร หรือในเขตชุมชนหนาแน่นอาจกำหนดให้ใช้แนวถนน ตรอกหรือซอย เป็นเขตของหน่วยเลือกตั้งก็ได้^(๒)

(๒) ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหน่วยละแปดร้อยคนเป็นประมาณ แต่ถ้าเห็นว่าเป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จะกำหนดหน่วยเลือกตั้งเพิ่มขึ้นโดยให้มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้

^(๑) ข้อ ๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๓ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๒) ข้อ ๔ (๑) แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๔ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๕^(๑) หากมีความจำเป็นจะต้องเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยเลือกตั้งก็ให้กระทำได้ โดยประกาศตามแบบ ส.ส. ๓ ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน พร้อมทั้งจัดทำแผนที่ตั้งเขตแสดงเขตของหน่วยเลือกตั้งด้วย เว้นแต่ในกรณีฉุกเฉินจะเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งน้อยกว่าสิบวันก็ได้ เมื่อประกาศเปลี่ยนแปลงแล้ว ให้ปิดประกาศและแผนที่ดังกล่าวไว้ ณ ที่เดียวกับประกาศกำหนดหน่วยเลือกตั้งตามข้อ ๓ แล้วส่งประกาศพร้อมแผนที่ดังกล่าวไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยด่วน

ข้อ ๖^(๒) การกำหนดหมายเลขหน่วยเลือกตั้งของแต่ละเขตเลือกตั้ง ให้กำหนดหมายเลขหน่วยเลือกตั้งแยกเป็นรายเทศบาลหรือรายตำบล โดยใช้หมายเลขเรียงตั้งแต่หมายเลข ๑ ตามลำดับจนครบทุกหน่วยเลือกตั้งในแต่ละเทศบาลหรือตำบลแล้วแต่กรณี

ส่วนที่ ๒ ที่เลือกตั้ง

ข้อ ๗^(๓) ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศกำหนดที่เลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งตามแบบ ส.ส. ๒ ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน ที่เลือกตั้งต้องเป็นสถานที่ซึ่งประชาชนเข้าออกได้ง่ายมีความเหมาะสมและมีขนาดพอสมควรที่จะทำการเลือกตั้งได้สะดวกและควรตั้งอยู่ในย่านกลางของหน่วยเลือกตั้ง เพื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปใช้สิทธิเลือกตั้งและตรวจบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ง่าย

การเปลี่ยนแปลงที่เลือกตั้งให้กระทำก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่กรณีฉุกเฉินจะประกาศเปลี่ยนแปลงก่อนวันเลือกตั้งน้อยกว่าสิบวันก็ได้และให้นำความในข้อ ๓ มาใช้บังคับกับการประกาศกำหนดที่เลือกตั้งและการเปลี่ยนแปลงที่เลือกตั้งโดยอนุโลม กรณีการเปลี่ยนแปลงที่เลือกตั้งเนื่องจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย หรือเหตุสุกฉวยอย่างอื่นให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศตามแบบ ส.ส. ๔

ข้อ ๘^(๔) กุหลองคะแนนสำหรับที่เลือกตั้งหนึ่งให้มีจำนวนสามคูหาเป็นอย่างน้อย

^(๑) ข้อ ๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๕ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๒) ข้อ ๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๖ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๓) ข้อ ๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๗ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๔) ข้อ ๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๘ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๘ ก่อนวันเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ดำเนินการจัดให้มีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเลือกตั้ง ตลอดจนการจัดภายในบริเวณที่เลือกตั้งตามตัวอย่างแผนผังที่เลือกตั้งท้ายข้อกำหนดนี้ตัวอย่างใดตัวอย่างหนึ่ง โดยอนุโลม

ข้อ ๑๐ ในวันเลือกตั้งให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจัดให้มีป้ายหรือเครื่องหมาย เพื่อแสดงขอบเขตบริเวณโดยรอบที่เลือกตั้ง

ข้อ ๑๑ “ ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจัดให้มีป้ายบอกที่เลือกตั้ง โดยมีข้อความอย่างน้อย ดังนี้

“ที่เลือกตั้งสำหรับหน่วยเลือกตั้งที่.....ตำบล/เทศบาล.....อำเภอ.....
 ของเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....สถานที่เลือกตั้ง (ระบุสถานที่).....
 ตรอก/ซอย.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล.....
 อำเภอ.....จังหวัด.....”

ข้อ ๑๒ ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจัดทำป้ายบอกทางชี้ไปยังที่เลือกตั้ง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

ข้อ ๑๓ ในระหว่างเวลาการลงคะแนนเลือกตั้งให้มีการเชิญธงชาติขึ้นบริเวณด้านหน้าของที่เลือกตั้งเช่นเดียวกับสถานที่ราชการและเมื่อเสร็จการเลือกตั้งแล้วให้เชิญธงลง

ข้อ ๑๔ ข้อกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๑

ธีรศักดิ์ กรรณสูต
 (นายธีรศักดิ์ กรรณสูต)
 ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

.....
 (*) ข้อ ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๘ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่...จังหวัด.....

เรื่อง กำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่...จังหวัด..... จึงประกาศกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งในท้องที่ตำบล/เทศบาล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ไว้ดังนี้

๑. หน่วยเลือกตั้งที่ ๑ ได้แก่ หมู่ที่ ตำบล/เทศบาล อำเภอ/.....
 หรือบ้านเลขที่ ถึงบ้านเลขที่ ตรอก/ซอย ถนน.....
 ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต
ที่เลือกตั้ง ได้แก่

ฯลฯ

หน่วยเลือกตั้งที่ ... ได้แก่ หมู่ที่ และหมู่ที่..... ตำบล/เทศบาล อำเภอ/.....
ที่เลือกตั้ง ได้แก่

ฯลฯ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

(ลงชื่อ).....

(.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่...

จังหวัด.....

๓.๓. ๓

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่...จังหวัด.....
เรื่อง เปลี่ยนแปลงหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง

ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่...จังหวัด.....
 ลงวันที่...เดือน.....พ.ศ..... ได้กำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งในเขตตำบล/เทศบาล.....อำเภอ.....
 ของเขตเลือกตั้งที่... จังหวัด.....ไว้แล้ว นั้น

บัดนี้ เห็นเป็นการสมควรเปลี่ยนแปลงหน่วยเลือกตั้งที่... และที่เลือกตั้ง จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕
 และมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.
 ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่...จังหวัด..... จึงประกาศกำหนดหน่วยเลือกตั้งขึ้นใหม่ ดังนี้

ลำดับที่	หน่วยเลือกตั้ง		ที่เลือกตั้ง
	หน่วยเลือกตั้งที่..... ตำบล/เทศบาล.....	หน่วยเลือกตั้งเดิม ได้แก่..... หน่วยเลือกตั้งที่เปลี่ยนแปลงใหม่ ได้แก่.....	ที่เลือกตั้งเดิม ได้แก่..... ที่เลือกตั้งที่เปลี่ยนแปลงใหม่ ได้แก่.....
	หน่วยเลือกตั้งที่..... ตำบล/เทศบาล.....	หน่วยเลือกตั้งเดิม ได้แก่..... หน่วยเลือกตั้งที่เปลี่ยนแปลงใหม่ ได้แก่.....	ที่เลือกตั้งเดิม ได้แก่..... ที่เลือกตั้งที่เปลี่ยนแปลงใหม่ ได้แก่.....

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่...เดือน.....พ.ศ.....

(ลงชื่อ).....

(.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่...

จังหวัด.....

ศ.ส. ๔

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่...จังหวัด.....

เรื่อง เปลี่ยนแปลงที่เลือกตั้งกรณีเหตุสุดวิสัย

ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่...จังหวัด.....

ลงวันที่ เดือน..... พ.ศ..... ได้กำหนดที่เลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งในเขตตำบล/เทศบาล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ไว้แล้ว นั้น

บัดนี้ เห็นเป็นการสมควรเปลี่ยนแปลงที่เลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งที่... ตำบล/เทศบาล.....

อำเภอ..... เขตเลือกตั้งที่... จังหวัด..... ใหม่ ฉะนั้นอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ประจำเขตเลือกตั้งที่... จังหวัด..... จึงประกาศเปลี่ยนแปลงที่เลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

หน่วยเลือกตั้งที่	ที่เลือกตั้งเดิม	ที่เลือกตั้งใหม่
(ระบุเลขลำดับของหน่วยเลือกตั้ง) ตำบล/เทศบาล.....		

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

(ลงชื่อ).....

(.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่...

จังหวัด.....

**ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร**

หมวด ๑ การแต่งตั้งคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

หมวด ๒ วิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๑ การดำเนินการก่อนเปิดการลงคะแนน

ส่วนที่ ๒ การลงคะแนนเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๓ การดำเนินการหลังปิดการลงคะแนน

ส่วนที่ ๔ การส่งหีบบัตรเลือกตั้งและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ ๕ การเปลี่ยนที่เลือกตั้งใหม่ การงดการลงคะแนนและการลงคะแนนใหม่

**ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร**

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๐ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ และมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ดังนี้

ข้อ ๑ ข้อกำหนดนี้เรียกว่า “ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

ข้อ ๒ ในข้อกำหนดนี้

“ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

“วันเลือกตั้ง” หมายความว่า วันที่กำหนดให้เป็นวันเลือกตั้งตามพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

“หน่วยเลือกตั้ง” หมายความว่า ท้องถิ่นที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนเลือกตั้ง

“ที่เลือกตั้ง” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนเลือกตั้งและให้หมายความรวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่เลือกตั้ง

หมวด ๑

การแต่งตั้งคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

ข้อ ๓ “ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งตามมาตรา ๑๓(๑) และมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง

“ข้อ ๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๓ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ตามแบบ ส.ส. ๑ แล้วให้ปิดประกาศ ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนั้น และปิดประกาศ ณ ที่เลือกตั้งในวันเลือกตั้ง พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ได้รับการแต่งตั้งทราบโดยเร็ว ตามแบบ ส.ส. ๘

คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อได้ส่งมอบหีบบัตรเลือกตั้งแก่ คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการนับคะแนนเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ข้อ ๓/๑ ^(๑) ในกรณีที่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเห็นว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งใด ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนั้นเป็นผู้ทำการแทนคณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะผู้เสียหาย โดยมีอำนาจร้องทุกข์เพื่อดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด

ข้อ ๔ คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการลงคะแนนเลือกตั้งในที่เลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งแต่ละแห่ง ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการสองคนซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้ง และผู้แทนพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น หรือที่ส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

ข้อ ๕ ^(๒) พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น หรือที่ส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อมีสิทธิเสนอรายชื่อผู้แทนของพรรคการเมืองนั้น ตามแบบ ส.ส. ๘ พรรคการเมืองละหนึ่งคนต่อหนึ่งหน่วยเลือกตั้ง ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน เพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ถ้าผู้แทนของพรรคการเมืองซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งผู้ใดไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ในขณะใด มิให้นำผู้แทนพรรคการเมืองดังกล่าวเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในขณะนั้น

กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ซึ่งเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองมิให้ได้รับค่าตอบแทนของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

เมื่อพ้นกำหนดตามวรรคหนึ่งแล้ว ยังมีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่ถึงเจ็ดคน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งให้ได้จำนวนครบเจ็ดคน

^(๑) ข้อ ๓/๑ เพิ่มเติมโดยข้อ ๔ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

^(๒) ข้อ ๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๕ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อ ๖ ก่อนวันเลือกตั้งคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งผู้ใดซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศแต่งตั้งไว้แล้ว ต่อมาผู้นั้นเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจนครบเจ็ดคน

ข้อ ๗^(๑) ในวันเลือกตั้ง เมื่อถึงเวลาเปิดให้มีการลงคะแนนมีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงเจ็ดคน ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่อยู่ในขณะนั้นแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจนครบเจ็ดคน

ข้อ ๘ คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งต้องกำกับดูแลให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรมและต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ ข้อกำหนด คำสั่งและมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ข้อ ๙ การประชุมของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งต้องมีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่มีอยู่ในที่เลือกตั้ง ณ ขณะนั้น แต่ต้องไม่น้อยกว่าสี่คนจึงจะเป็นองค์ประชุมและให้ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นประธานที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่มาปฏิบัติหน้าที่หรือมาแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่เหลืออยู่เลือกตั้งกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยการใด ๆ ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งให้เป็นไปตามเสียงข้างมาก ถ้าจำนวนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ ๑๐^(๒) คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมอบหมายให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากปลัดกระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบร่วมกับคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งในการจัดให้มีการอบรมคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งให้เข้าใจถึงหน้าที่ของตนตามกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ ข้อกำหนด คำสั่งและมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามวัน

ข้อ ๑๐/๑^(๓) ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบ จัดเตรียมหีบบัตรเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้ง บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แบบพิมพ์ที่ใช้ในการเลือกตั้ง และอุปกรณ์การเลือกตั้งอื่นๆ ซึ่งจะใช้ในการเลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้ง มอบให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเพื่อดำเนินการตามข้อ ๑๐/๒

^(๑) ข้อ ๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๖ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๒) ข้อ ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๙ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๓) ข้อ ๑๐/๑ เพิ่มเติมโดยข้อ ๘ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๑๐/๒^(๑) ก่อนวันเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งพิจารณาแต่งตั้งคณะทำงานคณะหนึ่งหรือหลายคณะตามความจำเป็น เพื่อดำเนินการมอบหีบบัตรเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้ง บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ส.ส. ๑๑) ป้ายสำหรับปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้ง (ส.ส. ๒๕) แบบรายงานการใช้สิทธิเลือกตั้ง (ส.ส. ๒๗) รายงานการส่งหีบบัตรเลือกตั้ง (ส.ส. ๓๕) ประกาศจำนวนบัตรเลือกตั้ง (ส.ส. ๒๖) ประกาศรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรเลือกตั้งเมื่อเสร็จสิ้นการลงคะแนนแล้ว (ส.ส. ๒๘) ประกาศผลการลงคะแนนระหว่างการลงคะแนนเลือกตั้ง (ส.ส. ๔๓) และอุปกรณ์การเลือกตั้งอื่นๆ แก่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งที่อยู่ในเขตรับผิดชอบให้เสร็จเรียบร้อยก่อนการเปิดการลงคะแนน โดยให้มีเวลาเพียงพอที่จะตรวจสอบและนับจำนวนบัตรเลือกตั้ง แบบพิมพ์และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ต้องใช้ในการเลือกตั้ง

จำนวนบัตรเลือกตั้งและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ต้องใช้ในการเลือกตั้ง ต้องพิจารณาและคำนวณด้วยความรอบคอบให้มีจำนวนเพียงพอที่จะใช้ในการลงคะแนนด้วย

การปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งพิจารณาแต่งตั้งข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานของรัฐ คณะบุคคล บุคคลเป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานได้

ข้อ ๑๐/๓^(๒) ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าคนเป็นผู้รับหีบบัตรเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้ง แบบพิมพ์และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ต้องใช้ในการเลือกตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือคณะทำงานตามข้อ ๑๐/๒

คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง จะต้องตรวจสอบและนับจำนวนบัตรเลือกตั้งแบบพิมพ์และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการเลือกตั้งให้ถูกต้องครบถ้วนด้วย

ข้อ ๑๐/๔^(๓) เมื่อได้ตรวจสอบและนับจำนวนบัตรเลือกตั้ง แบบพิมพ์ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการเลือกตั้งถูกต้องครบถ้วนแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนำบัตรเลือกตั้งทั้งหมดบรรจุลงในหีบบัตรเลือกตั้งและให้กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือคณะทำงานไม่น้อยกว่าสามคนและกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ตามข้อ ๑๐/๓ ลงลายมือชื่อของแต่ละคนภายในหีบบัตรเลือกตั้งที่ใดที่หนึ่ง แล้วให้ปิดหีบบัตรเลือกตั้งใส่กุญแจประจำครั้งทับกุญแจหรืออุปกรณ์อื่นแทนกุญแจ และมัดหีบบัตรเลือกตั้งด้วยเชือกผูกปมเชือกไว้ด้านข้างหีบบัตรเลือกตั้งแล้วประจำครั้งทับปมเชือกและปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้ง ใส่กุญแจประจำครั้งทับกุญแจหรืออุปกรณ์อื่นแทนกุญแจด้วย

^(๑) ข้อ ๑๐/๒ เพิ่มเติมโดยข้อ ๘ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๒) ข้อ ๑๐/๓ เพิ่มเติมโดยข้อ ๘ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๓) ข้อ ๑๐/๔ เพิ่มเติมโดยข้อ ๘ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

3961162412

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

๒๑

ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนำหีบบัตรเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้ง บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แบบพิมพ์และอุปกรณ์ต่างๆ ไปเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัย

หมวด ๒

วิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๑

การดำเนินการก่อนเปิดการลงคะแนน

ข้อ ๑๑ ในวันเลือกตั้งคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งพร้อมหีบบัตรเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้ง แบบพิมพ์และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเลือกตั้ง และผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้ง ต้องไปถึงที่เลือกตั้งเวลาประมาณ ๐๖.๐๐ นาฬิกา

ข้อ ๑๒^(๑) เมื่อถึงเวลา ๐๗.๓๐ นาฬิกา ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเปิดหีบบัตรเลือกตั้งเพื่อตรวจสอบและนับจำนวนบัตรเลือกตั้งทั้งหมด และปิดประกาศตามแบบ ส.ส. ๒๖ ไว้ ณ ที่เลือกตั้ง

ข้อ ๑๓ คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งต้องจัดแบ่งหน้าที่กันโดยแบ่งออกเป็นฝ่ายมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อยในที่เลือกตั้ง ให้มีหน้าที่จัดระเบียบและควบคุมดูแลให้ความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาแสดงตนใช้สิทธิลงคะแนนเพื่อให้การดำเนินการเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นระเบียบ โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐทำหน้าที่รักษาความปลอดภัย หรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยเหลือ

(๒) ฝ่ายตรวจบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้มีหน้าที่ตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อ่านชื่อและที่อยู่ และหมายเหตุในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

(๓) ฝ่ายส่งบัตรเลือกตั้ง ให้มีหน้าที่พิมพ์ลายนิ้วมือของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง บันทึกชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และลงลายมือชื่อตนเองไว้ที่ต้นข้าวบัตรเลือกตั้ง เสร็จแล้วจึงฉีกบัตรเลือกตั้งออกจากต้นข้าวบัตรเลือกตั้ง และพับบัตรเลือกตั้งก่อนส่งมอบให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นไปลงคะแนน กรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้พิมพ์ลายนิ้วมือในต้นข้าวบัตรเลือกตั้ง หากประสงค์จะเขียนชื่อตัวบรรจงของตนได้ช่องพิมพ์ลายนิ้วมือก็ให้กระทำได้^(๒)

^(๑) ข้อ ๑๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๘ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๒) ข้อ ๑๓ (๓) แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๐ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

(๔) ฝ่ายควบคุมดูแลกลางคณะนั้นมีหน้าที่จัดระเบียบในการเข้าไปลงคะแนนในทุהלลงคะแนนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สุจริตและเที่ยงธรรมและอำนวยความสะดวกแก่คนพิการ

(๕) ฝ่ายควบคุมหีบบัตรเลือกตั้งมีหน้าที่ควบคุมดูแลหีบบัตรเลือกตั้งและอำนวยความสะดวกการหย่อนบัตรเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่เหลือให้คอยสับเปลี่ยนช่วยเหลือกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งฝ่ายต่าง ๆ

ข้อ ๑๓/๑^(๑) เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งอาจแบ่งบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งชุดที่ใช้หมายเลขการลงคะแนนและบัตรเลือกตั้งออกเป็นส่วนๆ เพื่อให้การตรวจสอบรายชื่อและส่งบัตรเลือกตั้งรวดเร็วขึ้น

ข้อ ๑๔^(๒) เมื่อถึงเวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนำหีบบัตรเลือกตั้งแสดงให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่ ณ ที่เลือกตั้งเห็นว่าเป็นหีบเปล่าเสร็จแล้วให้ปิดเทปกาฉนวนครอบต่อภายในหีบบัตรเลือกตั้ง และให้ปิดหีบบัตรเลือกตั้งพร้อมกับปิดเทปกาฉนวนครอบต่อภายนอกหีบบัตรเลือกตั้ง และใส่กุญแจหรืออุปกรณ์อื่นแทนกุญแจเสร็จแล้ว เปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้งและบันทึกการดำเนินการดังกล่าว ในรายงานการใช้สิทธิเลือกตั้ง (ส.ส. ๒๖) โดยให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าคน และผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองคน ซึ่งอยู่ในที่เลือกตั้งในขณะนั้นลงลายมือชื่อในรายงาน เว้นแต่ไม่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งอยู่ในขณะนั้น

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้วให้ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งกล่าวเปิดการลงคะแนน เช่น กล่าวว่ “บัดนี้ ถึงเวลาการลงคะแนนแล้ว ขอเปิดการลงคะแนน” แล้วจึงเริ่มดำเนินการลงคะแนนต่อไป

ส่วนที่ ๒

การลงคะแนนเลือกตั้ง

ข้อ ๑๕ การตรวจสอบการใช้สิทธิเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้งดำเนินการตามที่กำหนดในประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักฐานแสดงตนและการใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

^(๑) ข้อ ๑๓/๑ เพิ่มเติมโดยข้อ ๑๑ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๒) ข้อ ๑๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๒ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๑๕/๑ “ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งใด ให้ลงคะแนนเลือกตั้งได้เฉพาะหน่วยเลือกตั้งนั้น และให้ลงคะแนนเลือกตั้งได้เฉพาะแห่งเดียว

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มีหน้าที่ในการเลือกตั้งหรือเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนต้องประจำปฏิบัติหน้าที่นั้น โดยไม่ต้องมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ถ้าหน่วยเลือกตั้งที่ตนประจำปฏิบัติหน้าที่นั้นอยู่ในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง

ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามวรรคสอง ซึ่งประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่ แสดงหลักฐานคำสั่งแต่งตั้งต่อคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งก่อนทำการลงคะแนนเลือกตั้ง เมื่อคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งตรวจสอบถูกต้องแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเพิ่มชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งอีกส่วนหนึ่งต่างหาก

ข้อ ๑๕/๒ “ในกรณีที่เจ้าบ้านนำหลักฐานทะเบียนบ้านมาแสดงว่ามีบุคคลอื่นที่ไม่ได้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน แต่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ส.ส. ๑๑) ในทะเบียนบ้านของตน ให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งดำเนินการตรวจสอบจากหลักฐานและให้มีคำสั่งถอนชื่อบุคคลนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ส.ส. ๑๑) และบันทึกคำวินิจฉัยลงในรายงานการใช้สิทธิเลือกตั้ง (ส.ส. ๒๗) ด้วย

ข้อ ๑๖ ในกรณีผู้ทักท้วงหรือกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งสงสัยว่าผู้มาแสดงตนไม่ใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาด โดยให้นำความในประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องหลักฐานแสดงตน และการใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาใช้บังคับ

ข้อ ๑๗ ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและถ้าเป็นกรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นคนพิการให้อำนวยความสะดวกในการลงคะแนนเลือกตั้งไว้เป็นพิเศษเฉพาะ เช่น จัดให้มีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งอย่างน้อยหนึ่งคนคอยช่วยเหลือ แนะนำวิธีการลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่คนพิการ ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือจัดให้มีคูหาลงคะแนนสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ เป็นต้น

ข้อ ๑๘ ผู้ใดแสดงตนว่าเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่พบชื่อนั้นในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้แจ้งแก่ผู้นั้นว่า “ไม่มีสิทธิลงคะแนน” และห้ามมิให้กรรมการเพิ่มชื่อผู้นั้นลงไปโดยพลการ แม้จะทราบว่าผู้นั้นมีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งก็ตาม

(๑) ข้อ ๑๕/๑ เพิ่มเติมโดยข้อ ๑๓ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

(๒) ข้อ ๑๕/๒ เพิ่มเติมโดยข้อ ๑๓ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

แต่ถ้าผู้นั้นยืนยันว่าตนมีสิทธิที่จะลงคะแนนได้ เช่น อ้างว่าได้ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง หรือศาลและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง หรือศาลได้สั่งให้ลงชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้ว แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งยังมิได้ลงชื่อให้ก็ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานและบันทึกถ้อยคำ ตามแบบ ส.ส. ๒๗ แล้ววินิจฉัยชี้ขาดว่าจะให้ผู้นั้นลงคะแนนเลือกตั้งหรือไม่และหมายเหตุบันทึกคำวินิจฉัยลงในรายงานการใช้สิทธิเลือกตั้ง^(๑)

ข้อ ๑๕ ผู้ใดแสดงตนว่าเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งและมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่ปรากฏว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งระบุค่านำหน้าชื่อหรือรายการแสดงเพศผิดไปจากข้อเท็จจริงหรือการสะกดชื่อตัว ชื่อสกุล ผิดในเรื่องตัวอักษร สระ หรือวรรณยุกต์ ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งวินิจฉัยชี้ขาดว่าสมควรจะมอบบัตรเลือกตั้งให้แก่ผู้นั้นไปลงคะแนนหรือไม่ แล้วให้หมายเหตุบันทึกคำวินิจฉัยลงในรายงานการใช้สิทธิเลือกตั้ง

ข้อ ๑๕/๑^(๒) ในระหว่างการเปิดการลงคะแนน กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจะออกไปจากที่เลือกตั้งได้เพียงคราวละหนึ่งคน

ข้อ ๑๖ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนน จะให้ผู้ใดเข้าไปในที่เลือกตั้งไม่ได้ เว้นแต่ผู้มีหน้าที่ในการเลือกตั้งและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยเฉพาะที่ถูกลงคะแนนนอกจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าไปทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งของตนแล้วผู้ใดจะเข้าไปไม่ได้ เว้นแต่ในกรณีจำเป็น เช่น กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนำดินสอหรือปากกาไปแทนแท่งเดิมที่ใช้ไม่ได้ และให้หมายเหตุบันทึกเหตุผลความจำเป็นไว้ในรายงานการใช้สิทธิเลือกตั้ง

ให้กรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง และผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษรจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมีสิทธิเข้าไปในที่เลือกตั้งในเขตรับผิดชอบเพื่อทำการสอดส่องดูแลหรือแนะนำให้การปฏิบัติการเลือกตั้งเป็นไปด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม^(๓)

ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหมายเหตุบันทึกการเข้าไปในที่เลือกตั้งของบุคคลตามวรรคสองไว้ในรายงานการใช้สิทธิเลือกตั้ง

^(๑) ข้อ ๑๘ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๔ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๒) ข้อ ๑๕/๑ เพิ่มเติมโดยข้อ ๑๕ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๓) ข้อ ๑๖ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๖ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๒๑ ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้แทนองค์กรเอกชนที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งให้ทำหน้าที่สังเกตการณ์การเลือกตั้งในที่เลือกตั้งตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดไว้

ข้อ ๒๒ นับตั้งแต่เวลาที่ได้เปิดและปิดหีบบัตรเลือกตั้งหรือภายหลังเวลาที่ได้ปิดหีบบัตรเลือกตั้งแล้วห้ามมิให้ผู้ใดเปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพหรือทำให้ไร้ประโยชน์ หรือนำไปซึ่งหีบบัตรเลือกตั้ง หรือบัตรเลือกตั้งโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย

วรรคสอง ยกเลิก^(๑)

ส่วนที่ ๓

การดำเนินการหลังปิดการลงคะแนน

ข้อ ๒๓ เมื่อถึงเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกาตรง ให้ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ประกาศปิดการลงคะแนน เช่น กล่าวว่า “บัดนี้ถึงเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกาแล้ว ให้ปิดการลงคะแนน” และงดจ่ายบัตรเลือกตั้งเมื่อผู้แสดงตนและรับบัตรเลือกตั้งภายในกำหนดเวลาการลงคะแนนเลือกตั้งที่เหลืออยู่ในที่เลือกตั้งได้จนเสร็จสิ้น แล้วให้นำบทบัญญัติข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการจัดทำเครื่องหมายเพื่อป้องกันการเปิดหีบบัตรหรือเปลี่ยนหีบบัตรเลือกตั้งมาใช้บังคับ

ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนำบัตรเลือกตั้งที่เหลืออยู่มาทำเครื่องหมายโดยใช้โลหะปลายแหลมดอกทศุบัตรเลือกตั้งที่เหลือทุกฉบับ แล้วใช้เชือกร้อยรูและผูกรวมบัตรเลือกตั้งที่เหลือทุกฉบับให้เป็นปึกเดียวกัน และประจำรั้งทับปมเชือกไว้

ข้อ ๒๔^(๒) ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนับจำนวนผู้มาแสดงตนและรับบัตรเลือกตั้งจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือ แล้วจัดทำประกาศรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรเลือกตั้งทั้งหมด จำนวนผู้มาแสดงตนและรับบัตรเลือกตั้ง และจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือ ตามแบบ ศ.ส. ๒๔ จำนวนสองชุด แล้วให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งทุกคนลงลายมือชื่อและปิดประกาศไว้ ณ ที่เลือกตั้ง อีกชุดหนึ่งส่งให้คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งพร้อมกับรายงานการใช้สิทธิเลือกตั้ง (ศ.ส. ๒๕)

ส่วนที่ ๔

การส่งหีบบัตรเลือกตั้งและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

^(๑) ข้อ ๒๒ วรรคสอง ยกเลิกโดยข้อ ๑๗ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๒) ข้อ ๒๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๘ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๒๕ ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนำหีบบัตรเลือกตั้งที่บรรจุบัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนนแล้วนำส่งให้คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งทันที

ข้อ ๒๖ “ นอกจากหีบบัตรเลือกตั้งตามข้อ ๒๕ แล้วให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งรวบรวมสิ่งต่าง ๆ นำส่งให้คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งด้วย คือ

(๑) บัตรเลือกตั้งที่เหลือ

(๒) บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ส.ส. ๑๑) ชุดที่ใช้หมายเหตุในการลงคะแนนเลือกตั้ง ชุดที่ปิดหน้าที่เลือกตั้ง และชุดสำรองรวมสามชุด

(๓) ประกาศจำนวนบัตรเลือกตั้ง (ส.ส. ๒๖)

(๔) รายงานการใช้สิทธิเลือกตั้ง (ส.ส. ๒๗) จำนวนหนึ่งชุด

(๕) ประกาศรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรเลือกตั้ง (ส.ส. ๒๘) จำนวนหนึ่งชุด

(๖) รายงานการนำส่งหีบบัตร (ส.ส. ๓๕) จำนวนหนึ่งชุด

ข้อ ๒๗ ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าคนเป็นผู้นำหีบบัตรเลือกตั้งและสิ่งของตามข้อ ๒๕ และข้อ ๒๖ พร้อมจัดทำรายงานการนำส่งหีบบัตร (ส.ส. ๓๕) จำนวนสองชุด เพื่อให้ผู้มอบและผู้รับมอบเก็บรักษาไว้คนละหนึ่งชุด

ในกรณีที่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งผู้ใดไม่อาจร่วมเดินทางไปส่งหีบบัตรเลือกตั้งได้ให้จดแจ้งเหตุผลไว้ในรายงานการนำส่งหีบบัตรด้วย

ข้อ ๒๘ ในการนำหีบบัตรและสิ่งของตามข้อ ๒๕ และข้อ ๒๖ ไปยังสถานที่นับคะแนนเลือกตั้งให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของหน่วยเลือกตั้งนั้นมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมเดินทางไปด้วย

ส่วนที่ ๕

การเปลี่ยนที่เลือกตั้งใหม่ การงดการลงคะแนนและการลงคะแนนใหม่

ข้อ ๒๙ ก่อนวันเลือกตั้ง ถ้าการลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งใดไม่สามารถกระทำได้นเนื่องจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย หรือเหตุสุดวิสัยอย่างอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ประกาศกำหนดที่เลือกตั้งใหม่ที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถไปลงคะแนนได้โดยสะดวก และปิดประกาศไว้ ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านและเขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร แต่ถ้าไม่อาจกำหนดที่เลือกตั้งใหม่ได้ทันที ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศงดการลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งและปิดประกาศไว้ ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

“ ข้อ ๒๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๘ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และเขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร แล้วรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพื่อรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบต่อไปโดยด่วน

ข้อ ๓๐ ในกรณีที่เหตุตามข้อ ๒๘ เกิดขึ้นในวันเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งประกาศการลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งนั้นและปิดประกาศไว้ที่บริเวณที่เลือกตั้ง หรือบริเวณใกล้เคียงแล้วรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เพื่อรายงานตามลำดับเช่นเดียวกับข้อ ๒๘

กรณีคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศการลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งนั้นแทน

ข้อ ๓๑ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานการลงคะแนนของหน่วยเลือกตั้งใดแล้วให้ประกาศกำหนดวันลงคะแนนใหม่สำหรับหน่วยเลือกตั้งนั้น ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับทราบเหตุที่ทำให้ไม่อาจลงคะแนนได้นั้นสงบลงแล้วและต้องประกาศก่อนวันลงคะแนนใหม่เป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน โดยให้ปิดประกาศไว้ ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านและเขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร

ข้อ ๓๒ ในกรณีที่มีการประกาศการลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งใด ตามข้อ ๓๐ และอยู่ในระหว่างการลงคะแนน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้งนั้นระงับการจำหน่ายบัตรเลือกตั้ง และให้นำบัตรเลือกตั้งที่เหลือมาทำเครื่องหมายตามวิธีการในข้อ ๒๓ วรรคสอง แล้วนำหีบบัตรเลือกตั้งส่งให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งทันที พร้อมรายงานการส่งหีบบัตรเลือกตั้งและบันทึกเหตุของการลงคะแนนไว้ด้วย

ข้อ ๓๒/๑^(๑) แบบพิมพ์ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีดังต่อไปนี้

- ส.ส. ๗ คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
- ส.ส. ๘ หนังสือของพรรคการเมืองเสนอชื่อผู้แทนพรรคเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
- ส.ส. ๙ หนังสือแจ้งคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
- ส.ส. ๑๐ ประกาศจำนวนบัตรเลือกตั้ง
- ส.ส. ๑๑ รายงานการใช้สิทธิเลือกตั้ง

^(๑) ข้อ ๓๒/๑ เพิ่มเติมโดยข้อ ๒๐ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ส.ส. ๒๘ ประกาศรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรเลือกตั้งเมื่อเสร็จสิ้นการลงคะแนน

ส.ส. ๓๕ รายงานการส่งหีบบัตรเลือกตั้ง

ส.ส. ๔๓ ประกาศคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งผลการลงคะแนนเลือกตั้ง

ข้อ ๓๓ ข้อกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๑

ธีรศักดิ์ กรรณสูต

(นายธีรศักดิ์ กรรณสูต)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ศ.ศ. ๑

คำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....

ที่/.....

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

ด้วยได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ... เดือน พ.ศ.

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....

จังหวัด.....จึงแต่งตั้งให้ผู้มีรายชื่อดังต่อไปนี้ เป็นคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งที่.....

ตำบล/เทศบาล.....อำเภอ.....เขตเลือกตั้งที่..... จังหวัด.....

(๑) ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ได้แก่

(๒) กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ได้แก่

(๒.๑) (๒.๒)

(๒.๓) (๒.๔)

(๒.๕) (๒.๖)

ฯลฯ

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

(ลงชื่อ).....

(.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....

จังหวัด.....

ที่.....

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ประจำเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....

ที่ตั้ง.....

วันที่.....

เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

ด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....พิจารณาเห็นว่า
ท่านมีคุณสมบัติเหมาะสม จึงแต่งตั้งให้ท่านเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่..... ตำบล/เทศบาล.....
อำเภอ.....เขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....ตามคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ส่งมา
พร้อมนี้ และเพื่อเป็นการชักชวนความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่และจะได้เชิญท่านเข้ารับการอบรมในโอกาสต่อไป

อนึ่ง ขอเรียนให้ทราบด้วยว่าในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.๒๕๔๑ ท่านเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญานับแต่วันที่ได้รับการ
แต่งตั้งจนสิ้นสุดแห่งการงานในหน้าที่

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

(.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....

จังหวัด.....

โทร.

๕.๕. ๒๖

ประกาศคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่.....
 ตำบล/เทศบาล.....อำเภอ.....เขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....
 เรื่อง จำนวนบัตรเลือกตั้ง

ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่..... จังหวัด..... ได้มอบบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภา
 ผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน.....บัตร และบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ
 จำนวน.....บัตร ให้แก่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่..... ตำบล/เทศบาล..... อำเภอ.....
 เขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ..... นั้น

คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ได้ตรวจสอบจำนวนบัตรเลือกตั้งดังกล่าวแล้วปรากฏว่ามีจำนวนดังนี้

ประเภทของบัตรเลือกตั้ง	จำนวน	หมายเหตุ
๑. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง	บัตร	
๒. แบบบัญชีรายชื่อ	บัตร	

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
 (ลงชื่อ).....ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
 (.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....) (ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....) (ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....) (ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)	(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....) (ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....) (ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....) (ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)

ศ.ศ. ๒๕๖

รายงานการใช้สิทธิเลือกตั้ง

เขียนที่.....

วันที่.....

หน่วยเลือกตั้งที่.....ตำบล/เทศบาล..... อำเภอ..... เขตเลือกตั้งที่.....
 จังหวัด..... ได้เปิดการลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ น. ถึงเวลา ๑๕.๐๐ น.
 ของวันที่... เดือน..... พ.ศ.

๑. บันทึกการแสดงใบบัตรเลือกตั้งก่อนการลงคะแนน

วันนี้เวลา ๐๘.๐๐ น. คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้ทำการเปิดใบบัตรเลือกตั้ง เพื่อแสดงไว้ให้เห็นว่า
 เป็นใบบัตรเลือกตั้งเปล่าและได้ปิดใบบัตรเลือกตั้งใต้กุญแจหรืออุปกรณ์อื่นแทนกุญแจต่อหน้าผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวนสอง
 คน เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

(ลงชื่อ)..... ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
 (.....)

(ลงชื่อ)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)	(ลงชื่อ)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)
(ลงชื่อ)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)	(ลงชื่อ)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)
(ลงชื่อ)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)	(ลงชื่อ)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)
(ลงชื่อ)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)	(ลงชื่อ)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)

ฯลฯ

(ลงชื่อ)..... ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (.....)	(ลงชื่อ)..... ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (.....)

๒. บันทึกเหตุการณ์

๒.๑ ก่อนการลงคะแนน.....

.....

๒.๒ ระหว่างการลงคะแนน.....

.....

๒.๓ ภายหลังการลงคะแนน.....

.....

๓. บันทึกคำวินิจฉัยกรณีมีการทักท้วงการแสดงตนใช้สิทธิเลือกตั้ง

ผู้แสดงตนใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ใช่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

.....

.....

.....

จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ

(ลงชื่อ).....ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

ศ.ศ. ๒๕๖

**แบบคำร้องและบันทึกด้วยคำของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
ที่ยืนยันว่าตนมีสิทธิที่จะลงคะแนนเลือกตั้ง**

เขียนที่.....

วันที่.....

วันนี้ เวลา.....ข้าพเจ้า นาย/นางสาว/นาง.....

อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ต.รอก/ชอย.....ถนน.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....ได้แจ้งต่อคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่.....

ตำบล/เทศบาล.....อำเภอ.....เขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....ว่าข้าพเจ้าเป็นผู้มี

สิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนี้ คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้ตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้วไม่ปรากฏ

ชื่อของข้าพเจ้า และได้แจ้งต่อข้าพเจ้าว่า “ไม่มีสิทธิลงคะแนน” แต่ข้าพเจ้าได้ยืนยันว่าข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะลงคะแนนได้

เพราะ.....

พร้อมด้วยมีข้าพเจ้าได้ยื่นหลักฐาน ดังนี้.....

เพื่อให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งใช้ประกอบการวินิจฉัยชี้ขาด

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าด้วยคำดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

(ลงชื่อ).....ผู้ยื่นคำร้องและให้ด้วยคำ

(.....)

(ลงชื่อ).....ผู้บันทึก

(.....)

คำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่.....ตำบล/เทศบาล.....อำเภอ.....เขต

เลือกตั้งที่.....จังหวัด.....ได้พิจารณาบันทึกด้วยคำและตรวจสอบหลักฐานแล้ววินิจฉัยชี้ขาด

☐

ให้

☐

ไม่ให้นาย/นางสาว/นาง.....ลงคะแนนเลือกตั้ง และได้แจ้งคำวินิจฉัย

ชี้ขาดดังกล่าวให้นาย/นางสาว/นาง.....ทราบด้วยแล้ว

(ลงชื่อ).....ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

ศ.ศ. ๒๘

ประกาศคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่.....

ตำบล/เทศบาล.....อำเภอ.....เขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....

เรื่อง รายงานเกี่ยวกับจำนวนบัตรเลือกตั้งเมื่อเสร็จสิ้นการลงคะแนน

ตามที่หน่วยเลือกตั้งที่ ตำบล/เทศบาล..... อำเภอ เขตเลือกตั้ง
ที่..... จังหวัด..... ได้เปิดการลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ น. ของ
วันนี้เป็นต้นมาแล้ว นั้น

บัดนี้การลงคะแนนเลือกตั้งได้สิ้นสุดลงแล้ว จึงขอประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน ดังนี้

รายการ	การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง	การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ	หมายเหตุ
๑. จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ได้รับมา	บัตร	บัตร	
๒. มีผู้มาแสดงตนรับบัตรเลือกตั้ง	คน	คน	
๓. บัตรเลือกตั้งเหลือ	บัตร	บัตร	

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(ลงชื่อ).....ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(.....)

พ.ศ. ๒๕

รายงานการส่งใบปัตรเลือกตั้ง

หน่วยเลือกตั้งที่.....ตำบล/เทศบาล.....อำเภอ.....เขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....

สถานที่นับคะแนนเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....

วันที่.....

วันนี้ เวลา..... น. คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่..... ตำบล/เทศบาล..... อำเภอ.....
 เขตเลือกตั้งที่..... จังหวัด..... จำนวน..... คน (ไม่น้อยกว่า ๕ คน) ได้นำใบปัตรเลือกตั้งและเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการ
 การเลือกตั้งมามอบให้แก่คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่..... จังหวัด..... ประกอบด้วย

๑. ใบปัตรเลือกตั้ง จำนวน..... ใบ
๒. บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่เหลือ จำนวน..... บัตร
๓. บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่เหลือ จำนวน..... บัตร
๔. บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (พ.ศ. ๒๕) จำนวน..... ชุด
๕. รายงานการใช้สิทธิเลือกตั้ง (พ.ศ. ๒๕) จำนวน..... ชุด
๖. ประกาศรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรเลือกตั้งเมื่อเสร็จสิ้นการลงคะแนนและการใช้สิทธิเลือกตั้ง (พ.ศ. ๒๕)

จำนวน.....ชุด

๗. อื่น ๆ (ระบุ)..... จำนวน.....ชุด

ซึ่งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งได้ตรวจสอบและนับจำนวนเป็นที่ถูกต้องครบถ้วนแล้ว

ในการนำส่งใบปัตรเลือกตั้งและเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้งครั้งนี้ มีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ไม่ได้
 ร่วมเดินทางมาด้วย จำนวน..... คน คือ

๑. เนื่องจาก.....
๒. เนื่องจาก.....

ฯลฯ

(ลงชื่อ)..... ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
 (.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)	(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)
(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)	(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)
(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)	(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)
(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)	(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)

ฯลฯ

(ลงชื่อ)..... ประธานกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายรับใบปัตรเลือกตั้งและเอกสาร หรือ
 กรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายรับใบปัตรเลือกตั้งและเอกสาร (ผู้รับมอบ)

ประกาศคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่.....

ตำบล/เทศบาล.....อำเภอ.....เขตเลือกตั้งที่...จังหวัด.....

เรื่อง งดการลงคะแนนเลือกตั้ง

ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่.....นั้น
 เนื่องจากได้เกิด.....(ระบุ เช่น ฝนตก อุทกภัย อัคคีภัย หรือเหตุสุดวิสัยอื่นใด)..... อันเป็นเหตุให้การลงคะแนน
 เลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนี้ไม่สามารถกระทำได้

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามข้อ ๓๐ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของ
 คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่... ตำบล/เทศบาล..... อำเภอ.....
 เขตเลือกตั้งที่ ... จังหวัด..... จึงประกาศให้งดการลงคะแนน

ประกาศ ณ วันที่.....

(ลงชื่อ).....ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
 (.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)	(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)
(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)	(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)
(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)	(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)
(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)	(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (.....)

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยและผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๑ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

ส่วนที่ ๒ ผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้ง

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยและผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้ง

อาศัยอำนาจตาม มาตรา ๑๐ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
 คณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราช
 บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.
 ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง เจ้าหน้าที่รักษา
 ความปลอดภัยและผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้ง ดังนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้ เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง เจ้าหน้าที่รักษา
 ความปลอดภัยและผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้ง ”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ส่วนที่ ๑

เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

ข้อ ๓ ให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บัญชาการตำรวจ
 แห่งชาติจัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้ง ที่เลือกตั้งกลาง และที่เลือกตั้งอื่นที่
 มีขึ้นในราชอาณาจักร อย่างน้อยที่เลือกตั้งละสองคน เว้นแต่กรณีเห็นว่าสามารถรักษาความ
 ปลอดภัยในที่เลือกตั้งนั้นได้ อาจจัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่เลือกตั้งละหนึ่งคนก็ได้

ข้อ ๔ ให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บัญชาการตำรวจ
 แห่งชาติแจ้งรายชื่อเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตามข้อ ๓ แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขต
 เลือกตั้ง เพื่อพิจารณาประกาศแต่งตั้งตามแบบ ส.ส. ๙/ก

ข้อ ๕ ก่อนวันลงคะแนนเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าวันหรือในวันลงคะแนนเลือกตั้ง หาก
 คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง หรือคณะกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลาง หรือคณะกรรมการ
 ประจำที่เลือกตั้งอื่นที่ได้แต่งตั้งขึ้น เห็นว่ามีความจำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเพิ่มขึ้นใน
 การปฏิบัติงาน ให้คณะกรรมการดังกล่าวมอบหมายกรรมการคนหนึ่งปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่รักษา
 ความปลอดภัยได้ โดยให้บันทึกไว้เป็นหลักฐานในรายงานการใช้สิทธิเลือกตั้ง (ส.ส. ๒๙) ด้วย

ข้อ ๖ ให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตามข้อ ๕ และข้อ ๕ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) รักษาความสงบเรียบร้อยบริเวณที่เลือกตั้ง หรือบริเวณที่เลือกตั้งกลางหรือบริเวณที่เลือกตั้งอื่นแล้วแต่กรณี

(๒) ทำการแทนคณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะผู้เสียหาย โดยให้มีอำนาจร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด

ให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยพ้นจากหน้าที่เมื่อคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้ส่งมอบหีบบัตรเลือกตั้งแก่คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งเรียบร้อยแล้ว

ข้อ ๗ ให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติจัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำสถานที่นับคะแนนในจำนวนที่เพียงพอแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง โดยให้แจ้งรายชื่อแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เพื่อพิจารณาแต่งตั้ง และให้พ้นจากหน้าที่เมื่อได้มีการประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งแล้ว

ข้อ ๘ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจและเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีหน้าที่จัดการให้ความสะดวกและรักษาความสงบเรียบร้อยในการเลือกตั้ง

ข้อ ๙ ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือบุคลากรขององค์การเอกชนที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งรับรอง หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐมีหน้าที่ให้การช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเลือกตั้งไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

ส่วนที่ ๒

ผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้ง

ข้อ ๑๐ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาเสนอชื่อข้าราชการซึ่งมีตำแหน่ง หรือเงินเดือนประจำ หรือพนักงานของรัฐ ยกเว้นข้าราชการการเมือง เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งพิจารณาแต่งตั้งเป็นผู้ดำเนินการประจำหน่วยเลือกตั้ง ตามแบบ ส.ส. ๗/ข อย่างน้อยหน่วยเลือกตั้งละหนึ่งคน และประจำที่เลือกตั้งกลาง และที่เลือกตั้งอื่นแห่งละหนึ่งคน สำหรับอำนวยความสะดวกแก่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือคณะกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางหรือที่เลือกตั้งอื่นแล้วแต่กรณี และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนด โดยให้มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา แล้วปิดประกาศคำสั่งแต่งตั้งดังกล่าว ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งและแจ้งให้ผู้ได้รับการแต่งตั้งทราบ

ข้อ ๑๑ ให้ผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือผู้อำนวยการประจำที่เลือกตั้งกลางหรือที่เลือกตั้งอื่น มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

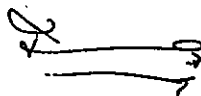
(๑) สนับสนุน อำนาจความสะดวกแก่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือคณะกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางหรือที่เลือกตั้งอื่นแล้วแต่กรณี เพื่อให้ดำเนินการเลือกตั้งด้วยความเรียบร้อย

(๒) ปฏิบัติตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมีคำสั่งหรือมอบหมาย

(๓) แต่งตั้งบุคคลให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้

ข้อ ๑๒ ก่อนวันลงคะแนนเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าวันหรือในวันลงคะแนนเลือกตั้ง หากผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือผู้อำนวยการประจำที่เลือกตั้งกลางหรือที่เลือกตั้งอื่นผู้ใดไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือการปฏิบัติหน้าที่นั้นอาจก่อให้เกิดความเสียหาย ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งสั่งให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง และแต่งตั้งบุคคลอื่นทำหน้าที่แทนทันที

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

(นายชिरศักดิ์ กรรณสูต)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

๓.๓. ๑/ก

กำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....

ที่/.....

เรื่อง แต่งตั้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำหน่วยเลือกตั้งหรือประจำที่เลือกตั้งลง

ด้วยได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ... เดือน พ.ศ.

อาศัยอำนาจตามตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....

จังหวัด.....จึงแต่งตั้งให้ผู้มีรายชื่อดังต่อไปนี้ เป็นเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำหน่วยเลือกตั้งหรือประจำที่เลือกตั้งกลาง ดังนี้

หน่วยเลือกตั้งที่ ของตำบล/เทศบาล.....	เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย
๑.	๑. ๒.
๒.	๑. ๒.
	ฯลฯ
หน่วยเลือกตั้งที่ ของตำบล/เทศบาล.....	
๑.	๑. ๒.
๒.	๑. ๒.
	ฯลฯ

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

(ลงชื่อ).....

(.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....

સ.સ. ૯૨/૫

คำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....

திரு.

เรื่อง แต่งตั้งผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือประจำที่เลือกตั้งกลาง

ด้วยได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ... เดือน พ.ศ.

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....

จังหวัด.....จึงแต่งตั้งให้มีนายชื่อดังต่อไปนี้ เป็นผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือประจำที่เลือกตั้งกลาง ดังนี้

หน่วยเลือกตั้งที่ ของตำบล/เทศบาล.....	ผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้ง
๑.	
๒.	
	ฯลฯ
หน่วยเลือกตั้งที่ ของตำบล/เทศบาล.....	
๑.	
๒.	
	ฯลฯ

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(ลงชื่อ).....

(.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....

จังหวัด.....

**ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ว่าด้วยแนวทางการจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง**

- การจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
- ทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
- การตรวจสอบและการแก้ไขทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

**ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ว่าด้วยแนวทางการจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง**

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๐ (๔) และ มาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเห็นสมควรให้มีข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อกำหนดนี้เรียกว่า “ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง”

ข้อ ๒ ในข้อกำหนดนี้

“ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาแล้วแต่กรณี

“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึง กรุงเทพมหานคร

“อำเภอ” หมายความว่า รวมถึง เขตและกิ่งอำเภอ

“เทศบาล” หมายความว่า รวมถึง เมืองพัทยา

ข้อ ๓ ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ จัดทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งจากหลักฐานทะเบียนบ้านของศูนย์ประมวลผลการทะเบียนด้วยระบบคอมพิวเตอร์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับจากวันที่สำนักทะเบียนกลางประกาศจำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักรแยกรายจังหวัดตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรไว้เป็นประจำทุกปี

ในการจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ผู้อำนวยการทะเบียนกลางอาจมอบหมายให้นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นช่วยจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งจากหลักฐานทะเบียนบ้านภายในเขตอำนาจหน้าที่ของตนก็ได้

ข้อ ๔ ทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อตัวและชื่อสกุล ชื่อบิดาและชื่อมารดา

(๒) เลขประจำตัวประชาชน

(๓) เพศ

(๔) วัน เดือน ปีเกิด

(๕) ที่อยู่ตามหลักฐานทะเบียนบ้าน

ข้อ ๕ ในการจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามข้อ ๓ ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดแนวทางปฏิบัติการจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยแยกเป็นรายจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ตามแบบพิมพ์ท้ายข้อกำหนดนี้ จำนวน ๔ ชุด เพื่อส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดของแต่ละจังหวัด

ข้อ ๖ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลงลายมือชื่อเป็นผู้ประกาศในท้ายประกาศทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เสร็จแล้วให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดดำเนินการดังนี้

ชุดที่ ๑ ปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ชุดที่ ๒ ปิดประกาศไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาลเฉพาะทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตอำเภอและเทศบาล

ชุดที่ ๓ มอบให้นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่น เฉพาะทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตอำเภอและท้องถิ่นไว้ใช้ในการแก้ไขเพิ่มเติม ณ สำนักทะเบียน นั้น

ชุดที่ ๔ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดไว้สำหรับแก้ไขเพิ่มเติม หลังจากที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมแล้ว ให้มอบคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเก็บไว้

ข้อ ๗ ทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตาม ข้อ ๖ ให้ผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิตรวจสอบและขอแก้ไขให้ถูกต้องได้ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น แก้ไขรายการดังกล่าวในทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ถูกต้องตรงกันด้วย

การแก้ไขรายการในทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ให้ใช้วิธีการขีดฆ่าหรือแก้ไขด้วยหมึกสีแดง และให้ลงสาเหตุของการแก้ไขไว้ในช่องหมายเหตุ พร้อมทั้งลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ทุกแห่ง

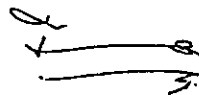
การเพิ่มชื่อในทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้ใช้วิธีแทรกรายชื่อของบุคคลดังกล่าวลงในทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตรงบ้านเลขที่นั้นหรืออาจจะใช้วิธีพิมพ์เพิ่มเติมขึ้นใหม่โดยหมายเหตุในทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตรงบ้านเลขที่นั้นว่ามีการเพิ่มเติมชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งก็ได้

ข้อ ๘ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้มีการแก้ไขทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ว่ากรณีใดแต่ละเดือนให้รายงานการแก้ไขไปให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและผู้อำนวยการทะเบียนกลางทราบ เพื่อแก้ไขทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ข้อ ๙ ในวาระเริ่มแรกไม่ให้นาระยะเวลาตามข้อ ๓ มาใช้บังคับ โดยให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ข้อกำหนดนี้มีผลใช้บังคับ

ข้อ ๑๐ ข้อกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๑

(นายธีรศักดิ์ กระณสุต)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ใบแรก

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด
เรื่อง ทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
จังหวัด.....

รายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งประจำตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....

สำนักทะเบียน.....

เลขหมายประจำบ้าน	เลขประจำตัวประชาชน	ชื่อตัว-ชื่อสกุล	เพศ	วัน เดือน ปี เกิด	ชื่อบิดา-ชื่อมารดา	ลำดับที่	หมายเหตุ

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
(ลายมือชื่อ).....
(.....)
ประธานกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัด

**ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร**

ส่วนที่ ๑ บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๒ การเพิ่มชื่อ การถอนชื่อ

ตอนที่ ๑ การเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ตอนที่ ๒ การถอนชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๓ การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

**ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร**

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๐ (๒) (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
คณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และมาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ แห่งพระราช
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑
คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเห็นสมควรให้มีข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำ
บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อกำหนดนี้เรียกว่า “ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชี
รายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

ข้อ ๒ ข้อกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในข้อกำหนดนี้

“ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

“ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง” หมายความว่า ผู้อำนวยการทะเบียนกลางตามกฎหมายว่าด้วย
การทะเบียนราษฎร

“นายทะเบียนจังหวัด” หมายความว่า นายทะเบียนจังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียน
ราษฎรและหมายความรวมถึงนายทะเบียนกรุงเทพมหานครด้วย

“นายทะเบียนอำเภอ” หมายความว่า นายทะเบียนอำเภอตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

“นายทะเบียนท้องถิ่น” หมายความว่า นายทะเบียนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียน
ราษฎร

“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึง กรุงเทพมหานคร

“อำเภอ” หมายความว่า รวมถึง เขตและกิ่งอำเภอ

“ตำบล” หมายความว่า รวมถึง แขวง

“ศาลากลางจังหวัด” หมายความว่า ศาลากลางกรุงเทพมหานคร

“ที่ว่าการอำเภอ” หมายความว่า สำนักงานเขตและที่ว่าการกิ่งอำเภอ

“เทศบาล” หมายความว่า รวมถึง เมืองพัทยา

“สำนักงานเทศบาล” หมายความว่ารวมถึง ศาลว่าการเมืองพัทยา

ข้อ ๔ ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางมีหน้าที่รับผิดชอบควบคุมการปฏิบัติงานของนายทะเบียน จังหวัด นายทะเบียนอำเภอ และนายทะเบียนท้องถิ่นปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อกำหนดนี้

ส่วนที่ ๑

บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ข้อ ๕^(๑) เมื่อได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรมีหน้าที่จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ต.ส. ๑๑) ของแต่ละหน่วยเลือกตั้ง จากทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง

บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้จัดทำเป็นรายหน่วยเลือกตั้งโดยเรียงตามลำดับเลขหมาย ประจำบ้านในแต่ละหน่วยเลือกตั้ง สำหรับหน่วยเลือกตั้งซึ่งอยู่ในเขตเทศบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร หรือชุมชนหนาแน่น อาจแยกออกตามชื่อถนน ตรอก ซอย โดยเรียงตามลำดับตัวอักษรและตามลำดับเลขหมายประจำบ้าน

ข้อ ๖^(๒) ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทะเบียนกลาง จัดเตรียมบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ต.ส. ๑๑) ตามข้อ ๕ จำนวนแปดชุดให้แล้วเสร็จก่อนวันเลือกตั้งยี่สิบห้าวัน โดยให้พิมพ์ชื่อผู้พิมพ์หรือผู้จัดทำไว้ด้วย และมอบให้ปลัดกรุงเทพมหานคร นายอำเภอ ปลัดเทศบาล ตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และให้ลงลายมือชื่อผู้ทูลไว้ด้วย

ให้ปลัดกรุงเทพมหานคร นายอำเภอ ปลัดเทศบาล แจ้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเพื่อพิจารณาลงนามในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและประกาศให้แล้วเสร็จก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ยี่สิบวัน

ข้อ ๗^(๓) ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายลงลายมือชื่อ แทนคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งในประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

^(๑) ข้อ ๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๓ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓

^(๒) ข้อ ๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๔ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓

^(๓) ข้อ ๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๕ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓

ข้อ ๘ บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังนี้

- (๑) ชื่อตัวและชื่อสกุล
- (๒) เลขประจำตัวประชาชน
- (๓) เพศ
- (๔) วัน เดือน ปีเกิด
- (๕) ที่อยู่ตามหลักฐานทะเบียนบ้าน

บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้ใช้ตามแบบ ส.ส. ๑๑^(๑)

ข้อ ๙^(๒) ยกเลิก

ข้อ ๑๐^(๓) บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่ละชุด ให้ปลัดกรุงเทพมหานคร นายอำเภอ และปลัดเทศบาลดำเนินการ ดังนี้

- (๑) ชุดที่ ๑ มอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปิดประกาศไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด
- (๒) ชุดที่ ๒ มอบให้นายอำเภอปิดประกาศไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ เฉพาะหน่วยเลือกตั้งที่อยู่ในเขตอำเภอนั้น

(๓) ชุดที่ ๓ มอบให้ปลัดเทศบาลและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปิดประกาศไว้ ณ สำนักงานเทศบาล และที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล เฉพาะหน่วยเลือกตั้งที่อยู่ในเขตท้องที่นั้น

(๔) ชุดที่ ๔ มอบให้ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้อำนวยการเขตของกรุงเทพมหานครหรือปลัดเทศบาลปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านเฉพาะหน่วยเลือกตั้งที่อยู่ในเขตหมู่บ้าน หรือปิดประกาศไว้ ณ เขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควรเฉพาะหน่วยเลือกตั้งที่อยู่ในเขตชุมชนนั้น

(๕) ชุดที่ ๕ มอบให้ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้อำนวยการเขตของกรุงเทพมหานครหรือปลัดเทศบาลปิดประกาศไว้ ณ ที่เลือกตั้งหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้งเฉพาะของแต่ละหน่วยเลือกตั้ง

(๖) ชุดที่ ๖ สำหรับนายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นใช้แก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นกาเพิ่มชื่อ ถอนชื่อหรือย้ายที่อยู่

(๗) ชุดที่ ๗ - ๘ มอบให้นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นปรับปรุงให้ตรงกับชุดที่ ๖ และส่งมอบให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบ

^(๑) ข้อ ๘ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๖ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๒) ข้อ ๙ ยกเลิกโดยข้อ ๑๑ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๓) ข้อ ๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๘ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

หมายเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการเพิ่มชื่อ ดอนชื่อ เพื่อมอบให้คณะกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางและคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไว้ใช้สำหรับการตรวจสอบและหมายเหตุการลงคะแนนหนึ่งชุด และสำรองในวันเลือกตั้งอีกหนึ่งชุด

การปิดประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้กระทำไม่น้อยกว่าสี่สิบวันก่อนวันเลือกตั้ง

ข้อ ๑๑ ^(๑) กรณีมีพรรคการเมืองใดหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดต้องการบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศไว้ให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นขอคัดสำเนาจากนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น โดยเสียค่าใช้จ่ายเอง

ข้อ ๑๒ ^(๒) ให้นายอำเภอหรือปลัดเทศบาลทำการแทนคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังเข้าบ้านก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวันตามแบบ ศ.ศ. ๑๒

ส่วนที่ ๒

การเพิ่มชื่อ การถอนชื่อ

ตอนที่ ๑

การเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ข้อ ๑๓ ^(๓) การเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งใด ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือเจ้าบ้านที่เห็นว่าตนหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของตนไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแห่งหน่วยเลือกตั้งที่ตนหรือผู้นั้นสมควรมีชื่อเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านและบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวอื่นใดที่ทางราชการออกให้มายื่นคำร้องตามแบบ ศ.ศ. ๑๓ ค่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ซึ่งทำการแทนคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่หน่วยเลือกตั้งนั้นตั้งอยู่ในเขตรับผิดชอบก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน

เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับคำร้องและหลักฐานแล้ว หากพิจารณาเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้เพิ่มชื่อผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านลงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ด้วยวิธีพิมพ์ชื่อเพิ่มเติมต่อบุคคลท้ายของบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งนั้น พร้อมบันทึกสาเหตุของการเพิ่มชื่อไว้ในช่องหมายเหตุและลงลายมือชื่อวันเดือนปีกำกับไว้

^(๑) ข้อ ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๕ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๒) ข้อ ๑๒ แก้ไขเพิ่มเติมข้อ ๑๐ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๓) ข้อ ๑๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๑ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ในการนิยทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นพิจารณาเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านที่ขอเพิ่มชื่อเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง ให้ส่งยกคำร้องเป็นลายลักษณ์อักษรพร้อมทั้งแสดงเหตุผลและแจ้งให้ผู้ยื่นคำร้องทราบภายในสามวันนับแต่วันที่รับคำร้อง

ข้อ ๑๔ ^(๑) ในการนิยทะเบียนคำร้องที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ตามข้อ ๑๓ วรรคสามแล้ว ไม่เห็นชอบด้วย ผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่หรือต่อศาลแพ่งสำหรับผู้ที่มิมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าวัน โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในการดำเนินกระบวนการพิจารณา

ข้อ ๑๕ ^(๒) ในการนิยทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับคำสั่งของศาลให้เพิ่มชื่อบุคคลใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ดำเนินการให้เป็นไปตามนั้นด้วยวิธีพิมพ์ชื่อเพิ่มเติมเช่นเดียวกับ ข้อ ๑๓ วรรคสอง

ตอนที่ ๒

การถอนชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ข้อ ๑๖ ^(๓) ในการนิยผู้มีสิทธิเลือกตั้งเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งมีผู้ซึ่งไม่มีสิทธิเลือกตั้งปรากฏอยู่ ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นยื่นคำร้องขอถอนชื่อผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งดังกล่าวออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ซึ่งทำการแทนคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่หน่วยเลือกตั้งนั้นตั้งอยู่ในเขตรับผิดชอบก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน

นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้พิจารณาคำร้องแล้วเห็นว่ามิหลักฐานพอเชื่อได้ว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง ให้ส่งถอนชื่อนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยให้ดำเนินการขีดฆ่าชื่อออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งพร้อมบันทึกสาเหตุของการถอนชื่อไว้ในช่องหมายเหตุและลงลายมือชื่อวันเดือนปีกำกับไว้ แล้วให้แจ้งคำสั่งให้ผู้ยื่นคำร้องและเจ้าบ้านทราบ

ในการนิยทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ถูกขอถอนชื่อเป็นผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง ให้ส่งยกคำร้องพร้อมทั้งแสดงเหตุผลเป็นลายลักษณ์อักษรและแจ้งคำสั่งให้ผู้ยื่นคำร้องและเจ้าบ้านทราบภายในสามวันนับแต่วันที่รับคำร้อง

^(๑) ข้อ ๑๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๒ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๒) ข้อ ๑๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๓ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๓) ข้อ ๑๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๔ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๑๙^(๑) ในกรณีผู้ยื่นคำร้องหรือเจ้าบ้านที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ตามข้อ ๑๖ แล้วไม่เห็นชอบด้วย ผู้ยื่นคำร้องหรือเจ้าบ้านมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่หรือต่อศาลแพ่ง สำหรับผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าวันโดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในการดำเนินกระบวนการพิจารณา

ข้อ ๑๘^(๒) กรณีที่เจ้าบ้านเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งปรากฏชื่อนักชื้อบุคคลอื่นอยู่ในทะเบียนบ้านของตนโดยที่บุคคลนั้นมีได้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าวจริง ให้เจ้าบ้านนำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านไปแสดงเป็นหลักฐานต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน หรือนำหลักฐานดังกล่าวไปแสดงต่อคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง

เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น หรือคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง แล้วแต่กรณีพิจารณาแล้วเห็นว่าบุคคลนั้นมีได้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าวจริง ให้มีคำสั่งถอนชื่อออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ในการถอนชื่อออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้ใช้วิธีขีดฆ่าชื่อออกพร้อมบันทึกสาเหตุของการถอนไว้ในช่องหมายเหตุและลงลายมือชื่อวันเดือนปีกำกับไว้

ในกรณีที่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมีคำสั่งถอนชื่อบุคคลใดออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งนั้น ให้บันทึกการถอนชื่อไว้ในรายงานการใช้สิทธิเลือกตั้ง (ส.ศ. ๒๙) ด้วย

ข้อ ๑๘^(๓) ในกรณีที่นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับคำสั่งศาลให้ถอนชื่อบุคคลใดออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้ดำเนินการตามนั้นด้วยวิธีขีดฆ่าชื่อออกเช่นเดียวกับ ข้อ ๑๖ วรรคสอง

ส่วนที่ ๓ การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

ข้อ ๒๐ ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลใดให้จำศาลแจ้งคำพิพากษาของศาลไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเจ็ดวันหลังจากมีคำพิพากษาถึงที่สุด

^(๑) ข้อ ๑๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๕ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๒) ข้อ ๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๖ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๓) ข้อ ๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๗ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๒๑ ^(๑) เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับแจ้งคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลใดแล้ว ให้จัดให้มีการบันทึกลงในทะเบียนการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามแบบ ส.ส. ๑๔

เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งรายชื่อบุคคลที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งไปให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งทราบทันที

ข้อ ๒๒ ^(๒) เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้รับแจ้งรายชื่อบุคคลที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้งตามข้อ ๒๑ วรรคสอง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจัดทำประกาศการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามคำพิพากษาดำเนินแบบ ส.ส. ๑๕ และจัดส่งให้นายอำเภอและปลัดเทศบาลปิดประกาศไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอหรือสำนักงานเทศบาลโดยเร็ว

ข้อ ๒๓ ^(๓) กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามข้อ ๑๐ แล้วให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจสอบว่ามีชื่อของบุคคลที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ หากมีก็ให้ใช้วิธีขีดฆ่าชื่อออกโดยให้บันทึกสาเหตุไว้ในช่องหมายเหตุและลงลายมือชื่อวันเดือนปีกำกับไว้

ข้อ ๒๔ ^(๔) แบบพิมพ์ท้ายข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วย

- ส.ส. ๑๑ บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- ส.ส. ๑๒ หนังสือแจ้งเข้าบ้าน
- ส.ส. ๑๓ แบบคำร้องขอเพิ่มชื่อ/ถอนชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
- ส.ส. ๑๔ ทะเบียนเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
- ส.ส. ๑๕ การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามคำพิพากษา

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๑

ธีรศักดิ์ กระณชุต

(นายธีรศักดิ์ กระณชุต)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

^(๑) ข้อ ๒๑ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๔ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๒) ข้อ ๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๘ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๓) ข้อ ๒๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๒๐ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๔) ข้อ ๒๔ ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๒๑ ของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่

จังหวัด.....

เรื่อง บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สำหรับหน่วยเลือกตั้งที่ หมู่ที่ ตำบล/แขวง เทศบาล อำเภอ/เขต
บ้านเลขที่ ถึงบ้านเลขที่ หมู่ที่ ตรอก/ซอย ถนน
ตำบล/แขวง เทศบาล อำเภอ

สถานที่ลงคะแนนเลือกตั้ง ณ

(ใบแรก)

[illegible]

ประกาศ ณ วันที่ เดือน พ.ศ.

(ลายมือชื่อ)

(.....)

ประธานกรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....

จังหวัด.....

.....ผู้พิมพ์/จัด

.....ผู้ตรวจ/ทาน

(ใบท้าย)

(ด้านหน้า)

ต.ต. ๑๒

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตที่.....จังหวัด.....

เรียน

.....

.....

.....

วันที่ เดือน พ.ศ. เป็นวันเลือกตั้ง

(ด้านหลัง)

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งนี้ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในบ้านของท่านทุกคนมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หากไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ โปรดแจ้งเหตุที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น(เทศบาล) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใดที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและไม่ได้แจ้งเหตุที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งย่อมเสียสิทธิทางการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด จึงขอได้โปรดดำเนินการดังนี้

๑. ตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ณ สถานที่เลือกตั้งว่ามีชื่อของท่านหรือไม่ ถ้าไม่มีหรือไม่ถูกต้องโปรดติดต่อนายทะเบียนอำเภอ ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่น ณ สำนักงานเทศบาล ภายในวันที่.....

เดือน.....พ.ศ.

๒. ขอเชิญท่านและผู้มีสิทธิเลือกตั้งในบ้านของท่านทุกคน ไปลงคะแนน ณ ที่เลือกตั้ง.....
หน่วยเลือกตั้งที่ ตำบล/แขวง เทศบาล..... อำเภอ/เขต จังหวัด.....
ในวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ระหว่างเวลา ๐๘.๐๐ น. ถึง ๑๕.๐๐ น.

๓. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในบ้านของท่านมีดังนี้

ลำดับที่	ชื่อตัว - ชื่อสกุล	ลำดับที่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
(๑)		
(๒)		
(๓)		

สำนักทะเบียน..... ทำการแทน

ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....

จังหวัด

ต.ต. ๑๓

แบบทำร้องขอเพิ่มชื่อ / ถอนชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

วันที่ / ลงวันที่

เขียนที่

วันที่ เดือน พ.ศ.

ข้าพเจ้า อยู่บ้านเลขที่ หมู่ที่ ต.รอก

ขอข. ถนน ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต

จังหวัด บัตรประจำตัวประชาชน เลขที่

ออกให้ ณ เมื่อวันที่ หมคต.วันที่

มีความประสงค์ขอให้โอนชื่อเป็นอำเภอ/นาคะเบียนท้องถิ่น ดำเนินการเกี่ยวกับ

บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ต.ต.๑๑) ของเทศบาล อำเภอ

หน่วยเลือกตั้งที่ เขตเลือกตั้งที่ จังหวัด ที่เลือกตั้ง

๑. ขอเพิ่มชื่อ ☐ ข้าพเจ้า ☐ บุคคลต่อไปนี้ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้ง

ดังกล่าว คือ

๑.

๒.

๓.

๒. ขอถอนชื่อ ☐ ข้าพเจ้า ☐ บุคคลดังต่อไปนี้ออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหน่วย

เลือกตั้งดังกล่าว คือ

๑.

๒.

๓.

๓. ขอให้ดำเนินการในเรื่องอื่น ๆ

.....

ข้าพเจ้าดำเนินการในฐานะ ☐ เจ้าบ้าน ☐ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ☐ ของตนเอง ความหลักฐานดังนี้

๑. ๒.

ลงชื่อ ผู้ยื่นคำร้อง

(.....)

ทำตั้ง

ลงชื่อ นาคะเบียนอำเภอ / นาคะเบียนท้องถิ่น

(.....) ทำการแทนประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่

จังหวัด

ทะเบียนเกิดอนสิทธิเลือกตั้งตามคำพิพากษาของศาล ประเภทการเลือกตั้ง.....
 ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

ลำดับ ที่	เลขประจำตัว ประชาชน	ชื่อตัว - ชื่อสกุล	อายุ	ภูมิลำเนา ปัจจุบัน	ความคิดที่ กระทำ	คำพิพากษา		วันที่พ้นการ ถูกเพิกถอน สิทธิ
						วันเดือน ปี	ระยะเวลาที่ ถูกเพิกถอน	

พ.ศ. ๑๕

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ จังหวัด.....

เรื่อง การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามคำพิพากษา

ด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้รับแจ้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้งว่ามีบุคคลซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งที่.... จังหวัด.....นี้ ถูกศาลพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งซึ่งมีรายชื่อ ดังนี้

ลำดับที่	เลขประจำตัวประชาชน	ชื่อ - สกุล	อายุ	ภูมิลำเนาปัจจุบัน	วันที่พ้นจากการถูกเพิกถอนสิทธิ

บุคคลดังกล่าวข้างต้นจึงต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

(ลายมือชื่อ).....

(.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....

จังหวัด.....

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

หมวด ๑ การประกาศรับสมัครและสถานที่รับสมัคร

- การประกาศกำหนดวันรับสมัคร
- การประกาศกำหนดสถานที่รับสมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง
- สถานที่รับสมัคร

หมวด ๒ ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

- คุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
- ลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

หมวด ๓ การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๑ การยื่นใบสมัครรับเลือกตั้ง

- หลักฐานและเอกสารประกอบการยื่นบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
- การตรวจสอบเบื้องต้นและการออกไปรับใบสมัคร
- การส่งเงินค่าธรรมเนียมการสมัครเข้ากองทุนพัฒนาพรรคการเมือง

ส่วนที่ ๒ การตรวจสอบคุณสมบัติ

ส่วนที่ ๓ การให้หมายเลขประจำพรรคการเมือง

- การให้หมายเลขตามลำดับก่อนหลังการยื่นบัญชีรายชื่อ
- การจัดทำประกาศการยื่นบัญชีรายชื่อพรรคการเมือง

หมวด ๔ การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

ส่วนที่ ๑ การยื่นใบสมัครรับเลือกตั้ง

- หลักฐานการสมัคร
- การตรวจสอบเบื้องต้น
- การออกไปรับใบสมัคร

ส่วนที่ ๒ การตรวจสอบสิทธิการสมัครรับเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๓ การให้หมายเลขที่จะใช้ในการลงคะแนน

- การให้หมายเลขแก่ผู้สมัครที่พรรคการเมืองที่สังกัดส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ
- การให้หมายเลขแก่ผู้สมัครที่พรรคการเมืองที่สังกัดไม่ได้สมัครสมาชิกรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

หมวด ๕ การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง

ส่วนที่ ๑ การยื่นใบสมัครรับเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๒ การตรวจสอบสิทธิการสมัครรับเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๓ การให้หมายเลขที่จะใช้ในการลงคะแนน

หมวด ๖ การจับสลากเพื่อยื่นใบสมัครรับเลือกตั้ง

- กรณีพรรคการเมืองยื่นบัญชีรายชื่อพร้อมกัน
- กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่พรรคการเมืองที่สังกัดไม่ได้ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้ง

แบบบัญชีรายชื่อยื่นใบสมัครพร้อมกัน

หมวด ๖ บทเฉพาะกาล

- แบบพิมพ์

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา ๑๐ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งเรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งเรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

หมวด ๑

การประกาศรับสมัครและสถานที่รับสมัคร

ข้อ ๓ ^(๑) เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศกำหนดวันรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา ๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ตามแบบ ส.ส.๑๖ แล้ว ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศการรับสมัคร และสถานที่รับสมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้ประชาชนทราบ ตามแบบ ส.ส.๑๗/ข และจัดส่งประกาศให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัดเทศบาล และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อปิดประกาศดังกล่าวไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล และที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อ ๔ สถานที่รับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรควรมีลักษณะเป็นสถานที่ที่มีขนาดกว้างขวาง เพียงพอจะจัดเป็นสถานที่รับสมัครได้อย่างสะดวกตามขั้นตอนการรับสมัครและต้องมีลักษณะที่สามารถควบคุมดูแลการรักษาความสงบเรียบร้อยได้

^(๑) ข้อ ๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๓ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๕ ให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแล้วแต่กรณี จัดทำเครื่องหมายแสดงขอบเขตบริเวณโดยรอบที่รับสมัคร โดยทำป้ายบอกบริเวณที่กำหนด ทั้งนี้เพื่อมิให้บุคคลที่มีได้เกี่ยวข้องกับการสมัครรับเลือกตั้งตามกฎหมายเข้าไปในบริเวณที่รับสมัคร อันอาจก่อให้เกิดความวุ่นวายและความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยต่อการรับสมัครได้

ข้อ ๖ ก่อนวันรับสมัคร ให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแล้วแต่กรณี จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่จำเป็นและอำนวยความสะดวกต่อการรับสมัครไว้ให้พร้อม พร้อมทั้งจัดลักษณะที่รับสมัครและจัดภายในบริเวณที่รับสมัครเพื่อให้การรับสมัครเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเปิดเผย

หมวด ๒

ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อ ๗ ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เว้นแต่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา

(๔) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน

(๕) ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต้องมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(๕.๑) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๕.๒) เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งหรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดนั้น

(๕.๓) เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(๕.๔) เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกัน

ไม่น้อยกว่าสองปีการศึกษา

(๕.๕) เคยรับราชการหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี

ข้อ ๘ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๑) ดิคาบาเสพติดให้โทษ

(๒) เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากคดี

(๓) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างหนึ่ง

อย่างใด ดังนี้

(๓.๑) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๓.๒) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช

(๓.๓) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

(๔) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๕) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไปโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง

เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(๖) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๗) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๘) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำนอกจากข้าราชการการเมือง

(๙) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๑๐) เป็นสมาชิกวุฒิสภา

(๑๑) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น หรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

(๑๒) เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลปกครอง กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

(๑๓) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๒๕๕

(๑๔) เคยถูกวุฒิสภามีมติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๐๗ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งและยังไม่พ้นกำหนดห้าปีนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติจนถึงวันเลือกตั้ง

(๑๕)^(๑) เป็นผู้เสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒

ข้อ ๘^(๒) ผู้ใดประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ในนามของพรรคการเมืองใดได้เพียงพรรคการเมืองเดียว จะสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือ แบบบัญชีรายชื่อแบบใดแบบหนึ่งได้เพียงแบบเดียว และจะสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้เพียงเขตเลือกตั้งเดียว

หมวด ๓

การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

ส่วนที่ ๑

การยื่นใบสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อ ๑๐^(๓) ในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าพรรคการเมืองเป็นหนังสือ ตามแบบ ส.ส. ๑๘/ก๓ ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้นตามแบบบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง (แบบ ส.ส. ๑๘/ก๑) ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามวันเวลาและสถานที่ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ พร้อมทั้งหนังสือยินยอมของผู้สมัครทุกคน ตามแบบ ส.ส. ๑๘/ก๒ เงินค่าธรรมเนียมการสมัครคนละหนึ่งหมื่นบาท รูปถ่ายหน้าตรงไม่สวมหมวก ขนาดกว้างประมาณ ๘.๕ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๑๓.๕ เซนติเมตร จำนวนตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด รวมทั้งหลักฐานและเอกสารของผู้สมัครแต่ละคน ดังนี้

(๑) บัตรประจำตัวประชาชน แต่ถ้าผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นบุคคลซึ่งไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมาย ให้ใช้บัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้

(๒) สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

(๑) ข้อ ๘ (๑๕) เพิ่มเดิมโดยข้อ ๔ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

(๒) ข้อ ๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๕ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

(๓) ข้อ ๑๐ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๖ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

(๓) หลักฐานแสดงวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าตามที่กฎหมายรับรองไว้ หรือตามที่ทบวงมหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายรับรองว่าสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่า ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เว้นแต่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้นำหลักฐานการเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามาแสดง

(๔) ใบรับรองแพทย์

(๕) หลักฐานอื่นที่ผู้สมัครนำมาแสดงว่าตนเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อ ๑ และไม่มี ลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามข้อ ๘

กรณีหัวหน้าพรรคการเมืองมอบหมายให้ผู้ใดเป็นผู้ยื่นบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่งให้ผู้นั้น เป็นผู้จับสลากหมายเลขประจำพรรคการเมืองตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ด้วย

ข้อ ๑๑ ^(๑) เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง และหลักฐานการสมัครของผู้สมัครทุกคนตามข้อ ๑๐ ให้สอบสวนเบื้องต้นว่าพรรคการเมืองที่ยื่นบัญชีรายชื่อเป็นพรรคการเมืองตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองหรือไม่ ถ้าใช่ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานประกอบการสมัคร ค่าธรรมเนียมการสมัครของผู้สมัครในบัญชีรายชื่อ หากครบถ้วนถูกต้องให้ออกใบรับ ตามแบบ ส.ส.๑๕/ก

ข้อ ๑๒ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ออกใบรับใบสมัครตามข้อ ๑๑ ให้แก่พรรคการเมือง ที่ส่งบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อแล้ว ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองนั้นถอนชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

ข้อ ๑๓ เมื่อการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อสิ้นสุดลง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งส่งเงินค่าธรรมเนียมการสมัครเข้ากองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

ส่วนที่ ๒

การตรวจสอบคุณสมบัติ

ข้อ ๑๔ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อทุกคน ว่ามีคุณสมบัติตามข้อ ๑ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๘ หรือไม่ ภายในสิบวันนับแต่วันปิดการสมัคร ถ้าเห็นว่าถูกต้องให้ดำเนินการตามข้อ ๑๖

^(๑) ข้อ ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓

ข้อ ๑๕^(๑) ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อแล้ว
ปรากฏว่าผู้สมัครใดมีคุณสมบัติไม่ถูกต้องตามข้อ ๙ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๘ ให้แจ้งชื่อของผู้สมัคร
ดังกล่าวให้พรรคการเมืองที่ยื่นบัญชีรายชื่อทราบ ตามแบบ ส.ส.๒๒/ก

ส่วนที่ ๓

การให้หมายเลขประจำพรรคการเมือง

ข้อ ๑๖ ให้พรรคการเมืองที่ยื่นบัญชีรายชื่อได้รับหมายเลขที่จะใช้ลงคะแนนเลือกตั้งแบบบัญชี
รายชื่อเรียงตามลำดับก่อนหลังการมาขึ้นบัญชีรายชื่อตามลำดับเลขที่ใบรับใบสมัครตามข้อ ๑๑

ในกรณีที่มิหัวหน้าพรรคการเมืองหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายมาขึ้นบัญชีพร้อมกันและไม่อาจตกลง
กันได้ให้ใช้วิธีจับสลากระหว่างพรรคการเมืองที่มาพร้อมกันตามข้อ ๓๐

ข้อ ๑๗^(๒) ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำประกาศรายชื่อพรรคการเมือง หมายเลขประจำพรรค
การเมือง รายชื่อผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อพรรคส่งไปยังผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งโดยเร็วเพื่อให้ปิด
ประกาศดังกล่าวไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล
ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และที่เลือกตั้งหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้ง ตามแบบ ส.ส.๒๔/ก๑ และ ส.ส.๒๔/ก๒

หมวด ๔

การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๑

การขึ้นใบสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อ ๑๘ ให้ผู้สมัครของแต่ละพรรคการเมืองขึ้นใบสมัครด้วยตนเองต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้ง
ประจำเขตเลือกตั้ง ณ สถานที่ที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนดและภายในกำหนดระยะเวลา
การรับสมัคร ตามข้อ ๓

การขึ้นใบสมัครรับเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งยื่นพร้อมกับหนังสือรับรองของ
หัวหน้าพรรคการเมืองว่าส่งสมาชิกผู้นั้นเข้าสมัครรับเลือกตั้ง ตามแบบ ส.ส.๑๘/ข๒ คำธรรมเนียมการสมัครคนละ
หนึ่งหมื่นบาท หลักฐานการสมัครตามข้อ ๑๐^(๓)

^(๑) ข้อ ๑๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๘ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๒) ข้อ ๑๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๕ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๓) ข้อ ๑๘ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๐ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้เป็นไป ตามแบบ
 ส.ส.๑๘/ข๑^(๑)

ข้อ ๑๘ เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้รับใบสมัครรับเลือกตั้งของผู้ใด ให้ตรวจสอบเบื้องต้นว่าการลงรายการในใบสมัคร คำธรรมเนียมการสมัครและหลักฐานการสมัครถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ ถ้าเห็นว่าไม่ถูกต้องครบถ้วนให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแจ้งการไม่รับใบสมัคร แล้วตรวจสอบใบสมัครรับเลือกตั้ง คำธรรมเนียมการสมัครและหลักฐานการสมัครของผู้สมัครรับเลือกตั้งในลำดับถัดไป

กรณีผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ตรวจสอบว่าหลักฐานถูกต้องครบถ้วน ให้สอบถ้อยคำยืนยันว่าเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง แล้วให้ออกใบรับใบสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ตามแบบ ส.ส.๑๘/ข แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น แล้วให้ดำเนินการตรวจสอบใบสมัครรับเลือกตั้ง คำธรรมเนียมการสมัครและหลักฐานการสมัครของผู้สมัครในลำดับถัดไป^(๒)

ข้อ ๒๐ เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ออกใบรับแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งใดแล้ว ห้ามมิให้ผู้สมัครนั้นถอนการสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อ ๒๑ เมื่อเสร็จสิ้นกำหนดเวลาสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในแต่ละวัน ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแจ้งผลการสมัครรับเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเพื่อรายงานผลการสมัครรับเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบเป็นประจำทุกวัน และเมื่อพ้นระยะเวลาสมัครรับเลือกตั้ง ตามข้อ ๓ แล้วให้รายงานสรุปผลการรับสมัคร ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเพื่อรายงานผลการสมัครรับเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบทันที

ส่วนที่ ๒

การตรวจสอบสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อ ๒๒ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัครคุณสมบัติของผู้สมัครและสอบสวนว่าผู้สมัครมีสิทธิที่จะสมัครรับเลือกตั้งหรือไม่ ให้เสร็จสิ้นภายในเจ็ดวันนับแต่วันปิดการรับสมัคร

^(๑) ข้อ ๑๘ วรรคสาม แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๐ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๒) ข้อ ๑๘ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๑ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

การสอบสวนคุณสมบัติของผู้สมัครตามวรรคหนึ่ง หากผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง มีเหตุอันควรสงสัยหลักฐานการสมัครของผู้สมัครใด ให้แจ้งหน่วยงานที่ออกหลักฐานดังกล่าว เพื่อยืนยันรับรอง ความถูกต้อง กรณีถูกต้องให้แจ้งผู้สมัครนั้นทราบตามแบบ ส.ส.๒๒/ข^(๑)

กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งใดมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับ เลือกตั้ง ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งส่งไม่รับสมัคร แล้วแจ้งให้ผู้ผู้นั้นทราบโดยเร็ว ตามแบบ ส.ส. ๒๓/ข^(๒)

ส่วนที่ ๓

การให้หมายเลขที่จะใช้ในการลงคะแนน

ข้อ ๒๓ ในกรณีเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่ง เขตเลือกตั้งได้รับหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่จะใช้ลงคะแนนหมายเลขเดียวกับหมายเลขประจำพรรคการเมือง ที่สังกัดตามข้อ ๑๖

ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองที่ไม่ได้ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ได้รับหมายเลขประจำตัวผู้สมัครต่อจากหมายเลขสุดท้ายของหมายเลขประจำพรรคการเมืองแต่ถ้ามีผู้มาขึ้น ใบสมัครในกรณีดังกล่าวพร้อมกันหลายคนและไม่อาจตกลงกันได้ ให้ใช้วิธีการจับสลากระหว่างผู้สมัคร รับเลือกตั้งที่มาขึ้นใบสมัครพร้อมกันตามข้อ ๓๑

ข้อ ๒๔ เมื่อดำเนินการตามข้อ ๒๓ แล้วให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศ การรับสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไว้โดยเปิดเผย ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านและที่เลือกตั้งหรือบริเวณใกล้เคียงกับ ที่เลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ผู้นั้นสมัคร

ประกาศตามวรรคหนึ่งให้มีชื่อผู้สมัคร รูปถ่ายผู้สมัคร พรรคการเมืองที่สังกัดและหมายเลขประจำตัว ผู้สมัครที่จะใช้ลงคะแนน ตามแบบ ส.ส. ๒๔/ข^(๓)

^(๑) ข้อ ๒๒ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๒ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๒) ข้อ ๒๒ วรรคสาม แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๒ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๓) ข้อ ๒๔ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๓ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

หมวด ๕

การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง

ส่วนที่ ๑

การขึ้นใบสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อ ๒๕ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศกำหนดวันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งดำเนินการตามข้อ ๓

ข้อ ๒๖ ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งของแต่ละพรรคการเมืองขึ้นใบสมัครด้วยตนเองต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ณ สถานที่ที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนด ภายในกำหนดระยะเวลาการรับสมัครตามข้อ ๒๕

ข้อ ๒๗ การขึ้นใบสมัครรับเลือกตั้ง การตรวจสอบหลักฐานการสมัครและการออกใบรับใบสมัครสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้นำความใน ข้อ ๑๘ ถึงข้อ ๒๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๒

การตรวจสอบสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อ ๒๘ ให้นำความในข้อ ๒๒ มาใช้บังคับกับการตรวจสอบสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๓

การให้หมายเลขที่จะใช้ในการลงคะแนน

ข้อ ๒๙ ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่างได้รับหมายเลขประจำตัวผู้สมัครเรียงตามลำดับก่อนหลังการขึ้นใบสมัครตามใบรับใบสมัครที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งออกให้ แต่ถ้ามีผู้สมัครมาขึ้นใบสมัครรับเลือกตั้งพร้อมกันหลายคนและไม่อาจตกลงกันได้ ให้ใช้วิธีการจับฉลากระหว่างผู้สมัครที่มาพร้อมกัน ตามข้อ ๓๑ โดยอนุโลม

หมวด ๖การจับสลากเพื่อยืนยันใบสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อ ๓๐ ในกรณีพรรคการเมืองใดยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพร้อมกันตามข้อ ๑๖ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการประชุมหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากหัวหน้าพรรคการเมืองนั้น เพื่อตกลงกำหนดลำดับการขึ้นใบสมัครรับเลือกตั้ง หากไม่สามารถตกลงกันได้ให้ดำเนินการจับสลากสองครั้ง ดังนี้

การจับสลากครั้งที่หนึ่ง ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเขียนชื่อพรรคการเมืองที่ต้องจับสลากบนสลากที่เหมือนกันแล้วใส่ในภาชนะ ทำการเขย่าภาชนะให้สลากละก่นเพื่อไม่ให้ทราบว่าเป็นสลากของพรรคการเมืองใด แล้วให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้จับสลากชื่อพรรคการเมืองจากในภาชนะขึ้นมาทีละหนึ่งใบ ชื่อพรรคการเมืองใดที่ถูกจับมาเป็นลำดับแรกให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นเป็นผู้มีสิทธิจับสลากเพื่อยืนยันใบสมัครรับเลือกตั้งก่อน ชื่อพรรคการเมืองใดที่ถูกจับมาเป็นลำดับถัดไป ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นเป็นผู้มีสิทธิจับสลากเพื่อยืนยันใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นลำดับถัดไปตามลำดับจนครบทุกพรรคการเมืองที่ยื่นบัญชีรายชื่อพร้อมกัน

การจับสลากครั้งที่สอง ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเขียนหมายเลขตั้งแต่หมายเลขหนึ่งจนถึงหมายเลขที่เท่ากับจำนวนพรรคการเมืองที่ยื่นบัญชีรายชื่อพร้อมกันบนสลากที่เหมือนกันแล้วใส่ในภาชนะ ทำการเขย่าภาชนะให้สลากละก่นเพื่อไม่ให้ทราบว่าเป็นสลากที่เขียนหมายเลขใด แล้วให้หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากหัวหน้าพรรคการเมืองตามลำดับของผลการจับสลากตามวรรคสองทำการจับสลากเพื่อยืนยันใบสมัครรับเลือกตั้งจากภาชนะ พรรคการเมืองใดจับสลากได้หมายเลขใด ให้ถือเป็นหมายเลขลำดับในการยื่นรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

ข้อ ๓๑ ในกรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งผู้ใดยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งพร้อมกัน ตามข้อ ๒๓ วรรคสอง ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจัดให้มีการประชุมผู้สมัครนั้นเพื่อตกลงกำหนดลำดับการขึ้นใบสมัครรับเลือกตั้ง หากไม่สามารถตกลงกันได้ให้ดำเนินการจับสลากสองครั้ง โดยให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนำวิธีการจับสลากตามข้อ ๓๐ มาใช้โดยอนุโลม

หมวด ๗บทเฉพาะกาล

ข้อ ๓๒ มิให้นำกำหนดเวลาตามข้อ ๗ (๔) มาใช้บังคับกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปครั้งแรกภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ข้อ ๓๓ ^(๑) แบบพิมพ์ที่ใช้ในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีดังนี้

- ต.ส. ๑๖ ประกาศการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- ต.ส. ๑๖/ก ประกาศการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง
- ต.ส. ๑๖/ข ประกาศกำหนดสถานที่สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง
- ต.ส. ๑๘/ก๑ บัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรค
- ต.ส. ๑๘/ก๒ หนังสือยินยอมให้เสนอชื่อสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ
- ต.ส. ๑๘/ก๓ หนังสือมอบหมายทำการแทนหัวหน้าพรรค
- ต.ส. ๑๘/ข๑ ใบสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง
- ต.ส. ๑๘/ข๒ หนังสือรับรองของหัวหน้าพรรคการเมือง
- ต.ส. ๑๙/ก ใบรับการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ
- ต.ส. ๑๙/ข ใบรับการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต
- ต.ส. ๒๒/ก หนังสือแจ้งการรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ
- ต.ส. ๒๒/ข หนังสือแจ้งการรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต
- ต.ส. ๒๓/ข หนังสือแจ้งไม่รับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต
- ต.ส. ๒๔/ก๑ ประกาศรายชื่อพรรคการเมืองที่ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก

สภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

- ต.ส. ๒๔/ก๒ ประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ
- ต.ส. ๒๔/ข ประกาศการรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

ธีรศักดิ์ กรรณสูต

(นายธีรศักดิ์ กรรณสูต)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

^(๑) ข้อ ๓๓ เพิ่มเติมโดยข้อ ๑๕ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภา

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ด้วยบัดนี้ ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑ (๑) (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงกำหนดวันที่พรรคการเมืองจะยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อและวันรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ดังนี้

(๑) พรรคการเมืองใดประสงค์ส่งสมาชิกพรรคสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคผู้ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากหัวหน้าพรรคการเมือง ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อพร้อมหนังสือแสดงความยินยอมของผู้สมัครทุกคน เงินค่าธรรมเนียมการสมัครรับเลือกตั้ง คนละหนึ่งหมื่นบาท รูปถ่ายหน้าตรงไม่สวมหมวกขนาดกว้างประมาณ ๘.๕ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๑๓.๕ เซนติเมตร จำนวน รูป รวมทั้งหลักฐานประกอบการยื่นบัญชีรายชื่อพร้อมสำเนาต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตั้งแต่วันที่ เดือน พ.ศ. ถึงวันที่ เดือน พ.ศ. ระหว่าง น. ถึง น. ณ เลขที่ ถนน แขวง เขต กรุงเทพมหานคร

(๒) ผู้ใดประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด ให้ยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งด้วยตนเองพร้อมทั้งหนังสือรับรองของหัวหน้าพรรคการเมือง ค่าธรรมเนียมการสมัครรับเลือกตั้ง คนละหนึ่งหมื่นบาท รูปถ่ายหน้าตรงไม่สวมหมวกขนาดกว้างประมาณ ๘.๕ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๑๓.๕ เซนติเมตร จำนวนตามที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนด รวมทั้งหลักฐานประกอบการยื่นใบสมัครพร้อมสำเนาต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนั้น ตั้งแต่วันที่ เดือน พ.ศ. ถึงวันที่ เดือน พ.ศ. ระหว่าง น. ถึง น. ณ สถานที่ที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนด

(๓) หลักฐานการสมัครรับเลือกตั้งประกอบด้วย

(๓.๑) บัตรประจำตัวประชาชน แต่ถ้าผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นบุคคลซึ่งไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมาย ให้ใช้บัตรประจำตัวหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้

(๓.๒) สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

(๓.๓) หลักฐานแสดงวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าตามที่กฎหมายรับรองไว้ หรือตามที่ทบวงมหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายรับรองว่าสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือเทียบเท่า เว้นแต่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้นำหลักฐานการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภามาแสดง

(๓.๔) ใบรับรองแพทย์

(๔) กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หากประสงค์จะใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๐๗ (๕) (ก) (ข) (ค) (ง) (จ) ให้ยื่นหลักฐานประกอบการสมัครรับเลือกตั้งเพิ่มเติมอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

(๔.๑) หลักฐานซึ่งแสดงว่ามีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกัน ไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๔.๒) หลักฐานซึ่งแสดงว่าเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง หรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(๔.๓) หลักฐานซึ่งแสดงว่าเป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(๔.๔) หลักฐานซึ่งแสดงว่าเคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปีการศึกษา

(๔.๕) หลักฐานซึ่งแสดงว่าเคยรับราชการในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี หรือหลักฐานซึ่งแสดงว่าเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี

อนึ่ง บุคคลใดประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคการเมืองใดเพียงพรรคการเมืองเดียว หรือจะสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือแบบบัญชีรายชื่อแบบใดแบบหนึ่งได้เพียงแบบเดียว และสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้เพียงเขตเดียว

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

(ลายมือชื่อ).....

(.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง

ด้วยบัดนี้ ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างในวันที่ ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงกำหนดวันรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ตั้งแต่วันที่ เดือน พ.ศ. ถึงวันที่ เดือน พ.ศ. ระหว่าง น ถึง น. ณ สถานที่ที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนด

ผู้ใดประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างดังกล่าว ให้ยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งด้วยตนเองพร้อมทั้งหนังสือรับรองของหัวหน้าพรรคการเมือง ค่าธรรมเนียมการสมัครรับเลือกตั้งคนละหนึ่งหมื่นบาท รูปถ่ายหน้าตรงไม่สวมหมวกขนาดกว้างประมาณ ๘.๕ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๑๓.๕ เซนติเมตร จำนวนตามที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนด รวมทั้งหลักฐานประกอบการยื่นใบสมัครพร้อมสำเนาต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนั้น ดังนี้

(๑) บัตรประจำตัวประชาชน แต่ถ้าผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นบุคคลซึ่งไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมาย ให้ใช้บัตรประจำตัวหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้

(๒) สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

(๓) หลักฐานแสดงวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าตามที่กฎหมายรับรองไว้ หรือตามที่ทบวงมหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายรับรองว่าสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เว้นแต่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้นำหลักฐานการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามาแสดง

(๔) ใบรับรองแพทย์

(๕) หลักฐานเพิ่มเติมอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

(๕.๑) หลักฐานซึ่งแสดงว่ามีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกัน ไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๕.๒) หลักฐานซึ่งแสดงว่าเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งหรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(๕.๓) หลักฐานซึ่งแสดงว่าเป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(๕.๔) หลักฐานซึ่งแสดงว่าเคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปีการศึกษา

(๕.๕) หลักฐานซึ่งแสดงว่าเคยรับราชการในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี หรือหลักฐานซึ่งแสดงว่าเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี

อนึ่ง บุคคลใดประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคการเมืองใดเพียงพรรคการเมืองเดียว

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

(ลายมือชื่อ).....

(.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ศ.ส. ๑๗/บ

ประกาศผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....

เรื่อง กำหนดสถานที่สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง
ตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....นั้น

อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....
จึงกำหนดให้ใช้ เป็นสถานที่สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง
ของเขตเลือกตั้งที่ จังหวัด

ดังนั้น ผู้ใดประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง โปรดนำหลักฐาน
เอกสารที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดมายื่นต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งด้วยตนเองภายในระยะเวลา
และสถานที่ที่กำหนด

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

(ลายมือชื่อ).....

(.....)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....

จังหวัด.....

บัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

แบบบัญชีรายชื่อพรรค

เลขที่ (สำหรับเจ้าหน้าที่กรอก)

ข้าพเจ้านาย/นาง/นางสาว/ยศ ตำแหน่งหัวหน้าพรรค.....

หรือเป็นผู้รับมอบจากหัวหน้าพรรค.....มีที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคอยู่ ณ บ้านเลขที่ หมู่ที่

ซอย ถนน ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต จังหวัด

..... โทรศัพท์ และเป็นพรรคการเมืองที่นายทะเบียนได้จดทะเบียนไว้

พรรคการเมืองแล้ว ขอขึ้นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรค

จำนวน คน มีรายชื่อเรียงตามลำดับหมายเลข ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อผู้สมัคร	ที่อยู่ปัจจุบัน	มีภูมิลำเนาอยู่ในภาค

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีชื่อดังกล่าว เป็นผู้มีคุณสมบัติมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ และการคัดเลือกได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของพรรคการเมือง

ขึ้น ณ วันที่ เดือน พ.ศ.

(ลายมือชื่อ)

.....

หัวหน้าพรรค.....

ศ.ศ. ๑๘ / ก๒

หนังสือยินยอมให้เสนอชื่อสมัครรับเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

ใบแสดงความยินยอมเลขที่ (สำหรับเจ้าหน้าที่กรอก)

ข้าพเจ้า

(๑) ชื่อ นาย/นาง/นางสาว/ยศ

สัญชาติ

(๒) เลขหมายประจำตัวประชาชน

(๓) เกิดวันที่ เดือน พ.ศ.

(๔) อายุ ปี

(๕) เกิดบ้านเลขที่ ตรอก/ซอย

หมู่ที่ ถนน

ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต

จังหวัด รหัสไปรษณีย์

(๖) ที่อยู่ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ ตรอก/ซอย หมู่ที่

ถนน ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต

จังหวัด รหัสไปรษณีย์

(๗) สถานที่ติดต่อ

โทรศัพท์ โทรสาร

(๘) บิดาชื่อ สัญชาติ

(๙) มารดาชื่อ สัญชาติ

(๑๐) คู่สมรสชื่อ สัญชาติ

(๑๑) ตั้งกิตติกรรม

(๑๒) ภูมิลำเนาการศึกษา

ระดับปริญญาตรีสาขา สถานศึกษา

สำเร็จการศึกษาเมื่อปี

ระดับปริญญาโทสาขา สถานศึกษา

สำเร็จการศึกษาเมื่อปี

รูปถ่ายหรือรูปภาพ

ขนาด ๔.๕ x ๑๓.๕ ซม. โดยประมาณ

ระดับปริญญาเอกสาขา.....สถานศึกษา.....

สำเร็จการศึกษาเมื่อปี.....

(๑๓) เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัด.....ระหว่างวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ถึงวันที่.....
เดือน.....พ.ศ. หรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภา ระหว่างวันที่ เดือน พ.ศ. ถึงวันที่.....เดือน.....
พ.ศ.

(๑๔) อาชีพสุดท้ายก่อนสมัครรับเลือกตั้ง

(๑๕) งานอดิเรก

โดยหนังสือฉบับนี้ ข้าพเจ้ายินยอมให้พรรค เสนอชื่อข้าพเจ้าสมัครรับ
เลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรค.....และข้าพเจ้าขอรับรองว่า
ข้าพเจ้าเป็นผู้มีคุณสมบัติมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทย และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑

(ลายมือชื่อ) ผู้สมัคร

(.....)

ขึ้น ณ วันที่.....เดือน พ.ศ.

หนังสือมอบหมาย
ทำการแทนหัวหน้าพรรค

ที่

เขียนที่.....

วันที่ เดือน พ.ศ.

เรื่อง มอบหมายให้ทำการแทน

กรบเรียน ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว/ยศ.....หัวหน้าพรรค

อยู่บ้านเลขที่ ถนน ตำบล อำเภอ

จังหวัด ได้มอบหมายให้กรรมการบริหารพรรคชื่อ

เป็นผู้มีอำนาจทำการแทนข้าพเจ้า ดังนี้ (ระบุอำนาจที่จะมอบหมายเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจน)

๑.

๒.

ฯลฯ

เพื่อเป็นหลักฐาน ข้าพเจ้า จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

ต่อหน้าพยาน

(ลงชื่อหัวหน้าพรรคการเมือง)

(.....)

(ลงชื่อผู้รับมอบหมาย)

(.....)

(ลายมือชื่อพยาน)

(.....)

(ลายมือชื่อพยาน)

(.....)

หมายเหตุ ผู้รับมอบหมายให้กระทำการแทนหัวหน้าพรรคการเมือง จะต้องเป็นกรรมการบริหารพรรคที่กำหนดตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ศ.ส. ๑๘ / ข๑

ใบสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ใบสมัครเลขที่ (สำหรับเจ้าหน้าที่กรอก)

ข้าพเจ้า

(๑) ชื่อ นาย/นาง/นางสาว/ยศ

สัญชาติ

(๒) เลขหมายประจำตัวประชาชน

(๓) เกิดวันที่ เดือน พ.ศ.

(๔) อายุ ปี

(๕) เกิดบ้านเลขที่ ตรอก/ซอย

หมู่ที่ ถนน

ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต

จังหวัด รหัสไปรษณีย์

(๖) ที่อยู่ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ ตรอก/ซอย หมู่ที่

ถนน ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต

จังหวัด รหัสไปรษณีย์

(๗) สถานที่ติดต่อ

โทรศัพท์ โทรสาร

(๘) บิดาชื่อ สัญชาติ

(๙) มารดาชื่อ สัญชาติ

(๑๐) คู่สมรสชื่อ สัญชาติ

(๑๑) สังกัดพรรค

(๑๒) ทุนวุฒิการศึกษา

- ระดับปริญญาตรี สาขา สถานศึกษา

สำเร็จการศึกษาเมื่อปี

- ระดับปริญญาโท สาขา สถานศึกษา

สำเร็จการศึกษาเมื่อปี

รูปถ่ายหรือรูปภาพ

ขนาด ๔.๕ x ๑๓.๕ ซม. โดยประมาณ

(ใบต่อ)

ท.ศ. ๑๘/๒๑

ระดับปริญญาเอก สาขา.....สถานศึกษา.....

ตำแหน่งการศึกษาเมื่อปี.....

(๑๓) เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัด.....ระหว่างวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ถึงวันที่.....
เดือน.....พ.ศ. หรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภา ระหว่างวันที่ เดือน พ.ศ. ถึงวันที่
เดือน พ.ศ.

(๑๔) อาชีพสุดท้ายก่อนสมัครรับเลือกตั้ง.....

(๑๕) โปรดระบุคุณสมบัติอื่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ (๕) (ก) (ข) (ค) (ง) (จ)
กำหนด คือ

(๑๕.๑) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง
ระหว่างวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

(๑๕.๒) เคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในตำแหน่ง.....ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง
ระหว่างวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

(๑๕.๓) เกิดในจังหวัด.....ซึ่งเป็นจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(๑๕.๔) เคยศึกษาในสถานศึกษา.....ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่
น้อยกว่าสองปีการศึกษา ระหว่างวันที่... เดือน.....พ.ศ. ถึง วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

(๑๕.๕) เคยรับราชการในตำแหน่ง.....ระหว่างวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ถึงวันที่.....
เดือน.....พ.ศ. หรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ต.รอก.....ซอย.....
ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....
ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี ระหว่างวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ถึงวันที่.....
เดือน.....พ.ศ.

ข้าพเจ้าขอสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของพรรค.....
โดยขอสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ จังหวัด และข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้าพเจ้าเป็นผู้มีคุณสมบัติมีสิทธิ
สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑

(ลายมือชื่อ).....ผู้สมัคร

(.....)

ยื่น ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

(ใบกำกับ)

ณ.ก. ๑๘/๖๑

บันทึกการไต่ถามคำของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เขียนที่

วันที่ เดือน พ.ศ.

ข้าพเจ้า ขอให้ไต่ถามด้วยความสวัสดี

จริงต่อ ตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

ถาม ท่านใช้หลักฐานใดบ้างมาประกอบการสมัครรับเลือกตั้ง

ตอบ ข้าพเจ้าได้นำหลักฐานที่ข้าพเจ้าได้รับรองแล้วประกอบการสมัครรับเลือกตั้ง ดังนี้

ถาม ท่านยืนยันรับรองความถูกต้องหลักฐานการสมัครรับเลือกตั้งหรือไม่

ตอบ ข้าพเจ้าขอยืนยันรับรองความถูกต้องหลักฐานเป็นจริงทุกประการ

ถาม ท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ใช่หรือไม่

ตอบ ใช่

ถาม ท่านเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพียงพรรคการเมืองเดียวหรือไม่

ตอบ ข้าพเจ้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพียงพรรคการเมืองเดียวคือพรรค

ข้อความข้างบนนี้ได้อ่านให้ข้าพเจ้าฟังแล้ว ขอรับรองว่าถูกต้องและขอยืนยันในชั้นศาลได้ด้วยจึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

(ลายมือชื่อ)

(.....)ผู้ให้ถ้อยคำ

(ลายมือชื่อ)

(.....)ผู้บันทึก/จดอ่าน

ก้ำกั้ผู้อำนวยความสะดวกเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง

ได้ตอบสวนแล้ว

☐

ให้รับใบสมัคร

☐

ไม่ให้รับใบสมัคร เพราะ

(ลายมือชื่อ)

(.....)

ผู้อำนวยความสะดวกเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ จังหวัด

วันที่ เดือน พ.ศ.

หนังสือรับรองของหัวหน้าพรรคการเมือง

ที่

เขียนที่

หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อรับรองว่า นาย/นาง/นางสาว/ยศ เป็นสมาชิกพรรค
 ลำดับที่ เมื่อวันที่ พ.ศ. พรรคได้ส่งสมัครเข้ารับเลือกตั้ง
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ จังหวัด สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวัน
 ที่ เดือน พ.ศ.

(ลงชื่อ)

.....)

หัวหน้าพรรค

หมายเหตุ กรณีที่หัวหน้าพรรคไม่ได้ลงนามในหนังสือรับรองด้วยตนเอง ผู้ลงนามแทนจะต้องเป็นกรรมการบริหารพรรคที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากหัวหน้าพรรคการเมืองนั้นตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และผู้สมัครต้องยื่นหนังสือมอบหมายนี้พร้อมกับการยื่นใบสมัครรับเลือกตั้ง

พ.ศ. ๑๕/ก

ใบรับการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

ใบรับลำดับที่

ได้รับเอกสารการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรค.....
 จำนวน คน และหนังสือยินยอมของผู้สมัครทุกคน ค่าธรรมเนียมการสมัครเป็นเงินสดหรือตัวแลกเงิน
 หรือเช็คเช็คธนาคาร สาขา เลขที่
 จำนวน บาท (.....) พร้อมทั้งรูปถ่าย จำนวนคนละ..... รูป
 ตลอดจนหลักฐานประกอบการยื่นบัญชีรายชื่อแล้ว เมื่อวันที่ เดือน พ.ศ.
 เวลา น.

.....
 (.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ศ.ศ. ๑๕ / ข

ใบรับใบสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ใบรับลำดับที่

เล่มที่.....

ได้รับใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ..... ซึ่ง
 สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่..... จังหวัด..... และ
 หนังสือรับรองของหัวหน้าพรรค..... ค่าธรรมเนียมการสมัครเป็นเงินสดหรือตัวแลกเงินหรือ
 แลกเช็กรับเช็ค ธนาคาร สาขา เลขที่..... จำนวน บาท
 (.....) พร้อมทั้งรูปถ่าย จำนวนคนละ..... รูป ตลอดจนหลักฐานประกอบการยื่นใบสมัครแล้ว
 เมื่อวันที่ เดือน พ.ศ. เวลา น.

(.....)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....

จังหวัด

ศ.ศ. ๒๒/ก

ที่

เขียนที่

วันที่ เดือน พ.ศ.

เรื่อง แจ้งการรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

เรียน หัวหน้าพรรค.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง รายชื่อพรรคการเมืองที่ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ (ศ.ศ. ๒๔/ก๑)

ตามที่พรรค.....ได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน.....คน เมื่อวันที่ เดือน พ.ศ. นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของ
ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรค.....ทุกคนแล้วปรากฏว่า

๑. ผู้สมัครรับเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อ จำนวน.....คน เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง.....คน

๒. ผู้สมัครรับเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อ ไม่มีคุณสมบัติสมัครรับเลือกตั้ง หรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้
สมัครรับเลือกตั้ง คน ดังนี้

๒.๑ (ระบุชื่อ-นามสกุล).....เนื่องจาก..... (ระบุกฎหมายที่เกี่ยวข้อง).....

๒.๒ เนื่องจาก.....

๒.๓ เนื่องจาก.....

ฯลฯ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ).....

(.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ร.ศ. ๒๒/บ

ที่

เขียนที่

วันที่ เดือน พ.ศ.

เรื่อง แจ้งการรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เรื่อง การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง (ร.ศ. ๒๔/บ)

ตามที่ท่านได้ยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเมื่อวันที่ เดือน พ.ศ. นั้น

บัดนี้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติและศพนการสมัครรับเลือกตั้งของท่านแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

(.....)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่

จังหวัด

ต.ต. ๒๓/ป

ที่

เขียนที่

วันที่ เดือน พ.ศ.

เรื่อง แจ้งการไม่รับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

เรียน

ตามที่ท่านได้ยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเมื่อวันที่

เดือน..... พ.ศ. นั้น

บัดนี้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติและสอบสวนการสมัครรับเลือกตั้งของท่านเรียบร้อยแล้ว ปรากฏว่าท่านไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑

เนื่องจาก.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ).....

(.....)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่

จังหวัด.....

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง รายชื่อพรรคการเมืองที่ยื่นบัญชีรายชื่อ
ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตั้งแต่วันที่ เดือน พ.ศ. ถึงวันที่ เดือน พ.ศ. นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าวแล้ว

ดังนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงประกาศรายชื่อพรรคการเมืองที่ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ดังนี้

หมายเลขประจำพรรคการเมือง	ชื่อพรรคการเมือง
ฯลฯ	

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(ลายมือชื่อ).....

(.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ศ.ธ. ๒๔/ก๒

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง รายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

ตามที่พรรค..... ได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบ

บัญชีรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนี้แล้ว

ดังนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน คน ตามลำดับ ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อตัว - ชื่อสกุล	ที่อยู่ปัจจุบัน
๑		
๒		
๓		
ฯลฯ		

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(ลายมือชื่อ).....

(.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....

เรื่อง การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ด้วย อายุ ปี อยู่บ้านเลขที่
 ตรอก/ซอย ถนน หมู่ที่ ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต
 จังหวัด ได้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....

บัดนี้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติของผู้สมัคร
 และสอบสวนแล้วเห็นว่า เป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้อง
 ห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมืองที่สังกัด และ
 หมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่ใช้ลงคะแนน ดังนี้

รูปถ่ายหรือรูปภาพ

ขนาด ๔.๕ x ๓.๕ ซม. โดยประมาณ

(ชื่อ)

สังกัดพรรค

หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร

.....

ประกาศ ณ วันที่ เดือน พ.ศ.

(ลายมือชื่อ)

(.....)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....

จังหวัด

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เรื่อง หลักฐานแสดงตนและการใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- หลักฐานแสดงตนใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง
- บุคคลที่ให้บัตรประจำตัวหรือหลักฐานที่มีรูปถ่ายซึ่งทางราชการออกให้ในการแสดงตนใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง
- การตรวจสอบการขอใช้สิทธิเลือกตั้ง การหมายเหตุในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
- การพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
- การทักท้วงหรือสงสัยว่าผู้มาแสดงตนไม่ใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง หลักฐานแสดงตนและการใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และ มาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงออกประกาศเพื่อกำหนดหลักฐานแสดงตนในการลงคะแนนเลือกตั้ง วิธีการตรวจสอบการขอใช้สิทธิเลือกตั้ง และการมอบบัตรเลือกตั้งให้แก่ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งเรื่องหลักฐานแสดงตนและการใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ การใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งยื่นหลักฐานเพื่อขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งโดยแสดง

(๑) บัตรประจำตัวประชาชน หรือ

(๒) บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือ

(๓) ใบรับคำขอมิบัตรหรือเปลี่ยนบัตรใหม่ (ใบเหลือง) ที่ติดรูปถ่ายและประทับตรา

เจ้าหน้าที่ หรือ

(๔) ใบแทนใบรับคำขอมิบัตรที่ติดรูปถ่ายและประทับตราเจ้าหน้าที่ หรือ

(๕) บัตรประจำตัวหรือหลักฐานที่มีรูปถ่ายซึ่งทางราชการออกให้ของบุคคล ตามข้อ ๔

ข้อ ๔ ^(๑) บุคคลดังต่อไปนี้ให้ใช้บัตรประจำตัวหรือหลักฐานที่มีรูปถ่ายซึ่งทางราชการออกให้ในการแสดงตนใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง

(๑) พระบรมวงศานุวงศ์ตั้งแต่ชั้นพระองค์เจ้าขึ้นไป

(๒) องคมนตรี

^(๑) ข้อ ๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๓ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องหลักฐานแสดงตนและการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

(๓) เจ้าหน้าที่ของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับบำนาญตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒

(๔) ประชามกรรมการการเลือกตั้ง ประชามกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประชามศาลรัฐธรรมนูญ ประชามกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประชามกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

(๕) กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

(๖) ทหารกองประจำการตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

(๗) สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร

(๘) กรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย และกรรมการอิสลามประจำจังหวัดตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม

(๙) ผู้มีกાયพิการเดินไม่ได้หรือเป็นใบ้ หรือตาบอดทั้งสองข้าง

(๑๐) ผู้ที่มีอายุเกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์

ข้อ ๕^(๑) การตรวจสอบการใช้สิทธิเลือกตั้ง ให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานตามข้อ ๓ ข้อ ๔ ของผู้มาแสดงตนเพื่อขอใช้สิทธิเลือกตั้งกับบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ส.ส. ๑๑) เมื่อพบชื่อและตรวจสอบถูกต้องแล้ว ให้อ่านชื่อและที่อยู่ของผู้นั้นดังๆ ถ้าไม่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัครหรือผู้ใดหักท้วง ให้หมายเหตุไว้ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยจดหมายเลขบัตรหรือหลักฐาน และสถานที่ออกบัตรหรือหลักฐาน และให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วหัวแม่มือขวาในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งพิมพ์ลายนิ้วหัวแม่มือขวาลงในช่องพิมพ์ลายนิ้วมือที่ต้นขั้วบัตรเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง พร้อมทั้งให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งผู้ช่วยบัตรเลือกตั้งลงลายมือชื่อ และบันทึกชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไว้ที่ต้นขั้วบัตรเลือกตั้งนั้นด้วย แล้วจึงมอบบัตรเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนหนึ่งฉบับให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อไปลงคะแนน

ในกรณีเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งพิมพ์ลายนิ้วหัวแม่มือขวาลงในช่องพิมพ์ลายนิ้วมือไว้ที่ต้นขั้วบัตรเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่ออีกหนึ่งฉบับ และให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งผู้ช่วยบัตรเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อลงลายมือชื่อและบันทึกชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไว้ที่ต้นขั้วบัตรเลือกตั้งนั้นด้วย แล้วจึงมอบบัตรเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่ออีกหนึ่งฉบับแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อไปลงคะแนน

^(๑) ข้อ ๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๔ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องหลักฐานแสดงตนและการใช้สิทธิเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ในกรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่มีนิ้วหัวแม่มือขวา ให้พิมพ์ลายนิ้วหัวแม่มือซ้าย ถ้าไม่มีนิ้วหัวแม่มือทั้งสองข้าง ให้พิมพ์ลายนิ้วมือใดนิ้วมือหนึ่งแทน หากไม่มีนิ้วอยู่เลยให้ได้รับการขกเว้น และให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหมายความว่าไม่มีนิ้วมือ

ข้อ ๕/๑ ^(๑) เมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับบัตรเลือกตั้งแล้ว ให้ไปยังคูหาลงคะแนนเพื่อทำเครื่องหมายในบัตรเลือกตั้งและดำเนินการตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การนำบัตรเลือกตั้งใส่ลงในหีบบัตรเลือกตั้ง สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๖ ในกรณีผู้ทักท้วงหรือกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งสงสัยว่าผู้มาแสดงตนไม่ใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ถูกทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยมีสิทธิลงคะแนนหรือไม่ และในกรณีที่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งวินิจฉัยว่าผู้ถูกทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยไม่เป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งทำบันทึกคำวินิจฉัยลงในรายงานการใช้สิทธิเลือกตั้ง (ส.ส. ๒๙) แต่ถ้าผู้ทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น พยายามลงคะแนนเลือกตั้งหรือลงคะแนนเลือกตั้งโดยแสดงบัตรประจำตัวประชาชนหรือหลักฐานอื่นที่มีได้มีไว้สำหรับตนหรือที่ปลอมแปลงขึ้นต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเพื่อลงคะแนนเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นผู้กระทำการแทนคณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะผู้เสียหายมีอำนาจร้องทุกข์เพื่อดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดดังกล่าว ^(๒)

ถ้าคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ถูกทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยเป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๕ และให้บันทึกคำวินิจฉัยลงในรายงานการใช้สิทธิเลือกตั้งด้วย

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๑

ธีรศักดิ์ กรรณสูต

(นายธีรศักดิ์ กรรณสูต)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

^(๑) ข้อ ๕/๑ เพิ่มเติมโดยข้อ ๕ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักฐานแสดงตนและการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๒) ข้อ ๖ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๖ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักฐานแสดงตนและการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง หีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

หมวด ๑ หีบบัตรเลือกตั้ง

หมวด ๒ บัตรเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๑ บททั่วไป

ส่วนที่ ๒ บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๓ บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง หีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๔๕(๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๐(๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกประกาศกำหนดลักษณะและขนาดหีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องหีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ หีบบัตรเลือกตั้ง ตามประกาศนี้ไม่หมายความรวมถึงหีบบัตรเลือกตั้งของที่เลือกตั้งกลางและหีบบัตรเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร ตามมาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑

หมวด ๑

หีบบัตรเลือกตั้ง

ข้อ ๔^(๑) หีบบัตรเลือกตั้งให้ทำด้วยโลหะหรือวัสดุอื่นมีฝาด้านบนและมีที่สำหรับใส่กุญแจหรืออุปกรณ์อื่นแทนกุญแจ ด้านหน้าให้มีที่ใส่กุญแจหรืออุปกรณ์อื่นแทนกุญแจและวัสดุโปร่งใสมองเห็นภายในหีบบัตรเลือกตั้งได้ และที่ช่องใส่บัตรเลือกตั้งจะมีแผ่นวัสดุปิดพร้อมกุญแจหรืออุปกรณ์อื่นแทนกุญแจที่ทำให้ไม่สามารถเปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้งได้

หีบบัตรเลือกตั้งให้มีหนึ่งใบ และมีขนาดเพียงพอที่จะบรรจุบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดของแต่ละหน่วย

^(๑) ข้อ ๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๓ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องหีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑

เลือกตั้ง และเมื่อใส่กุญแจหรือวัสดุอื่นแทนกุญแจแล้วถ้ามิได้ไขกุญแจออกหรือทำลายวัสดุที่ใช้แทนกุญแจจะไม่สามารถนำบัตรเลือกตั้งใส่หรือออกจากหีบบัตรเลือกตั้งได้

ด้านในของหีบบัตรเลือกตั้งให้กำหนดรหัสหรือหมายเลขประจำหีบบัตรเลือกตั้ง เพื่อป้องกันการเปลี่ยนหีบบัตรเลือกตั้ง

ด้านหลังของหีบบัตรเลือกตั้งให้มีข้อความระบุหน่วยเลือกตั้ง ที่เลือกตั้ง เขตเลือกตั้ง และจังหวัด

หีบบัตรเลือกตั้งให้มีลักษณะตามแบบท้ายประกาศนี้โดยอนุโลม

ข้อ ๕ ในการฉีกหีบบัตรเลือกตั้งเฉพาะท้องที่ซึ่งไม่สามารถจัดหาหีบบัตรเลือกตั้งให้มีลักษณะตามข้อ ๔ ได้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนดสิ่งที่ใช้แทนหีบบัตรเลือกตั้งได้

หมวด ๒

บัตรเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

ข้อ ๖ บัตรเลือกตั้งให้ใช้กระดาษ ที่มีขนาดกว้างยาวตามความจำเป็น โดยให้มีบัตรเลือกตั้งสองประเภท ซึ่งมีแถบสีต่างกันอย่างชัดเจน ดังนี้

(๑) บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ซึ่งใช้สำหรับลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นรายบุคคล ตามการแบ่งเขตเลือกตั้งที่กำหนดเขตละหนึ่งคน

(๒) บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งใช้สำหรับลงคะแนนเลือกบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้น โดยเลือกจากบัญชีรายชื่อพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเพียงพรรคการเมืองเดียว และใช้เขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง

ข้อ ๗^(๑) บัตรเลือกตั้งและคันขั้วบัตรเลือกตั้งให้เย็บเป็นเล่มๆ ละ ไม่เกินหนึ่งร้อยบัตร ให้มีปกหน้าและปกหลัง และมีรอยปรุเพื่อให้ฉีกบัตรเลือกตั้งออกจากคันขั้วบัตรเลือกตั้งได้

ปกหน้ามีข้อความว่า “เล่มที่.....เลขที่ ๑ ถึง ...” ถัดลงไปเป็นประเภทของบัตรเลือกตั้ง ด้านล่างมีข้อความว่า “หน่วยเลือกตั้งที่..... ที่เลือกตั้ง.....เทศบาล.....อำเภอ..... เขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....” ถัดลงไปมีข้อความว่า “ผู้มอบบัตรเลือกตั้ง” ถัดลงไปมีข้อความว่า “ได้ตรวจ
สอบจำนวนบัตรเลือกตั้งแล้วครบถ้วนจำนวน ...บัตร” และมีช่องสำหรับลงลายมือชื่อประธานกรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง

^(๑) ข้อ ๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๔ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องหีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓

ตกลงไปมีข้อความว่า “ผู้รับมอบบัตรเลือกตั้ง” ตกลงไปมีข้อความว่า “ได้ตรวจสอบจำนวนบัตรเลือกตั้งแล้วครบถ้วนจำนวน.....บัตร” และมีช่องสำหรับลงลายมือชื่อประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

ปกหลังมีข้อความว่า “บัตรเลือกตั้งจำนวน บัตร ใช้แล้วจำนวน.....บัตร ได้ตรวจสอบจำนวนบัตรเลือกตั้งแล้วเหลือจำนวน....บัตร” ตกลงไปมีข้อความว่า “คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ผู้นำส่งหีบบัตรเลือกตั้ง” และมีช่องลงชื่อประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

ทั้งนี้ บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมีหมายเลขเกินกว่าสี่สิบหมายเลข หรือบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อมีหมายเลขเกินกว่าสิบหมายเลข อาจนำความในวรรคสองและวรรคสามรวมไว้ในปกหน้าได้

ส่วนที่ ๒

บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ข้อ ๘ ^(๑) ด้านซ้ายบัตรเลือกตั้งมีข้อความว่า “เล่มที่.....เลขที่.....” อยู่ด้านบนของด้านซ้ายบัตรเลือกตั้ง ตกลงไปด้านซ้ายมีช่องสำหรับลงลายมือชื่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งผู้ที่จ่ายบัตรเลือกตั้ง ด้านขวามีช่องสี่เหลี่ยมสำหรับพิมพ์ลายนิ้วหัวแม่มือขวาของผู้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งและมีข้อความว่า “พิมพ์ลายนิ้วหัวแม่มือขวาของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” อยู่ด้านซ้ายช่องสี่เหลี่ยมและมีข้อความ “(เขียนตัวบรรจง) ชื่อ.....” อยู่ใต้ช่องสี่เหลี่ยม และให้ถือว่าการพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในต้นขั้วบัตรเลือกตั้งเป็นหลักฐานการรับบัตรเลือกตั้ง

ข้อ ๙ บัตรเลือกตั้งมีลักษณะ ดังนี้

(๑) บัตรเลือกตั้งเมื่อพับแล้วด้านหน้ามีแถบสีอยู่บริเวณขอบซ้าย ถัดไปทางขวามีตราครุฑและตกลงไปมีข้อความว่า “บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง”

(๒) ด้านในของบัตรเลือกตั้งมีข้อความว่า “ไม่ประสงค์จะลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครคนใดเลย ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (เช่น ✕) ใน “ช่องไม่ลงคะแนน” นี้” และมีลูกศรชี้ตรงช่องไม่ลงคะแนน ด้านบนของช่องมีข้อความว่า “ช่องไม่ลงคะแนน” และมีช่องว่างสำหรับทำเครื่องหมายหนึ่งช่อง

ด้านในของบัตรถัดจากตอนบนมีข้อความว่า “ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (เช่น ✕) จำนวนเครื่องหมายเดียวใน “ช่องทำเครื่องหมาย” นี้” และมีลูกศรชี้ตรงช่องทำเครื่องหมาย

^(๑) ข้อ ๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๕ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องเพิ่มบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

จัดลงไปให้แบ่งออกเป็นสองแถว แถวละสองช่องใหญ่ ช่องที่หนึ่งเป็นช่องหมายเลขประจำตัวผู้สมัคร ซึ่งแบ่งเป็นอีกสองช่องเล็ก สำหรับเป็นช่องหมายเลขประจำตัวผู้สมัคร ซึ่งเป็นเลขไทยและเลขอารบิกเรียงลำดับลงไป ช่องที่สองเป็นช่องทำเครื่องหมายโดยปล่อยว่างไว้สำหรับทำเครื่องหมายกากบาท^(๑)

จำนวนหมายเลขประจำตัวผู้สมัครในแต่ละแถวให้มีได้ไม่เกินแถวละสิบหมายเลข โดยมีเส้นแบ่งระหว่างแถวให้ชัดเจน แต่ถ้ามีผู้สมัครรับเลือกตั้งเกินกว่าสิบหมายเลข ให้เพิ่มหมายเลขประจำตัวผู้สมัครแถวที่สามและแถวที่สี่ทางข้างของแถวที่สอง และให้เพิ่มหมายเลขได้อีกไม่เกินสามสิบหมายเลขในกรณีที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งเกินกว่าห้าสิบหมายเลข ให้เพิ่มหมายเลขประจำตัวผู้สมัครแถวที่ห้าและแถวที่หกไว้ด้านหลังของแถวที่สามและแถวที่สี่ โดยให้เพิ่มได้อีกไม่เกินสามสิบหมายเลข^(๒)

ข้อ ๑๐ บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้เป็นไปตามแบบท้ายประกาศนี้

ส่วนที่ ๓

บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

ข้อ ๑๑ ดันหัวบัตรเลือกตั้งมีข้อความเช่นเดียวกับข้อ ๘

ข้อ ๑๒ บัตรเลือกตั้งมีลักษณะ ดังนี้

(๑) บัตรเลือกตั้งเมื่อพับแล้วด้านหน้ามีแถบสีอยู่บริเวณขอบซ้าย ถัดไปทางขวาให้มีตราครุฑและจัดลงไปมีข้อความว่า “บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ”

(๒) ด้านในของบัตรเลือกตั้งมีข้อความว่า “ไม่ประสงค์จะลงคะแนนให้แก่พรรคการเมืองใดเลยให้ทำเครื่องหมายกากบาท (เช่น ✕) ใน “ช่องไม่ลงคะแนน” นี้” และถูกสรุขีดตรงช่องไม่ลงคะแนน ด้านบนของช่องมีข้อความว่า “ช่องไม่ลงคะแนน” และมีช่องว่างสำหรับทำเครื่องหมายหนึ่งช่อง

ด้านในของบัตรถัดจากตอนบนมีข้อความว่า “ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (เช่น ✕) จำนวนเครื่องหมายเดียวใน “ช่องทำเครื่องหมาย” นี้” และถูกสรุขีดตรงช่องทำเครื่องหมาย

จัดลงไปให้แบ่งออกเป็นสี่ช่อง ช่องที่หนึ่งเป็นช่องหมายเลขประจำพรรคการเมืองซึ่งเป็นเลขไทยและเลขอารบิกบนพื้นสีเข้มเรียงลำดับลงไป ช่องที่สองเป็นช่องทำเครื่องหมายโดยปล่อยว่างไว้สำหรับทำเครื่องหมายกากบาท ช่องที่สามเป็นช่องภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองซึ่งเป็นตรา

^(๑) ข้อ ๘ พรรคสามแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๖ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องใบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๒) ข้อ ๘ พรรคสี่แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๖ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องใบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

สัญลักษณ์ของพรรคการเมืองแต่ละพรรคที่ได้รับหมายเลขประจำพรรคการเมือง ช่องที่สี่เป็นช่องชื่อพรรคการเมือง และมีเส้นคั่นระหว่างหมายเลขประจำพรรคการเมือง ^(๑)

ในกรณีจำนวนหมายเลขประจำพรรคการเมืองเกินสิบหมายเลข ให้เพิ่มหมายเลขประจำพรรคการเมืองแถวที่สองทางขวามือของบัตรได้อีกไม่เกินยี่สิบหมายเลข โดยมีเส้นแบ่งระหว่างแถวอย่างชัดเจน แต่ถ้ามีหมายเลขประจำพรรคการเมืองเกินกว่าสามสิบหมายเลข ให้เพิ่มหมายเลขประจำพรรคการเมืองแถวที่สามไว้ด้านหลังแถวที่สอง และให้เพิ่มอีกได้ไม่เกินยี่สิบหมายเลขและในกรณีจำเป็นต้องมีหมายเลขประจำพรรคการเมืองเกินห้าสิบหมายเลข ให้เพิ่มหมายเลขประจำพรรคการเมืองทางขวาได้ด้านหน้าบัตรได้อีกไม่เกินสิบหมายเลข ^(๒)

ข้อ ๑๓ บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้เป็นไปตามแบบท้ายประกาศนี้

ข้อ ๑๔ (ยกเลิก)^(๓)

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๑

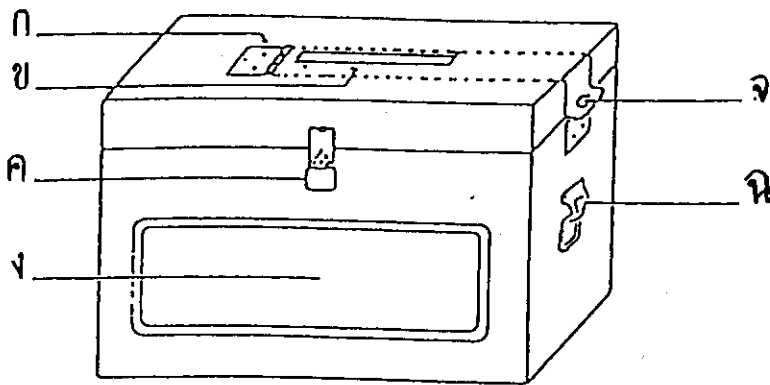
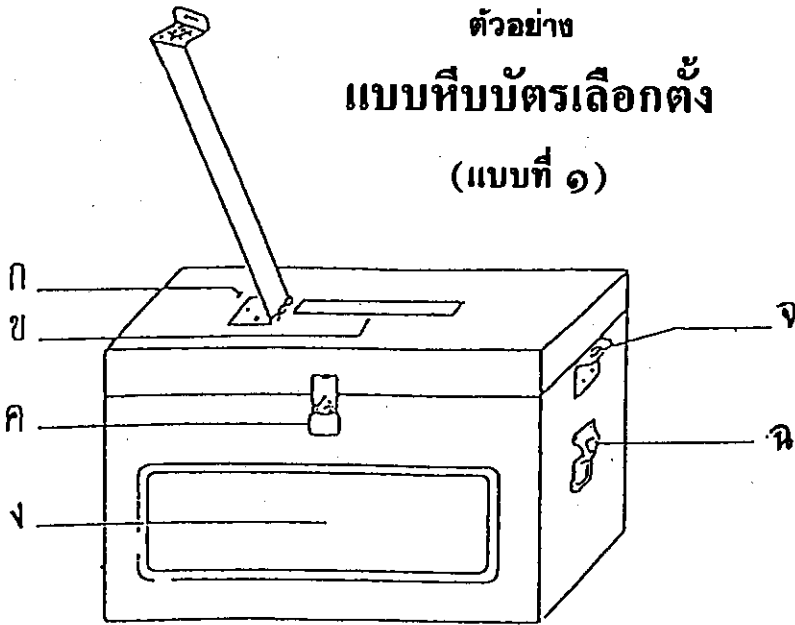
ธีรศักดิ์ กรรณสูต
(นายธีรศักดิ์ กรรณสูต)
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

^(๑) ข้อ ๑๒ วรรคสามแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องหีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๒) ข้อ ๑๒ วรรคสี่แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องหีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

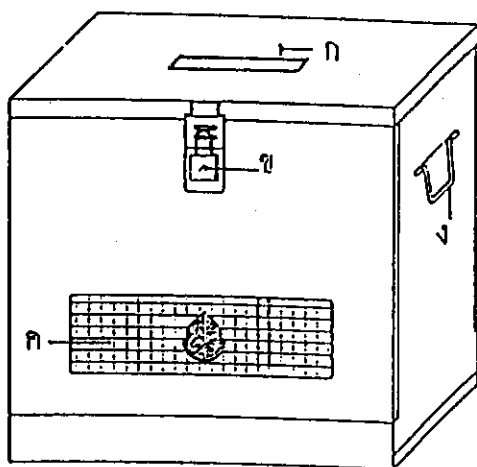
^(๓) ข้อ ๑๔ ยกเลิกโดยข้อ ๘ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องหีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ตัวอย่าง
แบบหีบบัตรเลือกตั้ง
(แบบที่ ๑)

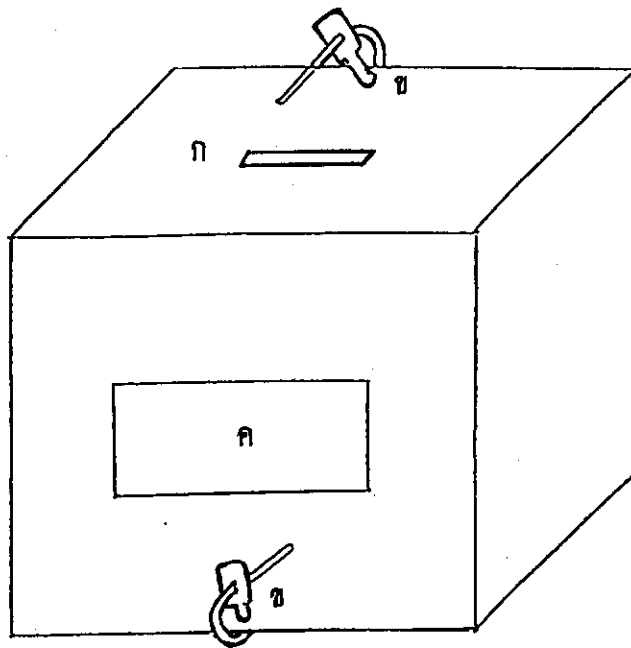
- หมายเหตุ
- ก. - บานพับปิด-เปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้ง
 - ข. - ช่องใส่บัตรเลือกตั้ง
 - ค. - กุญแจหรืออุปกรณ์อื่นแทนกุญแจ
 - ง. - วัตถุโปร่งใส
 - จ. - ช่องสำหรับใส่กุญแจหรืออุปกรณ์อื่นแทนกุญแจ
 - ฉ. - หูสำหรับยกหีบบัตรเลือกตั้ง

ตัวอย่าง
แบบหีบบัตรเลือกตั้ง
(แบบที่ ๒)

- หมายเหตุ ก. - ช่องใส่บัตรเลือกตั้ง ซึ่งจะมีวัสดุปิดที่ทำให้ไม่สามารถเปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้งได้
- ข. - กุญแจหรืออุปกรณ์อื่นแทนกุญแจ
- ค. - วัสดุโปร่งใส
- ง. - หูสำหรับยกหีบบัตรเลือกตั้ง

ตัวอย่าง
แบบหีบบัตรเลือกตั้ง
(แบบที่ ๓)

- หมายเหตุ ก. - ช่องใส่บัตรเลือกตั้ง
ข. - กุญแจหรืออุปกรณ์อื่นแทนกุญแจ
ค. - วัตถุโปร่งใส

เล่มที่.....เลขที่ 1 ถึง

บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

หน่วยเลือกตั้งที่.....ที่เลือกตั้ง.....

เทศบาล.....อำเภอ.....

เขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....

ผู้มอบบัตรเลือกตั้ง**ผู้รับมอบบัตรเลือกตั้ง**

ได้ตรวจสอบจำนวนบัตรเลือกตั้งแล้วครบถ้วนจำนวน.....บัตร

ได้ตรวจสอบจำนวนบัตรเลือกตั้งแล้วครบถ้วนจำนวน.....บัตร

..... ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
(.....)..... ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย
(.....)..... เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย
(.....)

(ปกหลัง)

บัตรเลือกตั้งจำนวน.....บัตร ใช้แล้วจำนวน.....บัตร

ได้ตรวจสอบจำนวนบัตรเลือกตั้งแล้วเหลือ จำนวน.....บัตร

คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง/ผู้นำส่งหีบบัตรเลือกตั้ง..... ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย
(.....)..... เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย
(.....)

เดิมที.....เลขที่.....

(ต้นฉบับตรเลือกตั้ง)

พิมพ์ลายนิ้วมือเมือขวา

ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ➡

(ลงชื่อ)

(.....)

กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(ประทับ)

(เขียนตัวบรรจง) ชื่อ.....

ไม่ประสงค์จะลงคะแนนให้ผู้สมัครโดย ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (เช่น X) ใน "ช่องไม่ลงคะแนน" นี้ ➡		ช่องไม่ ลงคะแนน	
ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (เช่น X) จำนวนเครื่องหมายเดียว ใน "ช่องทำเครื่องหมาย" นี้			
หมายเลข ประจำตัวผู้สมัคร	ช่องทำ เครื่องหมาย	หมายเลข ประจำตัวผู้สมัคร	ช่องทำ เครื่องหมาย
๑		๑๑	
1		11	
๒		๑๒	
2		12	
๓		๑๓	
3		13	
๔		๑๔	
4		14	
๕		๑๕	
5		15	
๖		๑๖	
6		16	
๗		๑๗	
7		17	
๘		๑๘	
8		18	
๙		๑๙	
9		19	
๑๐		๒๐	
10		20	

หมายเลข ประจำตัวผู้สมัคร	ช่องทำ เครื่องหมาย	หมายเลข ประจำตัวผู้สมัคร	ช่องทำ เครื่องหมาย
๒๑		๓๖	
21		36	
๒๒		๓๗	
22		37	
๒๓		๓๘	
23		38	
๒๔		๓๙	
24		39	
๒๕		๔๐	
25		40	
๒๖		๔๑	
26		41	
๒๗		๔๒	
27		42	
๒๘		๔๓	
28		43	
๒๙		๔๔	
29		44	
๓๐		๔๕	
30		45	
๓๑		๔๖	
31		46	
๓๒		๔๗	
32		47	
๓๓		๔๘	
33		48	
๓๔		๔๙	
34		49	
๓๕		๕๐	
35		50	

หมายเลข ประจำตัวผู้สมัคร	ช่องทำ เครื่องหมาย	หมายเลข ประจำตัวผู้สมัคร	ช่องทำ เครื่องหมาย
๕๑		๖๖	
51		66	
๕๒		๖๗	
52		67	
๕๓		๖๘	
53		68	
๕๔		๖๙	
54		69	
๕๕		๗๐	
55		70	
๕๖		๗๑	
56		71	
๕๗		๗๒	
57		72	
๕๘		๗๓	
58		73	
๕๙		๗๔	
59		74	
๖๐		๗๕	
60		75	
๖๑		๗๖	
61		76	
๖๒		๗๗	
62		77	
๖๓		๗๘	
63		78	
๖๔		๗๙	
64		79	
๖๕		๘๐	
65		80	

บัตรเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

รวม

เล่มที่.....เลขที่ 1 ถึง

บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

หน่วยเลือกตั้งที่.....ที่เลือกตั้ง.....

เทศบาล.....อำเภอ.....

เขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....

ผู้มอบบัตรเลือกตั้ง**ผู้รับมอบบัตรเลือกตั้ง**

ได้ตรวจสอบจำนวนบัตรเลือกตั้งแล้วครบถ้วนจำนวน.....บัตร

ได้ตรวจสอบจำนวนบัตรเลือกตั้งแล้วครบถ้วนจำนวน.....บัตร

..... ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
(.....)..... ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย
(.....)..... เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย
(.....)

(ปกหลัง)

บัตรเลือกตั้งจำนวน.....บัตร ใช้แล้วจำนวน.....บัตร

ได้ตรวจสอบจำนวนบัตรเลือกตั้งแล้วเหลือ จำนวน.....บัตร

คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง/ผู้นำส่งหีบบัตรเลือกตั้ง..... ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)..... เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย
(.....)..... เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย
(.....)

(ต้นฉบับตรเลือกตั้ง)

เล่มที่.....เลขที่.....

(ลงชื่อ)

(.....)

กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

พิมพ์ลายนิ้วหัวแม่มือขวา

ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

(เขียนด้วยบรรจง) ชื่อ.....

(ปรุฉีก)

ไม่ประสงค์จะลงคะแนนให้แก่พรรคการเมืองใดเลย

ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (เช่น X)

ใน “ช่องไม่ลงคะแนน” นี้

ช่องไม่
ลงคะแนน

ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (เช่น X)

จำนวนเครื่องหมายเดียว

ใน “ช่องทำเครื่องหมาย” นี้

หมายเลขประจำ พรรคการเมือง	ช่องทำ เครื่องหมาย	ภาพเครื่องหมาย พรรคการเมือง	ชื่อ พรรคการเมือง
๑			
1			
๒			
2			
๓			
3			
๔			
4			
๕			
5			
๖			
6			
๗			
7			
๘			
8			
๙			
9			
๑๐			
10			

หมายเลขประจำ พรรคการเมือง	ช่องทำ เครื่องหมาย	ภาพเครื่องหมาย พรรคการเมือง	ชื่อ พรรคการเมือง
๑๑			
11			
๑๒			
12			
๑๓			
13			
๑๔			
14			
๑๕			
15			
๑๖			
16			
๑๗			
17			
๑๘			
18			
๑๙			
19			
๒๐			
20			
๒๑			
21			
๒๒			
22			
๒๓			
23			
๒๔			
24			
๒๕			
25			
๒๖			
26			
๒๗			
27			
๒๘			
28			
๒๙			
29			
๓๐			
30			

หมายเลขประจำพรรคการเมือง	ชื่อ เครื่องหมาย	ภาพเครื่องหมาย พรรคการเมือง	ชื่อ พรรคการเมือง
๓๑			
31			
๓๒			
32			
๓๓			
33			
๓๔			
34			
๓๕			
35			
๓๖			
36			
๓๗			
37			
๓๘			
38			
๓๙			
39			
๔๐			
40			
๔๑			
41			
๔๒			
42			
๔๓			
43			
๔๔			
44			
๔๕			
45			
๔๖			
46			
๔๗			
47			
๔๘			
48			
๔๙			
49			
๕๐			
50			

บัตรเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

รอยพับ

หมายเลขประจำพรรคการเมือง	ชื่อ เครื่องหมาย	ภาพเครื่องหมาย พรรคการเมือง	ชื่อ พรรคการเมือง
๕๑			
51			
๕๒			
52			
๕๓			
53			
๕๔			
54			
๕๕			
55			
๕๖			
56			
๕๗			
57			
๕๘			
58			
๕๙			
59			
๖๐			
60			

ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง การเปิดและปิดหีบบัตรเลือกตั้งก่อนการลงคะแนนสำหรับการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- วิธีการเปิดและการปิดหีบบัตรเลือกตั้งก่อนการลงคะแนนเลือกตั้ง

ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เรื่อง การเปิดและปิดหีบบัตรเลือกตั้งก่อนการลงคะแนน สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกข้อกำหนดเรื่อง การเปิดและปิดหีบบัตรเลือกตั้งก่อนการลงคะแนน สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

ข้อ ๑ ข้อกำหนดนี้ เรียกว่า “ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การเปิดและปิดหีบบัตรเลือกตั้งก่อนการลงคะแนน สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

ข้อ ๒ ข้อกำหนดนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ เมื่อถึงเวลาเปิดการลงคะแนนให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเปิดหีบบัตรเลือกตั้งในที่เปิดเผย แสดงให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งอยู่ ณ ที่เลือกตั้งเห็นว่าหีบบัตรเลือกตั้งเป็นหีบบัตรเปล่าและให้ปิดหีบบัตรเลือกตั้ง ใส่กุญแจประจำครั้งที่บรรจุกุญแจไว้ พร้อมทั้งเปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้งและบันทึกการดำเนินการดังกล่าวในบันทึกการแสดงผลบัตรเลือกตั้งตามแบบท้ายข้อกำหนดนี้ โดยให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าคนและผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งอยู่ในที่เลือกตั้งในขณะนั้นลงลายมือชื่อในบันทึกไว้แต่ไม่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งอยู่ในขณะนั้น

บันทึกตามวรรคหนึ่ง ให้จัดทำสองชุดโดยปิดประกาศไว้ ณ ที่เลือกตั้งหนึ่งชุด และส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหนึ่งชุด

ประกาศ ณ วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๑

(นายธีรศักดิ์ กรรณสูต)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

บันทึกการแสดงหีบบัตรเลือกตั้ง

สถานที่.....

วันที่.....

วันนี้ เวลา.....น. คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่.....
เขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....ได้เปิดหีบบัตรเลือกตั้งในที่เปิดเผยแสดงให้เห็นว่าหีบบัตร
เลือกตั้งดังกล่าวเป็นหีบเปล่า และได้เปิดหีบบัตรเลือกตั้งใส่กฎหมายประจำจังหวัดเรียบร้อยแล้ว พร้อมทั้งเปิดช่องใส่บัตร
เลือกตั้ง โดยถูกต้องเรียบร้อยแล้ว

จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

(ลงชื่อ).....ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
(.....)

(ลงชื่อ).....ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
(.....)

(ลงชื่อ).....ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
(.....)

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง การนำบัตรเลือกตั้งใส่ลงในหีบบัตรเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- วิธีการนำบัตรเลือกตั้งใส่ลงในหีบบัตรเลือกตั้ง เมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ทำเครื่องหมายแล้ว

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง การนำบัตรเลือกตั้งใส่ลงในหีบบัตรเลือกตั้ง สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๔๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๐ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการนำบัตรเลือกตั้งใส่ลงในหีบบัตรเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

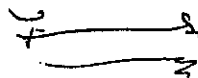
ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งเรื่อง การนำบัตรเลือกตั้งใส่ลงในหีบบัตรเลือกตั้ง สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ เมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับบัตรเลือกตั้งแล้ว ให้ไปยังคูหาลงคะแนนเพื่อทำเครื่องหมายกากบาทลงในบัตรเลือกตั้ง และพับบัตรเลือกตั้งเพื่อไม่ให้ผู้อื่นทราบได้ว่าลงคะแนนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองใด แล้วให้นำบัตรเลือกตั้งนั้นใส่ลงในหีบบัตรเลือกตั้งด้วยตนเองต่อหน้ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

ในกรณีเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งแยกพับบัตรเลือกตั้งแต่ละประเภท แล้วนำบัตรเลือกตั้งทั้งสองฉบับ ใส่ลงในหีบบัตรเลือกตั้งที่ละฉบับด้วยตนเองต่อหน้ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

ประกาศ ณ วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๑

(นายธีรศักดิ์ กรณสูตร)
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง การจัดทำเครื่องหมายเพื่อป้องกันการเปิดหีบบัตร หรือการเปลี่ยน
หีบบัตรเลือกตั้ง สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- วิธีการลงลายมือชื่อในป้ายสำหรับปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้ง และการลงลายมือชื่อบนหีบบัตรเลือกตั้ง

**ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง การจัดทำเครื่องหมายเพื่อป้องกันการเปิดหีบบัตร
หรือการเปลี่ยนหีบบัตรเลือกตั้ง สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร**

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงออกข้อกำหนดเรื่องการจัดทำเครื่องหมายเพื่อป้องกันการเปิดหีบบัตรเลือกตั้งหรือการเปลี่ยนหีบบัตรเลือกตั้ง สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

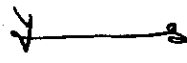
ข้อ ๑ ข้อกำหนดนี้เรียกว่า “ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งเรื่องการจัดทำเครื่องหมายเพื่อป้องกันการเปิดหีบบัตรเลือกตั้งหรือการเปลี่ยนหีบบัตรเลือกตั้ง สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

ข้อ ๒ ข้อกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ เมื่อปิดการลงคะแนนแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่น้อยกว่าเจ็ดคนลงลายมือชื่อในป้ายสำหรับปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้งตามแบบป้ายสำหรับปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้งท้ายข้อกำหนดนี้ แล้วให้นำป้ายดังกล่าวปิดทับช่องใส่บัตรเลือกตั้งและปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้งของหีบบัตรเลือกตั้งพร้อมทั้งใส่กุญแจประจำครั้งทับริกษา

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่น้อยกว่าเจ็ดคนลงลายมือชื่อบนหีบบัตรเลือกตั้งแล้วปิดทับลายมือชื่อทั้งหมดด้วยเทปกาวใสเพื่อป้องกันการเปลี่ยนหีบบัตรเลือกตั้ง รวมทั้งมัดหีบบัตรเลือกตั้งด้วยเชือกแล้วผูกปมเชือกไว้ด้านข้างหีบบัตรเลือกตั้ง และประจำครั้งทับปมเชือกหรือกระทำด้วยวิธีการอื่นใดที่สามารถป้องกันมิให้เปิดหีบบัตรเลือกตั้งได้

ประกาศ ณ วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๑

(นายธีรศักดิ์ กรรณสูต)
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง การทำเครื่องหมายในบัตรเลือกตั้งที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรเลือกตั้งที่
ใช้ลงคะแนนไม่ได้ สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- วิธีการทำเครื่องหมายโดยใช้โลหะหรือวัตถุอื่นเจาะทะลุบัตรเลือกตั้งที่เหลือจากการลงคะแนน

**ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง การทำเครื่องหมายในบัตรเลือกตั้งที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรเลือกตั้งที่ใช้ลงคะแนนไม่ได้
สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร**

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกข้อกำหนด เรื่องการทำเครื่องหมายในบัตรเลือกตั้งที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรเลือกตั้งที่ใช้ลงคะแนนไม่ได้ สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

ข้อ ๑ ข้อกำหนดนี้ เรียกว่า “ข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การทำเครื่องหมายในบัตรเลือกตั้งที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรเลือกตั้งที่ใช้ลงคะแนนไม่ได้ สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

ข้อ ๒ ข้อกำหนดนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ เมื่อคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้ประกาศปิดการลงคะแนนและจดจ่ายบัตรเลือกตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนำบัตรเลือกตั้งที่เหลือมานับให้ทราบจำนวน และเพื่อให้สามารถนำบัตรที่เหลือเข้ามาใช้ในการลงคะแนนได้ ให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งทำเครื่องหมายโดยใช้โล่หรือวัตถุอื่นเจาะทะลุบัตรเลือกตั้งทุกฉบับพร้อมทั้งปกหน้าและปกหลังแล้วใช้เชือกร้อยรวมให้เป็นปึกเดียวกัน และประจำครั้งทับปมเชือกไว้หรือกระทำได้ด้วยวิธีการอื่นใดที่สามารถป้องกันมิให้บัตรเลือกตั้งที่เหลืออยู่ลงคะแนน

ประกาศ ณ วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๑

(นายธีรศักดิ์ กรณสุต)
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง ลักษณะบัตรเสียในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- ลักษณะของบัตรเลือกตั้งที่เป็นบัตรเสียมีให้นับเป็นคะแนน

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง ลักษณะบัตรเสียในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และมาตรา ๗๐ วรรคสาม (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกประกาศกำหนดลักษณะบัตรเสียในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ลักษณะบัตรเสียในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ นอกจากบัตรเลือกตั้งที่ให้ถือว่าเป็นบัตรเสียตามมาตรา ๗๐ วรรคสาม (๑) (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ แล้วให้ถือว่าบัตรเลือกตั้งที่มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นบัตรเสียด้วย คือ

- (๑) บัตรที่ไม่ใช่บัตรซึ่งกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนั้นมอบให้
- (๒) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนให้กับผู้สมัครเกินกว่าหนึ่งคนหรือพรรคการเมืองเกินกว่าหนึ่งพรรค
- (๓) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนมากกว่าหนึ่งเครื่องหมาย
- (๔) บัตรที่ทำเครื่องหมายอื่นนอกจากเครื่องหมายกากบาท
- (๕) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนนอกช่อง “ทำเครื่องหมาย” หรือนอกช่อง “ไม่ลงคะแนน”
- (๖) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนทั้งในช่อง “ทำเครื่องหมาย” และในช่อง “ไม่ลงคะแนน”
- (๗) บัตรที่มีเครื่องหมายขีด หรือข้อความอื่นใด นอกจากที่กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๒

(นายธีรศักดิ์ กรรณสูต)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

**ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ว่าด้วยการพิจารณาการแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๓**

- การแต่งตั้งบุคคลรับแจ้งเหตุ
- การแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- แนวทางการพิจารณาเหตุของการไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
- การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและไม่แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือแจ้งเหตุไว้แล้วแต่เหตุนั้นไม่ใช่เหตุอันสมควร (ส.ส. ๓๑)
- การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เสียสิทธิตามมาตรา ๖๘ วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ส.ส. ๓๒)

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ว่าด้วยการพิจารณาการแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๓

อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกระเบียบว่าด้วยการพิจารณาการแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้ เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการพิจารณาการแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทำการแทนคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศแต่งตั้งนายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรเป็นบุคคลรับแจ้งเหตุ ณ ที่ว่าการอำเภอหรือสำนักงานเทศบาล ตามแบบ ส.ศ. ๒๕ เพื่อรับแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และจัดส่งประกาศให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้ใหญ่บ้านแล้วแต่กรณี เพื่อปิดประกาศไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และเขตชุมชนหนาแน่น

ข้อ ๔ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใดที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ตามแบบ ส.ศ. ๓๐ หรือทำเป็นหนังสือ ซึ่งอย่างน้อยต้องระบุเลขประจำตัวประชาชนและที่อยู่ตามหลักฐานทะเบียนบ้านให้ชัดเจน พร้อมทั้งแจ้งด้วยว่าไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยเหตุใด ขึ้นต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตท้องที่ไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ด้วยตนเอง หรือทำเป็นหนังสือมอบหมายให้บุคคลใดไปขึ้นแทน หรือส่งทางไปรษณีย์ก็ได้ โดยต้องแจ้งเหตุก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

ข้อ ๕ ในการแจ้งเหตุที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ตามข้อ ๔ นอกจากบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้ว ให้บุคคลต่อไปนี้เป็นผู้แจ้งในกรณี ดังนี้

(๑) ผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ชั้นผู้บังคับกองพันหรือเทียบเท่า มีหน้าที่ແຕ່ງແທນทหารประจำการ ทหารกองประจำการ ตำรวจ สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน หรือข้าราชการซึ่งได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยนอกที่ตั้งปกติที่ตน มีภูมิสำเนา

(๒) หัวหน้าสถานพยาบาล มีหน้าที่ແຕ່ງແທນผู้เจ็บป่วยและเข้ารับการรักษาด่วนอยู่ในสถานพยาบาลแห่งนั้น

(๓) หัวหน้าสถานสงเคราะห์ มีหน้าที่ແຕ່ງແທນคนพิการหรือผู้สูงอายุที่อยู่ในความควบคุมดูแลและพักอาศัยในสถานที่แห่งนั้น

(๔) หัวหน้าสถานที่ของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ต้องควบคุมหรือดูแลบุคคลที่ต้องถูกควบคุมหรือดูแลและพักอาศัยในสถานที่แห่งนั้นมีหน้าที่ແຕ່ງແທນผู้ที่ถูกควบคุมหรือดูแลดังกล่าว การแจ้งเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้แจ้งดังกล่าวแจ้งต่อเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่อยู่ในพื้นที่

ข้อ ๖ ให้นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นพิจารณาเหตุของการไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งจากแนวทางดังต่อไปนี้

(๑) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้นั้นมีกิจธุระจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องเดินทางไปพื้นที่ห่างไกลจากที่เลือกตั้งเกินกว่าหนึ่งร้อยกิโลเมตรอื่นทำให้ไม่สามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้งได้

(๒) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้นั้นเจ็บป่วยและไม่สามารถเดินทางไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้

(๓) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นพิการหรือสูงอายุและไม่สามารถเดินทางไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้

(๔) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเดินทางออกนอกราชอาณาจักรและมิได้แจ้งความประสงค์ขอใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๘๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑

(๕) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้นั้นมีถิ่นที่อยู่ห่างไกลจากที่เลือกตั้งเกินกว่าหนึ่งร้อยกิโลเมตร

(๖) เหตุสุดวิสัยอื่นหรือเหตุอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ข้อ ๗ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งใดมีเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ให้ทำบัญชีรายชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้น ส่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางหรือผู้ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางมอบหมาย

ข้อ ๘ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตามข้อ ๔ แจ้ง มีใช่เหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ ให้แจ้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นทราบไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันเลือกตั้ง

ข้อ ๕ ภายในสามวันหลังจากวันลงคะแนนเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด จัดส่งบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งชุดที่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งใช้ตรวจสอบและหมายเหตุการลงคะแนน ของแต่ละหน่วยเลือกตั้งไปให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางหรือผู้ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางมอบหมาย

ข้อ ๑๐ เมื่อผู้อำนวยการทะเบียนกลางหรือผู้ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางมอบหมายได้รับบัญชีรายชื่อตามข้อ ๙ จากนายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่น และได้รับบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ส.ส. ๑๑) ตามข้อ ๕ จากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ให้ดำเนินการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและไม่แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือแจ้งเหตุไว้แล้วแต่ เหตุนั้นไม่ใช่เหตุอันสมควร เป็นรายตำบลหรือเทศบาลแล้วแต่กรณีในแต่ละเขตเลือกตั้ง ตามแบบ ส.ส. ๓๑ จำนวน ๕ ชุด และให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ชุดที่ ๑ มอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปิดประกาศไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด

(๒) ชุดที่ ๒ มอบให้นายอำเภอปิดประกาศไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ

(๓) ชุดที่ ๓ มอบให้ปลัดเทศบาลและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปิดประกาศไว้ ณ สำนักงานเทศบาลและที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล เฉพาะผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ในเขตเทศบาลหรือตำบลนั้น

(๔) ชุดที่ ๔ มอบให้ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้อำนวยการเขตของกรุงเทพมหานครหรือปลัดเทศบาลปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านเฉพาะผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ในเขตหมู่บ้านหรือปิดประกาศไว้ ณ เขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควรเฉพาะผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ในเขตชุมชนนั้น

(๕) ชุดที่ ๕ สำหรับนายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นใช้ในการรับแจ้งเหตุจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีชื่อปรากฏในแบบ ส.ส. ๓๑ ภายในหกสิบวันนับแต่วันประกาศ

ข้อ ๑๑ บุคคลใดมีชื่อตามประกาศตามข้อ ๑๐ ให้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ภายในหกสิบวันนับจากวันประกาศตามข้อ ๑๐ ทั้งนี้ให้นำข้อ ๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๒ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันพ้นกำหนดระยะเวลาตามข้อ ๑๑ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นพิจารณาว่า เหตุที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งแจ้งตามข้อ ๑๑ เป็นเหตุอันสมควรที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือไม่ โดยมีแนวทางตามข้อ ๖ แล้วแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้แจ้งเหตุทราบโดยเร็ว

กรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดมีเหตุอันสมควร ให้นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่น จัดทำบัญชีรายชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้น ส่งให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางหรือผู้ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางมอบหมายโดยเร็ว

ข้อ ๑๓ เมื่อผู้อำนวยการทะเบียนกลางหรือผู้ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางมอบหมายได้รับบัญชีรายชื่อตามข้อ ๑๒ แล้ว ให้คัดรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามบัญชีดังกล่าวออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามข้อ ๑๐ (ส.ส. ๓๑) แล้วจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เสียสิทธิตามมาตรา ๖๘ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตามแบบ ส.ส. ๓๒ จำนวน ๕ ชุด และให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ชุดที่ ๑ มอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปิดประกาศไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด

(๒) ชุดที่ ๒ มอบให้นายอำเภอปิดประกาศไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ

(๓) ชุดที่ ๓ มอบให้ปลัดเทศบาลและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปิดประกาศไว้ ณ สำนักงานเทศบาลและที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล เฉพาะผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ในเขตเทศบาลหรือตำบลนั้น

(๔) ชุดที่ ๔ มอบให้ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้อำนวยการเขตของกรุงเทพมหานครหรือปลัดเทศบาลปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านเฉพาะผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ในเขตหมู่บ้านหรือปิดประกาศไว้ ณ เขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควรเฉพาะผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ในเขตชุมชนนั้น

(๕) ชุดที่ ๕ สำหรับคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเก็บไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๑๔ บุคคลผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อตามข้อ ๑๓ (ส.ส. ๓๒) เป็นผู้เสียสิทธิตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑

ข้อ ๑๕ แบบพิมพ์ที่ใช้ในการพิจารณาการแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มีดังนี้

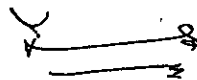
ส.ส. ๒๕ ประกาศแต่งตั้งบุคคลรับแจ้งเหตุไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ส.ส. ๓๐ แบบหนังสือแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ส.ส. ๓๑ ประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และไม่แจ้งเหตุหรือแจ้งเหตุแล้วแต่เหตุนั้นมีเป็นเหตุอันสมควร

ส.ส. ๓๒ ประกาศบัญชีรายชื่อผู้เสียสิทธิตามมาตรา ๖๘ วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๓

(นายธีรศักดิ์ กัรรณสุต)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ศ.ศ. ๒๕

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....

เรื่อง แต่งตั้งบุคคลรับแจ้งเหตุไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ด้วยได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ เดือน พ.ศ. ซึ่งตามมาตรา ๖๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หากปรากฏว่าไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันควรที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งได้ ย่อมเสียสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ

ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด จึงประกาศแต่งตั้งบุคคลรับแจ้งเหตุผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ

ลำดับ ที่	ชื่อตัว – ชื่อสกุล บุคคลรับแจ้งเหตุ	ตำแหน่ง	เขตท้องที่รับแจ้งเหตุ	สถานที่รับแจ้งเหตุ	วิธีการแจ้งเหตุ

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

(ลายมือชื่อ).....

(.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....

(ด้านหน้า)

หนังสือแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้

(ส่วนที่ ๑)

เขียนที่

วันที่

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว เลขประจำตัวประชาชน อายุ ปี
 อยู่บ้านเลขที่ หมู่ที่ ต.รอก ซอย ถนน ตำบล/แขวง
 อำเภอ/เขต จังหวัด

ขอแจ้งว่า ข้าพเจ้ามีเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ เนื่องจาก

พร้อมนี้ได้แนบหลักฐานประกอบการแจ้งด้วยคือ

๑.

๒.

๓.

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ) ผู้แจ้งเหตุ

(.)

*ติดตามเห็นนี้

หนังสือตอบผลการพิจารณาการแจ้งเหตุ

(ส่วนที่ ๒)

สำหรับผู้แจ้งเหตุกรอกข้อความ
 เพื่อเจ้าหน้าที่จนถึงตัวผู้แจ้งเหตุเอง

เรียน

.....

..... รหัสไปรษณีย์

(ด้านหลัง)

บันทึกของบุคคลรับแจ้งเหตุ

(ส่วนที่ ๑)

วันที่

ได้ตรวจสอบแล้วผู้แจ้งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหน่วยที่ เขตเลือกตั้งที่ เทศบาล

ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด พิจารณาเหตุที่แจ้ง
แล้ว
☐ มีเหตุผลอันจำเป็นเพียงพอ

 ☐ ไม่มีเหตุผลอันจำเป็นเพียงพอ

☐ แจ้งให้ผู้แจ้งทราบ เมื่อวันที่

(ลงชื่อ)

(.....)

ตำแหน่ง

นายทะเบียนอำเภอ/นายทะเบียนท้องถิ่น

*คัดตามเส้นนี้

(ส่วนที่ ๒)

สำหรับบุคคลรับแจ้งเหตุ

หนังสือแจ้งผลการพิจารณาการแจ้งเหตุ

ตามที่ นาย/นาง/นางสาว ได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ เดือน พ.ศ. นั้น

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า

☐ มีเหตุผลอันจำเป็นเพียงพอ

 ☐ ไม่มีเหตุผลอันจำเป็นเพียงพอ

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

(ลงชื่อ)

(.....)

นายทะเบียนอำเภอ/นายทะเบียนท้องถิ่น

ศ.ร. ๓๑

ประกาศนายทะเบียนอำเภอ/นายทะเบียนท้องถิ่น.....

จังหวัด.....

เรื่อง บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
และไม่แจ้งเหตุหรือแจ้งเหตุแล้วแต่เหตุนั้นมิได้เป็นเหตุอันสมควร

ตามที่ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ เดือน พ.ศ. นั้น
ปรากฏว่ามีผู้มีสิทธิเลือกตั้งในอำเภอ/เทศบาล/เขต..... ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและไม่ได้แจ้งเหตุจำเป็นหรือแจ้งเหตุ
แล้วแต่เหตุนั้นมิได้เป็นเหตุอันสมควร มีจำนวนรายชื่อแยกเป็นรายตำบล/ชุมชน ดังนี้

ตำบล/หมู่บ้าน	ลำดับที่	เลขประจำตัวประชาชน	ชื่อตัว - ชื่อสกุล

ประกาศ ณ วันที่ เดือน พ.ศ.

(ลายมือชื่อ)

(.....)

นายทะเบียนอำเภอ/นายทะเบียนท้องถิ่น.....

ศ.ศ. ๓๒

ประกาศนายทะเบียนอำเภอ/นายทะเบียนท้องถิ่น.....

จังหวัด.....

เรื่อง บัญชีรายชื่อผู้เสียสิทธิตามมาตรา ๖๘ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ตามที่ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ เดือน พ.ศ. นั้น
ปรากฏว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งของอำเภอ/เทศบาล/เขต..... ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและ
มิได้แจ้งเหตุการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือแจ้งเหตุแล้วแต่เหตุนั้นมีสาเหตุอันสมควร ดังนั้น นายทะเบียน
อำเภอ/นายทะเบียนท้องถิ่น จึงประกาศให้ทราบว่าบุคคลผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งดังกล่าวเป็นบุคคลที่เสีย
สิทธิตามมาตรา ๖๘ วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้แก่

ตำบล/หมู่บ้าน	ลำดับที่	เลขประจำตัวประชาชน	ชื่อตัว - ชื่อสกุล	ที่อยู่ (ตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง)

ประกาศ ณ วันที่ เดือน พ.ศ.

(ลายมือชื่อ)

(.....)

นายทะเบียนอำเภอ/นายทะเบียนท้องถิ่น.....

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง

หมวด ๑ บททั่วไป

หมวด ๒ หน้าที่และการปฏิบัติงาน

หมวด ๓ การสรรหาและการแต่งตั้ง

**ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง**

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ คณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งเรื่องคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“การเลือกตั้ง” หมายความว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

“เขตเลือกตั้ง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดเป็นเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

“คณะกรรมการสรรหา” หมายความว่า คณะอนุกรรมการสรรหากรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่าย

อำนาจการ

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๔ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละครั้ง ให้มีคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งคณะหนึ่ง ในทุกเขตเลือกตั้ง ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น

ข้อ ๕ คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งประกอบด้วยคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายต่างๆ ดังต่อไปนี้

- (๑) คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายอำนาจการ
- (๒) คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายตรวจรับหีบบัตรเลือกตั้งและเอกสาร
- (๓) คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายนับจำนวนบัตรเลือกตั้ง
- (๔) คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง
- (๕) คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายรวมบัตรเลือกตั้ง
- (๖) คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนน
- (๗) คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายรวมคะแนน

ข้อ ๖ คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายต่างๆ มีจำนวนดังต่อไปนี้

(๑) ฝ่ายอำนาจการประกอบด้วย ประธานกรรมการนับคะแนนการเลือกตั้งคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ และประธานกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายอื่นๆ อีกสามสิบเจ็ดคน เป็นกรรมการ

(๒) ฝ่ายตรวจรับหีบบัตรเลือกตั้งและเอกสาร จำนวนสองชุด แต่ละชุดมีกรรมการไม่น้อยกว่าห้าคน

- (๓) ฝ่ายนับจำนวนบัตรเลือกตั้ง จำนวนหกชุด แต่ละชุดมีกรรมการไม่น้อยกว่าห้าคน
- (๔) ฝ่ายรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง จำนวนหนึ่งชุด ซึ่งมีกรรมการไม่น้อยกว่าสิบห้าคน
- (๕) ฝ่ายรวมบัตรเลือกตั้ง จำนวนหกชุด แต่ละชุดมีกรรมการไม่น้อยกว่าห้าคน
- (๖) ฝ่ายนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนน จำนวนยี่สิบชุด แบ่งเป็นแบบแบ่งเขตเลือกตั้งสิบชุด และแบบบัญชีรายชื่อสิบชุด แต่ละชุดมีกรรมการไม่น้อยกว่าห้าคน

(๗) ฝ่ายรวมคะแนน จำนวนสองชุด แบ่งเป็นแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหนึ่งชุด และแบบบัญชีรายชื่อหนึ่งชุด แต่ละชุดมีกรรมการไม่น้อยกว่าเจ็ดคน

ข้อ ๗ กรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง พ้นจากตำแหน่งเมื่อครบเจ็ดวัน นับแต่วันประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้ง

ในกรณีที่ต้องมีการนับคะแนนใหม่ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งอาจแต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งชุดเดิม หรือแต่งตั้งกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งใหม่บางส่วน โดยนำข้อ ๑๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลมก็ได้ และให้คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งชุดใหม่พ้นจากตำแหน่งเมื่อครบเจ็ดวันนับแต่วันประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งใหม่

ในกรณีที่คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งมีไม่ครบจำนวนตามข้อ ๖ ทั้งนี้ด้วยเหตุหนึ่งเหตุใดก็ตาม ให้คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งเท่าที่มีอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ หากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเห็นสมควรแต่งตั้งเพิ่มเติมก็ให้กระทำได้ โดยนำข้อ ๑๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๘ นอกจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการนับคะแนนเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติการเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น

(๔) คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง โดยเห็นว่ามีความประพฤติส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ละเลยต่อหน้าที่ หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้

การพ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ข้อมไม่กระทบการใดที่กรรมการนับคะแนนเลือกตั้งผู้นั้นได้กระทำไป ในหน้าที่ รวมทั้งการได้รับค่าตอบแทนก่อนวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมีมติ

หมวด ๒

หน้าที่และการปฏิบัติงาน

ข้อ ๕ คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายต่างๆ มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ฝ่ายอำนาจการ มีหน้าที่อำนาจการการนับคะแนนเลือกตั้ง ประสานงานระหว่างคณะกรรมการนับคะแนนฝ่ายต่างๆ แก้ไขปัญหาอันอาจเกิดขึ้นในระหว่างการนับคะแนนเลือกตั้ง และหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมายหรือมีคำสั่ง

(๒) ฝ่ายตรวจรับหีบบัตรเลือกตั้งและเอกสาร มีหน้าที่รับและตรวจสอบความเรียบร้อยของหีบบัตรเลือกตั้งและตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือจากการลงคะแนน และตรวจสอบให้ตรงกับจำนวนที่เขียนในรายงานการส่งหีบบัตรของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งแต่ละหน่วย

(๓) ฝ่ายนับจำนวนบัตรเลือกตั้ง มีหน้าที่เปิดหีบบัตรเลือกตั้งโดยไม่เปิดช่องใส่บัตรและตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องหมายที่เขียนไว้ด้านในหีบบัตร แยกประเภทบัตรเลือกตั้งนับจำนวนบัตรเลือกตั้งแต่ละประเภทโดยไม่ดูผลการลงคะแนนในบัตรเลือกตั้ง และตรวจสอบให้ตรงกับจำนวนที่เขียนในรายงานการส่งหีบบัตรของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งแต่ละหน่วย

(๔) ฝ่ายรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง มีหน้าที่เก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้งและเอกสารที่เกี่ยวข้องในระหว่างกระบวนการนับคะแนนเลือกตั้ง และรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้ง และเอกสารที่เกี่ยวข้องภายหลังการนับคะแนนเลือกตั้งแล้ว เพื่อนำส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

(๕) ฝ่ายรวมบัตรเลือกตั้ง มีหน้าที่นำบัตรเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งแต่ละประเภททั้งหมดมารวมและกลั่นแกล้งบัตรเลือกตั้งให้ฝ่ายนับคะแนน และรวบรวมบัตรเลือกตั้งที่ได้ใช้ในการนับคะแนนแล้วบรรจุลงในหีบบัตรเลือกตั้งแล้วนำส่งให้ฝ่ายรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง

(๖) ฝ่ายนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนน มีหน้าที่วินิจฉัยบัตรเสียในเบื้องต้นและนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนนเลือกตั้ง

(๗) ฝ่ายรวมคะแนน มีหน้าที่รวมคะแนนที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้รับ และรวมคะแนนที่พรรคการเมืองได้รับในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

ข้อ ๑๐ การประชุมคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายต่าง ๆ ต้องมีการประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการฝ่ายนั้นทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

มติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

หมวด ๓

การสรรหาและการแต่งตั้ง

ข้อ ๑๑ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแต่งตั้ง “คณะกรรมการสรรหากรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายอำนาจการ” ขึ้นคณะหนึ่งในแต่ละเขตเลือกตั้ง เพื่อทำหน้าที่สรรหาผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งซึ่งอาจได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายอำนาจการเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ประกอบด้วยผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นประธาน และบุคคลที่มีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์จำนวนสี่คนเป็นกรรมการ

ข้อ ๑๒ ให้นำความในข้อ ๑๐ มาใช้บังคับแก่การประชุมคณะกรรมการสรรหาด้วยโดยอนุโลม

ข้อ ๑๓ ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหากรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายอำนาจการ โดยคำนึงถึงความหลากหลายของอาชีพและการมีส่วนร่วมของสตรี และเสนอรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นจำนวนเจ็ดสิบหกคน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งพิจารณาก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ในกรณีที่คณะกรรมการสรรหาไม่สามารถดำเนินการสรรหาให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาของวรรคหนึ่งได้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งทาบตามผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น แล้วพิจารณาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายอำนาจการต่อไป

ข้อ ๑๔ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่าย
 อำนวยการจำนวนสามสิบแปดคนโดยพิจารณาจากรายชื่อตามข้อ ๑๓ ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวัน และ
 ประกาศให้ประชาชนในเขตเลือกตั้งนั้นทราบ

ข้อ ๑๕ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเชิญประชุมคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่าย
 อำนวยการเป็นครั้งแรกภายในสามวันนับแต่วันที่แต่งตั้งตามข้อ ๑๔ เพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้กรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายอำนวยการเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการนับ
 คะแนนเลือกตั้ง

(๒) คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายอำนวยการทำความเข้าใจในหลักเกณฑ์ วิธีการ และขั้นตอน
 นับคะแนนเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิก
 วุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ตามประกาศนี้และตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งเรื่องวิธีการนับคะแนนเลือกตั้ง

(๓) คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายอำนวยการแบ่งหน้าที่ให้กรรมการแต่ละคนเป็นประธาน
 กรรมการในคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายละชุดต่างๆ ตาม ข้อ ๕ และข้อ ๖ กรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง
 ฝ่ายอำนวยการคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการได้หนึ่งคณะ

ให้ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งรายงานผลการประชุมตามวรรคหนึ่งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง
 ประจำเขตเลือกตั้ง และประกาศให้ประชาชนในเขตเลือกตั้งนั้นทราบภายในสองวันนับแต่วันประชุมตามวรรคหนึ่ง

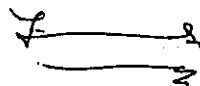
ข้อ ๑๖ ให้ประธานกรรมการในคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายและชุดต่างๆ ตามข้อ ๕ และข้อ ๖
 ยกเว้นฝ่ายอำนวยการ แต่ละคนทำหน้าที่สรรหาผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นให้มากกว่าจำนวนของกรรมการ
 นับคะแนนที่พึงมีในฝ่ายและชุดของตนอย่างน้อยสามคน เสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งก่อน
 วันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

ข้อ ๑๗ ให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นหรือที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชี
 รายชื่อ เสนอรายชื่อผู้แทนของพรรคการเมืองซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง
 ประจำเขตเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน โดยแต่ละพรรคการเมืองเสนอชื่อได้ไม่เกินสิบชื่อ และให้
 ระบุด้วยว่าประสงค์ให้บุคคลที่ถูกเสนอชื่อผู้อยู่ในคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายใดยกเว้นฝ่ายอำนวยการ

ข้อ ๑๘ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายและ
 ชุดต่างๆ ยกเว้นฝ่ายอำนวยการ ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวันโดยพิจารณาจากรายชื่อที่ประธานกรรมการในคณะ
 กรรมการนับคะแนนฝ่ายและชุดต่างๆ เสนอตาม ข้อ ๑๖ และชื่อที่พรรคการเมืองเสนอตามข้อ ๑๗ โดยแต่งตั้งผู้ได้
 รับการเสนอชื่อคนใดให้อยู่ในฝ่ายและชุดใดได้ตามความเหมาะสม

ในการแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ แต่ละชุด จะแต่งตั้งผู้ที่ถูกเสนอชื่อโดยประธานกรรมการของชุดนั้น
 เป็นกรรมการเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนรวมของประธานกรรมการและกรรมการของชุดนั้นไม่ได้ และจะต้องมีผู้ที่
 พรรคการเมืองเสนอชื่ออย่างน้อยหนึ่งคนในแต่ละชุด เว้นแต่ว่าจำนวนผู้ที่พรรคการเมืองเสนอชื่อจะไม่เพียงพอ

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๒

(นายธีรศักดิ์ กรณสุต)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ว่าด้วยวิธีการนับคะแนนเลือกตั้ง

- หมวด ๑ วิธีการจัดสถานที่ในการนับคะแนน
- หมวด ๒ วิธีการรับหีบบัตรเลือกตั้ง การตรวจสอบหีบบัตรเลือกตั้ง การเปิดหีบบัตรเลือกตั้ง และการตรวจสอบเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้ง
- หมวด ๓ วิธีการเก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งเพื่อรอการนับคะแนน
- หมวด ๔ วิธีการรวมและนับบัตรเลือกตั้ง
- หมวด ๕ วิธีการนับคะแนนและวิธีการอ่านการลงคะแนน
- หมวด ๖ วิธีการรวมผลการนับคะแนน

**ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ว่าด้วยวิธีการนับคะแนนเลือกตั้ง**

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๑

ข้อ ๑ ประกาศกำหนดนี้ เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการนับคะแนนเลือกตั้ง”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามประกาศนี้

หมวด ๑

วิธีการจัดสถานที่ในการนับคะแนน

ข้อ ๔ ที่นับคะแนนควรมีลักษณะเป็นอาคาร โถงที่มีขนาดกว้างขวางเพียงพอจะจัดเป็นสถานที่นับคะแนนตามขั้นตอนที่กำหนด รวมทั้งควรมีลักษณะที่ประชาชนสามารถมองเห็นและสังเกตการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้

ข้อ ๕ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจัดทำเครื่องหมายแสดงขอบเขตบริเวณโดยรอบที่นับคะแนน เครื่องหมายแสดงบริเวณแต่ละขั้นตอนของการนับคะแนนโดยทำป้ายบอกบริเวณที่กำหนด เพื่อป้องกันมิให้ผู้ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าไปก่อให้เกิดความวุ่นวายหรือความไม่สะดวกต่อการนับคะแนน

ข้อ ๖ สถานที่นับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้ใช้สถานที่นับคะแนนเดียวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง การดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ในการนับคะแนนของการเลือกตั้งทั้งสองประเภทให้ดำเนินการไปพร้อมกัน

หมวด ๒

**วิธีการรับหีบบัตรเลือกตั้ง การตรวจสอบหีบบัตรเลือกตั้ง การเปิดหีบบัตรเลือกตั้ง
และการตรวจสอบเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้ง**

ข้อ ๘^๑ ให้คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายตรวจรับหีบบัตรเลือกตั้งและเอกสารทุกชุด มีหน้าที่ในการรับ ตรวจสอบหีบบัตรเลือกตั้งและเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และตรวจนับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือต่อหน้าคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่นำหีบบัตรเลือกตั้งและเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้งมาส่ง ณ สถานที่นับคะแนน ดังนี้

(๑) รับและตรวจสอบว่าหีบบัตรเลือกตั้งและจำนวนเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้งถูกต้องตรงกับรายงานการส่งหีบบัตร

(๒) ตรวจนับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือว่าถูกต้องตรงกับรายงานการส่งหีบบัตร

(๓) ตรวจสอบความถูกต้องของหีบบัตรเลือกตั้ง ดังนี้

(ก) การปิดหีบบัตรเลือกตั้งใส่กุญแจประจำรั้วทับกุญแจหรือวัสดุอื่นแทนกุญแจ

(ข) การปิดป้ายสำหรับปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้ง (ส.ส. ๒๕) และการลงลายมือชื่อของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งทุกคนบนหีบบัตรเลือกตั้ง และการปิดทับลายมือชื่อทั้งหมดด้วยเทปกาวยึดครบถ้วน

(ค) การมัดหีบบัตรเลือกตั้งด้วยเชือกแล้วผูกปมเชือกไว้ด้านข้างหีบบัตรเลือกตั้ง และประจำรั้วทับปมเชือกหรือกระทำด้วยวิธีการอื่นใดที่สามารถป้องกันมิให้เปิดหีบบัตรเลือกตั้งได้

(๔) ตรวจสอบการจดแจ้งเหตุผลไว้ในรายงานการส่งหีบบัตรเลือกตั้ง (ส.ส. ๓๕) กรณีที่มีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งผู้ใดไม่อาจร่วมเดินทางมาส่งหีบบัตรเลือกตั้งได้

หากการตรวจสอบและการตรวจนับในข้อใดยังไม่ถูกต้อง ให้แจ้งให้คณะกรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งทราบเพื่อร่วมตรวจสอบและตรวจนับจนกว่าจะถูกต้องแล้วส่งหีบบัตรเลือกตั้งให้กับคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายนับจำนวนบัตรเลือกตั้ง

การรับและการตรวจสอบหีบบัตรเลือกตั้งและเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้รวมถึงบัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้งทั้งในและนอกเขตเลือกตั้ง

^๑ ข้อ ๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๓ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการนับคะแนนเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๗/๑^(๑) คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายนับจำนวนบัตรเลือกตั้งมีหน้าที่เปิดหีบบัตรเลือกตั้งโดยไม่เปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้งเพื่อตรวจนับจำนวนบัตรเลือกตั้งแต่ละประเภทที่ลงคะแนนแล้วว่าถูกต้องตรงกับรายงานการส่งหีบบัตร (ส.ส. ๓๕) หรือไม่ หากตรวจนับถูกต้องให้บรรจุบัตรเลือกตั้งแต่ละประเภทที่ตรวจนับแล้วนั้นลงในหีบบัตรเลือกตั้งและให้กรรมการนับคะแนนเลือกตั้งชุดนี้ทุกคนลงลายมือชื่อของแต่ละคนลงด้านบนของหีบบัตรเลือกตั้งที่ใดที่หนึ่ง แล้วปิดหีบบัตรเลือกตั้งใส่กุญแจและประจำครั้งทับกุญแจหรือวัสดุอื่นแทนกุญแจทุกแห่ง พร้อมทั้งมัดหีบบัตรเลือกตั้งด้วยเชือกแล้วผูกปมเชือกไว้ด้านข้างหีบบัตรเลือกตั้งและประจำครั้งทับปมเชือกหรือกระทำได้ด้วยวิธีการอื่นใดที่สามารถป้องกันมิให้เปิดหีบบัตรเลือกตั้งได้ แล้วส่งให้กับคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง ตามข้อ ๘

ถ้าตรวจนับแล้วไม่ถูกต้องให้แยกหีบบัตรเลือกตั้งนั้นไปไว้ต่างหาก และให้กรรมการนับคะแนนเลือกตั้งอีกส่วนหนึ่งตรวจนับจำนวนบัตรเลือกตั้งในหีบบัตรเลือกตั้งใหม่ โดยให้นำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ส.ส. ๑๑) และรายงานการใช้สิทธิเลือกตั้ง (ส.ส. ๒๗) มาใช้ตรวจสอบ เมื่อตรวจนับจำนวนบัตรเลือกตั้งถูกต้องแล้วให้ดำเนินการเช่นเดียวกับวรรคหนึ่ง

ถ้าการตรวจนับบัตรเลือกตั้งใหม่ยังไม่ถูกต้องอีก ให้รายงานคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายอำนาจการ เพื่อรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งวินิจฉัยชี้ขาดว่าจะใช้จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ปรากฏในหีบบัตรเลือกตั้งนั้นในการนับคะแนนหรือไม่ หากการวินิจฉัยชี้ขาดให้ใช้นับคะแนนได้ก็ให้ดำเนินการเช่นเดียวกับวรรคหนึ่ง แต่ถ้าวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ใช้นับคะแนนให้รายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบทันทีพร้อมเหตุผล เพื่อพิจารณาว่าจะให้มีการเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งนั้นหรือไม่

การตรวจนับจำนวนบัตรเลือกตั้งนี้ ให้รวมถึงการตรวจนับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้งทั้งในและนอกเขตเลือกตั้ง

ข้อ ๗/๒^(๒) ถ้าหีบบัตรเลือกตั้งจากหน่วยเลือกตั้งมาถึงที่นับคะแนนล่าช้าโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายตรวจรับหีบบัตรเลือกตั้งและเอกสารตามข้อ ๗ สอบถามคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งถึงเหตุของความล่าช้า และแจ้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายอำนาจการเพื่อแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งถึงเหตุแห่งความล่าช้า เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยสั่งมิให้เปิดหีบบัตรเลือกตั้งหรือสั่งไม่นับคะแนนของหน่วยเลือกตั้งนั้นก่อน แล้วจึงสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่สำหรับหน่วยเลือกตั้งนั้น หรือสั่งให้นำบัตรเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งนั้นไปนับเป็นคะแนน

^(๑) ข้อ ๗/๑ เพิ่มเติมโดยข้อ ๔ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการนับคะแนนเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๒) ข้อ ๗/๒ เพิ่มเติมโดยข้อ ๔ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการนับคะแนนเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๗/๓^(๑) เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งมิให้เปิดหีบบัตรเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งใดหรือสิ่งไม่นับคะแนนจากบัตรเลือกตั้งของหีบบัตรเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งใดตาม มาตรา ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ ให้ส่งหีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งให้คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายรักษาหีบบัตรเลือกตั้งตามข้อ ๘ เพื่อเก็บรักษาไว้

ข้อ ๗/๔^(๒) การลงคะแนนเลือกตั้งที่ได้ดำเนินการเป็นการล่วงหน้าตามมาตรา ๘๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ หากบัตรเลือกตั้งจากการลงคะแนนเลือกตั้งดังกล่าวมาถึงสถานที่นับคะแนนของเขตเลือกตั้งหลังจากเริ่มนับคะแนนแล้วให้ถือว่าบัตรเลือกตั้งนั้นเป็นบัตรเสีย ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งส่งบัตรเลือกตั้งเหล่านั้นให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเก็บรักษาไว้เป็นหลักฐาน

หมวด ๓

วิธีการเก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งเพื่อรอการนับคะแนน

ข้อ ๘^(๓) ให้คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายรักษาหีบบัตรเลือกตั้งมีหน้าที่เก็บรวบรวมหีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งที่ได้ตรวจนับจำนวนบัตรเลือกตั้งถูกต้องแล้วไว้ในที่ปลอดภัยจนกว่าจะได้รับหีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งที่ได้ตรวจนับจำนวนบัตรเลือกตั้ง ตามข้อ ๗/๑ จนครบทุกหน่วยเลือกตั้งแล้ว จึงส่งมอบหีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งทั้งหมดให้แก่คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายรวมบัตรเลือกตั้ง

^(๑) ข้อ ๗/๓ เพิ่มเติมโดยข้อ ๔ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการนับคะแนนเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓

^(๒) ข้อ ๗/๔ เพิ่มเติมโดยข้อ ๔ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการนับคะแนนเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓

^(๓) ข้อ ๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๕ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการนับคะแนนเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓

หมวด ๔

วิธีการรวมและนับบัตรเลือกตั้ง

ข้อ ๕^(๑) ให้คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายรวมบัตรเลือกตั้งมีหน้าที่นำบัตรเลือกตั้งออกจากหีบบัตรเลือกตั้งและแยกประเภทบัตรเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อเพื่อนำไปรวมกัน รวมทั้งจ่ายบัตรเลือกตั้งให้แก่คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนนโดยแบ่งหน้าที่ออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่หนึ่ง ให้คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายนับจำนวนบัตรเลือกตั้งมีหน้าที่รับและตรวจสอบความถูกต้องของหีบบัตรเลือกตั้งที่ฝากเก็บรักษาที่คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายรักษาหีบบัตรเลือกตั้งตามข้อ ๔ หากเห็นว่าถูกต้องให้มอบหีบบัตรเลือกตั้งแก่คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายรวมบัตรเลือกตั้ง

ขั้นตอนที่สอง ให้คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายรวมบัตรเลือกตั้งรับและเปิดหีบบัตรเลือกตั้ง นำบัตรเลือกตั้งออกจากหีบบัตรเลือกตั้งโดยแยกประเภทบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละหน่วยเลือกตั้งไปเทรวมกันในที่รวมบัตรเลือกตั้ง ณ จุดเดียวกันสำหรับบัตรเลือกตั้งแต่ละประเภท

ในการนำบัตรเลือกตั้งออกจากหีบบัตรเลือกตั้งเพื่อนำไปเทรวมต้องระมัดระวังมิให้บัตรเลือกตั้งคล้อออกให้เห็นว่าบัตรเลือกตั้งนั้นทำเครื่องหมายให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด และในการเทบัตรเลือกตั้งลงในที่รวมบัตรเลือกตั้งต้องไม่เทแยกออกเป็นกองย่อย ๆ ซึ่งอาจทำให้ทราบได้ว่ากองบัตรเลือกตั้งย่อย ๆ นั้น เป็นบัตรเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งใด

ขั้นตอนที่สาม ให้คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายรวมบัตรเลือกตั้งมีหน้าที่นำบัตรเลือกตั้งที่รวมกันแล้วในที่รวมบัตรเลือกตั้งชุดหนึ่งมานับจำนวนแล้วใส่ภาชนะมอบให้แก่คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนนต่อไป ในการมอบบัตรเลือกตั้งแต่ละครั้งให้บันทึกจำนวนบัตรเลือกตั้งด้วย รวมทั้งให้มีหน้าที่รับบัตรเลือกตั้งที่นับคะแนนแล้วซึ่งใส่อยู่ในถุงวัสดุใสคั้นจากคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนนบรรจุลงในหีบบัตรเลือกตั้ง ก่อนมอบบัตรเลือกตั้งชุดใหม่ให้แก่คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนนต่อไป

หีบบัตรเลือกตั้งที่ใส่บัตรเลือกตั้งซึ่งนับคะแนนแล้วแต่ละใบให้ใส่บัตรเลือกตั้งประเภทเดียวกันเท่านั้น

^(๑) ข้อ ๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๖ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการนับคะแนนเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒)

หมวด ๕

วิธีการนับคะแนนและวิธีการอ่านการลงคะแนน

ข้อ ๑๐^(๑) เมื่อคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนนแต่ละชุดได้ตรวจนับจำนวนบัตรเลือกตั้งถูกต้องแล้ว ให้แบ่งหน้าที่ ดังนี้

คนที่ ๑ มีหน้าที่หีบบัตรเลือกตั้งที่ละฉบับ คลีบบัตรเลือกตั้งแล้วส่งให้กับคนที่ ๒

คนที่ ๒ มีหน้าที่วินิจฉัยบัตรเลือกตั้ง ดังนี้

(๑) ถ้าเป็นบัตรดีให้อ่านว่า “ดี” และขานหมายเลขของผู้สมัครที่ได้คะแนนในกรณีการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หรือหมายเลขของพรรคการเมืองที่ได้คะแนนในกรณีการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ พร้อมทั้งชูบัตรเลือกตั้งโดยเปิดเผยให้ผู้ที่อยู่ในสถานที่นับคะแนนได้เห็นด้วย

(๒) ถ้าเป็นบัตรที่ทำเครื่องหมายในช่องไม่ลงคะแนนให้อ่านว่า “ไม่ลงคะแนน” พร้อมทั้งชูบัตรเลือกตั้งโดยเปิดเผยให้ผู้ที่อยู่ในสถานที่นับคะแนนได้เห็นด้วย

(๓) ถ้าเป็นบัตรเสียให้อ่านว่า “เสีย” พร้อมทั้งชูบัตรเลือกตั้งโดยเปิดเผยให้ผู้ที่อยู่ในสถานที่นับคะแนนได้เห็นด้วย และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งสลักหลังบัตรว่า “เสีย” พร้อมทั้งระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียตามความในวงเล็บของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ลักษณะบัตรเสียในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๒ และลงลายมือชื่อกำกับไว้ไม่น้อยกว่าสามคน

คนที่ ๓ มีหน้าที่รับบัตรเลือกตั้งที่วินิจฉัยและอ่านแล้วใส่ลงในภาชนะที่เตรียมไว้ โดยแยกเป็นภาชนะสำหรับใส่บัตรดีที่ลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครทุกคนๆ ละหนึ่งใบหรือพรรคการเมืองทุกพรรคๆ ละหนึ่งใบ ใส่บัตรที่ไม่ลงคะแนนหนึ่งใบ และใส่บัตรเสียหนึ่งใบ เมื่อเสร็จสิ้นการนับบัตรเลือกตั้งทุกครั้งให้ตรวจสอบโดยนับจำนวนบัตรเลือกตั้งในภาชนะแต่ละใบ แล้วแยกบัตรเลือกตั้งแต่ละประเภทใส่ถุงวัสดุใสส่งคืนให้กับคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายรวมบัตรเลือกตั้ง ตามข้อ ๕

ถุงวัสดุใสที่บรรจุบัตรเลือกตั้งแต่ละประเภทให้เขียนจำนวนบัตรเลือกตั้งที่บรรจุอยู่ในถุงไว้ด้วย

^(๑) ข้อ ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๙ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการนับคะแนนเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒)

คนที่ ๔ มีหน้าที่กรอกคะแนนบนกระดานดำ หรือแบบขีดคะแนน หรือโดยวิธีการอื่นใดที่สามารถทำให้บุคคลทั่วไปที่อยู่ ณ บริเวณสถานที่นับคะแนนเห็นการกรอกคะแนนได้โดยสะดวก

เมื่อกรรมการนับคะแนนผู้มีหน้าที่วินิจฉัยบัตรเลือกตั้งได้ขานหมายเลขประจำตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือหมายเลขประจำพรรคการเมืองที่ได้คะแนนหรือได้ขานว่า “ ไม่ลงคะแนน ” หรือได้ขานว่า “ เสีย ” แล้วให้ผู้มีหน้าที่กรอกคะแนนขีดคะแนนลงบนกระดานดำ หรือแบบขีดคะแนน หรือโดยวิธีการใด ขีดหนึ่งต่อหนึ่งคะแนน โดยขีดในช่องคะแนนของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่เป็นเจ้าของหมายเลข หรือในช่องคะแนนสำหรับบัตรไม่ลงคะแนนหรือในช่องคะแนนสำหรับบัตรเสีย

การกรอกคะแนนบนกระดานดำ หรือแบบขีดคะแนน หรือโดยวิธีการอื่นใด ให้ใช้วิธีขีดโดยนับขีดหนึ่งต่อหนึ่งคะแนน แต่เมื่อถึงขีดที่ ๕ ให้ขีดขวางทับเส้น ๔ ขีดแรก ดังรูปนี้ เพื่อสะดวกแก่การนับคะแนนและให้ทำเช่นนี้เรื่อยไปทุก ๕ ขีด

จำนวนกรรมการนับคะแนนที่มีหน้าที่กรอกคะแนนบนกระดานดำ หรือแบบขีดคะแนนหรือโดยวิธีการอื่นใดจะมีจำนวนมากน้อยตามความจำเป็นและเห็นสมควร

ข้อ ๑๑ ^(๑) เมื่อเสร็จสิ้นการนับคะแนนบัตรเลือกตั้งทุกครั้ง ตามข้อ ๑๐ ให้คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนนแต่ละชุดตรวจสอบความถูกต้องของการนับคะแนน ทั้งนี้ให้นับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครแต่ละคนหรือที่ลงคะแนนให้แก่พรรคการเมืองแต่ละพรรคการเมืองรวมกับจำนวนบัตรไม่ลงคะแนนและจำนวนบัตรเสียว่าครบจำนวนที่ได้รับมาทั้งหมดหรือไม่

หากการตรวจสอบตามวรรคหนึ่งไม่ถูกต้อง ให้นับคะแนนในส่วนของบัตรเลือกตั้งที่ได้รับมาทั้งหมดนั้นใหม่ จนกว่าจะถูกต้อง

ให้คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนนแต่ละชุดบันทึกผลการนับคะแนนที่ตรวจสอบถูกต้องแล้วจำนวนสองฉบับ พร้อมทั้งนำบัตรเลือกตั้งที่นับคะแนนแล้วและสำเนาบันทึกผลการนับคะแนนดังกล่าวใส่ถุงวัสดุใสแล้วปิดผนึกส่งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายรวมบัตรเลือกตั้ง และรับบัตรเลือกตั้งชุดใหม่ไปนับคะแนนต่อไป และส่งบันทึกผลการนับคะแนนให้คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายรวมคะแนน สำหรับแบบขีดคะแนนให้กรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนนคนที่ ๔ ลงลายมือไว้เป็นหลักฐาน และเก็บรักษาไว้จนกว่าการนับคะแนนเสร็จสิ้น จึงให้มอบแบบขีดคะแนนให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง

^(๑) ข้อ ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๘ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการนับคะแนนเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒)

ข้อ ๑๒ ^(๑) เมื่อคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายรวมบัตรเลือกตั้ง ได้บรรจุถุงวัสดุใส่บัตรเลือกตั้งตามข้อ ๘ บรรทัดท้าย เต็มหีบบัตรเลือกตั้งแล้วให้ปิดหีบบัตรเลือกตั้งใส่ถุงแดงประจำครั้งที่บรรจุถุงแดงทุกแห่ง หรือใช้วัสดุอื่นแทนถุงแดงพร้อมทั้งมัดหีบบัตรเลือกตั้งด้วยเชือกแล้วผูกปมเชือกไว้ด้านข้างหีบบัตรเลือกตั้งและประจำครั้งที่ผูกปมเชือกหรือกระทำด้วยวิธีการอื่นใดที่สามารถป้องกันมิให้เปิดหีบบัตรเลือกตั้งได้ แล้วส่งให้กับกรรมการนับคะแนนฝ่ายรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง ตามข้อ ๘

ข้อ ๑๓ ^(๒) เมื่อคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายรักษาหีบบัตรเลือกตั้งได้รับหีบบัตรเลือกตั้งตามข้อ ๑๒ ครบถ้วนแล้ว ให้ส่งหีบบัตรเลือกตั้งทั้งหมดให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด พร้อมจัดทำบันทึกการมอบหีบบัตรเลือกตั้ง และให้กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดไม่น้อยกว่าสามคนลงลายมือชื่อรับมอบไว้เป็นหลักฐานด้วย

หมวด ๖

วิธีการรวมผลการนับคะแนน

ข้อ ๑๔ ^(๓) ยกเลิก

ข้อ ๑๕ ^(๔) เมื่อคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายรวมคะแนนได้รับบันทึกผลการนับคะแนนของคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนนแต่ละชุดแล้วให้ทำการรวมคะแนนไปตามลำดับจนครบทุกชุด แล้วนำคะแนนทั้งหมดนั้นมารวมเป็นรายงานผลรวมคะแนนการเลือกตั้งของเขตเลือกตั้ง แยกเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ แล้วรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งทราบ

ข้อ ๑๖ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ตรวจสอบผลการนับคะแนนของคณะกรรมการนับคะแนนถูกต้องแล้ว ให้จัดทำประกาศผลการนับคะแนนของการเลือกตั้งแต่ละประเภทตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบโดยเร็ว

^(๑) ข้อ ๑๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๘ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการนับคะแนนเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๒) ข้อ ๑๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๐ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการนับคะแนนเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๓) ข้อ ๑๔ ยกเลิกโดยข้อ ๑๑ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการนับคะแนนเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^(๔) ข้อ ๑๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๒ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการนับคะแนนเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๑๗ การดำเนินการตามขั้นตอนการนับคะแนน ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จในรวดเดียว ห้ามมิให้เลื่อนหรือประวิงการนับคะแนน เว้นแต่การงด การเลื่อน หรือการระงับการนับคะแนนตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดหรือสั่งการ

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๒

ธีรศักดิ์ กรรณสูต
(นายธีรศักดิ์ กรรณสูต)
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ว่าด้วยการประกาศผลการนับคะแนน การรายงานผลของการนับคะแนน
การเก็บบัตรเลือกตั้ง และการเก็บรักษาเอกสารหลักฐานในการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑

- การประกาศผลการนับคะแนนของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
- การจัดทำรายงานผลการนับคะแนน
- การเก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้ง และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ว่าด้วยการประกาศผลการนับคะแนน การรายงานผลของการนับคะแนน
การเก็บบัตรเลือกตั้งและการเก็บรักษาเอกสารหลักฐานในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๔๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ และมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการประกาศผลการนับคะแนน การรายงานผลของการนับคะแนน การเก็บบัตรเลือกตั้งและการรักษาเอกสารหลักฐานในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการประกาศผลการนับคะแนน การรายงานผลของการนับคะแนน การเก็บบัตรเลือกตั้งและการรักษาเอกสารหลักฐานในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๑”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ตรวจสอบผลการนับคะแนนของคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งถูกต้องแล้ว ให้จัดทำประกาศผลการนับคะแนนของเขตเลือกตั้งจำนวนบัตรเลือกตั้งที่มีอยู่ทั้งหมด จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ลงคะแนนเลือกตั้งและจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือจากการลงคะแนนเลือกตั้งตามแบบทำขระเบียนนี้ โดยจัดทำขึ้นจำนวนหกชุด

ชุดที่ ๑ ปิดไว้ ณ ที่นับคะแนน

ชุดที่ ๒ - ๕ ส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เพื่อส่งไปปิดประกาศไว้ ณ ศาลากลางจังหวัดหนึ่งชุด ปิดไว้ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหนึ่งชุด คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเก็บรักษาไว้หนึ่งชุดและส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหนึ่งชุด

ชุดที่ ๖ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเก็บรักษาไว้หนึ่งชุด

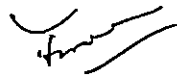
ข้อ ๔ นอกจากจัดทำประกาศผลการนับคะแนนแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจัดทำรายงานผลการนับคะแนนตามแบบทำขระเบียนนี้ โดยจัดทำขึ้นสามชุดให้ประธานกรรมการประจำเขตเลือกตั้งเก็บไว้หนึ่งชุดแล้วส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพื่อเก็บรักษาไว้หนึ่งชุดและส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหนึ่งชุด

ข้อ ๕ เมื่อได้มีประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหีบบัตรเลือกตั้งพร้อมบัตรเลือกตั้งและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเก็บรักษาบัตรเลือกตั้งที่อยู่ในหีบบัตรเลือกตั้งและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งไว้

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมอบหีบบัตรเลือกตั้งและเอกสารหลักฐานที่ได้รับตามวรรคหนึ่ง แก่ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัดเก็บรักษาและจะทำลายบัตรเลือกตั้งได้เมื่อพ้นกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันพ้นระยะเวลาคัดค้านการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑

ในกรณีที่มีการคัดค้านการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเก็บรักษาบัตรเลือกตั้งที่อยู่ในหีบบัตรเลือกตั้งและเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้งไว้และจะทำลายบัตรเลือกตั้งได้เมื่อพ้นเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยชี้ขาด

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

(นายธีรศักดิ์ กรณสูตร)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....
เรื่อง ผลการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปใน
วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ดำเนินการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ของเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....เสร็จเรียบร้อยแล้ว ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....จึงขอประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งของเขตเลือกตั้ง ดังกล่าว ดังนี้

๑. จำนวนคะแนนที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนได้รับเรียงตามลำดับหมายเลขประจำตัวผู้สมัคร

หมายเลขประจำตัว	ชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง	สังกัดพรรคการเมือง	ได้คะแนน (ให้กรอกทั้งตัวเลขและตัวอักษร)
			(.....)(.....)(.....)(.....)(.....)(.....)(.....)(.....)(.....)(.....)(.....)(.....)(.....)(.....)(.....)(.....)(.....)(.....)
รวมคะแนนทั้งสิ้น			(.....)

๒. จำนวนบัตรเลือกตั้ง

๒.๑ จำนวนบัตรเลือกตั้งที่มีอยู่ทั้งหมด.....ฉบับ (.....)

๒.๒ จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ลงคะแนน.....ฉบับ (.....)

๒.๒.๑ บัตรดี.....ฉบับ (.....)

๒.๒.๒ บัตรเสีย.....ฉบับ (.....)

๒.๒.๓ บัตรที่ไม่ประสงค์จะลงคะแนน.....ฉบับ (.....)

๒.๓ จำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือจากการลงคะแนน.....ฉบับ (.....)

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(ลงชื่อ).....ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
(.....)(ลงชื่อ).....กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
(.....)(ลงชื่อ).....กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
(.....)(ลงชื่อ).....กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
(.....)(ลงชื่อ).....กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
(.....)(ลงชื่อ).....กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
(.....)(ลงชื่อ).....กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
(.....)(ลงชื่อ).....กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
(.....)(ลงชื่อ).....กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
(.....)

รายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป
วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ดำเนินการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....เสร็จเรียบร้อยแล้ว ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....จึงขอรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งดังกล่าว ดังนี้

๑. จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง.....
 - ๑.๑ จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิ.....คน (.....)
 - ๑.๒ จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาแสดงตนขอรับบัตรเพื่อการลงคะแนน.....คน (.....)
 - ๑.๓ จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้ลงคะแนน.....คน (.....)
 - ๑.๔ จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาใช้สิทธิแต่ไม่ประสงค์จะลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครคนใด.....คน (.....)
๒. จำนวนบัตรเลือกตั้ง
 - ๒.๑ จำนวนบัตรเลือกตั้งที่มีอยู่ทั้งหมด.....ฉบับ (.....)
 - ๒.๒ จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ลงคะแนน.....ฉบับ (.....)
 - ๒.๒.๑ บัตรดี.....ฉบับ (.....)
 - ๒.๒.๒ บัตรเสีย.....ฉบับ (.....)
 - ๒.๒.๓ บัตรที่ไม่ประสงค์จะลงคะแนน.....ฉบับ (.....)
 - ๒.๓ จำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือจากการลงคะแนน.....ฉบับ (.....)

ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป
วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... นั้น
บัดนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ดำเนินการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....เสร็จเรียบร้อยแล้ว ดังนั้น
คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....จึงขอประกาศผลการนับคะแนน
เลือกตั้งของเขตเลือกตั้งดังกล่าว ดังนี้

[illegible]

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง วิธีการจับสลากกรณีผู้สมัครได้คะแนนเลือกตั้งมากที่สุดเท่ากันหลายคน

- วิธีการจับสลาก
- การจับสลากครั้งที่หนึ่ง
- การจับสลากครั้งที่สอง

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง วิธีการจับสลากกรณีผู้สมัครได้คะแนนเลือกตั้งมากที่สุดเท่ากันหลายคน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ และมาตรา ๗๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกประกาศ กำหนดวิธีการจับสลากกรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้คะแนนเลือกตั้งมากที่สุดเท่ากันหลายคน ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศกำหนดนี้ เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง วิธีการจับสลากกรณีผู้สมัครได้คะแนนเลือกตั้งมากที่สุดเท่ากันหลายคน”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ กรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ถ้ามีผู้สมัครรับเลือกตั้งได้คะแนนเลือกตั้งมากที่สุดเท่ากันหลายคน ให้จับสลากเพื่อให้ได้ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนดวันเวลาและสถานที่และแจ้งให้ผู้สมัครดังกล่าวทราบโดยจะต้องกำหนดให้มีการจับสลากหลังจากการนับคะแนนเสร็จสิ้นแล้วไม่น้อยกว่าหกชั่วโมงแต่ไม่เกินยี่สิบสี่ชั่วโมง

ข้อ ๔ ในการจับสลากตามข้อ ๓ ให้ดำเนินการ ดังนี้

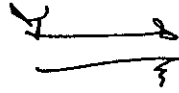
การจับสลากครั้งที่หนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจัดทำสลากหมายเลขเท่าจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งที่จะต้องจับสลากใส่ในภาชนะทึบแสง แล้วให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งตามหมายเลขประจำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีจำนวนน้อยกว่าจับก่อนเป็นลำดับแรกแล้วให้เรียงตามลำดับหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่มีจำนวนมากกว่าถัดไปเป็นผู้จับ ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดจับสลากได้หมายเลขน้อยที่สุดจะเป็นผู้จับสลากในครั้งที่สองเป็นคนแรก และผู้สมัครที่จับสลากได้หมายเลขถัดไปจะเป็นผู้จับสลากต่อไปตามลำดับ

การจับสลากครั้งที่สอง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจัดทำสลากเท่าจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งที่จะต้องจับสลาก เป็นสลากซึ่งมีข้อความว่า “ได้รับเลือกตั้ง” จำนวนหนึ่งสลาก นอกนั้นเป็นสลากซึ่งมีข้อความว่า “ไม่ได้รับเลือกตั้ง” ผู้ใดจับได้สลากซึ่งมีข้อความว่า “ได้รับเลือกตั้ง” ผู้นั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การจับสลากให้กระทำต่อหน้าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งและให้บันทึกแสดงผลการจับสลากไว้ในประกาศผลการนับคะแนนด้วย

ข้อ ๕ เมื่อถึงกำหนดเวลาจับสลากแล้วหากผู้สมัครรับเลือกตั้งที่จะต้องจับสลากไม่มา ณ สถานที่จับสลาก ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเป็นผู้จับสลากแทนผู้ที่ไม่มาโดยให้ดำเนินการตามข้อ ๔

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๒

(นายธีรศักดิ์ กระณนุส)
 ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง การใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่
หรือจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้ง

- การใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งกลาง
- ลักษณะที่เลือกตั้งกลาง
- การดำเนินการลงคะแนนเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งกลาง

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง การใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่
หรือจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้ง

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๐ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะ

กรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และ มาตรา ๘๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีแจ้งความประสงค์ขอลงคะแนนนอกเขตเลือกตั้ง สถานที่และจำนวนที่เลือกตั้งกลาง วันที่กำหนดให้มาใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนน ตลอดจนการแต่งตั้งคณะกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลาง การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง ลักษณะที่เลือกตั้ง หีบบัตรเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้ง วิธีการลงคะแนน การเก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง และกิจการอื่นที่จำเป็นเพื่อใช้เฉพาะในการลงคะแนนเลือกตั้งในที่เลือกตั้งกลาง สำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับคำสั่งจากทางราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้งที่ตนต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งดังนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องการใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่หรือจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้ง”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ^(๑) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใดที่ได้รับคำสั่งจากทางราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง หรือจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้งที่ตนต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสามารถไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง หรือก่อนวันเลือกตั้งได้

^(๑) ข้อ ๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๓ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่หรือจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๔ ^(๑) ในกรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามข้อ ๓ ประสงค์จะใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง ให้ไปแสดงตนและลงคะแนน ณ ที่เลือกตั้งกลางในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง ตามวัน เวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ข้อ ๕ ^(๒) ก่อนวันเลือกตั้งสิบวัน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศกำหนดที่เลือกตั้งกลาง (ตามแบบ ส.ส. ๕) อย่างน้อยหนึ่งแห่ง

ข้อ ๖ ^(๓) ลักษณะที่เลือกตั้งกลางให้เป็นไปตามข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง โดยอนุโลม

ข้อ ๗ ^(๔) ก่อนวันเลือกตั้งสิบห้าวัน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลาง จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน (ตามแบบ ส.ส. ๑๐) มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการลงคะแนนเลือกตั้งในที่เลือกตั้งกลางแต่ละแห่ง โดยนำข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หมวด ๒ วิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๘ ^(๕) ให้นำใบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ใบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาใช้ในการลงคะแนน ณ ที่เลือกตั้งกลางโดยอนุโลม

ข้อ ๙ ^(๖) ในวันลงคะแนนวันแรก ก่อนเริ่มเปิดให้มีการลงคะแนน ให้คณะกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางนับจำนวนบัตรเลือกตั้งทั้งหมดของที่เลือกตั้งกลางนั้น และบันทึกในประกาศเรื่องจำนวนบัตรเลือกตั้ง (ส.ส. ๒๖) และนำไปปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่เลือกตั้งกลาง

^(๑) ข้อ ๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๔ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่หรือจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๓

^(๒) ข้อ ๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๕ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่หรือจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๓

^(๓) ข้อ ๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๖ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่หรือจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๓

^(๔) ข้อ ๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๗ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่หรือจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๓

^(๕) ข้อ ๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๘ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่หรือจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๓

^(๖) ข้อ ๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๙ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่หรือจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๓

เมื่อถึงเวลาเปิดการลงคะแนน ให้คณะกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางเปิดหีบบัตรเลือกตั้ง แสดงให้เห็นว่าหีบบัตรเลือกตั้งเป็นหีบเปล่า และปิดหีบบัตรเลือกตั้งตามข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การเปิดและปิดหีบบัตรเลือกตั้งก่อนการลงคะแนน สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๑๐ ^(๑) ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนน ให้นำความใน ส่วนที่ ๒ การลงคะแนนเลือกตั้ง ของหมวด ๒ วิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งของข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาใช้บังคับกับการลงคะแนนในที่เลือกตั้งกลางโดยอนุโลม

ข้อ ๑๑ ^(๒) (ยกเลิก)

ข้อ ๑๒ เมื่อถึงกำหนดเวลาปิดการลงคะแนนเลือกตั้งในวันแรกให้คณะกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางประกาศปิดการลงคะแนนในวันนั้นและงดขายบัตรเลือกตั้ง แต่ถ้ามีผู้แสดงตนและรับบัตรเลือกตั้งไปแล้วให้ผู้นั้นทำการลงคะแนนเลือกตั้งจนเสร็จสิ้น แล้วให้คณะกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้งของหีบบัตรเลือกตั้งพร้อมใส่กุญแจประจำครั้งทับกุญแจ

ให้คณะกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางจัดทำประกาศรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรเลือกตั้ง เมื่อเสร็จสิ้นการลงคะแนน (ส.ส. ๒๘) จำนวน ๓ ชุด แล้วให้กรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางที่อยู่ใน ขณะนั้นลงลายมือชื่อ และปิดประกาศไว้ ณ ที่เลือกตั้งกลางหนึ่งชุด เก็บไว้ที่ประธานกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางหนึ่งชุด อีกหนึ่งชุดใช้เป็น ใบฝากส่งหีบบัตรเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้งที่เหลือ และบัญชีรายชื่อ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่อเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ณ สถานที่ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนดโดยให้กรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางอย่างน้อยห้าคนเป็นผู้นำส่ง ^(๓)

ข้อ ๑๓ ^(๔) หีบบัตรเลือกตั้งที่จัดส่งตามข้อ ๑๒ ต้องจัดให้มีการทำเครื่องหมายเพื่อป้องกันการเปิดหีบบัตรเลือกตั้งหรือการเปลี่ยนหีบบัตรเลือกตั้ง ตามข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การจัดทำเครื่องหมายเพื่อป้องกันการเปิดหีบบัตรเลือกตั้งหรือการเปลี่ยนหีบบัตรเลือกตั้ง สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

^(๑) ข้อ ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๐ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่หรือจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๓

^(๒) ข้อ ๑๑ ยกเลิกโดยข้อ ๑๑ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่หรือจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๓

^(๓) ข้อ ๑๒ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๒ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่หรือจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๓

^(๔) ข้อ ๑๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๓ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่หรือจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๓

ข้อ ๑๔ ก่อนถึงกำหนดเวลาเปิดให้มีการลงคะแนนในวันถัดไปให้กรรมการการเลือกตั้งประจำที่เลือกตั้งกลางที่เป็นผู้นำส่งหีบบัตรเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้ง และบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามข้อ ๑๒ เป็นผู้เบิกหีบบัตรเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หากเห็นว่าสิ่งของที่ได้ฝากตามข้อ ๑๒ ถูกต้องให้เปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้งและนำไปดำเนินการตามข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๒ และข้อ ๑๓

ข้อ ๑๕ ให้นำความในข้อ ๑๔ มาใช้บังคับกับการลงคะแนนในที่เลือกตั้งกลางในวันสุดท้าย ยกเว้นข้อ ๑๒ เฉพาะบัตรเลือกตั้งที่เหลือและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้นำส่งคณะกรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง

ข้อ ๑๖ เมื่อสิ้นสุดเวลาลงคะแนนในวันเลือกตั้งให้กรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางซึ่งเป็นผู้นำส่งหีบบัตรเลือกตั้งฝากไว้กับเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ขอรับหีบบัตรเลือกตั้งของที่เลือกตั้งกลางส่งให้กับคณะกรรมการนับคะแนนแห่งเขตเลือกตั้งนั้นโดยไม่ชักช้า

ข้อ ๑๗ ^(๑) แบบพิมพ์ที่ใช้ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในที่เลือกตั้งกลาง มีดังนี้

ส.ส. ๕ ประกาศกำหนดที่เลือกตั้งกลาง

ส.ส. ๑๐ กำหนดแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำที่เลือกตั้งกลาง

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๑

ธีรศักดิ์ วรรณสุต

(นายธีรศักดิ์ วรรณสุต)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

^(๑) ข้อ ๑๗ เพิ่มเติมโดยข้อ ๑๔ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่หรือจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ก.ศ. ๕

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่...จังหวัด.....

เรื่อง กำหนดที่เลือกตั้งกลาง

.....

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘๑ ประกอบมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
จึงประกาศกำหนดสถานที่เลือกตั้งกลาง ประจำเขตเลือกตั้งที่...จังหวัด.....ไว้ ดังนี้

.....

.....

.....

ประกาศ ณ วันที่...เดือน.....พ.ศ.

(ลงชื่อ).....

(.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....

จังหวัด.....

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่...จังหวัด.....

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลาง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

และผู้อำนวยการประจำที่เลือกตั้งกลาง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘๑ ประกอบมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลาง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และผู้อำนวยการประจำที่เลือกตั้งกลางของเขตเลือกตั้งที่...จังหวัด..... ดังนี้

๑. คณะกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลาง ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลาง ได้แก่

(๒) กรรมการประจำที่เลือกตั้งกลาง ได้แก่

(๒.๑) (๒.๒)

(๒.๓) (๒.๔)

(๒.๕) (๒.๖)

๒. เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

(๑) (๒)

๓. ผู้อำนวยการประจำที่เลือกตั้งกลาง ได้แก่

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่...เดือน..... พ.ศ.

ประกาศ ณ วันที่...เดือน..... พ.ศ.

(ลงชื่อ).....

(.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่...

จังหวัด.....

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เรื่อง การใช้สิทธิเลือกตั้งของทหารประจำการ ทหารกองประจำการ ตำรวจ
สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน หรือข้าราชการ ซึ่งได้รับคำสั่งจากทาง
ราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย หรือเกี่ยวกับ
ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศนอกที่ตั้งปกติที่ตนมีภูมิลำเนา

- การใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งกลาง
- วิธีการลงคะแนน บัตรเลือกตั้งของที่เลือกตั้งกลาง

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เรื่อง การใช้สิทธิเลือกตั้งของทหารประจำการ ทหารกองประจำการ ตำรวจ สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน หรือข้าราชการ ซึ่งได้รับคำสั่งจากทางราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย หรือเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของประเทศนอกที่ตั้งปกติที่ตนมีภูมิลำเนา

อาศัยอำนาจตามความมาตรา ๑๐ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และ มาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกประกาศคณะกรรมการเลือกตั้ง เรื่องการใช้สิทธิเลือกตั้งของทหารประจำการ ทหารกองประจำการ ตำรวจ สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน หรือข้าราชการ ซึ่งได้รับคำสั่งจากทางราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของประเทศนอกที่ตั้งปกติที่ตนมีภูมิลำเนา ดังนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้ เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องการใช้สิทธิเลือกตั้งของทหารประจำการ ทหารกองประจำการ ตำรวจ สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน หรือข้าราชการ ซึ่งได้รับคำสั่งจากทางราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของประเทศนอกที่ตั้งปกติที่ตนมีภูมิลำเนา”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ^(๑) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใดที่เป็นทหารประจำการ ทหารกองประจำการ ตำรวจ สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน หรือข้าราชการ ซึ่งได้รับคำสั่งจากทางราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย หรือเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของประเทศนอกที่ตั้งปกติที่บุคคลดังกล่าวมีภูมิลำเนา สามารถใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งกลาง ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่หรือจะเดินทางออกไปนอกเขตเลือกตั้ง หรือลงคะแนนเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งก็ได้

^(๑) ข้อ ๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๓ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งของทหารประจำการ ทหารกองประจำการ ตำรวจ สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน หรือข้าราชการ ซึ่งได้รับคำสั่งจากทางราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของประเทศนอกที่ตั้งปกติที่ตนมีภูมิลำเนา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๔^(๑) ในกรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามข้อ ๓ ประสงค์จะใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง ให้ไปแสดงตนและขอลงคะแนน ณ ที่เลือกตั้งกลางในเขตเลือกตั้งที่บุคคลนั้นมีสิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง ตามวันเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ข้อ ๕^(๒) วิธีการลงคะแนน บัตรเลือกตั้ง และหีบบัตรเลือกตั้งตามประกาศนี้ให้นำวิธีการลงคะแนน บัตรเลือกตั้ง และหีบบัตรเลือกตั้ง ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่หรือจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้ง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๑

ธีรศักดิ์ กรรณสูต

(นายธีรศักดิ์ กรรณสูต)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

(๑) ข้อ ๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๔ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งของทหารประจำการ ทหารกองประจำการ ตำรวจ สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน หรือข้าราชการ ซึ่งได้รับคำสั่งจากทางราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของประเทศนอกที่ตั้งปกติที่ตนมีภูมิลำเนา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑

(๒) ข้อ ๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๕ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งของทหารประจำการ ทหารกองประจำการ ตำรวจ สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน หรือข้าราชการ ซึ่งได้รับคำสั่งจากทางราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของประเทศนอกที่ตั้งปกติที่ตนมีภูมิลำเนา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เรื่อง การใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
ที่มีถิ่นที่อยู่ซึ่งอยู่ในจังหวัดอื่นนอกจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือ
มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้งในจังหวัดอื่นนอก
จังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายเกินกว่าเก้าสิบวันนับถึงวัน
เลือกตั้ง

หมวด ๑ การลงทะเบียนขอใช้สิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด

ส่วนที่ ๑ การยื่นคำขอลงทะเบียน

ส่วนที่ ๒ การหมายเหตุในทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๓ การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด

หมวด ๒ การลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด

บทเฉพาะกาล

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เรื่อง การใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีถิ่นที่อยู่
ซึ่งอยู่ในจังหวัดอื่นนอกจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านน้อย
กว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้งในจังหวัดอื่นนอกจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้าย
เกินกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง

อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา ๑๐ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๘๐ ประกอบมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑
และมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
และสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกประกาศคณะกรรมการ
การเลือกตั้ง เรื่องการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสำหรับผู้มีสิทธิเลือก
ตั้งที่มีถิ่นที่อยู่ซึ่งอยู่ในจังหวัดอื่นนอกจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้งในจังหวัดอื่นนอกจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้าย
เกินกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ดังนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้ เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การใช้สิทธิลง
คะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีถิ่นที่อยู่ ซึ่งอยู่ในจังหวัดอื่น
นอกจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวัน
เลือกตั้งในจังหวัดอื่นนอกจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายเกินกว่าเก้าสิบวันนับถึง
วันเลือกตั้ง”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การอำนวยความสะดวก
เพื่อประกันการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้ง
ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๑

หมวด ๑

การลงทะเบียนขอใช้สิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด

ส่วนที่ ๑

การยื่นคำขอลงทะเบียน

ข้อ ๔ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใดมีถิ่นที่อยู่ซึ่งอยู่ในจังหวัดอื่นนอกจากจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้งในจังหวัดอื่นนอกจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง หากประสงค์จะขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดที่ตนอยู่ ให้ยื่นคำขอลงทะเบียนต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นของอำเภอหรือเทศบาลหรือเขตที่ตนอยู่ เพื่อขอใช้สิทธิลงคะแนนล่วงหน้าเลือกตั้งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน

การยื่นคำขอลงทะเบียนตามวรรคหนึ่งผู้มีสิทธิเลือกตั้งอาจยื่นคำขอด้วยตนเอง หรือทางไปรษณีย์ หรือทำหนังสือมอบหมายให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งอื่นดำเนินการแทนก็ได้

ข้อ ๕ ในการยื่นคำขอตามข้อ ๔ ให้ทำตามแบบ ส.ส. ๕๐ หรือทำเป็นหนังสือ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการชื่อตัว ชื่อสกุล เลขหมายประจำตัวประชาชน ที่อยู่ตามหลักฐานทะเบียนบ้าน เขตเลือกตั้ง และจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ยื่นคำขอแนบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือสำเนาบัตรที่มีรูปถ่ายซึ่งทางราชการออกให้และมีเลขหมายประจำตัวประชาชน สำเนาของสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน พร้อมทั้งรับรองสำเนาเอกสาร และแนบซองเปล่าปิดแสดมปีงำหน้าของถึงตนเองมาพร้อมกับคำขอด้วย

กรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งประสงค์จะใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งตามถิ่นที่อยู่ให้แนบหนังสือรับรองของผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างหรือเอกสารซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่นอกเขตจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเพิ่มเติมด้วย

ส่วนที่ ๒

การหมายเหตุในทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ข้อ ๖ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับคำขอลงทะเบียนตามข้อ ๔ แล้ว ให้ตรวจสอบเบื้องต้นจากเอกสารว่า ผู้ยื่นคำขอนั้นเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ หากเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ดำเนินการดังนี้

(๑) กรณีขอใช้สิทธิตามถิ่นที่อยู่ให้แจ้งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เพื่อให้หมายเหตุในช่องหมายเหตุของทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งว่า “ใช้สิทธิที่จังหวัด....”

(๒) แจ้งผู้อำนวยการทะเบียนกลาง เพื่อเตรียมจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด (ส.ส. ๑๑/ก) และหมายเหตุในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ส.ส. ๑๑) ตามข้อ ๑๐ และเพื่อปรับปรุงฐานข้อมูลในการจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในกรณีขอใช้สิทธิตามถิ่นที่อยู่ด้วย

ข้อ ๙ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ยื่นคำขอตามข้อ ๖ ให้หมดสิทธิลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งเดิมที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง จนกว่าจะได้ยื่นคำขอลงทะเบียนเปลี่ยนแปลงต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นของอำเภอหรือเทศบาลหรือเขตที่ตนอยู่ เว้นแต่เป็นการขอลงทะเบียนเนื่องจากมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้งและพ้นกำหนดเวลาที่เป็นอย่างนี้แล้ว เมื่อนายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นตามวรรคหนึ่งได้รับคำขอลงทะเบียนเปลี่ยนแปลงให้ดำเนินการดังนี้

(๑) แจ้งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตจังหวัด เพื่อเปลี่ยนแปลงสถานที่ลงคะแนนในหมายเหตุของทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

(๒) แจ้งผู้อำนวยการทะเบียนกลาง เพื่อปรับปรุงฐานข้อมูลในการจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ส.ส. ๑๑)

ข้อ ๙ ในกรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ยื่นคำขอลงทะเบียนเปลี่ยนแปลงตามข้อ ๙ แล้วให้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้า ณ ที่เลือกตั้งกลางของจังหวัดได้เมื่อพ้นระยะเวลาสี่สิบวันนับแต่วันที่ยื่นคำขอ

ส่วนที่ ๓

การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด

ข้อ ๕ ในการเลือกตั้งทั่วไปอันมิใช่เป็นการเลือกตั้งใหม่แต่ละครั้งให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทะเบียนกลางจัดพิมพ์บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด (ส.ส. ๑๑/ก) จำนวน ๒ ชุด โดยใช้ข้อมูลจากทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เพื่อใช้ปิดประกาศหน้าที่ตั้งเลือกตั้งกลางในวันลงคะแนนหนึ่งชุด และใช้ตรวจสอบการใช้สิทธิเลือกตั้งตามข้อ ๑๕ อีกหนึ่งชุด

ข้อ ๑๐ ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทะเบียนกลางมาพบเหตุการขอใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนอกเขตจังหวัด ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้ลงทะเบียนในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ส.ส. ๑๑) ในช่องหมายเหตุว่า “ใช้สิทธิที่จังหวัด....”

หมวด ๒

การลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด

ข้อ ๑๑ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันลงคะแนนล่วงหน้าสำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตจังหวัดแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประกาศกำหนดที่เลือกตั้งกลางของจังหวัดให้ประชาชนทราบก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่ายี่สิบวัน

ข้อ ๑๒ ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้า ณ ที่เลือกตั้งกลางของจังหวัดได้ เมื่อพ้นยี่สิบวันนับจากวันที่ยื่นคำขอลงทะเบียน

ข้อ ๑๓ วิธีการแต่งตั้งคณะกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลาง วิธีการลงคะแนน การเก็บรักษาบัตรเลือกตั้ง และหีบบัตรเลือกตั้งรับให้นำประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่หรือจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอาจแต่งตั้งบุคคล เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนและช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้งของคณะกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางได้

ข้อ ๑๔ เมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้แจ้งความประสงค์และปรากฏชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด (ส.ส. ๑๑/ก) ตามข้อ ๘ มาแสดงตนขอใช้สิทธิเลือกตั้ง ให้กรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางฝ่ายรับผิดชอบบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตรวจสอบชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด (ส.ส. ๑๑/ก) และบัตรที่ใช้แสดงตนแล้วให้อ่านชื่อและที่อยู่ของผู้นั้นดังกๆ ถ้าไม่มีผู้ใดทักท้วง ให้กรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางจดหมายเลขบัตร และสถานที่ออกบัตรลงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งดังกล่าว และให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไว้เป็นหลักฐานด้วย

ข้อ ๑๕ เมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้ดำเนินการตามข้อ ๑๔ แล้ว ให้กรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางฝ่ายจ่ายบัตรเลือกตั้ง แจ้งให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งพิมพ์ลายนิ้วหัวแม่มือขวลงในช่องพิมพ์ลายนิ้วมือที่ต้นขั้วบัตรเลือกตั้งทั้งแบบบัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และให้กรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางผู้จ่ายบัตรเลือกตั้งลงลายมือชื่อและบันทึกชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไว้ที่ต้นขั้วบัตรเลือกตั้งด้วย

ในกรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่มีนิ้วหัวแม่มือขวาให้นิ้วหัวแม่มือซ้ายแทน ถ้าไม่มีนิ้วหัวแม่มือทั้งสองข้างให้นิ้วใดนิ้วหนึ่งแทน แต่ถ้าไม่มีนิ้วใดให้ได้รับการยกเว้นและให้กรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางบันทึกลงในช่องหมายเหตุในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ส.ส. ๑๑/ก) ด้วยว่าไม่มีนิ้วมือ

ข้อ ๑๖ เมื่อกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางผู้จ่ายบัตรเลือกตั้งดำเนินการตามข้อ ๑๕ เสร็จแล้ว ให้มอบบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหนึ่งฉบับและบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อหนึ่งฉบับ พร้อมด้วยซองใส่บัตรเลือกตั้ง (ส.ส. ๔๘) โดยให้ลงรายการเกี่ยวกับเขตเลือกตั้งและจังหวัดของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและรหัสเขตเลือกตั้งและจังหวัดให้เรียบร้อยก่อนส่งมอบให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ข้อ ๑๗ กรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางฝ่ายภูมอลงคะแนนมีหน้าที่ตรวจสอบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้นำบัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนนแล้วทั้งสองฉบับ ใส่ลงในซองใส่บัตรเลือกตั้ง (ส.ส. ๔๘) และปิดผนึกเรียบร้อยหรือไม่ และให้มีหน้าที่ลงลายมือชื่อกำกับตรงรอยต่อผนึกของดังกล่าว และปิดทับรอยต่อผนึกของและลายมือชื่อด้วยเทปกาวยึดด้วย และให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนำซองใส่บัตรเลือกตั้ง (ส.ส. ๔๘) ใส่ลงในหีบบัตรเลือกตั้งที่จัดไว้เฉพาะสำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามประกาศนี้ ค่อนำกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางฝ่ายหีบบัตรเลือกตั้ง

ข้อ ๑๘ เมื่อการลงคะแนนในที่เลือกตั้งกลางเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางนำหีบบัตรเลือกตั้ง ซึ่งบรรจุของใส่บัตรเลือกตั้งตามประกาศนี้ ส่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด พร้อมกับบัตรเลือกตั้งที่เหลือและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด (ส.ส. ๑๑/ก)

ข้อ ๑๙ ให้กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ได้รับมอบหมายส่งหีบบัตรเลือกตั้งตามข้อ ๑๘ พร้อมส่ง ส.ส. ๒๘ ให้การสื่อสารแห่งประเทศไทยหรือผู้แทน เพื่อจัดส่งของใส่บัตรเลือกตั้ง (ส.ส. ๔๘) ไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตามที่ระบุไว้ในหน้าของใส่บัตรเลือกตั้ง (ส.ส. ๔๘) ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่การสื่อสารแห่งประเทศไทยกำหนด

ข้อ ๒๐ เมื่อกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้รับของใส่บัตรเลือกตั้ง (ส.ส. ๔๘) จากการสื่อสารแห่งประเทศไทยตามข้อ ๑๙ แล้วให้ตรวจสอบจำนวนของใส่บัตรเลือกตั้ง (ส.ส. ๔๘) ว่าตรงตามจำนวนที่การสื่อสารแห่งประเทศไทยแจ้งหรือไม่ พร้อมทั้งจัดทำบัญชีรับมอบของใส่บัตรเลือกตั้งตามแบบ ส.ส. ๔๘/ก

เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้วให้นำของใส่บัตรเลือกตั้งใส่หีบบัตรเลือกตั้งที่ได้จัดเตรียมไว้ และให้กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ได้รับมอบหมายลงลายมือชื่อในป้าย

สำหรับปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้งตามแบบ ส.ส.๒๕ แล้วนำป้ายดังกล่าวปิดทับช่องใส่บัตรเลือกตั้ง และปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้งของหีบบัตรเลือกตั้ง และให้กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ได้รับมอบหมายลงลายมือชื่อบนหีบบัตรเลือกตั้งแล้วปิดทับลายมือชื่อทั้งหมดด้วยเทปกาไวสี รวมทั้ง มัดหีบบัตรเลือกตั้งด้วยเชือกแล้วผูกปมเชือกไว้ด้านข้างหีบบัตรเลือกตั้งและประจำครั้งทับปมเชือกหรือกระทำได้ด้วยวิธีอื่นใดที่สามารถป้องกันการเปิดหีบบัตรเลือกตั้งได้ และนำไปเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัยเพื่อรอการส่งมอบให้คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง

ข้อ ๒๑ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาลงคะแนนในวันเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ได้รับมอบหมายนำหีบบัตรเลือกตั้งตามข้อ ๒๐ ส่งมอบแก่คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งทันทีโดยให้นำบันทึกการส่งมอบหีบบัตรเลือกตั้ง (ส.ส. ๓๕) มาใช้โดยอนุโลม

กรณีบัตรเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด ไปถึงสถานที่นับคะแนนของเขตเลือกตั้งหลังจากเริ่มนับคะแนนแล้วให้ถือว่าบัตรเลือกตั้งนั้นเป็นบัตรเสีย โดยให้กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ได้รับมอบหมายนำบัตรเลือกตั้งดังกล่าวมอบให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเก็บไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๒๒ แบบพิมพ์ที่ใช้ในการใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตจังหวัดมี ดังนี้

ส.ส. ๑๑/ก บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด

ส.ส. ๔๘ ช่องใส่บัตรเลือกตั้ง

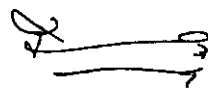
ส.ส. ๔๙/ก บัญชีรับมอบช่องใส่บัตรเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด

ส.ส. ๕๐ คำขอลงทะเบียนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๒๓ ภายหลังจากที่ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งฉบับที่มีผลใช้บังคับ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันที่จะเริ่มเปิดให้มีการลงทะเบียนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด และผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ลงทะเบียนไว้จะใช้สิทธิลงคะแนนล่วงหน้า ณ ที่เลือกตั้งกลางของจังหวัดได้ต่อเมื่อพ้นระยะเวลาสี่สิบวันนับแต่ที่ยื่นคำขอลงทะเบียน

ประกาศ ณ วันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๓

(นายธีรศักดิ์ กรรณสูต)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....

เรื่อง บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด

สำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีชื่อในทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัดที่ประสงค์จะลงคะแนนในจังหวัด.....

สถานที่เลือกตั้งกลางของจังหวัด.....

ประกาศ ณ วันที่ .. เดือน..... พ.ศ.
(ลงชื่อ).....
(.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....

ผู้พิมพ์/คัด.....

ผู้ทวน.....

(ตัวอย่างของใส่บัตรเลือกตั้ง)

ส.ส. ๔๘				
เรียน ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จังหวัด เขตเลือกตั้งที่..... <table border="1" style="margin: 0 auto; width: 150px; height: 30px;"> <tr> <td style="width: 25%;"></td> <td style="width: 25%;"></td> <td style="width: 25%;"></td> <td style="width: 25%;"></td> </tr> </table>				

ด้านหน้า

พื้นที่สำหรับพิมพ์ Barcode	ช่องลงลายมือชื่อของกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลาง

ด้านหลัง

บัญชีรับมอบของใส่บัตรเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด
ของเขตเลือกตั้งที่... จังหวัด.....

ลำดับที่	รับบัตรเลือกตั้งจาก	จำนวนของใส่บัตรเลือกตั้ง รายจังหวัด
๑.	จังหวัด.....	ของ
๒.	จังหวัด.....	ของ
ฯลฯ	ฯลฯ	ฯลฯ
	รวม	

ลงชื่อ กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ได้รับมอบหมาย
(.....) หรือคณะทำงาน

ลงชื่อ กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ได้รับมอบหมาย
(.....) หรือคณะทำงาน

ลงชื่อ กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ได้รับมอบหมาย
(.....) หรือคณะทำงาน

ฯลฯ

คำขอลงทะเบียนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด

วัน เดือน ปี

เรื่อง ขอลงทะเบียนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด

เรียน นายทะเบียนอำเภอ/นายทะเบียนท้องถิ่น.....

ด้วยข้าพเจ้า.....เลขหมายประจำตัวประชาชน

ที่อยู่ตามทะเบียนบ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ซอย.....ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

เขตเลือกตั้งที่ข้าพเจ้ามีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๕๐ วัน คือ เขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....

ข้าพเจ้าขอลงทะเบียนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด เนื่องจากข้าพเจ้า

☐ มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตจังหวัดน้อยกว่า ๕๐ วันนับถึงวันเลือกตั้ง และ

ขอลงคะแนนนอกเขตจังหวัดจนกว่าจะพ้นเงื่อนไขนี้

☐ มีถิ่นที่อยู่นอกเขตจังหวัดที่ข้าพเจ้ามีทะเบียนบ้าน กล่าวคือ☐ ทำงานอยู่ที่.....จังหวัด.....☐ ศึกษาอยู่ในสถานที่ศึกษา.....จังหวัด.....☐ อื่น ๆ (ระบุ).....จังหวัด.....

ข้าพเจ้าขอลงทะเบียนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด เพื่อขอลงคะแนนในจังหวัด.....

.....โดยได้ส่งเอกสารประกอบการพิจารณาดังนี้

☐ สำเนาคำขอ☐ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน☐ สำเนาของสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน☐ ของแปล่าปิดแสดงปี ซึ่งได้จำหน่ายซองถึงตนเอง☐ หนังสือรับรองผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างหรือนุคคลอื่นที่สามารถรับรองถิ่นที่อยู่

(กรณีขอใช้สิทธิตามถิ่นที่อยู่)

☐ อื่นๆ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ จึงลงลายมือชื่อไว้เป็น

หลักฐาน

(ลงชื่อ).....

(.....)

(ด้านหลัง)

คำสั่งของนายทะเบียนอำเภอ/นายทะเบียนท้องถิ่น.....

- ☐ ตรวจสอบเบื้องต้นแล้วเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และให้ดำเนินการ
- ☐ ให้ส่งสำเนาคำขอให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....
(กรณีขอใช้สิทธิตามถิ่นที่อยู่)
- ☐ ให้ส่งสำเนาคำขอให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง
- ☐ ให้แจ้งผู้อื่นคำขอทราบ
- ☐ ตรวจสอบเบื้องต้นแล้วไม่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และให้แจ้งผู้อื่นคำขอทราบ

(ลงชื่อ).....

(.....)

นายทะเบียนอำเภอ/นายทะเบียนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ
สมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑
รวมทั้งแก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

พ.ศ. ๒๕๔๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๑

เป็นปีที่ ๕๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภาดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒

(๒) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓

(๓) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒

พ.ศ. ๒๕๒๖

(๔) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๕

(๕) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕

(๖) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๘

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาแล้วแต่กรณี

“ผู้สมัคร” หมายความว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาแล้วแต่กรณี

“วันเลือกตั้ง” หมายความว่า วันที่กำหนดให้เป็นวันเลือกตั้งตามพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี

“เขตเลือกตั้ง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดเป็นเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง แบบบัญชีรายชื่อ หรือเขตเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี

“ที่เลือกตั้ง” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนเลือกตั้งและให้หมายความรวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่เลือกตั้ง

“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึง กรุงเทพมหานคร

“อำเภอ” หมายความว่า รวมถึง เขตและกิ่งอำเภอ

“ตำบล” หมายความว่า รวมถึง แขวง

“ศาลากลางจังหวัด” หมายความว่า ศาลว่าการกรุงเทพมหานคร

“ที่ว่าการอำเภอ” หมายความว่า สำนักงานเขต และที่ว่าการกิ่งอำเภอ

“เทศบาล” หมายความว่า เมืองพัทยา

“สำนักงานเทศบาล” หมายความว่า ศาลว่าการเมืองพัทยา

มาตรา ๕ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

หมวด ๑

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๖ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดังต่อไปนี้

(๑) การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นรายบุคคลตามการแบ่งเขตเลือกตั้งที่กำหนดเขตละหนึ่งคน

(๒) การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งเป็นการลงคะแนนเลือกบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้น โดยเลือกจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเพียงพรรคการเมืองเดียว และใช้เขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง

มาตรา ๗ เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดวันรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ซึ่งต้องกำหนดให้มีการเริ่มรับสมัครไม่เกินยี่สิบวันนับจากวันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้บังคับ และต้องกำหนดวันรับสมัครไม่น้อยกว่าห้าวัน

(๒) กำหนดวันที่พรรคการเมืองจะยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งต้องกำหนดให้เป็นวันก่อนวันรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตาม (๑)

(๓) จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละจังหวัดจะพึงมีจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

(๔) จำนวนเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัด ซึ่งจะต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับอำเภอหรือตำบลหรือเขตพื้นที่ที่อยู่ในภายในเขตเลือกตั้ง

ในกรณีที่มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งซึ่งว่างลง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดวันรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสำหรับเขตเลือกตั้งที่ว่างลงนั้น

มาตรา ๙/๑(๑) การดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องดำเนินการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง

มาตรา ๙/๒(๒) ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศให้ยื่นหรือขยายระยะเวลา หรือลดวันการดำเนินการที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เฉพาะในการเลือกตั้งนั้นเพื่อให้เหมาะสมแก่การดำเนินการเลือกตั้งใหม่ให้เป็นไปโดยรวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรมได้

ส่วนที่ ๒

เขตเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้ง และที่เลือกตั้ง

มาตรา ๘ เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งนี้ ถ้าจังหวัดใดมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคนให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง แต่ถ้าจังหวัดใดมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกินหนึ่งคน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแบ่งเขตเลือกตั้งของจังหวัดเท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะพึงมี โดยใช้เขตเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดไว้ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๘ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งตาม มาตรา ๑๒ กำหนดหน่วยเลือกตั้งที่จะพึงมีในแต่ละเขตเลือกตั้ง โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิเลือกตั้งของราษฎร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนน้อยจะรวมหมู่บ้านที่อยู่ติดกันตั้งแต่สองหมู่บ้านขึ้นไปหน่วยเลือกตั้งเดียวกันก็ได้ สำหรับในเขตเทศบาล เขตกรุงเทพมหานคร หรือเขตชุมชนหนาแน่น อาจกำหนดให้ใช้แคว้นนน ตรอก หรือซอยเป็นเขตของหน่วยเลือกตั้งก็ได้^(๓)

(๑) ความในมาตรา ๙/๑ ถูกเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓

(๒) ความในมาตรา ๙/๒ ถูกเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓

(๓) ความในมาตรา ๘ (๑) เดิมถูกยกเลิกและใช้ความต่อไปนี้แทนโดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓

(๒) ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหน่วยละแปดร้อยคนเป็นประมาณ แต่ถ้าเห็นว่าไม่เป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จะกำหนดหน่วยเลือกตั้งเพิ่มขึ้นโดยให้มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้

ให้ดำเนินการประกาศหน่วยเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวันก่อนวันเลือกตั้ง โดยให้ปิดประกาศไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และเขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร และให้จัดทำแผนที่สังเขปแสดงเขตของหน่วยเลือกตั้งไว้ด้วย

การเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยเลือกตั้งให้กระทำได้โดยประกาศก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่ในกรณีฉุกเฉินจะประกาศเปลี่ยนแปลงก่อนวันเลือกตั้งน้อยกว่าสิบวันก็ได้ และให้นำความในวรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๐ ในการกำหนดหน่วยเลือกตั้งตามมาตรา ๘ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งตามมาตรา ๑๒ กำหนดที่เลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งไว้ด้วย และให้นำความในมาตรา ๘ วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลมกับการประกาศกำหนดที่เลือกตั้งและการเปลี่ยนแปลงที่เลือกตั้ง

ที่เลือกตั้งตามวรรคหนึ่งต้องเป็นสถานที่ที่ประชาชนเข้าออกได้สะดวก เพื่อการลงคะแนนเลือกตั้ง และมีป้ายหรือเครื่องหมายอื่นใดเพื่อแสดงขอบเขตบริเวณของที่เลือกตั้งไว้ด้วย ตามลักษณะของท้องที่และภูมิประเทศในการลงคะแนนเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ในท้องที่ใดถ้าเห็นว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือเพื่อความปลอดภัยของผู้มีสิทธิเลือกตั้งอาจประกาศกำหนดที่เลือกตั้งนอกเขตของหน่วยเลือกตั้งก็ได้ แต่ต้องอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับหน่วยเลือกตั้งนั้น

มาตรา ๑๑ การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อให้ใช้หน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งตามที่กำหนดไว้สำหรับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งกับการลงคะแนนเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อด้วย

ส่วนที่ ๓

เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

มาตรา ๑๒ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละครั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหนึ่งคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการรับสมัครเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และดำเนินการกิจการที่จำเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๒) คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งไม่น้อยกว่าเก้าคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดหน่วยเลือกตั้ง ที่เลือกตั้ง และสถานที่นับคะแนนในเขตเลือกตั้ง การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การเพิ่มชื่อและการถอนชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง รวมทั้งมีหน้าที่ในการกำกับดูแลการลงคะแนนเลือกตั้ง การนับคะแนนเลือกตั้ง และการประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้ง

การสรรหาและการแต่งตั้งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้ง หรือมอบหมายให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือคณะบุคคล หรือบุคคลใดเป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้งได้ตามสมควร

มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งบุคคลเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

(๑) คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่น้อยกว่าเจ็ดคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการลงคะแนนเลือกตั้งในที่เลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งแต่ละแห่ง

(๒) คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งมีจำนวนตามที่เห็นสมควร มีหน้าที่เกี่ยวกับการนับคะแนนในสถานที่นับคะแนนเลือกตั้งสำหรับเขตเลือกตั้งแต่ละแห่ง

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งและคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง

มาตรา ๑๔ คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งตามมาตรา ๑๓ (๑) ให้ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคนและกรรมการสองคน ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งและผู้แทนพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น หรือที่ส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อเป็นกรรมการ

พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นหรือที่ส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อมีสิทธิเสนอรายชื่อผู้แทนของพรรคการเมืองนั้นหนึ่งคนเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ในการปฏิบัติหน้าที่ถ้าผู้แทนของพรรคการเมืองซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งผู้ใดไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ในขณะใด มิให้นำผู้แทนพรรคการเมืองดังกล่าวเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในขณะนั้น^(๑)

ในกรณีที่มีการการประจำหน่วยเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งมีจำนวนไม่ถึงเจ็ดคน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งให้ได้จำนวนตามมาตรา ๑๓ (๑)

ในวันเลือกตั้งถ้าถึงเวลาเปิดการลงคะแนนเลือกตั้งแล้วมีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมาปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงเจ็ดคน ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่อยู่ในขณะนั้นแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจนครบเจ็ดคน

มาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งตามมาตรา ๑๓ (๒) โดยวิธีสุ่มสุทราจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น และให้มีผู้แทนพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น หรือที่ส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อเป็นกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งตามจำนวนที่เพียงพอต่อการจัดระบบนับคะแนนด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการนับคะแนนเลือกตั้งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๑๖ นอกจากที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแล้วให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดวิธีปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง และคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง

(๑) ความในมาตรา ๑๔ วรรคสอง เดิมถูกยกเลิกและใช้ความต่อไปนี้แทน โดยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓

มาตรา ๑๖ ห้ามมิให้กรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการรณรงค์แนะนำเลือกตั้งหรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้ง จงใจไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ พุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำการอื่นใดเพื่อขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือคำสั่งของศาลอันเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือคำสั่งของศาลอันเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครอง ไม่ต้องรับผิดชอบทางแพ่งหรืออาญา

มาตรา ๑๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการรณรงค์แนะนำเลือกตั้ง และผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา นับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งจนสิ้นสุดแห่งการงานในหน้าที่

มาตรา ๑๘ คำตอบแทนของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการรณรงค์แนะนำเลือกตั้ง และผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งซึ่งเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองมิได้รับคำตอบแทนตามวรรคหนึ่ง^(๑)

ส่วนที่ ๔

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

๑. ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๒๐ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีคุณสมบัติและไม่มีความต้องห้ามตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและมิหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๒๑ ในการเลือกตั้งครั้งใด ถ้าผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้เนื่องจากมีเหตุอันสมควร ให้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งไว้ประจำแต่ละเขตเลือกตั้ง ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ในกรณีที่บุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งพิจารณาเห็นว่าเหตุที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งแจ้งนั้นมีเหตุอันสมควร ให้รีบแจ้งให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันเลือกตั้ง

ระเบียบการพิจารณาการแจ้งเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในการนี้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดรายละเอียดของเหตุที่ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งไว้เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาของบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งไว้ด้วย

ในการแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะทำเป็นหนังสือชี้แจงเหตุดังกล่าวและมอบหมายให้บุคคลใดไปยื่นต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งแทนหรือจัดส่งหนังสือชี้แจงเหตุนั้นทางไปรษณีย์ก็ได้

(๑) ความในมาตรา ๑๘ วรรคสองถูกเพิ่มเติมโดยมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งปิดประกาศรายชื่อบุคคลที่จะรับแจ้งเหตุ สถานที่ที่จะรับแจ้งเหตุและวิธีการแจ้งเหตุไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ทำการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และเขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร

มาตรา ๒๒ เมื่อครบกำหนดสามสิบวันหลังจากวันเลือกตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรายชื่อผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และมีได้แจ้งเหตุตามมาตรา ๒๑ หรือแจ้งเหตุไว้แล้วแต่เหตุนั้นมีสาเหตุอันสมควร เพื่อให้ผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งดังกล่าวแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งภายในหกสิบวันนับแต่วันประกาศ และให้บุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับจากวันสิ้นสุดของการแจ้งเหตุดังกล่าวแล้วแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้แจ้งเหตุทราบโดยเร็ว ทั้งนี้ ให้นับมาตรา ๒๑ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่มาใช้อย่างบังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๓^(๑) ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและมีได้แจ้งเหตุการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๒๑ หรือมาตรา ๒๒ หรือแจ้งเหตุแล้วแต่เหตุนั้นมีสาเหตุอันสมควรให้ถือว่าผู้นั้นเป็นบุคคลซึ่งไม่ไปเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ตามมาตรา ๖๘ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญให้ผู้นั้นเสียสิทธิดังต่อไปนี้

(๑) สิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น

(๒) สิทธิร้องคัดค้านการเลือกกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

(๓) สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น

(๔) สิทธิสมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

(๕) สิทธิเข้าชื่อร้องขอเพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมาย ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

(๖) สิทธิเข้าชื่อร้องขอให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น

(๗) สิทธิเข้าชื่อร้องขอเพื่อให้วุฒิสภามีมติถอดถอนบุคคล ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๘) สิทธิเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

การเสียสิทธิตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดเวลาดังแต่วันเลือกตั้งครั้งที่ผู้นั้นไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้งครั้งที่ผู้นั้นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

๒. บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๒๔ เมื่อได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งใดแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งและ

(๑) ความในมาตรา ๒๓ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่นี้แทน โดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒

ปิดประกาศไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน เขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร และที่เลือกตั้งหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวันก่อนวันเลือกตั้งฉบับให้แจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในทะเบียนบ้านไปยังเจ้าบ้านให้ทราบก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวันด้วย

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าตนหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของคนไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแห่งหน่วยเลือกตั้งที่ตนหรือผู้นั้นสมควรมีชื่อเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้นผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐาน และถ้าเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ก็ให้สั่งเติมชื่อตามที่ยื่นคำร้องลงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยเร็ว ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งก็ให้สั่งยกคำร้อง และแจ้งให้ผู้ยื่นคำร้องทราบภายในสามวันนับแต่วันที่รับคำร้องโดยแสดงเหตุผลไว้ด้วย

เมื่อได้รับแจ้งตามวรรคสองแล้ว ผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่หรือต่อศาลแพ่งสำหรับผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าวัน โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา เพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจะให้เติมชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามที่ยื่นคำร้องหรือไม่

เมื่อศาลได้รับคำร้องตามวรรคสาม ให้ศาลดำเนินการพิจารณาโดยเร็ว คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุดและให้ศาลแจ้งคำสั่งไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเพื่อปฏิบัติการตามคำสั่งโดยเร็วที่สุดและในกรณีที่มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปก่อนได้รับคำสั่งศาลให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งดำเนินการแก้ไขบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกฉบับให้ถูกต้องด้วย

การใดที่ได้ปฏิบัติไปตามคำสั่งเดิมของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งก่อนได้รับคำสั่งศาลเป็นอย่างอื่นนั้น ให้เป็นอันสมบูรณ์ตามกฎหมาย

มาตรา ๒๖ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้ประกาศตามมาตรา ๒๕ มีชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน เพื่อให้ถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิเลือกตั้งนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่าสมควรสั่งถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิเลือกตั้งออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือสมควรยกคำร้อง ก็ให้มีคำสั่งถอนชื่อผู้นั้นหรือยกคำร้องแล้วแต่กรณี และให้แจ้งคำสั่งให้ผู้นั้นและเจ้าบ้านทราบ และให้นำความในมาตรา ๒๕ วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้ามาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งปรากฏชื่อนุคคลอื่นอยู่ในทะเบียนบ้านของคนโดยที่บุคคลนั้นมีได้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าวจริง เมื่อเจ้าบ้านนำหลักฐานทะเบียนบ้านมาแสดงว่าไม่มีชื่อนุคคลนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง หรือคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง และแต่กรณี มีคำสั่งถอนชื่อนุคคลนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๒๗ ในกรณีที่มีการฟ้องคดีเพื่อขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลนั้น เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับแจ้งคำพิพากษาของศาลแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีบันทึกลงไว้ในทะเบียนที่จัดทำไว้และให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ประจำเขตเลือกตั้งประกาศการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามคำพิพากษาของศาลปิดไว้ ณ สำนักงานเทศบาล หรือที่ว่าการอำเภอโดยเร็ว

ในกรณีที่ได้มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศถอนชื่อผู้ซึ่งถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกฉบับให้ถูกต้องด้วย และให้นำความในมาตรา ๒๕ วรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๘ ห้ามมิให้เจ้าบ้านผู้ใดดำเนินการหรือยินยอมให้มีการดำเนินการแจ้งย้ายบุคคลใดเข้ามาในทะเบียนบ้านของตนโดยบุคคลนั้นมิได้มาอยู่อาศัยจริง เพื่อเจตนาทุจริตในการเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๕ ผู้สมัครและการสมัครรับเลือกตั้ง

๑. ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๒๙ บุคคลซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หรือจะมีสิทธิได้รับการเสนอชื่อในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๓๐ บุคคลใดประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้ง ให้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคการเมืองใด ได้เพียงพรรคการเมืองเดียว และจะสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือแบบบัญชีรายชื่อ แบบใดแบบหนึ่งได้เพียงแบบเดียว

๒. การสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

มาตรา ๓๑ ในการสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ผู้สมัครของแต่ละพรรคการเมืองที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด ขึ้นใบสมัครต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนั้น ณ สถานที่ที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนดภายในระยะเวลาการรับสมัคร

การขึ้นใบสมัครตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้สมัครยื่นหนังสือรับรองของหัวหน้าพรรคการเมือง ว่าส่งสมาชิกผู้นั้นเข้าสมัครรับเลือกตั้ง และชำระเงินค่าธรรมเนียมการสมัครคนละหนึ่งหมื่นบาท และมีหลักฐานการสมัครครบถ้วนตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่ผู้สมัครไม่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ต้องแสดงหลักฐานการสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าตามที่กฎหมายรับรองไว้ หรือตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายรับรองว่าสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับหลักฐานการสมัคร และวิธีการสมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๓๒ เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้รับใบสมัครแล้ว ให้ลงบันทึกการรับสมัครไว้เป็นหลักฐานและออกใบรับให้แก่ผู้สมัครในวันนั้น และให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติของผู้สมัคร และสอบสวนว่าผู้สมัครมีสิทธิที่จะสมัครรับเลือกตั้งหรือไม่ ให้เสร็จสิ้นภายใน

เจ็ดวันนับแต่วันเปิดการรับสมัคร ถ้าผู้สมัครมีสิทธิที่จะสมัครรับเลือกตั้งได้ ก็ให้ประกาศการรับสมัครไว้โดยเปิดเผย ศาลากลางจังหวัดที่ว่าการจังหวัด สำนักงานเทศบาล ที่ทำการอำเภอองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และที่เลือกตั้ง หรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ผู้นั้นสมัคร

ประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้มีชื่อผู้สมัคร รูปถ่ายผู้สมัคร พรรคการเมืองที่สังกัด และหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่จะใช้ในการลงคะแนน ทั้งนี้ ตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๓๓ เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ออกใบรับให้แก่ผู้สมัครตามมาตรา ๓๒ แล้ว ห้ามมิให้ผู้สมัครถอนการสมัครรับเลือกตั้ง และให้ค่าธรรมเนียมการสมัครรับเลือกตั้งตกเป็นของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

มาตรา ๓๔^(๑) ในกรณีที่ผู้สมัครผู้ใดไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครในประกาศของผู้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตามมาตรา ๓๒ ให้ผู้สมัครผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาในเจ็ดวันนับแต่วันที่ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งโดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในการดำเนินกระบวนการพิจารณา เมื่อศาลฎีกามีคำวินิจฉัยเช่นใดแล้วให้ศาลแจ้งคำสั่งไปยังผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ในการนี้ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งปฏิบัติตามคำสั่งศาลโดยเร็วถ้าศาลมีคำสั่งให้รับสมัครให้ประกาศชื่อผู้นั้นตามมาตรา ๓๒ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการปฏิบัติก่อนทราบคำสั่งศาล

ในการพิจารณาและมีคำวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปโดยรวดเร็วและเที่ยงธรรมและให้แล้วเสร็จก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน ในการนี้ อาจกำหนดให้ศาลชั้นต้นในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้รับคำร้องแทนเพื่อจัดส่งให้ศาลฎีกาวินิจฉัย หรืออาจให้ศาลชั้นต้นเป็นผู้สืบพยานหลักฐานหรือดำเนินการอื่นที่จำเป็นแทนศาลฎีกาก็ได้

มาตรา ๓๔/๑^(๒) ก่อนวันเลือกตั้ง ถ้าปรากฏหลักฐานว่าผู้สมัครผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งดำเนินการสืบสวนสอบสวนโดยเร็ว ถ้าเห็นว่าผู้สมัครผู้นั้นขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อพิจารณาวินิจฉัยให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

ในการพิจารณาและมีคำวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปโดยรวดเร็วและเที่ยงธรรม ในการนี้ อาจกำหนดให้ศาลชั้นต้นในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้รับคำร้องแทนเพื่อจัดส่งให้ศาลฎีกาวินิจฉัย หรืออาจให้ศาลชั้นต้นเป็นผู้สืบพยานหลักฐานหรือดำเนินการอื่นที่จำเป็นแทนศาลฎีกาก็ได้

เมื่อถึงวันเลือกตั้ง ถ้าปรากฏว่าไม่มีการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาตามวรรคหนึ่ง หรือมีการยื่นคำร้องแล้วแต่ศาลฎีกายังไม่มีคำวินิจฉัย ให้การพิจารณาเป็นอันยุติและให้ดำเนินการเลือกตั้งไปตามประกาศการรับสมัครที่มีผลอยู่ในวันเลือกตั้ง

(๑) ความในมาตรา ๓๔ ถูกยกเลิกและใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน โดยมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

(๒) ความในมาตรา ๓๔/๑ ถูกเพิ่มเติมโดยมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

๓. การสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่พรรคการเมืองใดจะเสนอบัญชีรายชื่อเพื่อสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ พรรคการเมืองนั้นต้องจัดทำบัญชีรายชื่อโดยมีหลักเกณฑ์ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

(๑) บัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่างๆ อย่างเป็นธรรม

(๒) ในการที่พรรคการเมืองจะเสนอรายชื่อบุคคลใดต้องได้รับความยินยอมเป็นหลักฐานโดยชัดแจ้งจากบุคคลนั้น และบุคคลดังกล่าวต้องเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่จะเสนอรายชื่อเพียงพรรคเดียว

(๓) ให้จัดทำบัญชีรายชื่อตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยให้จัดเรียงลำดับรายชื่อผู้สมัครตามลำดับหมายเลข ไม่เกินจำนวนหนึ่งร้อยคน

มาตรา ๓๖ การสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าพรรคการเมืองยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้นตามมาตรา ๓๕ ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตามวันเวลาที่กำหนด พร้อมทั้งหนังสือยินยอมของผู้สมัคร และชำระเงินค่าธรรมเนียมการสมัครละหนึ่งหมื่นบาท และมีหลักฐานการสมัครครบถ้วนตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา ๓๑ วรรคสาม มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับหลักฐานการสมัครและวิธีการยื่นบัญชีรายชื่อ

มาตรา ๓๗ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับบัญชีรายชื่อผู้สมัครตามมาตรา ๓๖ แล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครถ้าเห็นว่าถูกต้องให้ประกาศรายชื่อพรรคการเมืองและรายชื่อผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นไว้ โดยเปิดเผย ณ สถานที่ตามมาตรา ๓๒ และให้นำความในมาตรา ๓๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๔. หมายเลขที่จะใช้ลงคะแนนเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

มาตรา ๓๘ ในกรณีที่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป ให้พรรคการเมืองที่ส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อได้รับหมายเลขที่จะใช้ลงคะแนนเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเรียงตามลำดับก่อนหลังในการมายื่นบัญชีรายชื่อ ในกรณีที่มีพรรคการเมืองมายื่นบัญชีรายชื่อพร้อมกันและไม่อาจตกลงกันได้ให้วิธีจับสลากระหว่างพรรคการเมืองที่มาพร้อมกัน ทั้งนี้ ให้พรรคการเมืองหนึ่งได้รับหนึ่งหมายเลข และถ้าพรรคการเมืองใดส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งด้วย ให้ใช้หมายเลขเดียวกับหมายเลขของผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อของพรรคที่ตนสังกัดเป็นหมายเลขประจำตัวผู้สมัครแบบแบ่งเขตของพรรคการเมืองนั้นในทุกเขตเลือกตั้งที่ส่งสมัครด้วย

ถ้าพรรคการเมืองใดมิได้ส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อ แต่ส่งผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เมื่อผู้สมัครของพรรคการเมืองนั้นยื่นใบสมัครในเขตเลือกตั้งใด ให้ได้รับหมายเลขประจำตัวผู้สมัครต่อจากหมายเลขสุดท้ายของหมายเลขแบบบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่ง และเมื่อมีการยื่นใบสมัครของผู้สมัครของพรรคการเมืองอื่นที่ส่งสมัครเฉพาะแบบแบ่งเขตเลือกตั้งอีก ให้ได้รับหมายเลขเรียงลำดับถัดไปตามลำดับการสมัครก่อนหลังแต่ถ้ามีผู้สมัครพร้อมกันหลายคนและไม่อาจตกลงกันได้ให้วิธีจับสลากระหว่างผู้สมัครที่มาพร้อมกัน

มาตรา ๓๘ ในกรณีที่เป็นทางเลือกตั้งแทนตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งซึ่งว่างลง ให้ผู้สมัครได้รับหมายเลขประจำตัวผู้สมัครเรียงตามลำดับก่อนหลังในการมาขึ้นใบสมัคร ถ้ามีผู้สมัครพร้อมกันหลายคนและไม่อาจตกลงกันได้ให้วิธีจับสลากระหว่างผู้สมัครที่มาพร้อมกัน

ส่วนที่ ๖

ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งและวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง

มาตรา ๔๐(๑) เมื่อได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งใดจนถึงวันประกาศผลการเลือกตั้ง การใช้จ่ายในการเลือกตั้งและวิธีการหาเสียงเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นให้เป็นไปตามบทบัญญัติในส่วนนี้

มาตรา ๔๑ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละครั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

(๑) จำนวนเงินค่าใช้จ่ายของผู้สมัครแต่ละคนที่จะใช้จ่ายในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

(๒) จำนวนเงินค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองที่จะใช้จ่ายในการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ในกรณีที่ผู้สมัครในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดได้ใช้จ่ายไปเพื่อการเลือกตั้งเป็นจำนวนเท่าใดให้นับรวมเป็นค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองด้วย

ในการกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดโดยหารือกับหัวหน้าพรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใช้จ่ายในการเลือกตั้งเกินจำนวนค่าใช้จ่ายที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้รวมถึงบรรดาเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่บุคคลใดๆ จ่ายหรือรับว่าจะจ่ายแทนหรือนำมาทำให้ใช้โดยไม่คิดค่าตอบแทนเพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้ง โดยความยินยอมของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองนั้นด้วย ในกรณีที่นำทรัพย์สินมาให้ใช้ ให้คำนวณตามอัตราค่าเช่าหรือค่าตอบแทนตามปกติในท้องถิ่นนั้นๆ

มาตรา ๔๒ ให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง แล้วแต่กรณี แต่งตั้งบุคคลใดที่เห็นสมควรเป็นสมุห์บัญชีเลือกตั้งเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและรับรองความถูกต้องของบัญชีรายรับและรายจ่ายของผู้สมัคร หรือของพรรคการเมืองในการเลือกตั้ง

การจัดทำบัญชีรายรับและรายจ่ายของสมุห์บัญชีเลือกตั้งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๔๓ ภายในกำหนดเก้าสิบวันหลังจากวันประกาศผลการเลือกตั้ง ผู้สมัครแต่ละคนหรือพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อต้องยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายที่สมุห์บัญชีเลือกตั้งจัดทำขึ้นและผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมือง แล้วแต่กรณี ได้รับรองความถูกต้อง บัญชีรายรับและรายจ่ายอย่างน้อยต้องประกอบด้วยค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ได้จ่ายไปแล้วและที่ยังค้างชำระ รวมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องครบถ้วนตามความเป็นจริงต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๑) ความในมาตรา ๔๐ ถูกยกเลิกและใช้ความต่อไปนี้แทน โดยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการตรวจสอบรายการค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่งแล้วให้ประกาศผลการตรวจสอบรายการค่าใช้จ่ายนั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่มีการคัดค้านการเลือกตั้งว่าผู้สมัครผู้ใดหรือพรรคการเมืองใดใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งเกินจำนวนเงินค่าใช้จ่ายที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ให้เก็บรักษารายการค่าใช้จ่ายและหลักฐานดังกล่าวไว้จนกว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งจะได้พิจารณาเสร็จสิ้น

มาตรา ๔๔ ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อจะจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น หรือพรรคการเมืองใด หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ด้วยวิธีการดังนี้

(๑) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(๒) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด

(๓) ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ

(๔) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

(๕) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด

มาตรา ๔๕ ห้ามมิให้ผู้ใดจัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้ง เพื่อการเลือกตั้งหรือนำกลับจากที่เลือกตั้ง หรือจัดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้ง หรือกลับจากที่เลือกตั้งโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสาร ยานพาหนะหรือค่าจ้าง ซึ่งต้องเสียตามปกติ เพื่อจูงใจหรือควบคุมให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด

บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับแก่การที่หน่วยงานของรัฐจัดยานพาหนะ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๔๖ ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิได้มีสัญชาติไทยเข้ามีส่วนช่วยเหลือในการหาเสียงเลือกตั้งหรือกระทำการใด ๆ เพื่อประโยชน์แห่งการเลือกตั้งโดยประการที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ทั้งนี้ เว้นแต่การกระทำนั้นเป็นการช่วยราชการหรือเป็นการประกอบอาชีพตามปกติโดยสุจริตของผู้นั้น

มาตรา ๔๗ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายกระทำการใด ๆ เพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง

การใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายตามวรรคหนึ่งมิให้หมายความรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองโดยมิได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ แม้ว่าการกระทำจะเป็นคุณหรือโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด

ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยุติหรือระงับการกระทำใดที่เห็นว่าจะอาจเป็นคุณหรือโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ในการนี้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีพฤติการณ์อันอาจเป็นคุณหรือ

โทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดพ้นจากหน้าที่เป็นการชั่วคราวหรือสั่งให้ประจำกระทรวง ทบวง กรม ศาลากลาง จังหวัดหรือที่ว่าการอำเภอ ในเขตเลือกตั้งหรือนอกเขตเลือกตั้ง หรือห้ามเข้าเขตเลือกตั้งใดเขตเลือกตั้งหนึ่งได้

มาตรา ๔๘ ห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการใดๆ ไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดนับตั้งแต่เวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง

มาตรา ๔๙ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการประชุมหารือระหว่างหัวหน้าพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อพิจารณากำหนดวิธีการในการให้รัฐสนับสนุนการเลือกตั้งในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การกำหนดให้มีการจัดสถานที่ปิดประกาศและที่ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในบริเวณสาธารณะสถานซึ่งเป็นของรัฐ ให้พอเพียงและเท่าเทียมกันในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครทุกคนและพรรคการเมืองทุกพรรค

(๒) การพิมพ์และจัดส่งเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งไปให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

(๓) การกำหนดให้มีสถานที่สำหรับให้ผู้สมัครและพรรคการเมืองใช้ในการโฆษณาหาเสียงได้อย่างเท่าเทียมกัน ในการนี้รัฐอาจจัดให้มีการแสดงหรือการดำเนินการอื่นใดเพื่อช่วยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาฟังการโฆษณาหาเสียงด้วยก็ได้ แต่ต้องมีใช่เป็นการจัดให้มีการสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดโดยเฉพาะ

(๔) การกำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาให้พรรคการเมืองโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ หรือการไปออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งจะต้องจัดให้ทุกพรรคการเมืองมีโอกาสเท่าเทียมกัน

(๕) การสนับสนุนของรัฐในกิจการอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

มาตรา ๕๐ ห้ามมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้ใด นอกจากรัฐจัดที่ปิดประกาศและที่ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในสาธารณะสถานซึ่งเป็นของรัฐ จัดสรรเวลาออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ให้แก่พรรคการเมืองหรือกระทำการกิจการอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดให้รัฐสนับสนุน

ส่วนที่ ๑

การลงคะแนนเลือกตั้ง

มาตรา ๕๑ หีบบัตรเลือกตั้งต้องมีลักษณะที่สามารถมองเห็นภายในได้ง่าย และมีวิธีการปิดผนึกเพื่อป้องกันการเปิดหีบบัตรโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือการนำบัตรใส่ในหีบบัตรหลังจากปิดการลงคะแนนแล้วได้ รวมทั้งต้องมีลักษณะพิเศษเพื่อป้องกันการเปลี่ยนหีบบัตรด้วย

บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจะต้องมีหมายเลขครบถ้วนตามจำนวนผู้สมัครในเขตเลือกตั้งนั้น และมีช่องทำเครื่องหมายว่าไม่ประสงค์จะลงคะแนนด้วย

บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจะต้องมีหมายเลขของพรรคการเมืองและชื่อพรรคการเมืองครบทุกพรรคที่ส่งสมัครเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ และมีช่องทำเครื่องหมายว่าไม่ประสงค์จะลงคะแนนด้วย

บัตรเลือกตั้งสำหรับการลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งสำหรับการลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ต้องมีลักษณะแตกต่างที่สามารถจำแนกออกจากกันได้อย่างชัดเจน

หีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งให้เป็นไปตามลักษณะและขนาดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๕๒ ในวันเลือกตั้งให้เปิดการลงคะแนนตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา

มาตรา ๕๓ ก่อนเริ่มเปิดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนับจำนวนบัตรเลือกตั้งทั้งหมดของหน่วยเลือกตั้งนั้นและปิดประกาศจำนวนบัตรเลือกตั้งที่มีอยู่ทั้งหมดในที่เลือกตั้งนั้นไว้ในที่เปิดเผย และเมื่อถึงเวลาเปิดการลงคะแนน ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเปิดหีบบัตรเลือกตั้งในที่เปิดเผยแสดงให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งอยู่ ณ ที่เลือกตั้งนั้น เห็นว่าหีบบัตรเลือกตั้งเป็นหีบเปล่า และให้ปิดหีบบัตรเลือกตั้งตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดแล้วให้ทำการบันทึกการดำเนินการดังกล่าว โดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งอยู่ในที่เลือกตั้งในขณะนั้นลงลายมือชื่อไว้บันทึกนั้นด้วย เว้นแต่ไม่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งอยู่ในขณะนั้น

มาตรา ๕๔ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนน ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งประสงค์จะลงคะแนนไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง โดยแสดงบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งตรวจสอบชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้วให้อ่านชื่อและที่อยู่ของผู้นั้นดั่งๆ ถ้าไม่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัคร หรือผู้ใดทักท้วง ให้หมายเหตุไว้ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยให้จดหมายเลขบัตรและสถานที่ออกบัตร และให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นหลักฐานตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดแล้วให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมอบบัตรเลือกตั้งให้แก่ผู้นั้นเพื่อไปลงคะแนน

ในกรณีที่มีผู้ทักท้วง หรือกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งสงสัยว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งมาแสดงตนนั้นไม่ใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมีอำนาจสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ถูกทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยไม่ใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งทำบันทึกคำวินิจฉัยและลงลายมือชื่อไว้ด้วย

มาตรา ๕๕ การลงคะแนนเลือกตั้งให้ทำเครื่องหมายกากบาทลงในบัตรเลือกตั้ง และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการในการลงคะแนนเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงคะแนนเลือกตั้งของคนพิการไว้เป็นพิเศษเฉพาะ หรือโดยจัดให้มีการช่วยเหลือในการลงคะแนนภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

มาตรา ๕๖ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครหรือบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใด ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเครื่องหมายกากบาทในช่องไม่ลงคะแนนในบัตรเลือกตั้ง

มาตรา ๕๗ การนำบัตรเลือกตั้งไปลงในหีบบัตรเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

มาตรา ๕๘ ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น พยายามลงคะแนนเลือกตั้ง หรือลงคะแนนเลือกตั้งโดยแสดงบัตรประจำตัวประชาชนหรือหลักฐานอื่นที่มีได้มิไว้สำหรับตนหรือที่ปลอมแปลงขึ้นต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเพื่อลงคะแนนเลือกตั้ง

มาตรา ๕๙ ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดใช้บัตรอื่นที่มีบัตรเลือกตั้งตามมาตรา ๕๑ ลงคะแนนเลือกตั้ง ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดนำบัตรเลือกตั้งออกไปจากที่เลือกตั้ง

มาตรา ๖๐ ห้ามมิให้ผู้ใดทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรเลือกตั้ง

มาตรา ๖๑ ห้ามมิให้ผู้ใดนำบัตรเลือกตั้งใส่ในหีบบัตรเลือกตั้งโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนเพื่อลงคะแนนโดยผิดไปจากความจริง หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรเลือกตั้งเพิ่มขึ้นจากความจริง

มาตรา ๖๒ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการใดโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถให้สิทธิได้หรือขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไป ณ ที่เลือกตั้ง หรือเข้าไป ณ ที่ลงคะแนน หรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าวภายในกำหนดเวลาที่จะลงคะแนนเลือกตั้งได้

มาตรา ๖๓ ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดเรียกทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อจะลงคะแนนเลือกตั้งหรืองดเว้นไม่ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด

มาตรา ๖๔ ในกรณีที่การลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งแห่งใดไม่สามารถกระทำได้นั้นเนื่องจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย หรือเหตุสุดวิสัยอย่างอื่น ถ้าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนวันเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนดที่เลือกตั้งใหม่ที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถไปลงคะแนนได้โดยสะดวก แต่ถ้าไม่อาจกำหนดที่เลือกตั้งใหม่ได้ให้ประกาศงดลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งนั้นแล้วรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยด่วน

ในกรณีที่เหตุตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้นในวันเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งประกาศงดลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยด่วน

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันลงคะแนนใหม่ในหน่วยเลือกตั้งนั้นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบเหตุที่ทำให้ไม่อาจลงคะแนนได้นั้นส่งลงแล้ว และต้องประกาศก่อนวันลงคะแนนเป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

มาตรา ๖๕ เมื่อถึงกำหนดเวลาปิดการลงคะแนนเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งประกาศปิดการลงคะแนนและแจกจ่ายบัตรเลือกตั้ง แล้วให้ทำเครื่องหมายในบัตรเลือกตั้งที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรเลือกตั้งที่ใช้ลงคะแนนไม่ได้ตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด และเมื่อผู้แสดงตนและรับบัตรเลือกตั้งภายในกำหนดเวลาการลงคะแนนเลือกตั้งที่เหลืออยู่ในที่เลือกตั้งได้ทำการลงคะแนนเลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้งของหีบบัตรเลือกตั้ง

ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจัดทำรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรเลือกตั้งทั้งหมดจำนวนผู้มาแสดงตนและรับบัตรเลือกตั้งและจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือ แล้วให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในขณะนั้นทุกคนลงลายมือชื่อไว้ และประกาศให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่ในที่นั้นทราบ

มาตรา ๖๖ นับตั้งแต่เวลาที่ได้เปิดและปิดหีบบัตรเลือกตั้ง หรือภายหลังเวลาที่ได้ปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้งของหีบบัตรเลือกตั้งแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย เปิดทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลง หรือทำให้ไร้ประโยชน์ หรือนำไปซึ่งหีบบัตรเลือกตั้ง หรือบัตรเลือกตั้ง หรือเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องที่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจัดส่งไปยังสถานที่นับคะแนน

มาตรา ๖๗ ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าคนเป็นผู้นำหีบบัตรเลือกตั้งและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องไปยังสถานที่นับคะแนนของเขตเลือกตั้งนั้นโดยเร็ว ในกรณีที่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งผู้ใดไม่อาจร่วมเดินทางมาได้ ให้จัดแจ้งเหตุผลไว้ในรายงานการนำส่งหีบบัตรเลือกตั้งของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนั้นด้วย

หีบบัตรเลือกตั้งที่จะจัดส่งจากหน่วยเลือกตั้งต้องมีการจัดทำเครื่องหมายเพื่อป้องกันการเปิดหีบบัตรหรือการเปลี่ยนหีบบัตร โดยมีการลงลายมือชื่อของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งทุกคนกำกับไว้ในลักษณะที่สามารถเห็นได้ง่ายถ้ามีการเปลี่ยนแปลงหรือทำลาย

ทั้งนี้ ตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ส่วนที่ ๘

การนับคะแนนและการประกาศผลการเลือกตั้ง

มาตรา ๖๘ การนับคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดให้เริ่มนับเมื่อมีการส่งหีบบัตรเลือกตั้งจากหน่วยเลือกตั้งทุกแห่งในเขตเลือกตั้งนั้นมาที่สถานที่นับคะแนนครบถ้วนแล้ว

ในกรณีที่เขตเลือกตั้งใดมีความจำเป็นตามลักษณะพื้นที่ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดสถานที่นับคะแนนในเขตเลือกตั้งเพิ่มขึ้น เพื่อให้การนับคะแนนเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว

ถ้าหีบบัตรเลือกตั้งจากหน่วยเลือกตั้งใดส่งมาถึงสถานที่นับคะแนนล่าช้าโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือเมื่อพ้นกำหนดเวลาสิบสองชั่วโมงนับแต่เวลาปิดการลงคะแนนเลือกตั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้นๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยสั่งมิให้เปิดหีบบัตรเลือกตั้งหรือไม่นับคะแนนของหน่วยเลือกตั้งนั้นก่อนแล้วจึงสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่สำหรับหน่วยเลือกตั้งนั้น^(๑)

มาตรา ๖๙ เพื่อให้การนับคะแนนเป็นไปอย่างเปิดเผยและเที่ยงธรรมตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการนับคะแนนเลือกตั้งซึ่งต้องมีเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) วิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการรับหีบบัตรเลือกตั้ง การตรวจสอบหีบบัตรเลือกตั้ง การเปิดหีบบัตรเลือกตั้ง และการตรวจสอบเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ซึ่งจะต้องให้สามารถตรวจสอบความถูกต้องของจำนวนบัตรเลือกตั้งในขณะรับหีบบัตรเลือกตั้งให้ตรงกับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ส่งให้แก่หน่วยเลือกตั้งก่อนการลงคะแนนเลือกตั้งได้ด้วย และหลักเกณฑ์การพิจารณาให้มีการนับคะแนนใหม่หรือการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้นในกรณีที่จำนวนบัตรเลือกตั้งไม่ตรงกัน

(๒) วิธีการเก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้งหรือบัตรเลือกตั้งเพื่อรอการนับคะแนน

(๓) วิธีการปฏิบัติของคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งในการนำบัตรเลือกตั้งทั้งหมดมารวมกันและนับบัตรเลือกตั้งรวมกันในสถานที่นับคะแนน ซึ่งจะต้องกำหนดมาตรการที่จะทำให้ไม่สามารรถทราบได้ว่าเป็นการนับบัตรเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งใดในขณะนับคะแนน และการนับคะแนนต้องกระทำให้แล้วเสร็จในรวดเดียวโดยห้ามมิให้เลื่อนหรือประวิงการนับคะแนน

(๔) วิธีการจัดสถานที่ในการนับคะแนนและวิธีการอ่านการลงคะแนนในบัตรเลือกตั้งซึ่งจะต้องกระทำโดยเปิดเผยเพื่อให้ผู้อยู่ในสถานที่นับคะแนนเห็นการนับคะแนนได้โดยสะดวก

(๑) ความในมาตรา ๖๘ วรรคสามถูกเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

(๕) วิธีการตรวจสอบเมื่อมีการคัดค้านว่าการลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งใดเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๖) วิธีการนับคะแนนและการส่งผลคะแนน สำหรับการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งจะต้องกำหนดให้มีการนับคะแนน ณ สถานที่นับคะแนนในแต่ละเขตเลือกตั้ง และให้มีการแจ้งผลคะแนนที่รวมได้ของแต่ละเขตเลือกตั้งไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อคำนวณผลรวมทั่วประเทศ

มาตรา ๙๐ ให้มีการนับคะแนนสำหรับบัตรเลือกตั้งที่ผู้เลือกตั้งทำเครื่องหมายว่าไม่ลงคะแนนเลือกตั้ง และให้ประกาศจำนวนผู้ไม่ประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้งด้วย

ในการนับคะแนนหากปรากฏว่ามีบัตรเสีย ให้แยกบัตรเสียออกไว้ต่างหาก และห้ามมิให้นับบัตรเสียเป็นคะแนนไม่ว่ากรณีใด

บัตรเลือกตั้งดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นบัตรเสีย

(๑) บัตรปลอม

(๒) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนน

(๓) บัตรที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนให้กับผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด

(๔) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหลักหลังในบัตรตามมาตรา ๙๐ “เสีย” พร้อมทั้งระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียตามความในอนุมาตราใด และลงลายมือชื่อกำกับไว้ไม่น้อยกว่าสามคน

ความในวรรคสี่มิให้ใช้บังคับกับบัตรเสียตามมาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ วรรคสองและวรรคสาม และมาตรา ๘๕/๘ วรรคหนึ่ง(๑)

มาตรา ๙๑ ห้ามมิให้กรรมการนับคะแนนเลือกตั้งผู้ใดจงใจนับบัตรเลือกตั้งหรือคะแนนในการเลือกตั้งให้ผิดไปจากความจริง หรือรวมคะแนนให้ผิดไป หรือกระทำได้ด้วยประการใดโดยมิได้อำนาจกระทำได้ชอบด้วยกฎหมายให้บัตรเลือกตั้งชำรุดหรือเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสียหรือกระทำการด้วยประการใดแก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ หรืออ่านบัตรเลือกตั้งให้ผิดไปจากความจริง หรือทำรายงานการเลือกตั้งไม่ตรงความเป็นจริง

มาตรา ๙๒ เมื่อการนับคะแนนเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศผลการนับคะแนนของเขตเลือกตั้งนั้น จำนวนบัตรเลือกตั้งที่มีอยู่ทั้งหมด จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้และจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือจากการลงคะแนน และรับทำรายงานผลการนับคะแนนส่งไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเร็ว

การรายงานผลการนับคะแนน การบันทึกจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาแสดงตนขอรับบัตรเลือกตั้งเพื่อการลงคะแนน จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้ลงคะแนน จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาใช้สิทธิแต่ไม่ประสงค์จะลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครคนใดจำนวนบัตรเสียและจำนวนคะแนนที่ผู้สมัครแต่ละคนได้รับให้เขียนเป็นตัวเลขและมีตัวอักษรกำกับด้วย

การประกาศผลการนับคะแนน การรายงานผลของการนับคะแนน วิธีการเก็บบัตรเลือกตั้ง และการเก็บรักษาเอกสารหลักฐาน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๙๓ ในกรณีที่เกิดผลการนับคะแนนไม่ตรงกับรายงานการใช้สิทธิเลือกตั้งของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จัดให้มีการนับคะแนนใหม่ ถ้ายังไม่ตรงกันอีกให้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ เว้นแต่คะแนนที่ไม่ตรงกับรายงานนั้นจะไม่ทำให้ผลการเลือกตั้ง

(๑) ความในมาตรา ๙๐ วรรคห้าถูกเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

ในเขตเลือกตั้งนั้นหรือการนับคะแนนแบบบัญชีรายชื่อเปลี่ยนแปลงไปมิให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่

มาตรา ๙๔ ในเขตเลือกตั้งใด ถ้าในวันเลือกตั้งมีผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งคนเดียวและผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นได้คะแนนเสียงตั้งแต่ร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้นั้นเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง

ในกรณีที่เหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งคนเดียวความวรรคหนึ่งและได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง จัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้น

มาตรา ๙๕ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ผู้สมัครซึ่งได้รับคะแนนเลือกตั้งมากที่สุดในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งในกรณีที่มิได้ผู้ได้รับคะแนนเลือกตั้งมากที่สุดเท่ากันหลายคน ให้ใช้วิธีการจับสลาก ซึ่งต้องกระทำต่อหน้าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนั้นตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

มาตรา ๙๖ การคำนวณหาผู้ได้รับเลือกตั้งในกรณีของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้คำนวณจากสัดส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งที่จะได้รับเลือกในแต่ละพรรคการเมืองดังต่อไปนี้

(๑) ให้รวมผลการนับคะแนนทั้งหมดที่พรรคการเมืองได้รับคะแนนจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้น

(๒) ให้นำคะแนนจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่ได้รับคะแนนน้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนคะแนนที่นับได้ทั้งหมด ตาม (๑) หักออกโดยไม่นำมารวมคำนวณสัดส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(๓) ให้นำคะแนนรวมที่เหลือภายหลังจากได้หักคะแนนแล้วตาม (๒) หารด้วยหนึ่งร้อยผลลัพธ์ที่ได้ถือเป็นจำนวนคะแนนเฉลี่ยต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

(๔) ในการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งแต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับ ให้นำคะแนนรวมของบัญชีรายชื่อแต่ละพรรคการเมืองที่ได้รับคะแนนร้อยละห้าขึ้นไปหารด้วยจำนวนคะแนนเฉลี่ยตาม (๓) ผลลัพธ์ที่เป็นจำนวนเต็มที่ได้รับคือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นได้รับโดยเรียงลำดับจากรายชื่อแรกของบัญชีรายชื่อเป็นลำดับไป

(๕) ในกรณีที่จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับรวมกันทุกพรรคการเมืองมีจำนวนไม่ครบหนึ่งร้อยคน ให้พรรคการเมืองที่มีผลลัพธ์ ตาม (๔) เป็นเศษที่มีจำนวนมากที่สุดได้รับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนเรียงตามลำดับจนกว่าจะมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองทั้งหมดได้รับรวมกันครบจำนวนหนึ่งร้อยคน

จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่จะได้รับตามผลการคำนวณตามวรรคหนึ่งจะต้องไม่เกินจำนวนตามที่ปรากฏไว้ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นได้จัดทำขึ้น

มาตรา ๙๗^(๑) ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งส่วนที่ ๑๐ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับผลการนับคะแนนของการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตามมาตรา ๙๒ และผลการคำนวณสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๖ แล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศว่าผู้สมัครผู้ใดเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ

(๑) ความในมาตรา ๙๗ ถูกยกเลิกและใช้ความต่อไปนี้แทน โดยมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

มาตรา ๗๘ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้วให้รับดำเนินการแจ้งผลการเลือกตั้งไปยังรัฐสภาเพื่อทราบ และนำลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาต่อไป และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดส่งบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของทุกพรรคการเมืองไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎรด้วย

ส่วนที่ ๕

การลงคะแนนเลือกตั้งสำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้ง

มาตรา ๗๙ ในการเลือกตั้ง สำหรับผู้อยู่นอกเขตเลือกตั้งนอกจากที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในส่วนนี้แล้ว ให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๘๐ ผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ให้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการอำนวยความสะดวก เพื่อป้องกันการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง

มาตรา ๘๑ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับคำสั่งจากทางราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งหรือจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้งที่ตนต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง ให้แจ้งความประสงค์การขอให้สิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ตรวจสอบการมีสิทธิเลือกตั้งของผู้แจ้งความประสงค์ตามวรรคหนึ่งแล้ว ถ้าเห็นว่าถูกต้อง ให้กำหนดที่เลือกตั้งกลางที่ผู้นั้นจะใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง และแจ้งให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ผู้นั้นมีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบและหมายเหตุสถานที่ที่ผู้นั้นจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งในเอกสารที่เกี่ยวข้อง

หลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งความประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง สถานที่และจำนวนที่เลือกตั้งกลาง และวันที่กำหนดให้มาใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลาง รวมทั้งกำหนดการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งของที่เลือกตั้งกลางและลักษณะที่เลือกตั้งกลาง หีบบัตรเลือกตั้งหรือสิ่งที่ใช้แทนหีบบัตรเลือกตั้ง และบัตรเลือกตั้ง วิธีการลงคะแนน การเก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้งและกิจการอื่นที่จำเป็นเพื่อให้เฉพาะในการลงคะแนนเลือกตั้งในที่เลือกตั้งกลางได้ตามความเหมาะสม

หีบบัตรเลือกตั้งของที่เลือกตั้งกลางอาจกำหนดให้มีลักษณะที่แตกต่างจากหีบบัตรเลือกตั้งตามมาตรา ๕๑ หรือใช้วิธีการอื่นแทนการใช้หีบบัตรเลือกตั้งเพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะการลงคะแนนได้

มาตรา ๘๑/๑(๑) ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นารเลือกตั้งทั่วไปอันมิใช่เป็นการเลือกตั้งใหม่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดอยู่ในจังหวัดอื่นนอกจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหรือเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งตาม

(๑) ความในมาตรา ๘๑/๑ ถูกเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓

มาตรา ๘๐ ถ้าประสงค์จะใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในจังหวัดที่ตนอยู่ ต้องมาลงทะเบียนเพื่อใช้สิทธิเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ให้ผู้ลงทะเบียนตามวรรคหนึ่งมีสิทธิเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้งได้เมื่อพ้นยี่สิบวันนับจากวันที่ยื่นคำขอลงทะเบียนโดยให้ผู้ลงทะเบียนลงคะแนนเลือกตั้งในจังหวัดที่ตนลงทะเบียนไว้และให้หมดสิทธิลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งเดิมที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง ทั้งนี้ จนกว่าจะมีการลงทะเบียนเปลี่ยนแปลง ในการนี้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งบันทึกการลงทะเบียนขอใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าไว้ทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อใช้ในการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและให้หมายเหตุสถานที่ไปใช้สิทธิไว้ในประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งด้วย

ผู้ลงทะเบียนตามวรรคหนึ่งอาจลงทะเบียนเปลี่ยนแปลงจังหวัดที่จะใช้สิทธิเลือกตั้งได้โดยให้มีผลเมื่อพ้นยี่สิบวันนับจากวันที่ยื่นคำขอลงทะเบียนเปลี่ยนแปลง และให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม ในการนี้จะขอเปลี่ยนแปลงทะเบียนในการเลือกตั้งคราวใดเกินหนึ่งครั้งไม่ได้

ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งนอกเขตตามวรรคหนึ่งต้องใช้สิทธิลงคะแนนเพื่อเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือที่เคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครบเก้าสิบวันครั้งสุดท้ายตามมาตรา ๘๐ แล้วแต่กรณี

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งใหม่ในการเลือกตั้งทั่วไปหรือการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง หากบุคคลผู้ลงทะเบียนตามวรรคหนึ่ง มิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง ถือว่าการลงทะเบียนนั้นเป็นการแจ้งเหตุอันสมควรและไม่เสียสิทธิตามมาตรา ๒๓

มาตรา ๘๑/๒(๑) ในการดำเนินการเลือกตั้งตามมาตรา ๘๑/๑ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีที่เลือกตั้งกลางจังหวัดละหนึ่งแห่ง เว้นแต่มีความจำเป็นจะจัดให้มีที่เลือกตั้งกลางมากกว่าหนึ่งแห่งก็ได้

วิธีการลงคะแนน การนับคะแนน การส่งบัตรเลือกตั้งและการดำเนินการอื่นที่จำเป็นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๘๒ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นทหารประจำการ ทหารกองประจำการ ตำรวจ สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน หรือข้าราชการ และได้รับคำสั่งจากทางราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของประเทศนอกที่ตั้งปกติที่ตนมีภูมิลำเนา ถ้าผู้บังคับบัญชาของบุคคลดังกล่าวตั้งแต่ชั้นผู้บังคับกองพันหรือเทียบเท่าขึ้นไปเห็นว่าบุคคลดังกล่าว ไม่อาจไปลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่บุคคลนั้นมีสิทธิได้ ให้แจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบเพื่อขอใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง และให้นำความในมาตรา ๘๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๘๓(๒) ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปอันมิใช่เป็นการเลือกตั้งใหม่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักรจะขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง ณ ประเทศที่ตนมีถิ่นที่อยู่ก็ได้

เมื่อได้แจ้งการขอใช้สิทธิตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งดังกล่าวใช้สิทธิลงคะแนนได้ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘๔

(๑) ความในมาตรา ๘๑/๒ ถูกเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

(๒) ความในมาตรา ๘๓ ถูกยกเลิกและใช้ความต่อไปนี้แทน โดยมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

หลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งความประสงค์การขอใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งใหม่ ในการเลือกตั้งทั่วไปหรือการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง หากผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักรที่ได้ขอใช้สิทธิตามวรรคหนึ่ง มิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง ให้ถือว่า การขอใช้สิทธินั้นเป็นการแจ้งเหตุอันสมควรและไม่เสียสิทธิตาม มาตรา ๒๓

มาตรา ๘๕^(๑) ในประเทศใดมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งแจ้งความประสงค์ขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งเกินห้าร้อยคนและอยู่ในพื้นที่ที่มีความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีสถานที่ลงคะแนนเลือกตั้งในประเทศนั้น แต่ต้องมีจำนวนน้อยกว่าห้าร้อยคนหรือมีเหตุจำเป็นอื่น คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจจัดให้มีการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งทางไปรษณีย์หรือโดยวิธีอื่นใดที่มีใช่เป็นการจัดตั้งสถานที่ลงคะแนนเลือกตั้งก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๘๕/๑^(๒) เมื่อขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งตามมาตรา ๘๓ แล้ว ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นหมดสิทธิลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เว้นแต่จะได้แจ้งการเปลี่ยนแปลงล่วงหน้าตามเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๘๕^(๓) การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งตามส่วนที่ ๕ นี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจดำเนินการล่วงหน้าเพื่อนำบัตรเลือกตั้งมานับรวมในวันเลือกตั้งได้ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นเฉพาะท้องที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดเป็นอย่างอื่นก็ได้

ในกรณีที่บัตรเลือกตั้งส่งมาถึงสถานที่นับคะแนนของเขตเลือกตั้งใด หลังจากเริ่มนับคะแนนแล้ว ให้ถือว่าบัตรเลือกตั้งนั้นเป็นบัตรเสีย

ในกรณีที่บัตรเลือกตั้งจากที่ใดสูญหาย หรือมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งที่ใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยสั่งมิให้นับคะแนนจากที่นั้นก่อนแล้วจึงสั่งให้บัตรเลือกตั้งจากที่นั้นเป็นบัตรเสีย

ส่วนที่ ๑๐

การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

มาตรา ๘๕/๑^(๔) ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนสอบสวนแล้วเห็นว่า มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใด กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือมี

(๑) ความในมาตรา ๘๕ ถูกยกเลิกและใช้ความต่อไปนี้แทน โดยมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓

(๒) ความในมาตรา ๘๕/๑ ถูกเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓

(๓) ความในมาตรา ๘๕ ถูกยกเลิกและใช้ความต่อไปนี้แทน โดยมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓

(๔) ความในมาตรา ๘๕/๑ ถูกเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓

พฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว หรือรู้ว่ามีกระทำความดังกล่าวแล้วไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้นถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าการกระทำนั้นน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการเช่นนั้นทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง

ในกรณีที่ปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการกระทำของผู้ใด ถ้าเห็นว่าผู้สมัครผู้ใดจะได้รับประโยชน์จากการกระทำนั้นคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้สมัครผู้นั้นระงับหรือดำเนินการใด เพื่อแก้ไขความไม่สุจริตและเที่ยงธรรมนั้นภายในเวลาที่กำหนด ในกรณีที่ผู้สมัครผู้นั้นไม่ดำเนินการตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานว่าผู้สมัครผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำนั้น

มติของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรานี้ต้องมีคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์ เมื่อมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครคนใดแล้ว ให้พิจารณาดำเนินการให้มีการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้สมัครผู้นั้นด้วย

ในกรณีที่มิมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรานี้ภายหลังวันลงคะแนนและผู้สมัครที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ได้คะแนนเลือกตั้งมากที่สุดในเขตเลือกตั้งนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่

มาตรา ๘๕/๒(๑) ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควร เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการสืบสวนสอบสวนให้แล้วเสร็จโดยเร็วและเป็นไปโดยเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจแต่งตั้งข้าราชการอัยการ ข้าราชการอื่น หรือผู้ซึ่งเคยเป็นข้าราชการดังกล่าว หรือผู้ซึ่งเคยเป็นข้าราชการตุลาการ ตามจำนวนที่เหมาะสม เป็นคณะกรรมการคณะหนึ่งหรือหลายคณะตามความจำเป็น เพื่อช่วยคณะกรรมการการเลือกตั้งในการดำเนินการตรวจสอบสำนวนการสืบสวนสอบสวน รวมทั้งรับฟังคำชี้แจงหรือพยานหลักฐานแทนคณะกรรมการการเลือกตั้งได้

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งข้าราชการอัยการ หรือข้าราชการอื่นให้ข้าราชการที่ได้รับการแต่งตั้งมาปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารงานบุคคล หรือผู้บังคับบัญชาของข้าราชการดังกล่าว แล้วแต่กรณี

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

การแต่งตั้งตามมาตรานี้ ให้มีผลเฉพาะในระหว่างเวลานับแต่วันมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจนถึงวันประกาศผลการเลือกตั้งครบทุกเขตที่มีการเลือกตั้งเว้นแต่คณะกรรมการบริหารงานบุคคล หรือผู้บังคับบัญชาของข้าราชการผู้นั้น แล้วแต่กรณี จะเห็นชอบให้ขยายระยะเวลาดังกล่าว

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งได้รับคำตอบแทนตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๘๕/๓(๒) ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบคณะหนึ่งประกอบด้วย ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการกฤษฎีกาทุกคณะตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งไม่เป็นข้าราชการที่มีตำแหน่งหรือเงิน

(๑) ความในมาตรา ๘๕/๒ ถูกเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

(๒) ความในมาตรา ๘๕/๓ ถูกเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

เดือนประจำ และไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในพรรคการเมืองเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรานี้ ในกรณีที่ประธานกรรมการกฤษฎีกาคณะใดไม่อาจดำรงตำแหน่งกรรมการได้ให้กรรมการกฤษฎีกาประจำคณะนั้น เลือกกรรมการกฤษฎีกาคนหนึ่งในคณะเดียวกันที่ไม่มีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวเป็นกรรมการแทน ในกรณีที่ไม่มีอาจกรรมการแทนได้ ให้คณะกรรมการนี้ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะวินิจฉัยให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครผู้ใดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งความเห็นพร้อมด้วยสำนวนการสืบสวนสอบสวนไปยังคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง เพื่อพิจารณาให้ความเห็นว่าความเห็นดังกล่าวเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำการโดยที่เที่ยงธรรมหรือไม่ หากคณะกรรมการดังกล่าวมีความเห็นต่างไปจากความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีคำวินิจฉัยตามความเห็นเดิมก็ได้ แต่ต้องแสดงเหตุผลและให้ประกาศคำวินิจฉัยพร้อมทั้งเหตุผลและความเห็นของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งในราชกิจจานุเบกษา

การให้ความเห็นของคณะกรรมการตามวรรคสอง ต้องกระทำโดยที่ประชุมคณะกรรมการที่มีกรรมการร่วมประชุมไม่น้อยกว่าสองในสามและต้องกระทำภายในเวลาไม่เกินห้าวันนับแต่วันได้รับเรื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง หากพ้นห้าวันแล้วยังไม่มีความเห็นของคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการต่อไป

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งได้รับคำตอบแทนตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๘๕/๔^(๑) ในกรณีที่ปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า ผู้ใดกระทำการใดๆ เพื่อประโยชน์แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด อันอาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้นั้นระงับการกระทำหรือมีคำสั่งให้แก้ไขการกระทำตามเงื่อนไขและระยะเวลาที่กำหนดได้

ถ้ามีผู้แจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าพนักงานตำรวจพบเห็นการกระทำตามวรรคหนึ่ง และการกระทำนั้นเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมและดำเนินคดีโดยเร็ว และแจ้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพื่อรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาดำเนินการต่อไป

มาตรา ๘๕/๕^(๒) ในระหว่างระยะเวลาตามมาตรา ๘๐ ในกรณีที่มิหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ใด ให้เสนอให้หรือสัญญาว่าจะให้เงินหรือทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ในการจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด หรือให้ลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด หรือจัดเตรียมเงินหรือทรัพย์สินเพื่อดำเนินการดังกล่าว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดเงินหรือทรัพย์สินของผู้นั้นไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำสั่ง

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดหรือศาลแพ่งที่การยึดหรืออายัดอยู่ในเขตศาลภายในสามวันนับแต่วันยึดหรืออายัดตามวรรคหนึ่ง เมื่อศาลได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการไต่สวนฝ่ายเดียวให้แล้วเสร็จภายในห้าวันนับแต่วันได้รับคำร้อง ถ้าศาลเห็นว่าเงินหรือทรัพย์สินตามคำร้องน่าจะใช้หรือจะใช่เพื่อการเลือกตั้งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดเงินหรือทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าจะมีการประกาศผลการเลือกตั้ง

(๑) ความในมาตรา ๘๕/๔ ถูกเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

(๒) ความในมาตรา ๘๕/๕ ถูกเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

มาตรา ๘๕/๖^(๑) ก่อนวันเลือกตั้ง ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งใดหรือในเขตเลือกตั้งใดจะมีได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม อันเกิดจากการกระทำของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจประกาศงดการลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งหรือในเขตเลือกตั้งนั้น และให้กำหนดวันลงคะแนนเลือกตั้งใหม่

มาตรา ๘๕/๗^(๒) เมื่อได้มีการนับคะแนนเลือกตั้งแล้ว ถ้าปรากฏว่าหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดมีได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งจะงดการประกาศผลการเลือกตั้ง และจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้นก็ได้

มาตรา ๘๕/๘^(๓) ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้าปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง หรือสมาชิกของพรรคการเมือง ผู้ใดได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือก่อให้เกิดอันกระทำ สบับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้ผู้อื่นกระทำการดังกล่าวเพื่อประโยชน์แก่พรรคการเมือง ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าการกระทำดังกล่าวน่าจะเป็นผลให้การเลือกตั้งมีได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจประกาศให้บัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนนให้แก่พรรคการเมืองนั้นเป็นบัตรเสียและมีให้นับเป็นคะแนน ทั้งนี้ เฉพาะในเขตพื้นที่ที่มีการกระทำนั้น

การกำหนดเขตพื้นที่ตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจกำหนดจากหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งก็ได้ โดยคำนึงถึงผลกระทบแห่งการกระทำนั้น

ให้นำความในมาตรา ๘๕/๓ มาใช้บังคับกับการดำเนินการตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

มาตรา ๘๕/๙^(๔) ถ้าปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าก่อนได้รับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดกระทำการใดๆ โดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง หรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริตโดยผลของการที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดได้กระทำ ทั้งนี้ อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของสมาชิกผู้นั้นมีกำหนดเวลาหนึ่งปีก็ได้ แต่ต้องสั่งภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง แล้วแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและนายกรัฐมนตรีทราบ

ให้นำความในมาตรา ๘๕/๓ มาใช้บังคับกับการดำเนินการตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

มาตรา ๘๕/๑๐^(๕) เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเลือกตั้งและป้องกันมิให้การเลือกตั้งมีได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือกรรมการการเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ความในมาตรา ๘๕/๖ ถูกเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓

(๒) ความในมาตรา ๘๕/๗ ถูกเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓

(๓) ความในมาตรา ๘๕/๘ ถูกเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓

(๔) ความในมาตรา ๘๕/๙ ถูกเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓

(๕) ความในมาตรา ๘๕/๑๐ ถูกเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓

(๑) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดๆ เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำ อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อตรวจ ค้น ยึด หรืออายัดเอกสารทรัพย์สิน หรือพยาน หลักฐานใด และในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเน้นเข้าเอกสาร ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวจะถูกขัง ย้าย ชุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม จะเข้าทำการค้นโดยไม่ต้องมีหมายค้นก็ได้ และต้องบันทึก พหุติการณ์แห่งกรณีไว้

อำนาจตามวรรคหนึ่งให้ใช้ได้นับแต่วันที่มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งจนถึงวันประกาศผลการเลือกตั้ง และจะขอให้เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐช่วยเหลือในการดำเนินการตามความจำเป็นด้วยก็ได้

คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมอบอำนาจให้กรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือเจ้าหน้าที่อื่นเป็นผู้ค้นก็ได้ แต่ผู้รับมอบอำนาจต้องได้รับหมายค้นจากศาลด้วย

(๒) ขอให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแจ้งรายงานการทำธุรกรรมของบุคคลที่น่าจะ เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งให้ทราบ หรือให้ธนาคารแห่งประเทศไทยหรือธนาคาร พาณิชยตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินอื่นแจ้งให้ทราบถึงการโอนเงินตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งร้องขอ

หมวด ๒

การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

มาตรา ๘๖ เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกาศกำหนดวันรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งต้องกำหนดให้มีการเริ่มรับสมัครไม่เกิน ห้าวันนับจากวันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาไว้บังคับและต้องกำหนดวันรับสมัครไม่น้อยกว่าห้าวัน

มาตรา ๘๗ บุคคลซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๘๘ การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง

เมื่อได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งวุฒิสภาแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศ จำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะพึงมีแต่ละจังหวัดในราชกิจจานุเบกษา โดยใช้เกณฑ์การคำนวณตามบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญ

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนหนึ่ง มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง ผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาในจังหวัดที่ตนมีสิทธิลง คะแนนได้เพียงคนเดียว

มาตรา ๘๙ การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาให้นำความในมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๔ เว้นแต่บทบัญญัติที่เกี่ยวกับพรรคการเมือง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ชำระค่าธรรมเนียมการสมัครคนละหนึ่งหมื่นบาทและเมื่อได้ออก ใบรับแล้ว ห้ามมิให้ผู้สมัครถอนการสมัครรับเลือกตั้ง และให้ค่าธรรมเนียมการสมัครรับเลือกตั้งตกเป็นของรัฐ

มาตรา ๙๐ ให้นำบทบัญญัติในส่วนที่ ๒ เขตเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้ง และที่เลือกตั้ง ส่วนที่ ๓ เจ้าหน้าที่งาน ผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ส่วนที่ ๔ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส่วนที่ ๖ ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

และวิธีการหาเสียงเลือกตั้งเฉพาะมาตรา ๔๔ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๗ ส่วนที่ ๗ การลงคะแนนเลือกตั้ง ส่วนที่ ๘ การลงคะแนนเลือกตั้งสำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้ง และส่วนที่ ๑๐ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ของหมวด ๑ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เว้นแต่บทบัญญัติที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองมาใช้บังคับกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ทั้งนี้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในหมวดนี้(๑)

การแต่งตั้งกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหนึ่งคน และกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจำนวนหกคน แต่มีให้น้ำความในมาตรา ๑๕ ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิการเสนอชื่อผู้แทนของพรรคการเมืองมาใช้บังคับ และให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งด้วย

การนับคะแนนเลือกตั้งให้กระทำ ณ ที่เลือกตั้ง และให้นำบทบัญญัติในส่วนที่ ๘ การนับคะแนนและการประกาศผลการเลือกตั้ง เฉพาะกรณีการนับคะแนนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เว้นแต่บทบัญญัติที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองมาใช้บังคับกับการนับคะแนน และการประกาศผลการเลือกตั้งวุฒิสภาที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในหมวดนี้

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามมาตรานี้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาให้เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรานี้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

บรรดาบทบัญญัติใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่นำมาใช้บังคับกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาด้วย ถ้าบทบัญญัตินั้นกล่าวถึงบทบัญญัติให้การกระทำใด ๆ เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นความผิดและมีบทกำหนดโทษสำหรับความผิดนั้นให้นำมาใช้บังคับกับการกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาด้วย โดยให้ถืออัตราโทษอย่างเดียวกัน

มาตรา ๕๑ ภายใต้นับกับมาตรา ๕๒ ห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือนุคคลใดดำเนินการหาเสียงเลือกตั้ง เว้นแต่การแนะนำตัวผู้สมัคร

การแนะนำตัวผู้สมัครให้กระทำได้เฉพาะการจัดพิมพ์เอกสารเพื่อแนะนำตัวผู้สมัคร ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด และในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควรเพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้สมัครทุกคนอาจกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายไว้ด้วยก็ได้

การแนะนำตัวผู้สมัครตามวรรคหนึ่งหมายความว่า การแสดงข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษา และประวัติการทำงาน หรือประสบการณ์ในการทำงาน

มาตรา ๕๒ เพื่อประโยชน์ในการแนะนำตัวผู้สมัครโดยเท่าเทียมกัน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือในที่ประชุมหนาแน่นที่เห็นสมควร

(๒) พิมพ์และจัดส่งเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งไปให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

(๑) ความในมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่งถูกยกเลิกและใช้ความต่อไปนี้แทน โดยมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓

(๓) จัดหาสถานที่เพื่อแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(๔) จัดสรรเวลาการออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(๕) กิจกรรมอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

มาตรา ๕๓ จังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาได้หนึ่งคน ให้ผู้สมัครที่ได้รับคะแนนมากที่สุดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง

จังหวัดใดมีจำนวนสมาชิกวุฒิสภาได้มากกว่าหนึ่งคน ให้ผู้สมัครซึ่งได้คะแนนมากที่สุดตามลำดับลงมาตามจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จังหวัดนั้นจะพึงมีเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง

ในกรณีที่ผู้สมัครมีคะแนนเท่ากันอันเป็นเหตุให้มีสมาชิกวุฒิสภาเกินจำนวนที่จังหวัดนั้นจะพึงมีให้ผู้สมัครที่มีคะแนนเท่ากันจับสลากเพื่อให้ได้ผู้สมัครตามจำนวนที่จะพึงมีในจังหวัดนั้น การจับสลากให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่จังหวัดใดมีผู้สมัครเท่ากันหรือน้อยกว่าจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะพึงมีในจังหวัดนั้นผู้สมัครที่จะได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องได้รับคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และในกรณีเช่นว่านี้ถ้าไม่มีผู้ได้รับเลือกตั้งหรือมีผู้ได้รับเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะพึงมีในจังหวัดนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในจังหวัดนั้นเพื่อให้ได้สมาชิกวุฒิสภาตามจำนวนที่จะพึงมี

หมวด ๓

การคัดค้านการเลือกตั้ง

มาตรา ๕๔ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งใดแล้วผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้สมัครในเขตเลือกตั้งนั้น พรรคการเมืองที่มีสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น หรือพรรคการเมืองที่เสนอบัญชีผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ เห็นว่าการเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งใดในเขตเลือกตั้งนั้น หรือของเขตเลือกตั้งดังกล่าวมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองนั้น มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง เว้นแต่เฉพาะกรณีร้องคัดค้านเพราะเหตุตามมาตรา ๔๑ หรือมาตรา ๔๓ ให้ยื่นคำร้องคัดค้านภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง เพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่

มาตรา ๕๕ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำร้องคัดค้านแล้ว ให้ดำเนินการพิจารณาโดยไม่ชักช้า และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าเห็นว่าการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมสมควรจะให้มีการนับคะแนนใหม่หรือเลือกตั้งใหม่ ให้มีคำสั่งให้มีการนับคะแนนใหม่หรือเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งนั้น แต่ถ้าเป็นการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภามีคำสั่งให้มีการนับคะแนนใหม่หรือเลือกตั้งใหม่เฉพาะแต่สมาชิกวุฒิสภาคนใดที่ถูกคัดค้านในเขตเลือกตั้งตามคำร้องคัดค้านนั้นก็ได้

(๒) ถ้าเห็นว่าการที่ผู้ใดได้รับการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือแม้มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมแต่ไม่มีเหตุอันสมควรจะให้มีการนับคะแนนใหม่ หรือเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งนั้น หรือเฉพาะสมาชิกวุฒิสภาที่ถูกคัดค้านในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งนั้นให้มีคำสั่งยกคำร้องคัดค้านเสีย

มาตรา ๕๖ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งถูกคัดค้านนั้นสิ้นสุดลงนับตั้งแต่วันที่มิคำสั่ง แต่ทั้งนี้ย่อมไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปในหน้าที่ก่อนที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาได้รับแจ้งคำสั่ง

ในกรณีที่มีการรับคะแนนใหม่และเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งถูกคัดค้านต้องสิ้นสุดลง ให้มีผลตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการนับคะแนนใหม่ แต่ทั้งนี้ย่อมไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปในหน้าที่ก่อนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการนับคะแนนใหม่

มาตรา ๕๖ วิธีการพิจารณาการคัดค้านการเลือกตั้งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

หมวด ๕ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๕๗ ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างผู้ใดขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวหรือไม่ให้ความสะดวกพอสมควรต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้ใดบังคับบัญชาหรือลูกจ้าง แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๘ เจ้าบ้านผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๐ ผู้ใดรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาได้สมัครรับเลือกตั้ง หรือยินยอมให้พรรคการเมืองเสนอชื่อในการสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อโดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือสมัครรับเลือกตั้งโดยฝ่าฝืนมาตรา ๓๐ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาทและให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๑๐๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๗ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๗ มาตรา ๗๑ หรือ มาตรา ๕๑ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๑๐๑/๑(๑) ผู้ใดกระทำการอันเป็นเท็จเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการเพื่อจะแกล้งให้ผู้สมัครนั้นถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือเพื่อไม่ให้มีการประกาศผลการเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการแจ้งหรือให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

ถ้าการกระทำตามวรรคสองหรือวรรคสามเป็นการกระทำ หรือก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุนหรือรู้เห็นเป็นใจของหัวหน้าพรรคการเมือง ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

(๑) ความในมาตรา ๑๐๑/๑ ถูกเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓

มาตรา ๑๐๒ ผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๑ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือปรับเป็นจำนวนสามเท่าของจำนวนเงินที่เกินกว่าจำนวนเงินที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด แล้วแต่ว่าจำนวนใดจะมากกว่ากัน หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๐๓ สมาชิกผู้เลือกตั้งผู้ใดจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครคนใดไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี และห้ามเป็นสมาชิกผู้เลือกตั้งเป็นเวลาห้าปี

มาตรา ๑๐๔ ผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดไม่ยื่นรายการค่าใช้จ่ายต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือยื่นหลักฐานไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๔๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

ถ้ารายการค่าใช้จ่ายที่ขึ้นตามมาตรา ๔๓ เป็นเท็จ ผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมืองต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๐๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๐๖ ผู้ซึ่งมิได้มีสัญชาติไทย ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๖ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๑๐๗(๑) ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ หรือฝ่าฝืนคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๘๕/๔ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๘ ผู้ใดจงใจกระทำความผิดด้วยประการใด ๆ ให้บัตรเลือกตั้งชำรุดเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำความผิดด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๑๐๙ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนเลือกตั้งจนถึงเวลาปิดการลงคะแนนเลือกตั้งถ้ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเปิดเผยให้แก่ผู้ใดทราบว่ามีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดมาลงคะแนน หรือยังไม่มาลงคะแนนเพื่อเป็นคุณหรือโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๐ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๕ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๖๖ หรือจงใจขัดขวางมิให้มีการส่งหีบบัตรเลือกตั้งหรือสิ่งที่ใช้แทนหีบบัตรเลือกตั้งไปยังสถานที่นับคะแนนหรือกระทำการเพื่อให้การส่งล่าช้า ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

(๑) ความในมาตรา ๑๐๗ ถูกยกเลิกและใช้ความต่อไปนี้แทน โดยมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓

มาตรา ๑๑๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๕ วรรคสอง มาตรา ๖๐ มาตรา ๖๑ มาตรา ๖๒ หรือมาตรา ๖๓ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๑๑/๑(๑) ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๕/๑๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดกระทำการใดให้บุคคลอื่นล่วงรู้ข้อมูลที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับตามมาตรา ๘๕/๑๐ (๒) โดยมิใช่เป็นการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่หรือตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๒ ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิดในเขตเลือกตั้งในระหว่างเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๓ ผู้ใดเล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันขั้นต่อไป เกี่ยวกับผลของการเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๑๓/๑(๒) ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษผู้ใดฐานกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และผู้นั้นเป็นผู้ทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือเป็นผู้กระทำการใดอันเป็นเหตุเพื่อจะแก้งให้ผู้สมัครถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือเพื่อมิให้มีการประกาศผลการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๑/๑ วรรคสอง อันเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งใด ให้ศาลมีคำพิพากษาว่าผู้นั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งนั้นด้วย ทั้งนี้ โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ชกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ในกรณีที่ผู้มีรับผิดชอบใช้ค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งใหม่หลายคนให้ทุกคนรับผิดชอบใช้ค่าใช้จ่ายร่วมกันอย่างถูกหนึ่งรวม

ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นและพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสังกัดอยู่ร่วมกันรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างในเขตเลือกตั้งนั้นด้วย ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

เงินได้ตามมาตรานี้ให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๑๑๔ ในกรณีที่ปรากฏว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกิดขึ้นในเขตเลือกตั้งใดให้ถือว่าผู้สมัครหรือพรรคการเมือง ซึ่งส่งสมาชิกของตนลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(๑) ความในมาตรา ๑๑๑/๑ ถูกยกเลิกและใช้ความต่อไปนี้แทน โดยมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

(๒) ความในมาตรา ๑๑๓/๑ ถูกเพิ่มเติมโดยมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

มาตรา ๑๑๕ ผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นนอกราชอาณาจักรจะต้องรับโทษในราชอาณาจักร และการกระทำของผู้เป็นคู่กรณีด้วยกัน ผู้สนับสนุน หรือผู้ใช้ให้กระทำความผิดนั้น แม้จะกระทำนอกราชอาณาจักร ให้ถือว่าผู้กระทำ ผู้สนับสนุน หรือผู้ใช้ให้กระทำความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้ง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้ง การแจ้งเหตุที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้ง การอำนวยความสะดวกในการไปเลือกตั้งและการเสียสิทธิเลือกตั้ง เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติฉบับนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๔๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร

ตราไว้ ณ วันที่ ๑๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๔๐

เป็นปีที่ ๕๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ทุกมัสฺตุ พระพุทธศาสนากาลเป็นอดีตกาล ๒๕๔๐ พรรษา ปัจจุบันสมัช จันทรคตินิยม พฤษภสมพัตสร อัสสฤษมาส สุกลปักษ์ ทสมิตติ สุริยคติกาล ตุลาคมมาส เอกาทสมสุรทิน ไสรวาร โดยกาลบริเฉท

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า โดยที่ประเทศไทย ได้มีรัฐธรรมนูญประกาศใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขมาเป็นเวลากว่าหกสิบห้าปีแล้ว ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ได้มีการยกเลิกและแก้ไข เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหลายครั้ง แสดงว่ารัฐธรรมนูญย่อมเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมแห่งกาลเวลา และสภาวะการณ์ของบ้านเมือง รัฐธรรมนูญจะต้องกำหนดกฎเกณฑ์สำคัญที่กระจ่างแจ้ง ชัดเจน สามารถใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศและเป็นแนวทางในการจัดทำกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่นซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญได้ และโดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๕ ได้บัญญัติให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญขึ้น ประกอบด้วยสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งจากรัฐสภาจำนวน เก้าสิบเก้าคน มีหน้าที่จัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ทั้งฉบับเพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิรูปการเมือง และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท รับพระราชทานกระแสพระราชดำรัสเพื่อเป็นสิริมงคลแก่การทำงาน ภายหลังจากนั้นสภาร่างรัฐธรรมนูญ ได้จัดทำร่างรัฐธรรมนูญโดยมีสาระสำคัญเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยเพิ่มขึ้น ตลอดจนปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ โดยได้คำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ และได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๕ แล้ว ทุกประการ

เมื่อรัฐสภาได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญที่สภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำขึ้นอย่างรอบคอบแล้ว ได้ลงมติเห็นชอบให้นำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ให้ประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยสืบไป ทรงพระราชดำริว่า สมควรพระราชทานพระบรมราชานุมัติตามมติของรัฐสภา

จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมให้ตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับนี้ขึ้นไว้ให้ใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งได้ตราไว้ ณ วันที่ ๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๔ ตั้งแต่วันประกาศนี้เป็นต้นไป

ขอปวงชนชาวไทยจงร่วมใจร่วมใจสมัครสมานเป็นเอกฉันท์ ในอันที่จะปฏิบัติตามและพิทักษ์รักษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้ เพื่อธำรงคงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยและนำมาซึ่งความผาสุกสิริสวัสดิ์ พัฒนาสังคม อเนกกุศลผลสกตเกิดยศศถาพร แก่อาณาประชาราษฎร์ทั่วสยามรัฐสีมา สมดังพระบรมราชปณิธานปรารถนาทุกประการ เทอญ

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๑ ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกไม่ได้

มาตรา ๒ ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรา ๓ อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา ๕ ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน

มาตรา ๖ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

มาตรา ๗ ในเมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้วินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

หมวด ๒

พระมหากษัตริย์

มาตรา ๘ องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใดๆ มิได้

มาตรา ๙ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก

มาตรา ๑๐ พระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย

มาตรา ๑๑ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะสถาปนาฐานันดรศักดิ์และพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

มาตรา ๑๒ พระมหากษัตริย์ทรงเลือกและทรงแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานองคมนตรีคนหนึ่ง และองคมนตรีอื่นอีกไม่เกินสิบแปดคนประกอบเป็นคณะองคมนตรี

คณะองคมนตรีมีหน้าที่ถวายความเห็นต่อพระมหากษัตริย์ในพระราชกรณียกิจทั้งปวงที่พระมหากษัตริย์ทรงปรึกษา และมีหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๑๓ การเลือกและแต่งตั้งองคมนตรีหรือการให้องคมนตรีพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามพระราชอัชฌาศัย

ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานองคมนตรีหรือให้ประธานองคมนตรีพ้นจากตำแหน่ง

ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งองคมนตรีอื่นหรือให้องคมนตรีอื่นพ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๑๔ องคมนตรีต้องไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลปกครอง กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ หรือสมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง และต้องไม่แสดงการฝักใฝ่ในพรรคการเมืองใดๆ

มาตรา ๑๕ ก่อนเข้ารับหน้าที่ องคมนตรีต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

มาตรา ๑๖ องคมนตรีพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก หรือมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๑๗ การแต่งตั้งและการให้ข้าราชการในพระองค์และสมุหราชองครักษ์พ้นจากตำแหน่งให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย

มาตรา ๑๘ ในเมื่อพระมหากษัตริย์จะไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักร หรือจะทรงบริหารพระราชภาระไม่ได้ด้วยเหตุใดก็ตาม จะได้ทรงแต่งตั้งผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่พระมหากษัตริย์มิได้ทรงแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา ๑๘ หรือในกรณีที่พระมหากษัตริย์ไม่สามารถทรงแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เพราะยังไม่ทรงบรรลุนิติภาวะหรือเพราะเหตุอื่น ให้คณะองคมนตรีเสนอชื่อผู้ใดผู้หนึ่งซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบ เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ประธานรัฐสภาประกาศในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ แต่งตั้งผู้นั้นเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ ให้วุฒิสภำทำหน้าที่รัฐสภาในการให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๒๐ ในระหว่างที่ไม่มีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน

ในกรณีที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ประธานองคมนตรีทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน

ในระหว่างที่ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามวรรคหนึ่ง หรือในระหว่างที่ประธานองคมนตรีทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามวรรคสอง ประธานองคมนตรีจะปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นประธานองคมนตรีมิได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้คณะองคมนตรีเลือกองคมนตรีคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่ประธานองคมนตรีเป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน

มาตรา ๒๑ ก่อนเข้ารับหน้าที่ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ ต้องปฏิญาณตนในที่ประชุมรัฐสภาด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอปฏิญาณว่า ข้าพเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ (พระปรมาภิไธย) และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ ให้วุฒิสภำทำหน้าที่รัฐสภาตามมาตรา

มาตรา ๒๒ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๓ การสืบราชสมบัติให้เป็นไปโดยนัยแห่งกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

การแก้ไขเพิ่มเติมกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์โดยเฉพาะ เมื่อมีพระราชดำริประการใด ให้คณะองคมนตรีจัดทำร่างกฎมณเฑียรบาลแก้ไขเพิ่มเติมกฎมณเฑียรบาลเดิม ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อมีพระราชวินิจฉัย เมื่อทรงเห็นชอบและทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว ให้ประธานองคมนตรีดำเนินการแจ้งประธานรัฐสภา เพื่อให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้รัฐสภาทราบ และให้ประธานรัฐสภาสวามิภักดิ์รับสนองพระบรมราชโองการ และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ ให้วุฒิสภานำหน้าที่รัฐสภาในการรับทราบตามวรรคสอง

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ราชบัลลังก์หากว่างลงและเป็นกรณีที่พระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งพระรัชทายาทไว้ตามกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ แล้ว ให้คณะรัฐมนตรีแจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบ และให้ประธานรัฐสภาเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อรับทราบและให้ประธานรัฐสภาอัญเชิญองค์พระรัชทายาทขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์สืบไป แล้วให้ประธานรัฐสภาประกาศให้ประชาชนทราบ

ในกรณีที่ราชบัลลังก์หากว่างลงและเป็นกรณีที่พระมหากษัตริย์มิได้ทรงแต่งตั้งพระรัชทายาทไว้ตามวรรคหนึ่ง ให้คณะองคมนตรีเสนอพระนามผู้สืบราชสันตติวงศ์ตามมาตรา ๒๒ ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อรัฐสภาเพื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบ ในการนี้ จะเสนอพระนามพระราชธิดาก็ได้ เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ประธานรัฐสภาอัญเชิญองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์สืบไป แล้วให้ประธานรัฐสภาประกาศให้ประชาชนทราบ

ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ ให้วุฒิสภานำหน้าที่รัฐสภาในการรับทราบตามวรรคหนึ่งหรือให้ความเห็นชอบตามวรรคสอง

มาตรา ๒๔ ในระหว่างที่ยังไม่มีประกาศอัญเชิญองค์พระรัชทายาทหรือองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ตามมาตรา ๒๓ ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน แต่ในกรณีที่ราชบัลลังก์ว่างลงในระหว่างที่ได้แต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไว้ตามมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ หรือระหว่างเวลาที่ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง ให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์นั้นๆ แล้วแต่กรณีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อไป ทั้งนี้ จนกว่าจะได้ประกาศอัญเชิญองค์พระรัชทายาทหรือองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์

ในกรณีที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ซึ่งได้รับการแต่งตั้งไว้และเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อไปตามวรรคหนึ่งไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ประธานองคมนตรีทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน

ในกรณีที่ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามวรรคหนึ่ง หรือทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวตามวรรคสอง ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐ วรรคสาม มาใช้บังคับ

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่คณะองคมนตรีจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๕ หรือมาตรา ๒๓ วรรคสอง หรือประธานองคมนตรีจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง หรือมาตรา ๒๕ วรรคสอง และอยู่ในระหว่างที่ไม่มีประธานองคมนตรีหรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้คณะองคมนตรีที่เหลืออยู่เลือกองคมนตรีคนหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ประธานองคมนตรี หรือปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง หรือตามมาตรา ๒๕ วรรคสาม แล้วแต่กรณี

หมวด ๓

สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

มาตรา ๒๖ การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๒๗ สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง

มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถขอมบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

มาตรา ๒๙ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหมายหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม

มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

มาตรา ๓๑ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษประหารชีวิตตามที่กฎหมายบัญญัติ ไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้

การจับ คุมขัง ตรวจค้นตัวบุคคล หรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิ และเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา ๓๒ บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่จะทำความผิดมิได้

มาตรา ๓๓ ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

มาตรา ๓๔ สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับความคุ้มครอง

การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว จะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน

มาตรา ๓๕ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน

บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถานโดยปกติสุข การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการตรวจค้นเคหสถาน จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา ๓๖ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและมีเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักร

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน การผังเมือง หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์

การเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้บุคคลผู้มีสัญชาติไทย เข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้

มาตรา ๓๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย

การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อกัน รวมทั้งการกระทำด้วยประการอื่นใดเพื่อให้ล่วงรู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสารทั้งหลายที่บุคคลมีติดต่อกันจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา ๓๘ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา นิกายของศาสนา หรือลัทธินิยม ในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนบัญญัติหรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในการใช้เสรีภาพดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้รัฐกระทำการใดๆ อันเป็นการรอนสิทธิหรือเสียประโยชน์อันควรมิควรได้เพราะเหตุที่ถือศาสนา นิกายของศาสนา ลัทธินิยม ในทางศาสนา หรือปฏิบัติตามศาสนบัญญัติหรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือ แตกต่างจากบุคคลอื่น

มาตรา ๓๙ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิ ในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

การสั่งปิดโรงพิมพ์ สถานีวิทยุกระจายเสียง หรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ เพื่อลดรอนเสรีภาพ ตามมาตรานี้ จะกระทำมิได้

การให้นำข่าวหรือบทความไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ใน ภาวะการสงครามหรือการรบ แต่ทั้งนี้จะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ ตราขึ้นตามความในวรรคสอง

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมาย บัญญัติ

การให้เงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นอุดหนุนหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐจะกระทำ มิได้

มาตรา ๔๐ กลิ่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และกำกับดูแลการ ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินการตามวรรคสองต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับ ท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้ง การแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

มาตรา ๔๑ พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ ย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าของกิจการนั้น แต่ต้องไม่ขัดต่อจรรยาบรรณแห่งการประกอบวิชาชีพ

ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ในกิจการ วิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ ย่อมมีเสรีภาพเช่นเดียวกับพนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนตาม วรรคหนึ่ง

มาตรา ๔๒ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ

การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการ
ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา ๔๓ บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐ
จะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ
เอกชน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ย่อมได้รับ
ความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๔๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่ง
กฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ
หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการสงคราม หรือในระหว่างเวลา
ที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

มาตรา ๔๕ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์
กลุ่มเกษตรกร องค์กรเอกชน หรือหมู่คณะอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่ง
กฎหมายเฉพาะเพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม
อันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันมิให้มีการผูกขาดตัดตอนในทางเศรษฐกิจ

มาตรา ๔๖ บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษหรือฟื้นฟูจารีตประเพณี
ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ
การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้
ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๔๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์
ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น ตามวิถีทาง
การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

การจัดองค์กรภายใน การดำเนินกิจการ และข้อบังคับของพรรคการเมือง ต้องสอดคล้องกับ
หลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง กรรมการบริหารของพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ซึ่งเห็นว่ามติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นจะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติหรือข้อบังคับดังกล่าวขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มติหรือข้อบังคับนั้นเป็นอันยกเลิกไป

มาตรา ๔๘ สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๔๙ การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ การผังเมือง การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการเกษตร หรือการอุตสาหกรรม การปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายในการเวนคืนนั้น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคหนึ่ง ต้องกำหนดให้อย่างเป็นธรรมโดยคำนึงถึงราคาซื้อขายตามปกติ การได้มา สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์และความเสียหายของผู้ถูกเวนคืน

กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องระบุวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนและกำหนดระยะเวลาการเข้าไช้อสังหาริมทรัพย์ไว้ให้ชัดแจ้ง ถ้ามิได้ใช้เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดดังกล่าว ต้องคืนให้เจ้าของเดิมหรือทายาท

การคืนอสังหาริมทรัพย์ให้เจ้าของเดิมหรือทายาทตามวรรคสาม และการเรียกคืนค่าทดแทนที่ชดเชยไป ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๕๐ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาด หรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน

มาตรา ๕๑ การเกณฑ์แรงงานจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการป้องกันภัยพิบัติสาธารณะอันมีมาเป็นการฉุกเฉิน หรือโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งให้กระทำได้ในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการสงครามหรือการรบ หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

มาตรา ๕๒ บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการทางสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน และผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การบริการทางสาธารณสุขของรัฐต้องเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนมีส่วนร่วมด้วยเท่าที่จะกระทำได้

การป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตราย รัฐต้องจัดให้แก่ประชาชนโดยไม่คิดมูลค่าและทันต่อเหตุการณ์ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๕๓ เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม

เด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแล มีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๕๔ บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๕๕ บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๕๖ สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมด้วยรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่อง ในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้าน สิ่งแวดล้อม ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ข้อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา ๕๗ สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมาย บัญญัติ

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องบัญญัติให้มีองค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้บริโภคทำหน้าที่ ให้ความเห็นในการตรากฎหมาย กฎ และข้อบังคับ และให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

มาตรา ๕๘ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วย ราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลนั้นจะกระทบ ต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของ บุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๕๙ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผล จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสีย สำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๖๐ บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการ ปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมาย บัญญัติ

มาตรา ๖๑ บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และได้รับแจ้งผลการพิจารณาภายในเวลา อันสมควร ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๖๒ สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการ ส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ ที่เป็นนิติบุคคล ให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้น

การกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานนั้น ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๖๓ บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ มิได้

ในกรณีที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง ผู้รู้เห็นการกระทำดังกล่าวย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว แต่ทั้งนี้ ไม่กระทบกระเทือนการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการดังกล่าว

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกกระทำการตามวรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้

มาตรา ๖๔ บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดในกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ ในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ

มาตรา ๖๕ บุคคลย่อมมีสิทธิต่อต้านโดยสันติวิธีซึ่งการกระทำใดๆ ที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

หมวด ๔

หน้าที่ของชนชาวไทย

มาตรา ๖๖ บุคคลมีหน้าที่รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๖๗ บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย

มาตรา ๖๘ บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

บุคคลซึ่งไม่ไปเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งได้ย่อมเสียสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ

การแจ้งเหตุที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งและการอำนวยความสะดวกในการไปเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๖๘ บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ รับราชการทหาร เสียภาษีอากร ช่วยเหลือราชการ รับการศึกษาอบรม พักพิทักษ์ ปกป้อง และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๗๐ บุคคลผู้เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชน

ในการปฏิบัติหน้าที่และในการปฏิบัติกรอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน บุคคลตามวรรคหนึ่งต้องวางตนเป็นกลางทางการเมือง

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งจะเลยหรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามหน้าที่ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง บุคคลผู้มีส่วนได้เสียย่อมมีสิทธิขอให้บุคคลตามวรรคหนึ่งหรือผู้บังคับบัญชาของบุคคลดังกล่าวชี้แจง แสดงเหตุผลและขอให้ดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองได้

หมวด ๕

แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา ๗๑ รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขต

มาตรา ๗๒ รัฐต้องจัดให้มีกำลังทหารไว้เพื่อพิทักษ์รักษาเอกราช ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ

มาตรา ๗๓ รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

มาตรา ๗๔ รัฐต้องส่งเสริมสัมพันธไมตรีกับนานาประเทศ และพึงถือหลักในการปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาค

มาตรา ๗๕ รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างรวดเร็ว และเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้พอเพียงกับการบริหารงานโดยอิสระของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

มาตรา ๙๖ รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

มาตรา ๙๗ รัฐต้องจัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง จัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐ เพื่อป้องกันการทุจริต และประพฤติมิชอบ และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่

มาตรา ๙๘ รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศ ในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น

มาตรา ๙๙ รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดการสะสมพิษที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

มาตรา ๑๐๐ รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน

รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

มาตรา ๑๐๑ รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้ คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัย ในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

มาตรา ๘๒ รัฐต้องจัดและส่งเสริมการสาธารณสุขให้ประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง

มาตรา ๘๓ รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม

มาตรา ๘๔ รัฐต้องจัดระบบการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม จัดหาแหล่งน้ำเพื่อเกษตรกรรมให้เกษตรกรอย่างทั่วถึง และรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรให้ได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกรเพื่อวางแผนการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร

มาตรา ๘๕ รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และคุ้มครองระบบสหกรณ์

มาตรา ๘๖ รัฐต้องส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ คุ้มครองแรงงานโดยเฉพาะแรงงานเด็กและแรงงานหญิง จัดระบบแรงงานสัมพันธ์ การประกันสังคม รวมทั้งค่าตอบแทนแรงงานให้เป็นธรรม

มาตรา ๘๗ รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีการสาธารณูปโภค

มาตรา ๘๘ บทบัญญัติในหมวดนี้มีไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน

ในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามมาตรา ๒๑๑ คณะรัฐมนตรีที่จะเข้ารับบริหารราชการแผ่นดินต้องชี้แจงต่อรัฐสภาให้ชัดเจนว่าจะดำเนินการใดเพื่อบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ และต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการรวมทั้งปัญหาและอุปสรรค เสนอต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง

มาตรา ๘๙ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหมวดนี้ ให้รัฐจัดให้มีสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ต้องให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้ความเห็นก่อนพิจารณาประกาศใช้

องค์ประกอบ ที่มา อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

หมวด ๖

รัฐสภา

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๕๐ รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

รัฐสภาจะประชุมร่วมกันหรือแยกกัน ข้อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๕๑ ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา

ในกรณีที่ไม่มีประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานสภาผู้แทนราษฎรไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ประธานรัฐสภาได้ ให้ประธานวุฒิสภำทำหน้าที่ประธานรัฐสภาแทน

ประธานรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ และดำเนินการกิจการของรัฐสภาในกรณีประชุมร่วมกันให้เป็นไปตามข้อบังคับ

ประธานรัฐสภาและผู้ทำหน้าที่แทนประธานรัฐสภาต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่
รองประธานรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้และตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย

มาตรา ๕๒ ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา

มาตรา ๕๓ ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นจากรัฐสภา เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

มาตรา ๕๔ ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดพระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยและพระราชทานคืนมายังรัฐสภา หรือเมื่อพ้นเก้าสิบวันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา รัฐสภาจะต้องปรึกษา ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นใหม่ ถ้ารัฐสภามีมติยืนยันตามเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อม

ถวายอีกครั้งหนึ่ง เมื่อพระมหากษัตริย์มิได้ทรงลงพระปรมาภิไธยพระราชทานคืนมาภายในสามสิบวัน ให้นายกรัฐมนตรีนำพระราชบัญญัติหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นประกาศในราชกิจจานุเบกษา ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้เสมือนหนึ่งว่าพระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว

มาตรา ๕๕ บุคคลจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในขณะเดียวกันมิได้

มาตรา ๕๖ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก ว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๑๘ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๑) หรือ (๑๒) หรือมาตรา ๑๓๓ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) หรือ (๑๐) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิคนั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๕๗ การออกจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาภายหลังวันที่สมาชิกภาพสิ้นสุดลง หรือวันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลง ข้อมไม่กระทบกระเทือนกิจการที่สมาชิคนั้นได้กระทำให้ในหน้าที่สมาชิก รวมทั้งการได้รับเงินประจำตำแหน่งหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นก่อนที่สมาชิคนั้นออกจากตำแหน่ง หรือก่อนที่ประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี เว้นแต่ในกรณีที่ออกจากตำแหน่งเพราะเหตุที่ผู้นั้นได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ให้คืนเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่ผู้นั้นได้รับมาเนื่องจากการดำรงตำแหน่งดังกล่าว

ส่วนที่ ๒

สภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๕๘ สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคน โดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อตามมาตรา ๕๙ จำนวนหนึ่งร้อยคน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๒ จำนวนสี่ร้อยคน

ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใด และยังมีได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๘๘ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้น โดยให้เลือกบัญชีรายชื่อใดบัญชีรายชื่อหนึ่งเพียงบัญชีเดียว และให้ถือเขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง

บัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้พรรคการเมืองจัดทำขึ้นพรรคการเมืองละหนึ่งบัญชีไม่เกินบัญชีละหนึ่งร้อยคน และให้ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนวันเปิดสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

รายชื่อของบุคคลในบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่งจะต้อง

- (๑) ประกอบด้วยรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ อย่างเป็นธรรม
- (๒) ไม่ซ้ำกับรายชื่อในบัญชีที่พรรคการเมืองอื่นจัดทำขึ้น และไม่ซ้ำกับรายชื่อของผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๒ และ

- (๓) จัดทำรายชื่อเรียงตามลำดับหมายเลข

มาตรา ๑๐๐ บัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนคะแนนเสียงรวมทั้งประเทศ ให้ถือว่าไม่มีผู้ใดในบัญชีนั้นได้รับเลือกตั้ง และมีให้นำคะแนนเสียงดังกล่าวมารวมคำนวณเพื่อหาสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามวรรคสอง

วิธีคำนวณสัดส่วนคะแนนเสียงที่บัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองแต่ละพรรคได้รับ อันจะถือว่าบุคคลซึ่งมีรายชื่ออยู่ในบัญชีของพรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้งตามสัดส่วนที่คำนวณได้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

ให้ถือว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งมีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมือง ได้รับเลือกตั้งเรียงตามลำดับจากหมายเลขต้นบัญชีลงไปตามจำนวนสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่คำนวณได้สำหรับบัญชีรายนั้น

มาตรา ๑๐๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๑๕ (๑) ในกรณีที่มีเหตุใด ๆ ทำให้ในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎรมีสมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อมีจำนวนไม่ถึงหนึ่งร้อยคน ให้สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๑๐๒ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เขตละหนึ่งคน

การคำนวณเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน ให้คำนวณจากจำนวนราษฎรทั้งประเทศ ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในที่สุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง เฉลี่ยด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ร้อยละ

จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดจะมี ให้นำจำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน ที่คำนวณได้ตามวรรคสองมาเฉลี่ยจำนวนราษฎรในจังหวัดนั้น จังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนตามวรรคสอง ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นได้หนึ่งคน จังหวัดใดมีราษฎรเกินเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน ทุกจำนวนราษฎรที่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน

เมื่อได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดตามวรรคสามแล้ว ถ้าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังไม่ครบที่ร้อยละ จังหวัดใดมีเศษที่เหลือจากการคำนวณตามวรรคสามมากที่สุด ให้จังหวัดนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน และให้เพิ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามวิธีการดังกล่าวแก่จังหวัดที่มีเศษที่เหลือจากการคำนวณตามวรรคสามในลำดับรองลงมาตามลำดับจนครบจำนวนที่ร้อยละ

มาตรา ๑๐๓ จังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกินหนึ่งคน ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และจังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกินหนึ่งคน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้งมีจำนวนเท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมี โดยจัดให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

จังหวัดใดมีการแบ่งเขตเลือกตั้งมากกว่าหนึ่งเขต ต้องแบ่งพื้นที่ของเขตเลือกตั้งแต่ละเขตให้ติดต่อกัน และต้องให้จำนวนราษฎรในแต่ละเขตใกล้เคียงกัน

มาตรา ๑๐๔ ในการเลือกตั้งทั่วไป ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้นเพียงบัญชีเดียว และมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นได้หนึ่งคน

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งซึ่งว่างลงตามมาตรา ๑๑๕ (๒) ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นได้หนึ่งคน

การเลือกตั้ง ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

ในแต่ละเขตเลือกตั้ง ให้ดำเนินการนับคะแนนทุกหน่วยเลือกตั้งรวมกันและประกาศผลการนับคะแนนโดยเปิดเผย ทั้งนี้ ณ สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งแต่เพียงแห่งเดียวในเขตเลือกตั้งนั้นตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด เว้นแต่เป็นกรณีที่มีความจำเป็นเฉพาะท้องถิ่น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดเป็นอย่างอื่นก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

การนับคะแนนและการประกาศคะแนนที่บัญชีรายชื่อแต่ละบัญชีได้รับในแต่ละเขตเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๓ ให้นำบทบัญญัติวรรคสามมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๐๕ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มียสิทธิเลือกตั้ง

(๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง และ

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๓ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง หรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร ข่อมียสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาบัญญัติ

มาตรา ๑๐๖ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

(๑) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๒) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

(๔) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๑๐๗ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เว้นแต่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา

(๔) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน

(๕) ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ด้วย คือ

(ก) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(ข) เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง หรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดนั้น

(ค) เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(ง) เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปีการศึกษา

(จ) เคยรับราชการหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี

มาตรา ๑๐๘ พรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้าเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด จะส่งได้คนเดียวในเขตเลือกตั้งนั้น

มาตรา ๑๐๙ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ

(๑) ดิดยาเสพติดให้โทษ

(๒) เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากคดี

(๓) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๐๖

(๑) (๒) หรือ (๔)

(๔) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๕) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไปโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(๖) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

มาตรา ๑๑๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปก้ำกายหรือแทรกแซงการบรรจุ แต่งตั้ง ย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง และเลื่อนขึ้นเงินเดือนของข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมีข้าราชการการเมือง พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๑๑๒ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

มาตรา ๑๑๓ เพื่อให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม ให้รัฐสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเรื่องดังต่อไปนี้

- (๑) จัดที่ปิดประกาศและที่ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในสาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐ
- (๒) พิมพ์และจัดส่งเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งไปให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
- (๓) จัดหาสถานที่หาเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง
- (๔) จัดสรรเวลาออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ให้แก่พรรคการเมือง
- (๕) กิจกรรมอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

การดำเนินการตาม (๑) (๔) และ (๕) โดยผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมือง หรือบุคคลอื่นนอกจากรัฐ จะกระทำมิได้

หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการดำเนินการตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งต้องให้อีกโอกาสโดยเท่าเทียมกัน

มาตรา ๑๑๔ อายุของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง

มาตรา ๑๑๕ เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง พระมหากษัตริย์จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

มาตรา ๑๑๖ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่

การยุบสภาผู้แทนราษฎรให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปภายในหกสิบวัน และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

การยุบสภาผู้แทนราษฎรจะกระทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน

มาตรา ๑๑๓ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง

มาตรา ๑๑๔ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎร หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๗

(๕) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๕ (๑) (๒) (๓) (๔) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐)

(๑๑) (๑๒) (๑๓) หรือ (๑๔)

(๖) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๑๑๐ หรือมาตรา ๑๑๑

(๗) ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี

(๘) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก หรือพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ให้พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่ลาออกหรือพรรคการเมืองมีมติ เว้นแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นได้อุทธรณ์ต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติคัดค้านว่ามติดังกล่าวมีลักษณะตามมาตรา ๔๗ วรรคสาม ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติดังกล่าวมิได้มีลักษณะตามมาตรา ๔๗ วรรคสาม ให้ถือว่าสมาชิกภาพสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย แต่ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติดังกล่าวมีลักษณะตามมาตรา ๔๗ วรรคสาม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นอาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

(๙) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก และไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวันนั้น

(๑๐) วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๓๐๗ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง หรือศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้พ้นจากสมาชิกภาพตามมาตรา ๕๖ ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติหรือศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย แล้วแต่กรณี

(๑๑) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยปีสิบวันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร

(๑๒) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

การสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตาม (๑) ให้มีผลในวันถัดจากวันที่ครบสามสิบวันนับแต่วันที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้ง

มาตรา ๑๑๕ เมื่อตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงเพราะเหตุอื่นใดนอกจากถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎรหรือเมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ตำแหน่งที่ว่างเป็นตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองใดจัดทำขึ้นตามมาตรา ๕๕ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง ให้ผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นในลำดับถัดไปเลื่อนขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทน

(๒) ในกรณีที่ตำแหน่งที่ว่างเป็นตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๒ ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นแทนภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่าง เว้นแต่อายุของสภาผู้แทนราษฎรจะเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนตาม (๑) ให้เริ่มตั้งแต่วันที่ถัดจากวันที่ผู้เข้ามาแทนนั้นได้รับการประกาศชื่อ ส่วนสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนตาม (๒) ให้เริ่มตั้งแต่วันที่เลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนนั้นให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของสภาผู้แทนราษฎรที่เหลืออยู่

มาตรา ๑๒๐ ภายหลังที่คณะรัฐมนตรีเข้าบริหารราชการแผ่นดินแล้ว พระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรที่สมาชิกในสังกัดของพรรคคนมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี และมีจำนวนมากที่สุดในบรรดาพรรคการเมืองที่สมาชิกในสังกัดมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี แต่ไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรในขณะแต่งตั้ง เป็นผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่ไม่มีพรรคการเมืองใดในสภาผู้แทนราษฎรมีลักษณะที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่ง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองซึ่งได้รับเสียงสนับสนุนข้างมากจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพรรคการเมืองที่สมาชิกในสังกัดของพรรคนั้น มิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี เป็นผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีที่มีเสียงสนับสนุนเท่ากัน ให้ใช้วิธีจับสลาก

ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ แต่งตั้งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรขอยกพ้นจากตำแหน่งเมื่อขาดคุณสมบัติดังกล่าวในวาระหนึ่งหรือวาระสอง และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๕๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ในกรณีเช่นนี้พระมหากษัตริย์จะได้ทรงแต่งตั้งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง

ส่วนที่ ๓

วุฒิสภา

มาตรา ๑๒๑ วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งจำนวนสองร้อยคน

ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ และยังมีได้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๑๒๒ การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง

การคำนวณเกณฑ์จำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่แต่ละจังหวัดจะพึงมี ให้คำนวณตามวิธีที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๒ วาระสอง วาระสาม และวาระสี่ โดยอนุโลม

มาตรา ๑๒๓ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นได้หนึ่งคน

การเลือกตั้งให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

ในกรณีที่จังหวัดใดมีสมาชิกวุฒิสภาได้มากกว่าหนึ่งคน ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้คะแนนสูงสุดเรียงตามลำดับจนครบจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะพึงมีได้ในจังหวัดนั้น เป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

มาตรา ๑๒๔ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐๕ และมาตรา ๑๐๖ มาใช้บังคับกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาด้วย โดยอนุโลม

มาตรา ๑๒๕ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง
- (๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- (๔) มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๑๐๗ (๕)

มาตรา ๑๒๖ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

(๑) เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมือง

(๒) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วยังไม่เกินหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๓) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ในอายุของวุฒิสภาคราวก่อนการสมัครรับเลือกตั้ง

(๔) เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๕ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) หรือ (๑๔)

มาตรา ๑๒๗ สมาชิกวุฒิสภาจะเป็นรัฐมนตรีหรือข้าราชการการเมืองอื่นมิได้

บุคคลผู้เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงมาแล้วยังไม่เกินหนึ่งปี เว้นแต่สมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๓๓ (๑) จะเป็นรัฐมนตรีหรือข้าราชการการเมืองอื่นมิได้

มาตรา ๑๒๘ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๑๐ และมาตรา ๑๑๑ มาใช้บังคับกับการกระทำอันต้องห้ามของสมาชิกวุฒิสภาด้วย โดยอนุโลม

มาตรา ๑๒๙ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

เพื่อประโยชน์ในการแนะนำผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยเท่าเทียมกัน ให้รัฐดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(๒) พิมพ์และจัดส่งเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งไปให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

(๓) จัดหาสถานที่ และจัดสรรเวลาออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เพื่อแนะนำผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(๔) กิจกรรมอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

การแนะนำผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยผู้สมัครรับเลือกตั้งเองหรือบุคคลอื่นจะกระทำได้เฉพาะเท่าที่มีบัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเท่านั้น

มาตรา ๑๓๐ อายุของวุฒิสภามีกำหนดคราวละหกปีนับแต่วันเลือกตั้ง

มาตรา ๑๓๑ เมื่ออายุของวุฒิสภาสิ้นสุดลง พระมหากษัตริย์จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่อายุของวุฒิสภาสิ้นสุดลง และวันเลือกตั้งต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามมาตรา ๑๖๘ ให้สมาชิกวุฒิสภาที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่ อายุของวุฒิสภาสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ทำหน้าที่ต่อไปจนกว่าสมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับเลือกตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มาตรา ๑๓๒ สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง

มาตรา ๑๓๓ สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง เมื่อ

- (๑) ถึงคราวออกตามอายุของวุฒิสภา
- (๒) ดาย
- (๓) ลาออก
- (๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๒๕
- (๕) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒๖
- (๖) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒๗
- (๗) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๑๒๘

(๘) วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๓๐๗ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง หรือศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัยให้พ้นจากสมาชิกภาพตามมาตรา ๘๖ ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่ วุฒิสภามีมติหรือศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย แล้วแต่กรณี

(๙) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลา ไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยสี่สิบวัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา

(๑๐) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๓๔ เมื่อตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลงเพราะเหตุอื่นใดนอกจากถึงคราวออกตามอายุของวุฒิสภา ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาขึ้นแทนภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง เว้นแต่อายุของวุฒิสภาจะเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

สมาชิกวุฒิสภาผู้เข้ามาแทนนั้นให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของวุฒิสภาที่เหลืออยู่

มาตรา ๑๓๕ ในการพิจารณาเลือก แต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบ ให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามมาตรา ๑๓๔ มาตรา ๑๔๓ มาตรา ๑๔๖ มาตรา ๑๕๕ มาตรา ๒๕๗ มาตรา ๒๖๑ มาตรา ๒๗๔ (๓) มาตรา ๒๗๗ มาตรา ๒๗๘ มาตรา ๒๗๙ (๓) มาตรา ๒๘๗ มาตรา ๓๐๒ และมาตรา ๓๑๒ ให้วุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งนั้น รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็น แล้วรายงานต่อวุฒิสภาเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป

การดำเนินการของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา

ส่วนที่ ๔

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๑๓๖ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกสี่คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์

ให้ประธานวุฒิสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๓๗ กรรมการการเลือกตั้งต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันเสนอชื่อ

(๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

(๔) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๖ หรือมาตรา ๑๐๙ (๑) (๒) (๔) (๕) (๖)

(๗) (๑๓) หรือ (๑๔)

(๕) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๖) ไม่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะห้าปีก่อนดำรงตำแหน่ง

(๗) ไม่เป็นผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลปกครอง กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

มาตรา ๑๓๘ การสรรหาและการเลือกประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ให้มีคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งจำนวนสิบคน ซึ่งประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลทุกแห่ง ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือสี่คน ผู้แทนพรรคการเมืองทุกพรรคที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคละหนึ่งคน ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือสี่คน ทำหน้าที่พิจารณาสรรหาผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๓๗ ซึ่งสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้ง จำนวนห้าคน เสนอต่อประธานวุฒิสภา โดยต้องเสนอพร้อมความยินยอมของผู้ได้รับการเสนอชื่อนั้น มติในการเสนอชื่อดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

(๒) ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวนห้าคน เสนอต่อประธานวุฒิสภา โดยต้องเสนอพร้อมความยินยอมของผู้ได้รับการเสนอชื่อนั้น

(๓) การเสนอชื่อตาม (๑) และ (๒) ให้กระทำภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีเหตุที่ทำให้ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ในกรณีที่คณะกรรมการสรรหาตาม (๑) ไม่อาจเสนอชื่อได้ภายในเวลาที่กำหนด หรือไม่อาจเสนอชื่อได้ครบจำนวนภายในเวลาที่กำหนด ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเสนอชื่อแทนจนครบจำนวนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องเสนอชื่อตาม (๑)

(๔) ให้ประธานวุฒิสภาเรียกประชุมวุฒิสภาเพื่อมีมติเลือกผู้ได้รับการเสนอชื่อตาม (๑) (๒) และ (๓) ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ในการนี้ ให้ห้าคนแรกซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่าถึงหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการการเลือกตั้ง แต่ถ้าจำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งดังกล่าวมีไม่ครบห้าคน ให้นำรายชื่อผู้ไม่ได้รับเลือกในคราวแรกนั้นมาให้สมาชิกวุฒิสภาออกเสียงลงคะแนนเลือกอีกครั้งหนึ่งต่อเนื่องกันไป และในกรณีนี้ ให้ถือว่าผู้ได้รับคะแนนเสียงสูงสุดเรียงลงไปตามลำดับจนครบห้าคน เป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ในครั้งนี้ ถ้ามีผู้ได้คะแนนเสียงเท่ากันในระดับใดอันเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเกินห้าคน ให้ประธานวุฒิสภาจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือก

(๕) ให้ผู้ได้รับเลือกตาม (๔) ประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการการเลือกตั้ง และแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ และให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป

มาตรา ๑๓๕ กรรมการการเลือกตั้งต้อง

- (๑) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ
- (๒) ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น
- (๓) ไม่ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไร

หรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

- (๔) ไม่ประกอบวิชาชีพอิสระอื่นใด

ในกรณีที่วุฒิสภาเลือกบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) โดยได้รับความยินยอมของผู้นั้น ผู้ได้รับเลือกจะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อเมื่อผู้นั้นได้ลาออกจากตำแหน่งตาม (๑) (๒) หรือ (๓) หรือ แสดงให้เห็นที่เชื่อได้ว่าตนได้เลิกประกอบวิชาชีพอิสระดังกล่าวแล้ว ซึ่งต้องกระทำภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับเลือก แต่ถ้าผู้นั้นมิได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพอิสระภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือว่า ผู้นั้นไม่เคยได้รับเลือกให้เป็นกรรมการการเลือกตั้ง และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๓๘ มาใช้บังคับ โดยอนุโลม

มาตรา ๑๔๐ กรรมการการเลือกตั้งมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

กรรมการการเลือกตั้งซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่ากรรมการการเลือกตั้งซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มาตรา ๑๔๑ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๓๗ หรือมาตรา ๑๓๘
- (๔) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

- (๕) วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๓๐๗ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

มาตรา ๑๔๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาว่ากรรมการการเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๓๗ หรือกระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๑๓๘ และให้ประธานรัฐสภาส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่ากรรมการการเลือกตั้งผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งหรือไม่

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยไปยังประธานรัฐสภาและประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับกับการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการการเลือกตั้งด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔๓ ในกรณีที่กรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งตามวาระพร้อมกันทั้งหมด ให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๓๘ ภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่มีการพ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีที่กรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราวออกตามวาระให้นำมาตรา ๑๓๘ มาใช้บังคับกับการสรรหาและการเลือกกรรมการการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างนั้นโดยอนุโลม ในกรณีนี้ ให้เสนอชื่อผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งต่อประธานวุฒิสภา เป็นจำนวนสองเท่าของผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่ง และให้วุฒิสภามีมติเลือก ทั้งนี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่มีการพ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้ได้รับเลือกอยู่ในตำแหน่งเพียงเท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๑๔๔ คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง

มาตรา ๑๔๕ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ออกประกาศกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง

(๒) มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง

(๓) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง

(๔) สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้ง เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้นๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(๕) ประกาศผลการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ

(๖) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้ศาล พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งการปฏิบัติหน้าที่ การสืบสวน สอบสวน หรือวินิจฉัยชี้ขาด

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งบุคคล คณะบุคคล หรือผู้แทนองค์การเอกชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย

มาตรา ๑๔๖ ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่สั่งการตามมาตรา ๑๔๕

มาตรา ๑๔๗ คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงโดยพลันเมื่อมีกรณีใดกรณีหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองซึ่งมีสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดเขตเลือกตั้งหนึ่ง กัดค้านว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๒) ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าก่อนได้รับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ใดได้กระทำการใดๆ โดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง หรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริตโดยผลของการที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดได้กระทำลงไป ทั้งนี้ อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง หรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๓) ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการออกเสียงประชามติได้เป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งคัดค้านว่าการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งใดเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งเสร็จแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องพิจารณาวินิจฉัยสั่งการโดยพลัน

มาตรา ๑๔๔ ในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา หรือประกาศให้มีการออกเสียงประชามติ มีผลใช้บังคับ ห้ามมิให้จับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปทำการสอบสวน เว้นแต่ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือในกรณีที่จับในขณะกระทำความผิด

ในกรณีที่มีการจับกรรมการการเลือกตั้งในขณะกระทำความผิด หรือจับ หรือคุมขังกรรมการการเลือกตั้งในกรณีอื่น ให้รายงานไปยังประธานกรรมการการเลือกตั้งโดยด่วน และประธานกรรมการการเลือกตั้งอาจสั่งให้ปล่อยผู้ถูกจับได้

ส่วนที่ ๕ บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง

มาตรา ๑๔๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย

มาตรา ๑๕๐ ก่อนเข้ารับหน้าที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาด้องปฏิญาณตนในที่ประชุมแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอปฏิญาณว่า ข้าพเจ้าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทุกประการ”

มาตรา ๑๕๑ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาแต่ละสภา มีประธานสภาคนหนึ่งและรองประธานคนหนึ่งหรือสองคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ตามมติของสภา

มาตรา ๑๕๒ ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่งจนสิ้นอายุของสภา หรือมีการยุบสภา

ประธานและรองประธานวุฒิสภาดำรงตำแหน่งจนถึงวันก่อนวันเลือกประธานและรองประธานวุฒิสภาใหม่

ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานและรองประธานวุฒิสภา ย่อมพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระตามวาระหนึ่งหรือวาระสอง แล้วแต่กรณี เมื่อ

(๑) ขาดจากสมาชิกภาพแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก

(๒) ลาออกจากตำแหน่ง

(๓) ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือข้าราชการการเมืองอื่น

(๔) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก

มาตรา ๑๕๓ ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการของสภานั้นๆ ให้เป็นไปตามข้อบังคับ รองประธานมีอำนาจหน้าที่ตามที่ประธานมอบหมายและปฏิบัติหน้าที่แทนประธานเมื่อประธานไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา และผู้ทำหน้าที่แทน ต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่

มาตรา ๑๕๔ เมื่อประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานและรองประธานวุฒิสภาไม่อยู่ในที่ประชุม ให้สมาชิกแห่งสภานั้นๆ เลือกตั้งกันขึ้นเองเป็นประธานในคราวประชุมนั้น

มาตรา ๑๕๕ การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกร่วมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภาจึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในการพิจารณาการระเบียบวาระกระทู้ถามตามมาตรา ๑๕๓ และมาตรา ๑๕๔ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาจะกำหนดเรื่ององค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้

มาตรา ๑๕๖ การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้

สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานวุฒิสภา ต้องจัดให้มีการบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคน และเปิดเผยบันทึกดังกล่าวไว้ในที่ที่ประชาชนอาจเข้าไปตรวจสอบได้ เว้นแต่กรณีการออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

การออกเสียงลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบให้กับบุคคลดำรงตำแหน่งใด ให้กระทำการลับ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้ และสมาชิกย่อมมีอิสระและไม่ถูกผูกพันโดยมติของพรรคการเมืองหรืออาณัติอื่นใด

มาตรา ๑๕๗ ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ที่ประชุมวุฒิสภา หรือในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใดในทางแถลงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น หรือออกเสียงลงคะแนนย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใดมิได้

เอกสิทธิ์ตามวรรคหนึ่งไม่คุ้มครองสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ หากถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณรัฐสภา และการกล่าว

ถ้อยคำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่น ซึ่งมีใช้รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสถานนั้น

ในกรณีตามวรรคสอง ถ้าสมาชิกกล่าวถ้อยคำใดที่อาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสถานนั้นได้รับความเสียหาย ให้ประธานแห่งสถานนั้นจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงตามที่บุคคลนั้นร้องขอตามวิธีการและภายในระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมของสถานนั้น ทั้งนี้ โดยไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลในการฟ้องคดีต่อศาล

มาตรา ๑๕๘ เอกสิทธิที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๗ ข้อมุ้มครองไปถึงผู้พิมพ์และผู้โฆษณา รายงานการประชุมตามข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี และคุ้มครองไปถึงบุคคลซึ่งประธานในที่ประชุมอนุญาตให้แถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมตลอดจนผู้ดำเนินการถ่ายทอดการประชุมสภาทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ที่ได้รับอนุญาตจากประธานแห่งสถานนั้น ด้วย โดยอนุโลม

มาตรา ๑๕๙ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อให้สมาชิกได้มาประชุมเป็นครั้งแรก

ในปีหนึ่งให้มีสมัยประชุมสามัญทั่วไป และสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติ

วันประชุมครั้งแรกตามวรรคหนึ่ง ให้ถือเป็นวันเริ่มสมัยประชุมสามัญทั่วไป ส่วนวันเริ่มสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนด ในกรณีที่การเริ่มประชุมครั้งแรกตามวรรคหนึ่งมีเวลาจนถึงสิ้นปีปฏิทินไม่ถึงหนึ่งร้อยห้าสิบวัน จะไม่มีการประชุมสมัยสามัญนิติบัญญัติสำหรับปีนั้นก็ได้

ในสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติ ให้รัฐสภาดำเนินการประชุมได้เฉพาะกรณีที่บัญญัติไว้ในหมวด ๒ หรือการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ การอนุมัติพระราชกำหนด การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม การให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญา การเลือกหรือการให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่ง การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง การตั้งกระทู้ถาม และการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เว้นแต่รัฐสภาจะมีมติให้พิจารณาเรื่องอื่นใดด้วยคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

มาตรา ๑๖๐ สมัยประชุมสามัญของรัฐสภาสมัยหนึ่งๆ ให้มีกำหนดเวลาหนึ่งร้อยยี่สิบวัน แต่พระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ขยายเวลาออกไปก็ได้

การปิดสมัยประชุมสามัญก่อนครบกำหนดเวลาหนึ่งร้อยยี่สิบวัน จะกระทำได้แต่โดยความเห็นชอบของรัฐสภา

มาตรา ๑๖๑ พระมหากษัตริย์ทรงเรียกประชุมรัฐสภา ทรงเปิดและทรงปิดประชุม

พระมหากษัตริย์จะเสด็จพระราชดำเนินมาทรงทำรัฐพิธีเปิดประชุมสมัยประชุมสามัญตามบัญญัติทั่วไปครั้งแรก ตามมาตรา ๑๕๕ วรคหนึ่ง ด้วยพระองค์เอง หรือจะไปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พระราชทายาท ซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว หรือผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้แทนพระองค์ มาทำรัฐพิธีก็ได้

มาตรา ๑๖๒ เมื่อมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งรัฐ พระมหากษัตริย์จะทรงเรียกประชุม รัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญก็ได้

มาตรา ๑๖๓ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาทั้งสองสภารวมกัน หรือสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการประกาศเรียกประชุมรัฐสภา เป็นการประชุมสมัยวิสามัญได้

คำร้องขอดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้ยื่นต่อประธานรัฐสภา

ให้ประธานรัฐสภานำความกราบบังคมทูลและลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา ๑๖๔ ภายใต้งบบังคับมาตรา ๑๖๓ การเรียกประชุม การขยายเวลาประชุม และการ ปิดประชุมรัฐสภา ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๑๖๕ ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามมิให้จับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ไปทำการสอบสวนในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา เว้นแต่ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก หรือในกรณีที่จับในขณะที่กระทำความผิด

ในกรณีที่มีการจับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในขณะที่กระทำความผิด ให้รายงาน ไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกโดยพลัน และประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกอาจสั่งให้ ปลดปล่อยผู้ถูกจับได้

มาตรา ๑๖๖ ในกรณีที่มีการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในคดีอาญา ไม่ว่าจะได้ฟ้องนอกหรือในสมัยประชุม ศาลจะพิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัยประชุมมิได้ เว้นแต่จะได้ รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก หรือเป็นคดีอันเกี่ยวกับกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการ การเลือกตั้ง หรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง แต่การพิจารณาคดีต้องไม่เป็น การขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุมสภา

การพิจารณาพิพากษาคดีที่ศาลได้กระทำก่อนมีคำอ้างว่าจำเลยเป็นสมาชิกของสภาใดสภาหนึ่ง ย่อมเป็นอันใช้ได้

มาตรา ๑๖๗ ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ถูกคุมขังในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาอยู่ก่อนสมัยประชุม เมื่อถึงสมัยประชุม พนักงานสอบสวนหรือศาล แล้วแต่กรณี ต้องส่งปล่อยทันทีถ้าประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้ร้องขอ

คำสั่งปล่อยตามวรรคหนึ่งให้มีผลบังคับตั้งแต่วันส่งปล่อยจนถึงวันสุดท้ายแห่งสมัยประชุม

มาตรา ๑๖๘ ในระหว่างที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ จะมีการประชุมวุฒิสภามิได้ เว้นแต่เป็นกรณีดังต่อไปนี้

(๑) การประชุมที่ให้อวุฒิสภากำหนดที่รัฐสภาตามมาตรา ๑๕ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๒๓ โดยถือคะแนนเสียงจากจำนวนสมาชิกของวุฒิสภา

(๒) การประชุมที่ให้อวุฒิสภากำหนดที่เลือก แต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบ ให้นุกลงดำรงตำแหน่งใดตามมาตรา ๑๓๘ มาตรา ๑๔๓ มาตรา ๑๕๖ มาตรา ๑๕๘ มาตรา ๒๕๗ มาตรา ๒๖๑ มาตรา ๒๗๔ (๓) มาตรา ๒๗๗ มาตรา ๒๗๘ มาตรา ๒๗๙ (๓) มาตรา ๒๘๗ มาตรา ๓๐๒ และมาตรา ๓๑๒

(๓) การประชุมที่ให้อวุฒิสภากำหนดที่พิจารณาและมีมติให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง

มาตรา ๑๖๘ ภายใต้งบกับมาตรา ๑๗๐ ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะเสนอได้ก็แต่โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือคณะรัฐมนตรี แต่ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเสนอได้ก็ต่อเมื่อมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี

การเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะกระทำได้เมื่อพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสังกัด มีมติให้เสนอได้ และต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่ายี่สิบคนรับรอง

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน หมายความว่าร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยเรื่องใดเรื่องหนึ่งต่อไปนี้

(๑) การตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร

(๒) การจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน

(๓) การกู้เงิน การค้ำประกัน หรือการใช้เงินกู้

(๔) เงินตรา

ในกรณีที่เป็นที่สงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินที่จะต้องมีการรับรองของนายกรัฐมนตรีหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมการการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ เป็นผู้วินิจฉัย

ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจัดให้มีการประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณากรณีตามวรรคสี่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มิกรณีดังกล่าว

มติของที่ประชุมร่วมกันตามวรรคสี่ให้ใช้เสียงข้างมากเป็นประมาณ ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๗๐ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายตามที่กำหนดในหมวด ๓ และหมวด ๕ แห่งรัฐธรรมนูญนี้

คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติเสนอมาด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อรวมทั้งการตรวจสอบ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๑๗๑ ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอและในขั้นรับหลักการไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน แต่สภาผู้แทนราษฎรได้แก้ไขเพิ่มเติม และประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้มีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งร่างการพิจารณาไว้ก่อน และภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มิกรณีดังกล่าว ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไปให้ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมการธิการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะเป็นผู้วินิจฉัย ถ้าที่ประชุมร่วมกันวินิจฉัยว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นมีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไปให้นายกรัฐมนตรีรับรอง ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีไม่ให้คำรับรองให้สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการแก้ไขเพื่อมิให้ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

มาตรา ๑๗๒ ร่างพระราชบัญญัติและร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน

มาตรา ๑๗๓ ร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีระบุไว้ในนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาตาม มาตรา ๒๑๑ ว่าจำเป็นต่อการบริหารราชการแผ่นดิน หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใด หากสภาผู้แทนราษฎรมิมีความเห็นชอบ และคะแนนเสียงที่ไม่ให้ความเห็นชอบไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ คณะรัฐมนตรีอาจขอให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อมีมติอีกครั้งหนึ่ง หากรัฐสภามีมติให้ความเห็นชอบ ให้ตั้งบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกของแต่ละสภามีจำนวนเท่ากันตามที่คณะรัฐมนตรีเสนอ ประกอบกันเป็นคณะกรรมการร่วมกันของรัฐสภาเพื่อพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น และให้คณะกรรมการร่วมกันของ
รัฐสภา รายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ได้พิจารณาแล้ว
ต่อรัฐสภา ถ้ารัฐสภามีมติเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น
ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๕๓ ถ้ารัฐสภามีมติไม่ให้ความเห็นชอบ ให้ร่างพระราชบัญญัติหรือร่าง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป

มาตรา ๑๑๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๑๐ เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เสนอตามมาตรา ๑๑๒ และลงมติเห็นชอบแล้ว ให้สภา
ผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นต่อวุฒิสภา วุฒิสภา
ต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เสนอมานั้นให้เสร็จภายใน
หกสิบวัน แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นร่างพระราช
บัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ต้องพิจารณาให้เสร็จภายในสามสิบวัน ทั้งนี้ เว้นแต่วุฒิสภาจะได้ลงมติให้
ขยายเวลาออกไปเป็นกรณีพิเศษซึ่งต้องไม่เกินสามสิบวัน กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม
และให้เริ่มนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นมาถึงวุฒิสภา

ระยะเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ไม่ให้นับรวมระยะเวลาที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล
รัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๑๗

ถ้าวุฒิสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไม่เสร็จ
ภายในกำหนดเวลาที่กล่าวในวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัติหรือ
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินไปยังวุฒิสภา ให้ประธาน
สภาผู้แทนราษฎรแจ้งไปด้วยว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เสนอไปนั้น
เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน คำแจ้งของประธานสภาผู้แทนราษฎรให้ถือเป็นเด็ดขาด

ในกรณีที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรมิได้แจ้งไปว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

มาตรา ๑๑๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๑๐ เมื่อวุฒิสภาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่าง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว

(๑) ถ้าเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๕๓

(๒) ถ้าไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไว้ก่อน และส่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร

(๓) ถ้าแก้ไขเพิ่มเติม ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นไปยังสภาผู้แทนราษฎร ถ้าสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๕๓ ถ้าเป็นกรณีอื่น ให้แต่ละสภาดังบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกแห่งสภานั้นๆ มีจำนวนเท่ากันตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด ประกอบเป็นคณะกรรมการพิจารณาเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น และให้คณะกรรมการร่วมกันรายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาแล้วต่อสภาทั้งสอง ถ้าสภาทั้งสองต่างเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๕๓ ถ้าสภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไว้ก่อน

คณะกรรมการร่วมกันอาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญได้ และเอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๑๕๘ นั้น ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำหน้าที่ตามมาตรานี้ด้วย

การประชุมคณะกรรมการร่วมกันต้องมีกรรมการของสภาทั้งสองมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๕๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๗๖ ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ต้องยับยั้งไว้ตามมาตรา ๑๗๕ นั้น สภาผู้แทนราษฎรจะยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ต่อเมื่อเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันได้ล่วงพ้นไปนับแต่วันที่วุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร สำหรับกรณีการยับยั้งตามมาตรา ๑๗๕ (๒) และนับแต่วันที่สภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย สำหรับกรณีการยับยั้งตามมาตรา ๑๗๕ (๓) ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างเดิมหรือร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๕๓

ถ้าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ต้องยับยั้งไว้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สภาผู้แทนราษฎรอาจยกร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างเดิมหรือร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๕๓

มาตรา ๑๗๗ ในระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดตามมาตรา ๑๗๕ คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ต้องยับยั้งไว้มิได้

ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เสนอหรือส่งให้พิจารณานั้น เป็นร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภา ส่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป

มาตรา ๑๗๘ ในกรณีที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือบรรดาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย หรือเมื่อพ้นเก้าสิบวันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา ให้เป็นอันตกไป

ในกรณีที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ภายหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี จะพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม หรือร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบต่อไปได้ ถ้าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปร้องขอภายในหกสิบวันนับแต่วันเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรกหลังการเลือกตั้งทั่วไป และรัฐสภามีมติเห็นชอบด้วย แต่ถ้าคณะรัฐมนตรีมิได้ร้องขอภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป

การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต่อไปตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

มาตรา ๑๙๕ งบประมาณรายจ่ายของแผ่นดินให้ทำเป็นพระราชบัญญัติ ถ้าพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณออกไม่ทันปีงบประมาณใหม่ ให้ใช้กฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณปีก่อนนั้นไปพลางก่อน

มาตรา ๑๙๖ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย สภาผู้แทนราษฎรจะต้องพิจารณาให้เสร็จภายในหนึ่งร้อยห้าวันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ถึงสภาผู้แทนราษฎร

ถ้าสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นไม่เสร็จภายในกำหนดเวลาที่กล่าวในวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าสภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ถึงวุฒิสภา

ในการพิจารณาของวุฒิสภา วุฒิสภาจะต้องให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา โดยจะแก้ไขเพิ่มเติมใดๆ มิได้ ถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น ในกรณีเช่นนี้และในกรณีที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบ ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๕๓

ถ้าร่างพระราชบัญญัตินี้ถึงวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วย ให้นำทบทวนร่างมาตรา ๑๙๖ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะแปรญัตติเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการมิได้ แต่อาจแปรญัตติได้ในทางลดหรือคัดถอนรายจ่ายซึ่งมิใช่รายจ่ายตามข้อผูกพันอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินสงฆ์เงินกู้
- (๒) ดอกเบี้ยเงินกู้
- (๓) เงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย

ในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรหรือของคณะกรรมการ การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใดๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย จะกระทำมิได้

ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา เห็นว่ามีการกระทำฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหก ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา และศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการกระทำฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหก ให้การเสนอการแปรญัตติ หรือการกระทำดังกล่าวสิ้นผลไป

มาตรา ๑๘๑ การจ่ายเงินแผ่นดินจะกระทำได้อีกเฉพาะที่ได้อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ กฎหมายเกี่ยวกับการโอนงบประมาณ หรือกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง เว้นแต่ในกรณีจำเป็นรีบด่วนจะจ่ายไปก่อนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีเช่นว่านี้ต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายชดใช้ในพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณถัดไป หรือเว้นแต่เป็นกรณีตามมาตรา ๒๓๐ วรรคสอง

มาตรา ๑๘๒ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินโดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๑๘๓ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาทุกคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้ แต่รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

มาตรา ๑๘๔ การบริหารราชการแผ่นดินเรื่องใดที่เป็นปัญหาสำคัญที่อยู่ในความสนใจของประชาชน เป็นเรื่องที่กระทบถึงประโยชน์ของประเทศชาติหรือประชาชน หรือที่เป็นเรื่องเร่งด่วน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอาจแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรก่อนเริ่มประชุมในวันนั้นว่าจะถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบในการบริหารราชการแผ่นดินเรื่องนั้นโดยไม่ต้องระบุคำถาม และให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรบรรจุเรื่องดังกล่าวไว้ในวาระการประชุมวันนั้น

การถามและการตอบกระทู้ตามวรรคหนึ่งให้กระทำได้สัปดาห์ละหนึ่งครั้ง และให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาเรื่องการบริหารราชการแผ่นดินนั้นได้เรื่องละไม่เกินสามครั้ง ทั้งนี้ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๑๘๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าสองในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี ญัตติดังกล่าวต้องเสนอชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนต่อไปซึ่งเป็นบุคคลตาม มาตรา ๒๐๑ วรรคสอง ด้วย และเมื่อได้มีการเสนอญัตติแล้ว จะมีการขุสภาผู้แทนราษฎรมิได้ เว้นแต่จะมีการถอนญัตติหรือการลงมตินั้นไม่ได้คะแนนเสียงตามวรรคสาม

การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามวาระหนึ่ง ถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของนายกรัฐมนตรีที่มีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือจงใจฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย จะเสนอโดยไม่มีการยื่นคำร้องขอตามมาตรา ๓๐๕ ก่อน มิได้ และเมื่อได้มีการยื่นคำร้องขอตามมาตรา ๓๐๕ แล้ว ให้ดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องรอผลการดำเนินการตามมาตรา ๓๐๕

เมื่อการอภิปรายทั่วไปสิ้นสุดลงโดยมิใช่ด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไป ให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่าว่างใจหรือไม่ว่างใจ การลงมติในกรณีเช่นว่านี้ มิให้กระทำในวันเดียวกับวันที่การอภิปรายสิ้นสุด มติไม่ว่างใจต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่มติไม่ว่างใจมีคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายนั้น เป็นอันหมดสิทธิที่จะเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีอีกตลอดสมัยประชุมนั้น

ในกรณีที่มติไม่ไว้วางใจมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรนำชื่อผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อตามวาระหนึ่งกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป และมีให้นำมาตรา ๒๐๒ มาใช้บังคับ

มาตรา ๑๘๖ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๘๕ วรคสอง วรคสาม และวรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๘๗ สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าสามในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินโดยไม่มีการลงมติ

การขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรานี้ จะกระทำได้ครั้งเดียวในสมัยประชุมหนึ่ง

มาตรา ๑๘๘ การประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมวุฒิสภา และการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ข้อมเป็นการเปิดเผยตามลักษณะที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมแต่ละสภา แต่ถ้าคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกของแต่ละสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือจำนวนสมาชิกของทั้งสองสภาเท่าที่มีอยู่ร่วมกัน แล้วแต่กรณีร้องขอให้ประชุมลับ ก็ให้ประชุมลับ

มาตรา ๑๘๕ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา มีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็น คณะกรรมการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิก ตั้งเป็นคณะกรรมการ วิชาสามัญ เพื่อกระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา แล้วรายงานต่อสภา มติตั้งคณะกรรมการวิชาสามัญดังกล่าวต้องระบุกิจการหรือเรื่องให้ชัดเจนและไม่ซ้ำ หรือซ้อนกัน

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งย่อมมีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียก บุคคลใด มาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาผู้นั้นได้

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคสองเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงาน ของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ให้ประธานคณะกรรมการแจ้งให้รัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชา หรือกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดทราบและมีคำสั่งให้บุคคลนั้นดำเนินการตามวรรคสอง เว้นแต่ เป็นกรณีที่เกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน ให้ถือว่าเป็นเหตุยกเว้นการปฏิบัติ ตามวรรคสอง

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๑๕๘ นั้น ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำ หน้าที่ตามมาตรานี้ด้วย

กรรมการสามัญซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ต้องมีจำนวนตามหรือ ใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มพรรคการเมือง ที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๕๑ ให้ประธานสภา ผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนดอัตราส่วนตามวรรคห้า

มาตรา ๑๕๐ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญ เกี่ยวกับเด็ก สตรี และคนชรา หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ หากสภาผู้แทนราษฎรมิได้พิจารณาโดย กรรมการเต็มสภา ให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิชาสามัญขึ้นประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชน เกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด

มาตรา ๑๕๑ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา มีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการเลือก และการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภา รองประธานสภา เรื่องหรือกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการสามัญแต่ละชุด การปฏิบัติหน้าที่และองค์ประชุมของคณะกรรมการ วิธีการประชุม การเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ การเสนอญัตติ

การปรึกษา การอภิปราย การลงมติ การบันทึกการลงมติ การเปิดเผยการลงมติ การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย ประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมการ และกิจการอื่นเพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๑๕๒ สาระสำคัญที่ต้องมีในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเรื่องต่างๆ ตามที่บัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาล ให้เป็นสาระสำคัญที่ต้องมีในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเรื่องนั้นๆ ตามรัฐธรรมนูญนี้

ส่วนที่ ๖

การประชุมร่วมกันของรัฐสภา

มาตรา ๑๕๓ ในกรณีต่อไปนี้ ให้รัฐสภาประชุมร่วมกัน

(๑) การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา ๑๕

(๒) การปฏิญาณตนของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อรัฐสภาตามมาตรา ๒๑

(๓) การรับทราบการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่ตราว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช

๒๔๖๗ ตามมาตรา ๒๒

(๔) การรับทราบหรือให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติตามมาตรา ๒๓

(๕) การปรึกษาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใหม่ตามมาตรา ๕๔

(๖) การมีมติให้รัฐสภาพิจารณาเรื่องอื่นในสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติได้ตามมาตรา ๑๕๕

(๗) การให้ความเห็นชอบในการปิดสมัยประชุมตามมาตรา ๑๖๐

(๘) การเปิดประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๖๑

(๙) การให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๗๓

(๑๐) การให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต่อไปตามมาตรา ๑๗๔ วรรคสอง

(๑๑) การตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๕๔

(๑๒) การแถลงนโยบายตามมาตรา ๒๑๑

(๑๓) การเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๒๑๓

(๑๔) การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงครามตามมาตรา ๒๒๓

(๑๕) การให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญาตามมาตรา ๒๒๔

(๑๖) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๓๑๓

มาตรา ๑๕๔ ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาให้ใช้ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ให้ใช้ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรโดยอนุโลมไปพลางก่อน

มาตรา ๑๕๕ ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ให้นำบทที่ใช้แก่สภาทั้งสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่ในเรื่องการตั้งคณะกรรมการ กรรมการซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของแต่ละสภาจะต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละสภา

ส่วนที่ ๗

ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

มาตรา ๑๕๖ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีจำนวนไม่เกินสามคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชน มีความรอบรู้และมีประสบการณ์ในการบริหารราชการแผ่นดิน วิสาหกิจ หรือกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ร่วมกันของสาธารณะ และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์

ให้ประธานวุฒิสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การสรรหา และการเลือกผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีวาระการดำรงตำแหน่งหกปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

มาตรา ๑๕๗ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณี

(ก) การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

(ข) การปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนหรือประชาชนโดยไม่เป็นธรรม ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ก็ตาม

(ค) กรณีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๒) จัดทำรายงานพร้อมทั้งเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อรัฐสภา

มาตรา ๑๕๘ ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ขอบบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามมาตรา ๑๕๗ (๑) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง เพื่อพิจารณาวินิจฉัย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลปกครอง แล้วแต่กรณี

ให้ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง แล้วแต่กรณี พิจารณาวินิจฉัยเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอตามวรรคหนึ่งโดยไม่ชักช้า

ส่วนที่ ๘

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มาตรา ๑๕๙ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่ง และกรรมการอื่นอีกสิบคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งมีความรู้ หรือประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์ ทั้งนี้ โดยต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้แทนจากองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนด้วย

ให้ประธานวุฒิสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การสรรหา การเลือก การถอดถอน และการกำหนดค่าตอบแทน กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีวาระการดำรงตำแหน่งหกปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

มาตรา ๒๐๐ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอ ให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

(๒) เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(๓) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

(๔) ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์การเอกชน และองค์การอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

(๕) จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน ภายในประเทศและเสนอต่อรัฐสภา

(๖) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชนประกอบด้วย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ รวมทั้งมีอำนาจอื่นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

หมวด ๗

คณะรัฐมนตรี

มาตรา ๒๐๑ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งและรัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกินสามสิบห้าคนประกอบเป็นคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน

นายกรัฐมนตรีต้องแต่งตั้งจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่พ้นจากสมาชิกภาพตามมาตรา ๑๑๔ (๗) ในอายุของสภาผู้แทนราษฎรชุดเดียวกัน

ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี

มาตรา ๒๐๒ ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเรียกประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรกตามมาตรา ๑๕๕

การเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่ง ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรรับรอง

มติของสภาผู้แทนราษฎรที่เห็นชอบด้วยในการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรี ต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร การลงมติในกรณีเช่นว่านี้ให้กระทำโดยการลงคะแนนโดยเปิดเผย

มาตรา ๒๐๓ ในกรณีที่มีพันกำหนดตามสิบวันนับแต่วันที่ที่มีการเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อให้สมาชิกได้มาประชุมเป็นครั้งแรกแล้ว ไม่ปรากฏว่ามีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงเห็นชอบให้ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๐๒ วรรคสาม ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่พันกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรนำความขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งบุคคลซึ่งได้รับคะแนนเสียงสูงสุดเป็นนายกรัฐมนตรี

มาตรา ๒๐๔ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในขณะเดียวกันมิได้

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ให้พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันถัดจากวันที่ครบสามสิบวันนับแต่วันที่ที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้ง

มาตรา ๒๐๕ ก่อนเข้ารับหน้าที่ รัฐมนตรีต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

มาตรา ๒๐๖ รัฐมนตรีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์

(๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

(๔) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๕ (๑) (๒) (๓) (๔) (๖) (๗) (๑๒) (๑๓)

หรือ (๑๔)

(๕) ไม่เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไป โดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีก่อนได้รับแต่งตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(๖) ไม่เป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งสมาชิกภาพสิ้นสุดลงมาแล้วยังไม่เกินหนึ่งปีนับถึงวันที่ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี เว้นแต่สมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๓๓ (๑)

มาตรา ๒๐๗ รัฐมนตรีจะเป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำนอกจากข้าราชการการเมืองมิได้

มาตรา ๒๐๘ รัฐมนตรีจะดำรงตำแหน่งหรือกระทำการใดตามที่บัญญัติในมาตรา ๑๑๐ มิได้ เว้นแต่ตำแหน่งที่ต้องดำรงตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และจะดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใดก็ได้ด้วย

มาตรา ๒๐๕ รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไป ทั้งนี้ ตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากการดังกล่าวต่อไป ให้รัฐมนตรีผู้นั้นแจ้งให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้รัฐมนตรีผู้นั้นโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ห้ามมิให้รัฐมนตรีผู้นั้นกระทำการใดอันมีลักษณะเป็นการเข้าไปบริหารหรือจัดการใดๆ เกี่ยวกับหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าว

มาตรา ๒๑๐ รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิเข้าประชุมและแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมสภา แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภามีมติให้เข้าประชุมในเรื่องใด รัฐมนตรีต้องเข้าร่วมประชุม

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๑๕๘ ให้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๑๑ คณะรัฐมนตรีที่จะบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาโดยไม่มี การลงมติความไว้วางใจ ทั้งนี้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันเข้ารับหน้าที่

ก่อนแถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามวรรคหนึ่ง หากมีกรณีที่สำคัญและจำเป็นเร่งด่วนซึ่งหากปล่อย ให้เนิ่นช้าไปจะกระทบต่อประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีที่เข้ารับหน้าที่จะดำเนินการไปพลางก่อน เพียงเท่าที่จำเป็นก็ได้

มาตรา ๒๑๒ ในการบริหารราชการแผ่นดิน รัฐมนตรีต้องดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายที่ได้แถลงไว้ตามมาตรา ๒๑๑ และต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรในหน้าที่ของตน รวมทั้งต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อรัฐสภาในนโยบายทั่วไปของคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๒๑๓ ในกรณีที่มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควร จะฟังความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา นายกรัฐมนตรีจะแจ้งไปยังประธานรัฐสภาขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ รัฐสภาจะลงมติ ในปัญหาที่อภิปรายมิได้

มาตรา ๒๑๔ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของ ประเทศชาติหรือประชาชน นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติได้

การออกเสียงประชามติต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการขอปรึกษาความเห็นของประชาชนว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกิจการสำคัญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามวาระหนึ่งซึ่งมิใช่เรื่องที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ การออกเสียงประชามติที่เกี่ยวกับตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือคณะบุคคลใดคณะบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ จะกระทำมิได้

ประกาศตามวาระหนึ่งต้องกำหนดวันให้ประชาชนออกเสียงประชามติซึ่งจะต้องไม่ก่อนเก้าสิบวัน แต่ไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา และวันออกเสียงประชามติต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

ในระหว่างที่ประกาศตามวาระหนึ่งมีผลใช้บังคับ รัฐต้องดำเนินการให้บุคคลฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบกับกิจการนั้น แสดงความคิดเห็นของตนได้โดยเท่าเทียมกัน

บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติ

ในการออกเสียงประชามติ หากผลปรากฏว่ามีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติเป็นจำนวนไม่มากกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากไม่เห็นชอบด้วยกับเรื่องที่ขอปรึกษานั้น แต่ถ้ามีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติมากกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติและปรากฏว่าผู้ออกเสียงประชามติโดยเสียงข้างมากให้ความเห็นชอบ ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากเห็นชอบด้วยกับเรื่องที่ขอปรึกษานั้น

การออกเสียงประชามติตามมาตรานี้มีผลเป็นเพียงการให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

มาตรา ๒๑๕ รัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามมาตรา ๒๑๖
- (๒) อายุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร
- (๓) คณะรัฐมนตรีลาออก

คณะรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่ง ต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ แต่ในกรณีพ้นจากตำแหน่งตาม (๒) จะใช้อำนาจแต่งตั้งหรือย้ายข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ หรือพนักงานของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง มิได้ เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๑๘ (๗) และวรรคสอง และมาตรา ๒๐๔ มาใช้บังคับกับคณะรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งและอยู่ในระหว่างที่ปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคสอง

ในกรณีที่เป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามมาตรา ๒๑๖ (๑) (๒) (๓) (๔) (๖) หรือ (๘) ให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๐๒ และมาตรา ๒๐๓ โดยอนุโลม

มาตรา ๒๑๖ ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๖

(๔) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก

(๕) สภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่ไว้วางใจตามมาตรา ๑๘๕ หรือมาตรา ๑๘๖

(๖) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๘ หรือมาตรา ๒๐๕

(๗) มีพระบรมราชโองการตามมาตรา ๒๑๗

(๘) วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๓๐๗ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๖ และมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับกับการสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๓) (๔) หรือ (๖)

มาตรา ๒๑๗ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรีตามที่นายกรัฐมนตรีถวายคำแนะนำ

มาตรา ๒๑๘ ในกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้

การตราพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้

ในการประชุมรัฐสภาคราวต่อไป ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาโดยไม่ชักช้า ถ้าอยู่นอกสมัยประชุมและการรอการเปิดสมัยประชุมสามัญจะเป็นการชักช้า คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาสามัญวิสามัญเพื่อพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดโดยเร็ว ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติ หรือสภาผู้แทนราษฎรอนุมัติแต่วุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น

หากพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่งมีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด และพระราชกำหนดนั้นต้องตกไปตามวรรคสาม ให้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก มีผลใช้บังคับต่อไปนับแต่วันที่มีการไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นมิผล

ถ้าสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาอนุมัติพระราชกำหนดนั้น หรือถ้าวุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป

การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในกรณีไม่อนุมัติ ให้มีผลตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การพิจารณาพระราชกำหนดของสภาผู้แทนราษฎรและของวุฒิสภาในกรณียืนยันการอนุมัติพระราชกำหนด จะต้องกระทำในโอกาสแรกที่มีการประชุมสภานั้นๆ

มาตรา ๒๑๕ ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะได้อนุมัติพระราชกำหนดใดตามมาตรา ๒๑๔ วรรคสาม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าพระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๑๔ วรรคหนึ่ง และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความคิดเห็นดังกล่าว ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ส่งความเห็นนั้นมา

เมื่อประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาได้รับความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้รอการพิจารณาพระราชกำหนดนั้นไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๑๔ วรรคหนึ่ง ให้พระราชกำหนดนั้นไม่มีผลบังคับมาแต่ต้น

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๑๔ วรรคหนึ่ง ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมด

มาตรา ๒๒๐ ในระหว่างสมัยประชุม ถ้ามีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรหรือเงินตราซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาโดยด่วนและลับเพื่อรักษาประโยชน์ของแผ่นดิน พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้

พระราชกำหนดที่ได้ตราขึ้นตามวรรคหนึ่ง จะต้องนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรภายในสามวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๑๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๒๑ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการตราพระราชกฤษฎีกาโดยไม่ขัด
ค้องกฎหมาย

มาตรา ๒๒๒ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการประกาศใช้และเลิกใช้กฎอัยการศึก
ตามลักษณะและวิธีการตามกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึก

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องประกาศใช้กฎอัยการศึกเฉพาะแห่งเป็นการรีบด่วน เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร
ย่อมกระทำได้ตามกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึก

มาตรา ๒๒๓ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการประกาศสงครามเมื่อได้รับความ
เห็นชอบของรัฐสภา

มติให้ความเห็นชอบของรัฐสภาต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิก
ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

ในระหว่างที่อายุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ ให้วุฒิสภำทำหน้าที่
รัฐสภาในการให้ความเห็นชอบตามวาระหนึ่ง และการลงมติดังต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสาม
ของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๒๒๔ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการทำหนังสือสัญญาสันติภาพ
สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่น กับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศ

หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทยหรือเขตอำนาจแห่งรัฐ หรือจะต้องออก
พระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามสัญญา ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

มาตรา ๒๒๕ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ

มาตรา ๒๒๖ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการถอดถอนฐานันดรศักดิ์และ
เรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์

มาตรา ๒๒๗ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งข้าราชการฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนตำแหน่ง
ปลัดกระทรวง อธิบดี และเทียบเท่า และทรงให้พ้นจากตำแหน่ง เว้นแต่กรณีที่พ้นจากตำแหน่งเพราะ
ความตาย

มาตรา ๒๒๘ ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมีใช้ข้าราชการการเมือง จะเป็น
ข้าราชการการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น มิได้

มาตรา ๒๒๙ เงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นขององคมนตรี ประธาน
และรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานและรองประธานวุฒิสภา ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

บำเหน็จบำนาญหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นขององคมนตรี ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานและรองประธานวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งพ้นจากตำแหน่ง ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๓๐ การจัดตั้งกระทรวง ทบวง กรม ขึ้นใหม่ โดยมีการกำหนดตำแหน่งหรืออัตราของข้าราชการหรือลูกจ้างเพิ่มขึ้น ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ

การรวมหรือการโอนกระทรวง ทบวง กรม ที่มีผลเป็นการจัดตั้งเป็นกระทรวง ทบวง กรม ขึ้นใหม่ หรือการรวมหรือการโอนกระทรวง ทบวง กรม ที่มีได้มีการจัดตั้งเป็นกระทรวง ทบวง กรม ขึ้นใหม่ ทั้งนี้ โดยไม่มีการกำหนดตำแหน่งหรืออัตราของข้าราชการหรือลูกจ้างเพิ่มขึ้น หรือการยุบกระทรวง ทบวง กรม ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ภายในสามปีนับแต่วันที่มีการรวมหรือการโอนกระทรวง ทบวง กรม ตามวรรคสอง จะกำหนดตำแหน่งหรืออัตราของข้าราชการหรือลูกจ้างเพิ่มขึ้นในกระทรวง ทบวง กรม ที่จัดตั้งขึ้นใหม่ หรือในกระทรวง ทบวง กรม ที่ถูกรวมหรือโอนไป มิได้

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสอง ให้ระบุอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม ที่จัดตั้งขึ้นใหม่ การโอนอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งหน่วยราชการหรือเจ้าพนักงานที่มีอยู่เดิม การโอนข้าราชการและลูกจ้าง งบประมาณรายจ่าย รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สิน เอาไว้ด้วย

การดำเนินการตามวรรคสองกับกระทรวง ทบวง กรม ที่มีพระราชบัญญัติจัดตั้งขึ้นแล้ว ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยให้ถือว่าพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นนั้น มีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติหรือกฎหมายที่มีผลใช้บังคับได้ดั่งเช่นพระราชบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้องด้วย

มาตรา ๒๓๑ บทกฎหมาย พระราชหัตถเลขา และพระบรมราชโองการ อันเกี่ยวกับราชการแผ่นดิน ต้องมีรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๒๓๒ บทกฎหมายที่ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้วหรือถือเสมือนหนึ่งว่าได้ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยพลัน

หมวด ๘

ศาล

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๒๓๓ การพิจารณาพิพากษารรคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

มาตรา ๒๓๔ บรรดาศาลทั้งหลายจะตั้งขึ้นได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ

การตั้งศาลขึ้นใหม่เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งหรือคดีที่มีข้อหาฐานใดฐานหนึ่งโดยเฉพาะ แทนศาลที่มีอยู่ตามกฎหมายสำหรับพิจารณาพิพากษาคดีนั้น จะกระทำมิได้

มาตรา ๒๓๕ การบัญญัติกฎหมายให้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ว่าด้วยธรรมนูญศาลหรือวิธีพิจารณาเพื่อใช้แก่คดีใดคดีหนึ่งโดยเฉพาะ จะกระทำมิได้

มาตรา ๒๓๖ การนั่งพิจารณาคดีของศาลต้องมีผู้พิพากษาหรือตุลาการครบองค์คณะ และผู้พิพากษาหรือตุลาการซึ่งมิได้นั่งพิจารณาคดีใด จะทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยคดีนั้นมิได้ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๓๗ ในคดีอาญา การจับและคุมขังบุคคลใด จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือผู้นั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นให้จับได้โดยไม่มีหมายตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยผู้ถูกจับจะต้องได้รับการแจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับ โดยไม่ชักช้า กับจะต้องได้รับโอกาสแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจทราบในโอกาสแรก และผู้ถูกจับซึ่งยังถูกควบคุมอยู่ ต้องถูกนำตัวไปศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน เพื่อศาลพิจารณาว่ามีเหตุที่จะขังผู้ถูกจับไว้ตามกฎหมายหรือไม่ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

หมายจับหรือหมายขังบุคคลจะออกได้ต่อเมื่อ

(๑) มีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดอาญาร้ายแรงที่มีอัตราโทษตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือ

(๒) มีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดอาญา และมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น ด้วย

มาตรา ๒๓๘ ในคดีอาญา การค้นในที่สาธารณะจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะมีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุให้ค้นได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๓๙ คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณาอย่างรวดเร็ว และจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ การไม่ให้ประกันต้องอาศัยเหตุตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ โดยเฉพาะในกฎหมาย และต้องแจ้งเหตุผลให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยทราบโดยเร็ว

สิทธิที่จะอุทธรณ์คัดค้านการไม่ให้ประกัน ข่อมได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลผู้ถูกควบคุม คุมขัง หรือจำคุก ข่อมมีสิทธิพบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัว และมีสิทธิได้รับการเยี่ยมตามสมควร

มาตรา ๒๔๐ ในกรณีที่มีการคุมขังตัวบุคคลในคดีอาญาหรือในกรณีอื่นใด ผู้ถูกคุมขังเอง พนักงานอัยการ หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกคุมขัง มีสิทธิร้องต่อศาลท้องที่มีอำนาจ พิจารณาคดีอาญาว่าการคุมขังเป็นการมิชอบด้วยกฎหมาย เมื่อมีคำร้องเช่นว่านี้ ให้ศาลดำเนินการไต่สวน ฝ่ายเดียวโดยด่วน ถ้าเห็นว่าคำร้องนั้นมีมูล ศาลมีอำนาจสั่งผู้คุมขังให้นำตัวผู้ถูกคุมขังมาศาลโดยพลัน และถ้าผู้คุมขังแสดงให้เห็นที่พอใจของศาลไม่ได้ว่าการคุมขังเป็นการชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลสั่งปล่อยตัวผู้ถูกคุมขังไปทันที

มาตรา ๒๔๑ ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยย่อมมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม

ในชั้นสอบสวน ผู้ต้องหา มีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้

ผู้เสียหายหรือจำเลยในคดีอาญาย่อมมีสิทธิตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวน หรือเอกสารประกอบคำให้การของตน เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในคดีอาญาที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องแล้ว ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือผู้มีส่วนได้เสีย ย่อมมีสิทธิขอทราบสรุปพยานหลักฐานพร้อมความเห็นของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสั่งคดี ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๔๒ ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐด้วยการจัดหาทนายความให้ตามที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีที่ผู้ถูกควบคุมหรือคุมขังไม่อาจหาทนายความได้ รัฐต้องให้ความช่วยเหลือโดยจัดหาทนายความให้โดยเร็ว

ในคดีแพ่ง บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๔๓ บุคคลย่อมมีสิทธิไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา

ถ้อยคำของบุคคลซึ่งเกิดจากการงู้อะ มีคำมั่นสัญญา ขู่เข็ญ หลอกลวง ถูกทรมาน ใช้กำลัง บังคับ หรือกระทำโดยมิชอบประการใดๆ ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

มาตรา ๒๔๔ บุคคลซึ่งเป็นพยานในคดีอาญามีสิทธิได้รับความคุ้มครอง การปฏิบัติที่เหมาะสม และค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๔๕ บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายในคดีอาญามีสิทธิได้รับความคุ้มครอง การปฏิบัติที่เหมาะสม และค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลใดได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือแก่ร่างกายหรือจิตใจเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่นโดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น และไม่มีโอกาสได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่น บุคคลนั้นหรือทายาทย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ ตามเงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๔๖ บุคคลใดตกเป็นจำเลยในคดีอาญาและถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดี หากปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดในการคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามสมควร ตลอดจนบรรดาสิทธิที่เสียไปเพราะการนั้นคืน ทั้งนี้ ตามเงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๔๗ บุคคลใดต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาอันถึงที่สุด บุคคลนั้น ผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานอัยการ อาจร้องขอให้มีการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ และหากปรากฏตามคำพิพากษาของศาลที่รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ว่าบุคคลนั้นมิได้เป็นผู้กระทำความผิด บุคคลนั้นหรือทายาทย่อมมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามสมควร ตลอดจนบรรดาสิทธิที่เสียไปเพราะผลแห่งคำพิพากษานั้นคืน ทั้งนี้ ตามเงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๔๘ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร หรือศาลอื่น ให้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดโดยคณะกรรมการคณะหนึ่งซึ่งประกอบด้วยประธานศาลฎีกาเป็นประธาน ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานศาลอื่น และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่เกินสี่คน ตามที่กฎหมายบัญญัติ เป็นกรรมการ

หลักเกณฑ์การเสนอปัญหาตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๔๙ ผู้พิพากษาและตุลาการมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของผู้พิพากษาและตุลาการไม่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาตามลำดับชั้น

การย้ายสำนวนคดีให้ผู้พิพากษาและตุลาการ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติ

การเรียกคืนสำนวนคดีหรือการโอนสำนวนคดี จะกระทำมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่จะกระทบกระเทือนต่อความยุติธรรมในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี

การโยกย้ายผู้พิพากษาและตุลาการโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้พิพากษาและตุลาการนั้น จะกระทำมิได้ เว้นแต่เป็นการโยกย้ายตามวาระตามที่กฎหมายบัญญัติ เป็นการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น เป็นกรณีที่อยู่ในระหว่างถูกดำเนินการทางวินัย หรือตกเป็นจำเลยในคดีอาญา

มาตรา ๒๕๐ ผู้พิพากษาและตุลาการจะเป็นข้าราชการการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมิได้

มาตรา ๒๕๑ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งผู้พิพากษาและตุลาการ และทรงให้พ้นจากตำแหน่งเว้นแต่กรณีที่พ้นจากตำแหน่งเพราะความตาย

การแต่งตั้งและการให้ผู้พิพากษาและตุลาการในศาลอื่นนอกจากศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร พ้นจากตำแหน่ง ตลอดจนอำนาจพิพากษาคดีและวิธีพิจารณาของศาลดังกล่าว ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลนั้น

มาตรา ๒๕๒ ก่อนเข้ารับหน้าที่ ผู้พิพากษาและตุลาการต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอลถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ในพระปรมาภิไธยด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยปราศจากอคติทั้งปวง เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ประชาชน และความสงบสุขแห่งราชอาณาจักร ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายทุกประการ”

มาตรา ๒๕๓ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้พิพากษาและตุลาการ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ จะนำระบบบัญชีเงินเดือนหรือเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนมาใช้บังคับ มิได้

บทบัญญัติวรรคหนึ่งให้นำมาใช้บังคับกับกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ด้วย โดยอนุโลม

มาตรา ๒๕๔ บุคคลจะดำรงตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม กรรมการในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือกรรมการในคณะกรรมการตุลาการของศาลอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ในเวลาเดียวกันมิได้ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นกรรมการโดยตำแหน่งหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ส่วนที่ ๒

ศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๕๕ ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่งและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอื่นอีกสิบสี่คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวนห้าคน

(๒) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ ศาลปกครองสูงสุดโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวนสองคน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิตาขานิติศาสตร์ ซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา ๒๕๗ จำนวนห้าคน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิตาขารัฐศาสตร์ ซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา ๒๕๗ จำนวนสามคน

ให้ผู้ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่ง ประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ

ให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๕๖ ผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๕๕ (๓) และ (๔) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปีบริบูรณ์

(๓) เคยเป็นรัฐมนตรี กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด อธิบดีหรือเทียบเท่า หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์

(๔) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๖ หรือมาตรา ๑๐๘ (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) (๗) (๑๓) หรือ (๑๔)

(๕) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๖) ไม่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมือง ในระยะสามปีก่อนดำรงตำแหน่ง

(๗) ไม่เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลปกครอง กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

มาตรา ๒๕๗ การสรรหาและการเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๕ (๓) และ (๔) ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ให้มีคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา
 คณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือสี่คน
 คณบดีคณะรัฐศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือสี่คน
 ผู้แทนพรรคการเมืองทุกพรรคที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคละหนึ่งคน ซึ่งเลือกกันเอง
 ให้เหลือสี่คน เป็นกรรมการ คณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่สรรหาและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตาม
 มาตรา ๒๕๕ (๓) จำนวนสิบคน และผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๕๕ (๔) จำนวนหกคน เสนอต่อ
 ประธานวุฒิสภา โดยต้องเสนอพร้อมความยินยอมของผู้ได้รับการเสนอชื่อนั้น ทั้งนี้ ภายในสามสิบวัน
 นับแต่วันที่มิเหตุทำให้ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว มติในการเสนอชื่อดังกล่าวต้องมี
 คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

(๒) ให้ประธานวุฒิสภาเรียกประชุมวุฒิสภาเพื่อมีมติเลือกบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อในบัญชีตาม
 (๑) ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ในการนี้ ให้ห้าคนแรกในบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา
 ๒๕๕ (๓) และสามคนแรกในบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๕๕ (๔) ซึ่งได้รับคะแนนสูงสุด
 และมีคะแนนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นตุลาการ
 ศาลรัฐธรรมนูญ แต่ถ้าจำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งดังกล่าวจากบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๕๕ (๓)
 มิไม่ครบห้าคน หรือจากบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๕๕ (๔) มิไม่ครบสามคนให้นำรายชื่อ
 ผู้ไม่ได้รับเลือกในคราวแรกในบัญชีนั้นมาให้สมาชิกวุฒิสภาออกเสียงลงคะแนนเลือกอีกครั้งหนึ่งต่อ
 เนื่องกันไป และในกรณีนี้ ให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเรียงลงไปตามลำดับจนครบจำนวน เป็นผู้ได้รับเลือก
 ให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเท่ากันในระดับใดอันเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเกิน
 ห้าคนหรือสามคน แล้วแต่กรณี ให้ประธานวุฒิสภาจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือก

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๕๕ วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับ

มาตรา ๒๕๘ ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้อง

(๑) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๒) ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น
 หรือไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของรัฐวิสาหกิจ หรือของหน่วยงานของรัฐ

(๓) ไม่ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไร
 หรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๔) ไม่ประกอบวิชาชีพอิสระอื่นใด

ในกรณีທີ່ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุด หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี เลือกบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) โดยได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น ผู้ได้รับเลือกจะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อเมื่อตนได้ลาออกจากการเป็นบุคคลตาม (๑) (๒) หรือ (๓) หรือแสดงหลักฐานให้เป็นที่เชื่อได้ว่าตนได้เลิกประกอบวิชาชีพอิสระดังกล่าวแล้ว ซึ่งต้องกระทำภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือก แต่ถ้าผู้นั้นมิได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพอิสระภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าผู้นั้นมิได้เคยรับเลือก ให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๖๑ มาใช้บังคับ

มาตรา ๒๕๕ ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีวาระการดำรงตำแหน่งเก้าปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นเจ้าพนักงานในการยุติธรรมตามกฎหมาย

มาตรา ๒๖๐ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) มีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์
- (๓) ลาออก
- (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๕๖
- (๕) กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๘
- (๖) วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๓๐๗ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง
- (๗) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ภายใต้บังคับมาตรา ๒๖๗

มาตรา ๒๖๑ ในกรณีที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งตามวาระพร้อมกันทั้งหมด ให้เริ่มดำเนินการตามมาตรา ๒๕๕ และมาตรา ๒๕๗ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญหรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งนอกจากกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ให้นำมาตรา ๒๕๕ (๑) มาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ ให้ดำเนินการเลือกให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุด ให้นำมาตรา ๒๕๕ (๒) มาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ ให้ดำเนินการเลือกให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่เป็นการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๕ (๓) หรือ (๔) ให้นำมาตรา ๒๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ในกรณีนี้ ให้เสนอชื่อผู้สมควรเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๒๕๕ (๓) หรือ (๔) เป็นจำนวนสองเท่าของผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งต่อประธานวุฒิสภา และให้วุฒิสภามีมติเลือก ทั้งนี้ ให้ดำเนินการเลือกให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนในระหว่างที่อยู่นอกสมัยประชุมของรัฐสภา ให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๕๗ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเปิดสมัยประชุมของรัฐสภา

ในกรณีที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่ง ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๕๕ วรรคสอง มาใช้บังคับ

มาตรา ๒๖๒ ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามมาตรา ๕๓ หรือร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดที่รัฐสภาลงมติยืนยันตามมาตรา ๕๔ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายอีกครั้งหนึ่ง

(๑) หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า

(๒) หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภาารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบคน เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภา ที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า

(๓) หากนายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้ส่งความเห็นเช่นว่านั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภา ทราบโดยไม่ชักช้า

ในระหว่างที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยให้นายกรัฐมนตรีระงับการดำเนินการเพื่อประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวไว้จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น ให้ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้แต่มีใช้กรณีตามวรรคสาม ให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งนั้นเป็นอันตกไป และให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการตามมาตรา ๕๓ หรือมาตรา ๕๔ แล้วแต่กรณี ต่อไป

มาตรา ๒๖๓ บทบัญญัติมาตรา ๒๖๒ (๒) ให้นำมาใช้บังคับกับร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี ให้ความเห็นชอบแล้ว แต่ยังไม่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๖๔ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นว่านั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว

มาตรา ๒๖๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้ศาล พนักงานสอบสวน หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย

มาตรา ๒๖๖ ในกรณีที่มิมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภา เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

มาตรา ๒๖๗ องค์กรคณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่าเก้าคน คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่จะมีบัญญัติเป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนจะต้องทำคำวินิจฉัยในส่วนของตนพร้อมแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมก่อนการลงมติ

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคน ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญอย่างน้อยต้องประกอบด้วยความเป็นมาหรือคำกล่าวหา สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง

มาตรา ๒๖๘ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ

มาตรา ๒๖๙ วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งต้องกระทำโดยมติเอกฉันท์ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการพิจารณาคดีโดยเปิดเผย การให้ออกาสถูกรณิแสดงความเห็นของคนก่อนการวินิจฉัยคดี การให้สิทธิถูกรณิขอตรวจดูเอกสารที่เกี่ยวข้องตน การเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการให้เหตุผลประกอบคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญด้วย

มาตรา ๒๗๐ ศาลรัฐธรรมนูญมีหน่วยธุรการของศาลรัฐธรรมนูญที่เป็นอิสระ โดยมีเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลรัฐธรรมนูญ

การแต่งตั้งเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ต้องได้รับความเห็นชอบของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่นทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ส่วนที่ ๓

ศาลยุติธรรม

มาตรา ๒๗๑ ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น

มาตรา ๒๗๒ ศาลยุติธรรมมีสามชั้น คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้หรือตามกฎหมายอื่น

ให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา โดยองค์คณะผู้พิพากษาประกอบด้วยผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา จำนวนเก้าคน ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับ และให้เลือกเป็นรายคดี

อำนาจหน้าที่ของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้และในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

มาตรา ๒๗๓ การแต่งตั้งและการให้ผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมพ้นจากตำแหน่ง ต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมก่อน แล้วจึงนำความกราบบังคมทูล

การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน และการลงโทษผู้พิพากษาในศาลยุติธรรม ต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ในการนี้ให้คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นชั้นศาลละหนึ่งคณะ เพื่อเสนอความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวเพื่อประกอบการพิจารณา

มาตรา ๒๗๔ คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ประธานศาลฎีกาเป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละชั้นศาล ชั้นศาลละสี่คน รวมเป็นสิบสองคน ซึ่งเป็นข้าราชการตุลาการในแต่ละชั้นศาล และได้รับเลือกจากข้าราชการตุลาการในทุกชั้นศาล

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคน ซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการตุลาการ และได้รับเลือกจากวุฒิสภา

คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และวิธีการเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๗๕ ศาลยุติธรรมมีหน่วยธุรการของศาลยุติธรรมที่เป็นอิสระ โดยมีเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลฎีกา

การแต่งตั้งเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม

สำนักงานศาลยุติธรรมมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่นทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ส่วนที่ ๔

ศาลปกครอง

มาตรา ๒๗๖ ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐ รัฐบาลกับเอกชน หรือระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐ รัฐบาลด้วยกัน ซึ่งเป็นข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ให้มีศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองชั้นต้น และจะมีศาลปกครองชั้นอุทธรณ์ด้วยก็ได้

มาตรา ๒๗๗ การแต่งตั้งและการให้ตุลาการในศาลปกครองพ้นจากตำแหน่ง ต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองตามที่กฎหมายบัญญัติก่อน แล้วจึงนำความกราบบังคมทูล

ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์และผู้ทรงคุณวุฒิในการบริหารราชการแผ่นดิน อาจได้รับแต่งตั้งให้เป็นตุลาการในศาลปกครองสูงสุดได้ การแต่งตั้งให้บุคคลดังกล่าวเป็นตุลาการในศาลปกครองสูงสุดให้แต่งตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนตุลาการในศาลปกครองสูงสุดทั้งหมด และต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองตามที่กฎหมายบัญญัติและได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาก่อน แล้วจึงนำความกราบบังคมทูล

การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน และการลงโทษตุลาการในศาลปกครอง ต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๗๔ การแต่งตั้งตุลาการในศาลปกครองให้ดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุดนั้น เมื่อได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองและวุฒิสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป

มาตรา ๒๗๕ คณะกรรมการตุลาการศาลปกครองประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเก้าคนซึ่งเป็นตุลาการในศาลปกครองและได้รับเลือกจากตุลาการในศาลปกครองด้วยตนเอง

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับเลือกจากวุฒิสภาสองคน และจากคณะรัฐมนตรีอีกหนึ่งคน คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และวิธีการเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๗๖ ศาลปกครองมีหน่วยธุรการของศาลปกครองที่เป็นอิสระ โดยมีเลขาธิการสำนักงานศาลปกครองเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลปกครองสูงสุด

การแต่งตั้งเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง ต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองตามที่กฎหมายบัญญัติ

สำนักงานศาลปกครองมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่นทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ส่วนที่ ๕

ศาลทหาร

มาตรา ๒๘๑ ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาทหารและคดีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

การแต่งตั้งและการให้ตุลาการศาลทหารพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

หมวด ๕ การปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๒๘๒ ภายใต้บังคับมาตรา ๑ รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น

มาตรา ๒๘๓ ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ ข้อมมีสิทธิได้รับจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องทำเท่าที่จำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่ต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ จะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ มิได้

มาตรา ๒๘๔ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ

การกำหนดอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญ

เพื่อพัฒนาการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง

(๒) การจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองเป็นสำคัญ

(๓) การจัดให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งทำหน้าที่ตาม (๑) และ (๒) ประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยมีจำนวนเท่ากัน

ในกรณีที่มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่และการจัดสรรภาษีและอากรตาม (๑) และ (๒) ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดแล้ว คณะกรรมการตาม (๓) จะต้องนำเรื่องดังกล่าวมาพิจารณาทบทวนใหม่ทุกระยะเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่หรือวันที่มีการจัดสรรภาษีและอากรแล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของการกำหนดอำนาจและหน้าที่ และการจัดสรรภาษีและอากรที่ได้กระทำไปแล้ว ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญ

การดำเนินการตามวรรคสี่ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานรัฐสภาแล้ว ให้มีผลใช้บังคับได้

มาตรา ๒๔๕ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง

คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น

การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

สมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นจะเป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น มิได้

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในกรณีที่มีการยุบสภาท้องถิ่น หรือในกรณีที่สมาชิกสภาท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะตามมาตรา ๒๔๖ และต้องมีการแต่งตั้งคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว มิให้นำบทบัญญัติวรรคสอง วรรคสาม และวรรคหก มาใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๔๖ ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนเสียง เห็นว่าสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป ให้สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การลงคะแนนเสียงตามวรรคหนึ่งต้องมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาลงคะแนนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด

มาตรา ๒๔๗ ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีจำนวนไม่น้อยกว่า
กึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธาน
สภาท้องถิ่นเพื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้

คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องจัดทำร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นเสนอมาด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อรวมทั้งการตรวจสอบ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๔๘ การแต่งตั้งและการให้พนักงานและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
พ้นจากตำแหน่ง ต้องเป็นไปตามความต้องการและความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่นและต้องได้รับความ
เห็นชอบจากคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นก่อน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นตามวรรคหนึ่งจะต้องประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยราชการ
ที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กฎหมาย
บัญญัติ โดยมีจำนวนเท่ากัน

การโยกย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน และการลงโทษพนักงานและลูกจ้างของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๔๙ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญา
ท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพตามความ
เหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ
แต่ต้องไม่ขัดต่อมาตรา ๔๓ และมาตรา ๘๑ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดการศึกษาอบรมภายในท้องถิ่นตามวรรคสอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงถึง
การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นด้วย

มาตรา ๒๕๐ เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมี
อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ที่อยู่ในเขตพื้นที่

(๒) การเข้าไปมีส่วนในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกเขตพื้นที่
เฉพาะในกรณีที่มีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตน

(๓) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมใดนอกเขตพื้นที่ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

หมวด ๑๐

การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

ส่วนที่ ๑

การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

มาตรา ๒๕๑ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

- (๑) นายกรัฐมนตรี
- (๒) รัฐมนตรี
- (๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๔) สมาชิกวุฒิสภา
- (๕) ข้าราชการการเมืองอื่น
- (๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย

มาตรา ๒๕๒ บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นกรับเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นกรับพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่ถูกถอดตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ภายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย

มาตรา ๒๕๓ เมื่อได้รับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบแล้ว ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมอบหมาย ลงลายมือชื่อกำกับไว้ในบัญชีทุกหน้า

บัญชีและเอกสารประกอบตามวรรคหนึ่งของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีให้เปิดเผยให้สาธารณชนทราบโดยเร็วแต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว บัญชีของผู้ดำรงตำแหน่งอื่นห้ามมิให้เปิดเผยแก่ผู้ใด เว้นแต่การเปิดเผยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาพิพากษาคดีหรือการวินิจฉัยชี้ขาด และได้รับการร้องขอจากศาลหรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวโดยเร็ว

มาตรา ๒๕๔ ในกรณีที่มีการยื่นบัญชีเพราะเหตุที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดพ้นจากตำแหน่งหรือตาย ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทำการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งนั้น แล้วจัดทำรายงานผลการตรวจสอบ รายงานดังกล่าวให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่งผู้ใดมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติส่งเอกสารทั้งหมดที่มีอยู่พร้อมทั้งรายงานผลการตรวจสอบไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกตินั้นตกเป็นของแผ่นดินต่อไป

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๐๕ วรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๕๕ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้น

พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องขึ้นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีอาการกระทำ
ดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่
พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่อง
ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้ว ให้นำบทบัญญัติ
มาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๕๖ บทบัญญัติมาตรา ๒๕๑ มาตรา ๒๕๒ มาตรา ๒๕๓ วรรคหนึ่งและวรรคสาม
และมาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง ให้ใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐตามที่บัญญัติในกฎหมายประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตด้วยโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๒

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

มาตรา ๒๕๗ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประกอบด้วยประธาน
กรรมการคนหนึ่งและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกแปดคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำ
ของวุฒิสภา

กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องเป็นผู้ซึ่งมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่
ประจักษ์ มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๕๖

การสรรหาและการเลือกกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติให้นำบทบัญญัติ
มาตรา ๒๕๗ และมาตรา ๒๕๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ โดยให้คณะกรรมการสรรหากรรมการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจำนวนสิบห้าคน ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธานศาล
รัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลทุกแห่ง
ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือเจ็ดคน ผู้แทนพรรคการเมืองทุกพรรคที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พรรคละหนึ่งคน ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือห้าคน เป็นกรรมการ

ให้ประธานวุฒิสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

มาตรา ๒๕๘ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีวาระการดำรงตำแหน่ง
เก้าปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

การพ้นจากตำแหน่ง การสรรหาและการเลือกกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติแทนตำแหน่งที่ว่างให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๖๐ และมาตรา ๒๖๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๕๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาว่ากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติผู้ใดกระทำการขาดความเที่ยงธรรม จงใจฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือมีพฤติการณ์ที่เป็นการเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่งอย่างร้ายแรง และขอให้วุฒิสภามีมติให้พ้นจากตำแหน่งได้

มติของวุฒิสภาให้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพ้นจากตำแหน่งตามวาระหนึ่ง ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

มาตรา ๓๐๐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่ากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติผู้ใดร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวกระทำการตามวรรคหนึ่งเป็นข้อๆ ให้ชัดเจน และให้ยื่นต่อประธานวุฒิสภา เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับคำร้องแล้วให้ส่งคำร้องดังกล่าวไปยังศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อพิจารณาพิพากษา

กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติผู้ถูกกล่าวหา จะปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างนั้นมิได้จนกว่าจะมีคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้ยกคำร้องดังกล่าว

มาตรา ๓๐๑ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเห็นเสนอต่อวุฒิสภากตามมาตรา ๓๐๕

(๒) ไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเห็นส่งไปยังศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๓๐๘

(๓) ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๔) ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงรวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๖ ตามบัญชีและเอกสารประกอบที่ได้ยื่นไว้

(๕) รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรีสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ทุกปี และนำรายงานนั้นออกพิมพ์เผยแพร่ต่อไป

(๖) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๔๖ และมาตรา ๒๖๕ มาใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติด้วย โดยอนุโลม

มาตรา ๓๐๒ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน่วยธุรการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่เป็นอิสระ โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

การแต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและวุฒิสภา

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ส่วนที่ ๓

การถอดถอนจากตำแหน่ง

มาตรา ๓๐๓ ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด หรืออัยการสูงสุด ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย วุฒิสภามีอำนาจถอดถอนผู้นั้นออกจากตำแหน่งได้

บทบัญญัติวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

(๒) ผู้พิพากษาหรือตุลาการ พนักงานอัยการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ทั้งนี้ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มาตรา ๓๐๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๓๐๓ ให้ถอดถอนบุคคลตามมาตรา ๓๐๓ ออกจากตำแหน่งได้ คำร้องขอดังกล่าวต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวกระทำความผิดเป็นข้อๆ ให้ชัดเจน

สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภามีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๓๐๓ ให้ถอดถอนสมาชิกวุฒิสภา ออกจากตำแหน่งได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการที่ประชาชนจะเข้าชื่อร้องขอตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มาตรา ๓๐๕ เมื่อได้รับคำร้องขอตามมาตรา ๓๐๔ แล้ว ให้ประธานวุฒิสภาส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการไต่สวนโดยเร็ว

เมื่อไต่สวนเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทำรายงานเสนอต่อวุฒิสภา โดยในรายงานดังกล่าวต้องระบุให้ชัดเจนว่าข้อกล่าวหาตามคำร้องขอข้อใดมีมูลหรือไม่เพียงใด พร้อมทั้งระบุเหตุแห่งการนั้น

ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเห็นว่าข้อกล่าวหาตามคำร้องขอข้อใดเป็นเรื่องสำคัญ จะแยกทำรายงานเฉพาะข้อนั้นส่งไปให้วุฒิสภาพิจารณาไปก่อนก็ได้

ถ้าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติว่าข้อกล่าวหาใดมีมูล นับแต่วันดังกล่าว ผู้ดำรงตำแหน่งที่ถูกกล่าวหาจะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้จนกว่าวุฒิสภามีมติ และให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังประธานวุฒิสภาเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๓๐๖ และอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อไป แต่ถ้าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเห็นว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาข้อนั้นเป็นอันตกไป

ในกรณีที่อัยการสูงสุดเห็นว่ารายงาน เอกสาร และความเห็นที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติส่งให้ตามวรรคสี่ยังไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ ให้อัยการสูงสุดแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบเพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้ระบุนข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้น

ให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน ในกรณีนี้ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและอัยการสูงสุดตั้งคณะทำงานขึ้นคณะหนึ่ง โดยมีผู้แทนจากแต่ละฝ่ายจำนวนฝ่ายละเท่ากัน เพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานให้สมบูรณ์ แล้วส่งให้อัยการสูงสุดเพื่อฟ้องคดีต่อไป ในกรณีที่คณะทำงานดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการฟ้องคดีได้ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจดำเนินการฟ้องคดีเองหรือแต่งตั้งทนายความให้ฟ้องคดีแทน ก็ได้

มาตรา ๓๐๖ เมื่อได้รับรายงานตามมาตรา ๓๐๕ แล้ว ให้ประธานวุฒิสภาจัดให้มีการประชุมวุฒิสภาเพื่อพิจารณากรณีดังกล่าวโดยเร็ว

ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติส่งรายงานให้นอกสมัยประชุม ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบเพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญ และให้ประธานรัฐสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา ๓๐๗ สมาชิกวุฒิสภามีอิสระในการออกเสียงลงคะแนนซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ มติที่ให้ถอดถอนผู้ใดออกจากตำแหน่ง ให้ถือเอาคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

ผู้ใดถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งหรือให้ออกจากราชการนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติให้ถอดถอน และให้ตัดสิทธิผู้นั้นในการดำรงตำแหน่งใดในทางการเมืองหรือในการรับราชการเป็นเวลาห้าปี

มติของวุฒิสภาตามมาตรา นี้ให้เป็นที่สุด และจะมีการร้องขอให้ถอดถอนบุคคลดังกล่าวโดยอาศัยเหตุเดียวกันอีกมิได้ แต่ไม่กระทบกระเทือนการพิจารณาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ส่วนที่ ๔

การดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

มาตรา ๓๐๘ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมืองอื่น ถูกกล่าวหาว่าร้ายวญผิดปกติ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีอำนาจพิจารณาพิพากษา

บทบัญญัติวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับกรณีที่บุคคลดังกล่าวหรือบุคคลอื่นเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนด้วย

มาตรา ๓๐๕ ผู้เสียหายจากการกระทำตามมาตรา ๓๐๔ มีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพื่อให้ดำเนินการตามมาตรา ๓๐๑ (๒) ได้ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๐๕ วรรคหนึ่ง วรรคสี่ และวรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๑๐ ในการพิจารณาคดี ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง บิดจำนวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหลักในการพิจารณา และอาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๖๕ มาใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองด้วยโดยอนุโลม

บทบัญญัติว่าด้วยความคุ้มกันของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามาตรา ๑๖๖ และมาตรา ๑๖๗ มิให้นำมาใช้บังคับกับการพิจารณาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

มาตรา ๓๑๑ การพิพากษาคดีให้ถือเสียงข้างมาก โดยผู้พิพากษาซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนต้องทำความเห็นในการวินิจฉัยคดีเป็นหนังสือพร้อมทั้งต้องแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมก่อนการลงมติ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- (๑) ชื่อผู้ถูกกล่าวหา
- (๒) เรื่องที่ถูกกล่าวหา
- (๓) ข้อกล่าวหาและสรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา
- (๔) เหตุผลในการวินิจฉัยทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย
- (๕) บทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง
- (๖) คำวินิจฉัยคดี รวมทั้งการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง ถ้ามี

คำสั่งและคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้เปิดเผยและเป็นที่สุด

หมวด ๑๑

การตรวจเงินแผ่นดิน

มาตรา ๓๑๒ การตรวจเงินแผ่นดิน ให้กระทำโดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินที่เป็นอิสระและเป็นกลาง

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกเก้าคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้มีความชำนาญและประสบการณ์ด้านการตรวจเงินแผ่นดิน การบัญชี การตรวจสอบภายใน การเงินการคลัง และด้านอื่น

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีหน่วยธุรการของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินที่เป็นอิสระ โดยมีผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้มีความชำนาญและประสบการณ์ด้านการตรวจเงินแผ่นดิน การบัญชี การตรวจสอบภายใน การเงินการคลัง หรือด้านอื่น

ให้ประธานวุฒิสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

กรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละหกปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การสรรหาและการเลือก และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน รวมทั้งอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

การกำหนดคุณสมบัติและวิธีการเลือกบุคคลซึ่งจะได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน จะต้องเป็นไปเพื่อให้ได้บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมและมีความซื่อสัตย์ สุจริต และเพื่อให้ได้หลักประกันความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลดังกล่าว

หมวด ๑๒

การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๓๑๓ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญจะกระทำก็ได้ก็แต่โดยหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องมาจากคณะรัฐมนตรี หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวน ไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือจากสมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเสนอหรือร่วมเสนอญัตติดังกล่าวได้เมื่อพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นสังกัดมีมติให้เสนอได้

ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปของรัฐ จะเสนอมิได้

(๒) ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องเสนอเป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมและให้รัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระ

(๓) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

(๔) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สองขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ

(๕) เมื่อการพิจารณาในวาระที่สองเสร็จสิ้นแล้ว ให้รอไว้สิบห้าวัน เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้วให้รัฐสภาพิจารณาในวาระที่สามต่อไป

(๖) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขั้นสุดท้าย ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

(๗) เมื่อการลงมติได้เป็นไปตามที่กล่าวแล้วให้นำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๓๑๔ ให้คณะองคมนตรีซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ เป็นคณะองคมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

ในระหว่างที่สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาลิ้นสุดลงพร้อมกันทั้งหมดตามมาตรา ๓๒๓ ให้ประธานองคมนตรีทำหน้าที่คณะองคมนตรีด้วย และให้คณะองคมนตรีที่เหลืออยู่ทำหน้าที่รัฐสภาตามมาตรา ๑๕ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ และมีให้นำมาตรา ๒๐ วรรคสาม และมาตรา ๒๔ วรรคสาม มาใช้บังคับ และให้คณะองคมนตรีเลือกองคมนตรีคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่ประธานเป็นการชั่วคราว

มาตรา ๓๑๕ นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้สภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมครั้งสุดท้ายโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๕ ทำหน้าที่สภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้จนถึงวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๓๒๔ และให้วุฒิสภากตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมครั้งสุดท้ายโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๕ ทำหน้าที่วุฒิสภากตามรัฐธรรมนูญนี้ จนถึงวันที่ครบสี่ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภากตามวรรคห้า (๑) หรือวันเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภากตามวรรคห้า (๒) แล้วแต่กรณี

ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้อยู่ต่อไปจนครบอายุของสภาผู้แทนราษฎร หรือเมื่อมีการยุบสภา หรือเมื่อสมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามมาตรา ๓๒๓ แล้วแต่กรณี ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ ให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่าที่มีอยู่

ให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นสมาชิกวุฒิสภากตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้จนกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภากจะสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมครั้งสุดท้ายโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๕ หรือสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภากสิ้นสุดลงตามมาตรา ๓๒๓ แล้วแต่กรณี ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภากว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ ให้วุฒิสภากประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภากเท่าที่มีอยู่

มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐๗ (๓) มาตรา ๑๑๘ (๓) มาตรา ๑๒๑ มาตรา ๑๒๕ (๒) และ (๓) มาตรา ๑๒๖ (๒) และ (๓) มาตรา ๑๒๗ มาตรา ๑๓๐ และมาตรา ๑๓๔ มาใช้บังคับกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามวรรคสองและสมาชิกวุฒิสภากตามวรรคสาม

ในกรณีที่มีเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภากตามวรรคสามสิ้นสุดลงพร้อมกันทั้งหมด ให้ดำเนินการให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภากตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ในคราวแรกดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภากสิ้นสุดลงเมื่อครบสี่ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง ให้ดำเนินการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันก่อนวันครบสี่ปี ในกรณีเช่นนี้ ให้อายุของวุฒิสภากและสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภากที่ได้รับเลือกตั้ง เริ่มนับตั้งแต่วันที่สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภากตามวรรคสามสิ้นสุดลง

(๒) ในกรณีที่สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงตามมาตรา ๓๒๓ ให้ดำเนินการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา แต่ถ้ายังไม่มีกฎหมายดังกล่าว ให้นำกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีผลใช้บังคับอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ มาใช้บังคับกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาด้วย โดยให้ใช้คำว่า “สมาชิกวุฒิสภา” แทนคำว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” ทุกแห่ง และให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งที่ตั้งขึ้นตามมาตรา ๓๑๕ เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายดังกล่าว และในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าบทบัญญัติใดของกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขัดหรือแย้งหรือไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดระเบียบที่จำเป็นขึ้นใช้แทนบทบัญญัตินั้นได้เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ระเบียบดังกล่าวและความเห็นที่ว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวนั้นขัดหรือแย้งหรือไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญนี้ ให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อนประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา

การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภามาตรา (๒) ให้กระทำภายในเก้าสิบวันนับแต่วันครบสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และมีให้ดำเนินการเลือกตั้งในวันเดียวกันกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๓๒๔

มาตรา ๓๑๖ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎร รองประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร รองประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

ให้ประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภาซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าอายุของวุฒิสภาตามมาตรา ๓๑๕ จะสิ้นสุดลงหรือพ้นจากตำแหน่งก่อนถึงวาระตามมาตรา ๓๒๓

ให้คณะกรรมการซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นคณะกรรมการการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

ให้ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา และข้อบังคับการประชุมของรัฐบาล ซึ่งมีผลใช้บังคับอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ และให้ข้อบังคับการประชุมดังกล่าวสิ้นผลลงเมื่อมีกรณีใดกรณีหนึ่งแล้วแต่กรณี ดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๓๑๕ วรคหนึ่ง สิ้นอายุหรือถูกยุบ หรือเป็นกรณีตามมาตรา ๓๒๓

(๒) เมื่อมีการตราข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาขึ้นใหม่ตามรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งต้องไม่เกินสองร้อย สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๓) เมื่อมีการตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภาขึ้นใหม่ตามรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งต้องไม่เกินสองร้อย สิบวันนับแต่วันเรียกประชุมรัฐสภาภายหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๓๑๗ ให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมครั้งสุดท้ายโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๕ มาใช้บังคับกับการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลและคณะรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่ง หรือกับการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลและคณะรัฐมนตรีที่จัดตั้งขึ้นใหม่ในระหว่างที่ยังไม่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๓๒๔ แล้วแต่กรณี และถ้าไม่ไว้วางใจมีคะแนนเสียงตามที่กำหนด ก็ให้รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีดังกล่าว พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๓๒๔ แล้ว ให้คณะรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่ง หรือคณะรัฐมนตรีที่จัดตั้งขึ้นใหม่ก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๓๒๔ แล้วแต่กรณี พ้นจากตำแหน่ง แต่ต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่จัดตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๑๘ (๗) มาตรา ๑๒๗ มาตรา ๒๐๑ มาตรา ๒๐๒ มาตรา ๒๐๓ มาตรา ๒๐๔ มาตรา ๒๐๖ (๒) (๓) และ (๖) มาตรา ๒๐๘ มาตรา ๒๑๕ วรรคสี่ และมาตรา ๒๑๖ (๕) มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี ตามมาตรานี้

มาตรา ๓๑๘ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ เป็นคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าจะมีคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมตามมาตรา ๒๑๔ และการเลือกตั้งกรรมการตุลาการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วย ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

ภายในสามปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้ดำเนินการทั้งหลายอันจำเป็นเพื่อให้การเป็นไป ตามมาตรา ๒๑๔ ของรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๓๑๕ ในวาระเริ่มแรก ให้วุฒิสภาดำเนินการเลือกกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๓๖ ภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และมีให้นำกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๓๘ มาใช้บังคับ

ในวาระเริ่มแรก ในระหว่างที่ยังไม่มีประธานศาลปกครองสูงสุด ให้คณะกรรมการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีจำนวนเก้าคน ประกอบด้วย อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือห้าคน ผู้แทนพรรคการเมืองทุกพรรคที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคละหนึ่งคน ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือสี่คน เป็นกรรมการ

ในกรณีที่ยังมิได้มีการประกาศใช้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดระเบียบขึ้นเป็นอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญนี้ ระเบียบดังกล่าวให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อนประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ใช้บังคับได้จนกว่ากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีผลใช้บังคับ

มาตรา ๓๒๐ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมครั้งสุดท้ายโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าจะมีศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคสอง

ในวาระเริ่มแรกให้ดำเนินการเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๕ และมาตรา ๒๕๗ ภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

ในระหว่างที่ยังไม่มีศาลปกครองสูงสุด มิให้นำมาตรา ๒๕๕ (๒) มาใช้บังคับ และให้ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่งและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอื่นอีกสิบสองคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากบุคคลตามมาตรา ๒๕๕ (๑) (๓) และ (๔)

มาตรา ๓๒๑ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ เป็นคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญนี้ แล้วแต่กรณี จนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขึ้นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งต้องกระทำภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการตามวรรคหนึ่งกำหนดระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญนี้ ระเบียบดังกล่าวให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อนประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ใช้บังคับได้จนกว่ากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตจะมีผลใช้บังคับ

ในวาระเริ่มแรก ในระหว่างที่ยังไม่มีประธานศาลปกครองสูงสุด ให้คณะกรรมการสรรหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามมาตรา ๒๕๗ วรรคสาม มีจำนวนสิบสี่คน ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือเจ็ดคน และผู้แทนพรรคการเมืองทุกพรรคที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคละหนึ่งคน ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือห้าคน เป็นกรรมการ

มาตรา ๓๒๒ ในวาระเริ่มแรก กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ที่วุฒิสภามาตรา ๓๑๕ วรรคสาม มีมติเลือก ให้มีระยะเวลาดำรงตำแหน่งเพียงกึ่งหนึ่งของวาระที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งดังกล่าว และเพื่อประโยชน์ในการเลือกผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นคราวแรกโดยวุฒิสภาซึ่งเลือกตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญนี้ มิให้นำบทบัญญัติที่ให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวได้เพียงวาระเดียว มาใช้บังคับ

ก่อนที่จะมีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภามาตรา ๓๒๒ นี้ การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญนี้ ให้เป็นมติของที่ประชุมร่วมของสภาผู้แทนราษฎรกับวุฒิสภามาตรา ๓๑๕ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐๕ (๑๔) มาตรา ๑๑๘ (๑๐) มาตรา ๑๓๓ (๘) มาตรา ๑๔๑ (๕) มาตรา ๑๖๘ (๓) มาตรา ๒๑๖ (๘) มาตรา ๒๖๐ (๖) มาตรา ๒๕๕ มาตรา ๓๐๓ มาตรา ๓๐๔ และมาตรา ๓๐๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๒๓ ภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้รัฐสภาดำเนินการพิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ให้แล้วเสร็จทุกฉบับ โดยในระหว่างเวลาดังกล่าวจะยุบสภาผู้แทนราษฎรมิได้

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ในกรณีที่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าว แต่การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่งยังไม่แล้วเสร็จทุกฉบับ ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงพร้อมกันทั้งหมด และห้ามมิให้มีการดำเนินการเลือกตั้งทั่วไปตามรัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าจะมีการให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่งแล้วเสร็จทุกฉบับ หรือเป็นกรณีตามมาตรา ๓๒๔ ในกรณีนี้ ให้วุฒิสภากำหนดที่รัฐสภาและดำเนินการเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๒) ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่งทุกฉบับแล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาตาม (๑) ให้วุฒิสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่วุฒิสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว

(๓) ในกรณีที่วุฒิสภาไม่สามารถพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่งทุกฉบับให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาตาม (๑) หรือ (๒) ให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงพร้อมกันทั้งหมด ในกรณีที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาแล้ว และให้นำมาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔ มาใช้บังคับกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวโดยอนุโลม

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วหรือถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วตามมาตรา ๕๓ ให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการตามมาตรา ๕๓ โดยพลัน และมีให้กำหนดเวลาตามมาตรา ๕๓ มาใช้บังคับ

มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖๕ เฉพาะส่วนที่ว่าด้วยร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน มาใช้บังคับกับการเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาตามวรรคสอง (๑) และ (๒)

ในการดำเนินการตามมาตรา ๕๓ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖๔ มาใช้บังคับ

มาตรา ๓๒๔ ให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ เมื่อมีกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทุกฉบับแล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๓๒๓ วรรคหนึ่ง หรือในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาซึ่งทำหน้าที่รัฐสภาตามมาตรา ๓๒๓ พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวทุกฉบับภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๓๒๓ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๓๑๕ ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญภายในหกสิบวันนับแต่วันที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือถูกยุบ หรือเมื่อมีกรณีตามมาตรา ๓๒๓

(๒) ในกรณีที่ทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาไม่สามารถพิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๓๒๓ วรรคหนึ่ง ให้แล้วเสร็จภายในกำหนด ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๓๒๓ วรรคหนึ่ง และให้นำกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีผลใช้บังคับอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ มาใช้บังคับกับการเลือกตั้งดังกล่าว โดยให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งที่ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๓๑๕ เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายดังกล่าว และในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าบทบัญญัติใดของกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ขัดหรือแย้งหรือไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดระเบียบที่จำเป็นขึ้นใช้แทนบทบัญญัตินั้นได้เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมระเบียบดังกล่าวและความเห็นที่ว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวนั้นขัดหรือแย้งหรือไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญนี้ ให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อนประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาขึ้นใหม่ตามรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และยังไม่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๓๒๓ วรรคหนึ่ง ครบทุกฉบับ ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาดำเนินการพิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ยังไม่ได้ตราขึ้นตามมาตรา ๓๒๓ โดยให้เริ่มนับกำหนดเวลานับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป เป็นต้นไป และให้นำความใน (๒) และมาตรา ๓๑๕ วรรคห้า (๒) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๒๕ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ มิให้นำกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๐๗ (๔) มาใช้บังคับ

มาตรา ๓๒๖ นอกจากที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

- (๑) การแจ้งเหตุที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้ง และการอำนวยความสะดวกในการไปเลือกตั้ง
- (๒) การให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๕ วรรคสอง ออกเสียงลงคะแนน
- (๓) การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ การตรวจสอบและการคัดชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ซ้ำกันนอกจากการสมัครรับเลือกตั้ง และการประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งอยู่ในบัญชีรายชื่อ

(๔) การกำหนดแบบบัตรเลือกตั้งซึ่งต้องมีที่สำหรับทำเครื่องหมายว่าไม่ลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และการประกาศจำนวนผู้ไม่ประสงค์จะลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(๕) การสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการแนะนำผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาโดยรัฐ รวมทั้งวิธีการแนะนำผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาเองหรือบุคคลอื่นที่อาจกระทำได้

(๖) การจำกัดวงเงินค่าใช้จ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การแต่งตั้งสมุห์บัญชีเลือกตั้งโดยผู้สมัครรับเลือกตั้ง การตรวจสอบและการประกาศผลการตรวจสอบค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(๗) การนับคะแนนและการประกาศผลการนับคะแนนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้ง ซึ่งต้องกระทำโดยเปิดเผย ณ สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งแค่เพียงแห่งเดียว เว้นแต่เป็นกรณีที่มีความจำเป็นเฉพาะท้องที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดเป็นอย่างอื่นก็ได้

(๘) การนับคะแนนและการประกาศผลการนับคะแนนในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

(๙) การประกาศรายชื่อผู้ได้รับเลือกตั้งจากผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ และการเลื่อนผู้มีรายชื่ออยู่ในลำดับถัดไปขึ้นมาแทนผู้ได้รับเลือกตั้งจากผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อซึ่งพ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๓๒๗ นอกจากที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๒) การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยเรื่องการแบ่งเขตเลือกตั้ง การจัดให้มีบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และการนับคะแนนใหม่

(๓) การให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๔) กระบวนการสืบสวนสอบสวนและวินัยผู้ขัดขวางของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๕) การดำเนินคดีในศาลโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งในความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือพรรคการเมือง

(๖) ความร่วมมือที่ศาล พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐต้องให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๗) การรับรองและการแต่งตั้งผู้แทนองค์การเอกชนเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบการเลือกตั้ง

(๘) การจัดให้มีหน่วยงานที่เป็นอิสระเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น โดยมีประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด

(๙) กำหนดเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเริ่มควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๓๒๘ นอกจากที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) การจัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งอย่างน้อยให้กระทำได้โดยบุคคลตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไป และการจัดตั้งพรรคการเมืองในทะเบียนพรรคการเมือง

(๒) การเลิกพรรคการเมือง ทั้งนี้ โดยมีให้นำเอาเหตุที่พรรคการเมืองไม่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้ง หรือเหตุที่ไม่มีสมาชิกของพรรคการเมืองได้รับเลือกตั้ง มาเป็นเหตุให้ต้องเลิกหรือยุบพรรคการเมือง

(๓) การดำเนินกิจการของพรรคการเมืองและการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง

(๔) การสนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนาสาขาพรรคโดยรัฐ

(๕) การสนับสนุนทางการเงินหรือประโยชน์อย่างอื่นแก่พรรคการเมืองโดยรัฐ การจำกัดวงเงินค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองในการเลือกตั้ง และการควบคุมการรับบริจาคของพรรคการเมือง

(๖) การตรวจสอบสถานะทางการเงินของพรรคการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบและการเปิดเผยที่มาของรายได้และการใช้จ่ายของพรรคการเมือง

(๗) การจัดทำบัญชีแสดงรายรับและรายจ่ายของพรรคการเมือง และบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของพรรคการเมือง ซึ่งต้องแสดงโดยเปิดเผยซึ่งที่มาของรายได้และการใช้จ่ายประจำปีของพรรคการเมืองในทุกรอบปีปฏิทิน เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อตรวจสอบและประกาศให้สาธารณชนทราบ

มาตรา ๓๒๙ ภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้ดำเนินการตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญดังต่อไปนี้ให้แล้วเสร็จ

- (๑) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
- (๒) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (๓) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- (๔) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน
- (๕) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

มาตรา ๓๓๐ นอกจากที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

- (๑) การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
- (๒) ความร่วมมือที่ศาล พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐต้องให้แก่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

- (๓) คุณสมบัติและหลักเกณฑ์การแต่งตั้งเลขานุการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
- (๔) อำนาจหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

มาตรา ๓๓๑ นอกจากที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

- (๑) การกำหนดลักษณะอันเป็นการร่ำรวยผิดปกติ และการกระทำอันเป็นการทุจริตต่อหน้าที่
- (๒) การห้ามกระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐต้องรับผิดชอบ ทั้งในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือหลังพ้นจากตำแหน่งตามเวลาที่กำหนด

(๓) ตำแหน่งและชั้นของผู้พิพากษาหรือตุลาการ พนักงานอัยการ ตำแหน่งและระดับของข้าราชการ พนักงาน และผู้ดำรงตำแหน่งอื่น ที่ต้องแสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินและที่อาจถูกถอดถอนได้ตามรัฐธรรมนูญนี้

(๔) การให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐแสดงทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมทั้งเอกสารประกอบ หลักเกณฑ์ในการพิจารณาและตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินนั้นเป็นระยะ และหลักเกณฑ์ในการเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

(๕) วิธีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำการทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำการที่สื่อให้เห็นว่ามีพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งต้องระบุพฤติกรรมและมีหลักฐานหรือเบาะแสตามสมควร

(๖) กระบวนการได้สวนข้อเท็จจริงและทำสำนวนในกรณีที่มีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ถูกกล่าวหา โดยให้คำนึงถึงฐานะของตำแหน่งซึ่งมีอำนาจให้บุคคลให้โทษในระดับสูง และการคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาตามสมควร

(๗) กระบวนการพิจารณาของวุฒิสภาในการถอดถอนผู้ใดผู้หนึ่งออกจากตำแหน่ง ซึ่งจะต้องเปิดเผย เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะสำคัญ และการลงมติซึ่งต้องกระทำเป็นการลับ

(๘) กระบวนการได้สวนและวินิจฉัยในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายวญผิดปกติ กระทำการทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม โดยต้องกำหนดกระบวนการให้เหมาะสมกับระดับของตำแหน่งและการคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาตามสมควร

(๙) การดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาล ซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญา

(๑๐) ความร่วมมือที่ศาล พนักงานสอบสวน หรือหน่วยงานของรัฐ ต้องให้แก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

(๑๑) การดำเนินการตามมาตรา ๓๐๕ วรรคห้า เพื่อฟ้องคดี รวมทั้งอำนาจในการนำตัวผู้ถูกกล่าวหามาดำเนินคดีต่อไป

(๑๒) หลักเกณฑ์และวิธีการให้ชดใช้ราคาทรัพย์สินในกรณีที่ปรากฏว่ามีการโอนหรือชักย้ายทรัพย์สิน

(๑๓) โทษที่ประธานกรรมการหรือกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะได้รับ ในกรณีที่กระทำการโดยขาดความเที่ยงธรรม กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งต้องมีโทษสูงกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่กำหนดโทษนั้นไม่น้อยกว่าสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๓๓๒ นอกจากที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) อำนาจหน้าที่ของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๒) วิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งต้องเป็นระบบได้สวนข้อเท็จจริง โดยยึดสำนวนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติสรุปไว้เป็นหลัก และต้องยึดถือหลักในเรื่องการฟังความทุกฝ่าย และสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ถูกกล่าวหา

(๓) การพิจารณาคดีโดยเปิดเผย เว้นแต่จะมีความจำเป็นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะสำคัญ

(๔) การห้ามดำเนินคดีซ้ำหรือซ้อนกัน

(๕) การแต่งตั้งบุคคลให้ดำเนินคดีตามมาตรา ๓๐๕

(๖) การบังคับตามคำสั่งและคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๗) การอื่นอันจำเป็นเพื่อให้กระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเที่ยงธรรม โดยเฉพาะความร่วมมือที่ศาลอื่น พนักงานสอบสวน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ต้องให้แก่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

มาตรา ๓๓๓ นอกจากที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน อันได้แก่ การวางแผนนโยบาย การให้คำปรึกษาและคำแนะนำ การเสนอแนะให้มีการแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน การกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาในเรื่องวินัยทางงบประมาณและการคลัง การกำหนดโทษปรับทางปกครอง การพิจารณาวินิจฉัยความผิดทางวินัยและงบประมาณและการคลังในฐานะที่เป็นองค์กรสูงสุด และการพิจารณาเลือกผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

(๒) การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

(๓) การจัดให้มีสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่เป็นอิสระเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การปฏิบัติงาน และการดำเนินการอื่น

มาตรา ๓๓๔ ในวาระเริ่มแรก ให้ดำเนินการต่างๆ ดังต่อไปนี้ให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด

(๑) ให้ตรากฎหมายตามมาตรา ๖๘ มาตรา ๑๕๕ มาตรา ๒๐๐ มาตรา ๒๔๘ มาตรา ๒๗๐ มาตรา ๒๗๕ และมาตรา ๒๘๔ วรรคสองและวรรคสาม ให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๒) ภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้ตรากฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้พิพากษาศาลยุติธรรมซึ่งจะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในปีงบประมาณใด ไปดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโสเพื่อนั่งพิจารณาพิพากษาคดีในศาลชั้นต้น ตั้งแต่วันถัดจากวันสิ้นปีงบประมาณที่มีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ จนถึงวันสิ้นปีงบประมาณที่ผู้พิพากษาผู้นั้นมีอายุครบหกสิบห้าปีบริบูรณ์ และหากผู้พิพากษาอาวุโสผู้ใดผ่านการประเมินตามที่กฎหมายบัญญัติว่ายังมีสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ ก็ให้ดำรงตำแหน่งต่อไปได้จนถึงวันสิ้นปีงบประมาณที่ผู้พิพากษาผู้นั้นมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์

(๓) ให้ดำเนินการจัดตั้งศาลปกครองตามมาตรา ๒๗๖ ให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๔) ให้ดำเนินการให้มีคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่นตามมาตรา ๒๘๕ วรรคสาม ให้ครบถ้วนภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ เว้นแต่เป็นกรณีตามมาตรา ๓๓๕ (๗)

มาตรา ๓๓๕ ในวาระเริ่มแรก มิให้นำบทบัญญัติดังต่อไปนี้ มาใช้บังคับกับกรณีต่างๆ ภายใต้ง่อนไขดังต่อไปนี้

(๑) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๕ วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับกับกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ หรือที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ แต่เมื่อมีการตรากฎหมายในเรื่องดังกล่าวขึ้นใหม่ หรือมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าว การดำเนินการนั้นต้องเป็นไปตามมาตรา ๒๕ ทั้งนี้ ให้นำไปใช้บังคับกับกฎหมายหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายด้วย โดยอนุโลม

(๒) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๐ มาใช้บังคับ จนกว่าจะมีการตรากฎหมายอนุวัติการให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ กฎหมายที่จะตราขึ้นจะต้องไม่กระทบกระเทือนถึงการอนุญาติ สัมปทาน หรือสัญญา ซึ่งมีผลสมบูรณ์อยู่ในขณะที่กฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับ จนกว่าการอนุญาติ สัมปทาน หรือสัญญานั้น จะสิ้นสุด

(๓) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับ จนกว่าจะได้ดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๔) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๗๐ และมาตรา ๒๐๕ มาใช้บังคับ จนกว่าจะมีการตรากฎหมายอนุวัติการให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๕) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๓๖ และมาตรา ๒๔๕ วรรคสามและวรรคห้า มาใช้บังคับกับการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม และมีให้นำมาตรา ๒๗๓ วรรคสอง มาใช้บังคับกับคณะกรรมการตุลาการตามมาตรา ๓๑๘ แต่ทั้งนี้จะต้องดำเนินการเพื่อให้การเป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๖) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๓๗ มาใช้บังคับ จนกว่าจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อให้การเป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๗) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๘๕ วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับกับสมาชิกหรือผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นสมาชิกหรือผู้บริหารโดยตำแหน่ง และดำรงตำแหน่งอยู่ใน

วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าจะครบวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งของ
สภาองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าว

(๘) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๘๘ วรรคสอง มาใช้บังคับกับองค์ประกอบคณะกรรมการ
พนักงานส่วนท้องถิ่น จนกว่าจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือตรากฎหมายขึ้นใหม่เพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตาม
บทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๓๓๖ เมื่อครบห้าปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้ง
คณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญ หรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีอำนาจทำ
รายงานเสนอความเห็นต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมาย
อื่นใด

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

วันพฤหัสบดีที่ ๖ ธันวาคม

ประธานรัฐสภา

นายจงเจริญ สุวรรณรัตน์
เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ๕
สำนักประสานงานการเคหะ

ที่ปรึกษา

นายยุวัฒน์ กมลเวช

ร้อยตรี วิจิตร อยู่สุภาพ

ร้อยตรี วิรุฬห์ พรหมายน

กรรมการการเลือกตั้ง

เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะผู้จัดทำ

นายประวิง คชาชีวะ

นายบุญยเกียรติ รักษาติเจริญ

นายประสิทธิ์ ไกรสิงห์เตชะ

นางอัสลียา นิยมไทย

นายไพรัช ประสาทกุล

นายวรภัทร วงศ์ปราโมทย์

นายเสน่ห์ นวลละออ

นายธนศักดิ์ ศุภศิริพงษ์ชัย

นายปกิจ พรหมายน

นายคมชาญ เล่าสกุล

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งระดับชาติ

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งท้องถิ่น

รองผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งระดับชาติ

ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาการเลือกตั้งระดับชาติ

ผู้อำนวยการฝ่ายอำนวยการ สำนักบริหารการท้องถิ่น

ผู้อำนวยการฝ่ายเลือกตั้งท้องถิ่น ๑

ผู้อำนวยการฝ่ายทะเบียนและข้อมูลการเลือกตั้ง

ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาการเลือกตั้งท้องถิ่น

ผู้อำนวยการฝ่ายเลือกตั้งท้องถิ่น ๒

ผู้อำนวยการฝ่ายอำนวยการ สำนักบริหารการเลือกตั้งระดับชาติ

พนักงานเจ้าหน้าที่ด้านกิจการบริหารงานเลือกตั้งทุกคน

